

Ninsoarea

de Marin Sorescu

Are o privire parcă-ar ști totul.
A nins undeva. Natura oftează.
Pieptul tău se umflă gata să sară la mine,
Se dă la om vasăzică,
Ține-ți sânii cocoană în lanț,
Că acum or să sară
Peste uluca bluzei,
Or să rupă nasturii, ferească Dumnezeu,
Am mai văzut eu nasturi pocnind
Precum castanțele toamna.

Trecu și anotimpul acesta, al castanelor,
A nins undeva,
Și eu tot sub descântecul tău mă învârt,
Ca tăciunile în paharul de apă,
Pentru cine descânti tu de deochi

Cu mine în paharul de apă ?
Acum ploaia să zicem că e paharul,
Și eu sunt eu – și tu ești tu,
Dar tu descânti cu mine
Și sporovăcești ceva,
Vorbește mai clar, să știu și eu ce fac
Și cum se procedează cu mine
Ca să am efect, spune-mi și mie,
Tu ești vrăjitoarea – n-am zis cotoroața
Fiindcă nici unul nu îndeplinim
Baremul de vârstă.
Însă dacă îți descântă una tânără
E și mai și – așa că dă-i înainte,
Nu vezi cum mă topesc ?
Am ajuns la trăiri, cum mai trăim ?
Da, ninge, a nins, o să ningă undeva,
Potopind cu alb.

Editorial

Mândrie

Vasile GRIGORESCU

Persoanelor mai puțin familiarizate cu orașul Bolintin Vale, faptul că aici se investesc sume considerabile pentru achiziția și restaurarea unor monumente istorice (caz izolat, dacă nu chiar unic în județele sud-dunărene după mărturia unui responsabil în domeniu) sau că de peste 25 de ani se sprijină apariția unei reviste culturale de anvergură națională, le-ar putea face impresia că au de-a face cu o localitate cu un înalt nivel de dezvoltare.

În realitate, nici populația orașului nu este impresionantă – abia 13.000 de locuitori – și nici economia, bazată pe servicii în administrație și educație. Aceste câteva informații arată destul de limpede că resursele orașului sunt mai degrabă modeste, mai ales dacă ținem cont de sprijinul nedrept de mic primit de la autoritățile centrale și județene. Din câte ne-am putut da seama, localități cu un potențial asemănător, ba chiar evident superior, preferă să-și canalizeze resursele către proiecte de infrastructură și sociale, cel mult către vreo echipă de fotbal ori ceva asemănător, căci edilii respectivi țin seama de sănătosul dicton „pâine și circ”, cel care asigură liniștea socială, însă mai deloc progresul.

Desigur că și la Bolintin Vale se află în desfășurare proiecte de infrastructură și deloc puține. Numărul și amploarea celor din ultimii ani sunt fără precedent pentru perioada postbelică. Îmi place să cred, deși sunt sceptic, că și în alte locuri din România se întâmplă cel puțin pe jumătate la fel.

Și totuși, în pofida dezechilibrului între resurse și nevoia de modernizare socio-edilitară, la Bolintin Vale se investesc sume considerabile în infrastructura culturală. Astfel, de curând am asistat la finalizarea lucrărilor de restaurare la imobilul monument istoric Școala Veche, viitor Centru Cultural, ale cărui costuri au depășit două milioane de euro. În această toamnă au început lucrările de restaurare la monumentul istoric Primăria Veche (funcțiune cultural-educativă) și demersurile pentru restaurarea altuia, Poșta Veche, cu destinația de bibliotecă orașenească.

Înțelegem așadar că Bolintinul din Vale nu vede în CULTURĂ un consumator inefficient de resurse, ci o „mină de aur” cu un filon inepuizabil. Consideră că prin exploatarea lui se poate asigura un mediu propice pentru a dezvolta economic orașul (cu adjectivele de rigoare: durabil, regenerabil, sănătos, ecologic...), apoi cultura este un vehicul perfect pentru promovarea valorilor proprii, pentru construcția unei identități inconfundabile și de aici pentru un atașament mai solid față de acest loc în condițiile în care restul țării suferă o dramatică „hemoragie” de cetățeni spre câteva mari orașe sau spre Occident.

CULTURA bine administrată aduce prosperitate și stabilitate, iar lipsa ei nu numai că imbecilizază, ci și radicalizează oamenii în jurul unor idei fără fundament. Radicalizarea se traduce în ruptură socială, ceea ce induce o lipsă de empatie, de solidaritate, bulversarea modului în care ne raportăm la principii și valori, incapacitatea de a mai face „front comun” împotriva amenințărilor.

La Bolintin Vale s-a înțeles pericolul lipsei de investiții în cultură și din toată „sărăcia” s-au luat măsuri și s-au direcționat resurse importante către acest domeniu. Pe timpul nenorocitului val al pandemiei recent încheiat, rata de infectare în oraș s-a menținut printre cele mai reduse din județ și din țară. Fenomenul încă nu poate fi explicat rațional. Totuși, îmi place să cred că numărul mai mic de infectări se datorează existenței aici a unui grad de empatie mai mare decât altundeva, cuantificat într-un procent superior al vaccinațiilor, specific comunităților cu un nivel de cultură și educație ridicat.

Cultura devine astfel capabilă să ofere motive de mândrie pentru comunitatea bolintineană și un exemplu ce ar fi bine să-i inspire și pe alții.

Gabriel Dragnea, Zorica Lațcu sau
colindul uitat al unei lumi amorțite

pag. 2

Nicolae Dan Frunteletă, Sud, până
la capăt

pag. 3

Titus Vițeu, Un virtuoz „proscris”
al literaturii române: Dimitrie
Bolintineanu

pag. 4

Neagu Udroiș „Sud” – deschis către
toate punctele cardinale

pag. 9

Nicolae Scurtu, Nicolae Cartoian și
Arhivele Statului; I.A. Bassarabescu
și „Casa Școalelor”

pag. 10

Ioana Ruxandra Frunteletă, La
aniversarea profesorului universitar
(e) dr. Nicolae Constantinescu

pag. 12

Ion Andreiță, Mireasa furată

pag. 13

Șerban Codrin, Dorel Vișan,
actorul pe aceeași scenă cu poetul

pag. 15

Alexandru Cazacu, Sărbătorile
îndurării

pag. 16

Gheorghe Dragomir, România:
(re)educată prin proiectul iliescian al
„capitalismului de cumetrie”, cel
bășist al „statului mafiot” și cu un
final așteptat, wagneriano-iohanist, al
„statului eșuat”

pag. 18

Emil Păunescu, Un reușit moment
de diplomație culturală

pag. 24

Florentin Popescu, Acum mai bine
de cincizeci de ani... Un colind
studentesc de neuitat

pag. 30

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Melancolia și carnavalul post-adevărului

Puține întâmplări, redate de mass-media sub tipătorul ambalaj al breaking-news-ului, nu te duc cu gândul la două stări: una preponderent individuală, melancolia, alta fiind apanajul colectivității, carnavalul.

După evenimente șocante emoțional, la care suntem martori și participanți direct implicați, ne liniștim reflectând asupra lor și asupra mediului din jur. Melancolia post-factum trebuie depășită pentru a reveni în carnavalul neobosit al unei lumi unde orice, oriunde, oricând și chiar acum pare a fi posibil. Orice predicție, chiar pe termen mediu-scurt, orice probabilitate (în ciuda teoriilor și practicilor ei) pare a fi inutilă. Toate redutele spațiului public par concepute de către atotcuprinzătorul și neiertătorul post-adevăr. Iar în zona privată conceput de „debate” este deturnat de sterilitatea concluziilor.

Melancolia este reprezentată într-un mod unic și greu de înregimentat unui anume curent literar-artistic de excentricul Mateiu Caragiale (1885-1936) în romanul „Craii de Curtea Veche”. Apărută în 1929, lucrarea a fost votată drept cel mai bun roman al literaturii române din secolul douăzeci. Acest roman, având un imens succes, constituind lectura preferată intelectualilor și în general a persoanelor exigente calitativ. Se manifestă chiar o formă de fascinație la unii admiratori ai romanului, de la memorarea unor pasaje întregi, până la a reface și identifica traseele personajelor. Totul se axează în paginile lui Mateiu Caragiale pe lumea crepusculară în care stilul surclasează net epicul, cu trei protagoniști principali (extrem de diferiți) Pașadia, Pantazi, Pârgu, plus autorul, care în decadența sfârșitului de secol nouăsprezece, într-un București extrem de „levantin”, se lansează pe de o parte în dezbateri esențiale (specificul românesc, sensul istoriei, destinul omului), iar pe de alta în escapade prin birturi, taverna și case de toleranță unde își consumă vitalitatea în cele mai rafinate moduri. Peste tot apar descrieri de o melancolie subtilă și un lirism diafan despre „jadis et naguère”, în spatele căruia se ascund îmbinări de inefabil și trivial. O melancolie pe care nimeni până la Mateiu (fiu al marelui dramaturg I.L. Caragiale), cu o viață relativ scurtă, plină de bizarerii și frustrării, nu a propus-o drept formă de sondaj a teritoriului aflat în „anticamera Balcanilor”. O melancolie ce încearcă să explice de ce aici totul este prezent, plin de calități, dar nu are puterea să dureze și cum totul se trăiește cu o maximă intensitate, apoi dispare brusc, asemenea personajelor din roman: „Străjuiau pe înălțimi ruine semete în falduri de iederă, zăceau cotropite de veninoasa verdeață surpături de cetăți. Palate părăsite așteptau în paragina grădinilor unde zeități de piatră, în veșmânt de mușchi privesc zâmbind cum vântul toamnei spulberă troiene ruginii de frunze, grădinile cu fântâni unde apele nu mai joacă. Beteala lunii pline se revărsa peste vechi orașele adormite; pâlpii pe mlaștini vâpăi zglobii. Puhoiul de lumini poleia noroiul metropolelor uriașe aprinzând deasupra-le ceața ca un pojar.”

Carnavalul cu atmosfera lui domină un roman celebru al lui Fănuș Neagu (1932-2011), „Frumoșii nebuni ai marilor orașe”. Textul s-a dorit a fi o replică dată crailor de Curtea Veche de un autor spumos, care a marcat literatura contemporană, devenind o figură emblematică a mediului literar prin opera sa expansiv metaforică, stilul său fiind inconfundabil. Cei trei crai mateieni deveniți în romanul lui Fănuș Neagu „frumoșii nebuni”, sunt un cântăreț de muzică ușoară, Radu Zăvoianu, un fotbalist, Eduard Valdara, la echipa patronată de ministerul de interne și un poet ce a cunoscut închisoarea politică, Cornel Ramințkila. Rolul de călăuză (mai puțin prezentă ca întindere și rol) este luat de Tudor Fluture, la care se adaugă misterioasa Asta Dragomirescu. Aceasta din urmă formează un chinuitor triunghi amoros cu poetul și cântărețul Zăvoianu. Aventuri și amintiri aflate între strident și neverosimil, dar salvate de descrieri ludice arborescente ce apar la fiecare pagină încearcă, și în mare parte reușesc, să propună teza prefacerii unei lumi maculate, carnavalesci, oferind o utopie redată într-un decor bucureștean (și nu numai) marcat de schimbări sociale ireversibile. Apariția romanului în plin regim comunist (chiar către finalul deschiderii relative a acestuia) abordând fără menajamente teme tabu, erorii principale având un alter-ego în realitate, miza replicii la adresa romanului lui Mateiu (ce mult timp nu fusese reeditat, fiind considerat decadent), toate au dus la o canonizare a romanului care propunea fericirea prin evadarea din carnavalul grotesc al prezentului în metaforă. „Ninge cu patima iernilor de demult. Ca o poruncă de a ne simți fericiți. Pe drumuri și mai ales în hanuri. Ninge cum nu mai credeam că cerul mai știe să ningă și-n suflet mi s-au deschis trei răsărituri de ianuarie în care caii noștri s-au bătut cu lupii pe Dunărea înghețată. Ninge dintr-o lume în alta, pământul năzuind spre stele, ninge într-o lumină violetă – ieșiți în prag de seară și priviți: ninge sau cad din cer pereți de mănăstire?”

Mateiu Caragiale a fost printre primii care a deschis subiectul despre specificul local, cu fatalitățile și oportunitățile sale, iar Fănuș Neagu a vorbit, utilizând metafora, despre lucruri pe care puțini le abordau public într-o lume de carnaval funest care era dictatura. Astăzi, departe de secolul nouăsprezece, dar și de anii șaizeci ai secolului trecut, melancolia și carnavalul (sub forme directe sau induse) par foarte prezente într-un decor al post-adevărului care pulverizează reperatele, relativizându-le. De noi depinde să nu se producă o altă „rinocerizare”. Iar cărțile celor doi autori ne vor ține mereu partea.

pretexte

Zorica Lațcu sau colindul uitat al unei lumi amorțite

Gabriel Dragnea

În loc să ne bucurăm de succesiunea anotimpurilor, ne întristăm în umbrele toamnei, lăcrimând lângă neputința noastră de a schimba cursul acestei vieți trăite în restricții generatoare de deznădejde și resemnare. Am deschis din nou ușa unei ierni care nu mai vine în zgomot de clopoței, ascunși în buzunarele înghețate ale copiilor, mirosul cozonacilor se risipește rapid în casele în care se zâmbeste greu, iar cerul parcă și-a epuizat resursele pentru a îmbrăca pământul cu nenumărate flori albe de ger care, odată ajunse la picioarele omului și la rădăcina copacilor se transformă în lacrimi. Colindele sunt ca ecourile unor glasuri tânguite ale copilăriei îndepărtate. Buna Vestire trebuie să vină și anul acesta, indiferent cine o anunță. Poate fi un înger, poate fi Dumnezeu coborât din cer în chip de bătrân binevoitor sau în ochii mamei plângând singură lângă vatră sau lângă caloriferul rece. Dar eu, totuși, aș prefera un copil care să-mi vestească nașterea lui Hristos, bătându-mi la ușă, fotografiindu-i privirea cu care nu mă voi mai întâlni, poate, niciodată. Dincolo de tristețea acestor rânduri, doar încrederea în mersul înainte ne poate face să deschidem ochii dimineața și să transformăm zorii într-un nou colind care să ne elibereze de stihile care încorsetează zborul și sufletul.

Un astfel de sentiment l-am avut citind versurile unei poete care continuă să trăiască doar în memoria onora, prea puțini pentru a reuși să echilibreze balanța. Ea este Zorica Lațcu, iar versurile ei reprezintă punctul de intersecție dintre libertatea controlată într-un regim comunist și grațiile unei lumi care nu a cunoscut-o niciodată așa cum ar fi meritat: „Cuvintele, pe care nu le-am spus./ Sunt tot atâtea trepte ce pogoară, /Cu sufletul tot mai adânc, m-am dus./ Pe treptele tăcerii, ca pe-o scară.// Ca-ntr-un cuprins de peșteră boltit,/ M-am coborât în lumea nerostirii,/ Și-n culele de piatră i-am gătit,/ Acolo-n fund, un ascunzîș Iubirii.// Cuvintele pe care nu le-am spus./ Sunt tot atâtea trepte de tăcere./ Adânc în mine, mai adânc m-am dus./ Acolo, unde orice vorbă piere./ / De-acolo, din limanul necuprins./ Din lumea fără mal a nerostirii,/ Pe treptele tăcerii s-au prelinș/ Din ascunzîș, luminile iubirii” (Tăcere, din vol. „Poezii”, Ed. Sophia, 2008).

Dacă nu ar fi existat un site în care să ni se prezinte aspecte din viața și activitatea poetei, cu greu am fi descoperit-o. Și, cu toate acestea simt că doar o pagină de internet în marea de informații diverse nu este de ajuns. Născută la 17 martie 1917 în Ungaria, în orașul Mezötúr, tânăra Zorica Lațcu ajunge cu familia la Brașov unde își petrece copilăria și tinerețea. Deși având o inteligență deosebită ea este diagnosticată cu o boală considerată genetică, cu deficiențe locomotorii și de vorbire. Între anii 1936-1940 urmează cursurile Facultății de Filologie, Secția Limbi Clasice – greacă și latină, în paralel urmând și Filologia Modernă – limba și literatura franceză. Talentul fiind cartea ei de vizită, Zorica Lațcu publică primele poezii cu teme inspirate din mitologia greacă, în revista „Gândirea” începând din anul 1941, acestea fiind apreciate de mentorul revistei, Nichifor Crainic. Iată câteva versuri în acord cu încercările noastre de a simți Crăciunul, altfel decât ni-l dictează acest timp care nu mai are răbdare cu nimeni: *Tu nu mai ai, copile, azi./ Crăciun cu ramuri verzi de brazi./ Colindul sfânt tu nu-l mai ai./ Cu glasuri coborând din rai./ Și nu-ți mai vine Moș Crăciun./ Cu țurțuri - perie - pe zăbun./ Și „Moș Ajun” și „Dalbe flori”/ La Pruncul mic și luminat./ Tu nu mai vii la închinat.// Copil al veachului de acum./ Oprește-te o clipă-n drum!// Căci vreau să-ți cânt și vreau să-ți spun./ Încet Colindul de Crăciun./ Să știi și tu că Dumnezeu./ Făuritorul tău și-al meu./ Copil ca tine S-a făcut/ Și într-o iesle S-a născut./ Și iar se naște pentru voi./ Copii ai vremurilor noi! (Crăciunul, din vol. „Poezii”, Ed. Sophia, 2008). Datorită deselor vizite la Mănăstirea „Sâmbăta de Sus” aflată sub povățuirea părintelui Arsenie Boca se intensifică dorința poetei de a intra în monahism, fapt care se concretizează în anul 1948. De aici înainte poeta face cunoștință cu experiențele cumplite din închisorile comuniste, arestări efectuate pe considerente politice și din cauza versurilor cu caracter religios. În același an 1990, când se redeschide Mănăstirea Vladimirești, închisă tot de comuniști, maica Teodosia Zorica Lațcu moare împăcată cu sine și cu Dumnezeu.*

I.P.S. Bartolomeu Anania, în volumul intitulat „Memorii”, mărturisește că poeta Zorica Lațcu făcea parte din membrii cenaclului literar care avea loc în casa soților Mureșan, alături de Lucian Blaga, Victor Papilian, Francisc Păcuraru, Titus Țifu și alții. Despre Zorica Lațcu, același Bartolomeu Anania mărturisește: „pe lângă o minte foarte lucidă și o bogată cultură clasică, Zorica avea și un talent real, unul dintre talentele pierdute, risipite, alungate în anonimat”.

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan
Fruntelată

Șoapta poeziei

În acest jurnal al meu de sudist prin naștere și prin credință, evenimentele comentate nu se supun unei cronologii anume, ele vin după legea amintirii, a întâmplărilor de lectură ori de viață.

Am găsit, între cărțile dăruite mie de prieteni, un volum de poezie apărut cu doi ani în urmă la Editura Rawex Coms a Ralucăi Tudor, celebra editoare a grupului nostru, „Catacomba”.

Cartea se cheamă *Exerciții de respirație* și este semnată de universitarul Ion Haineș, un prieten statornic din aceeași generație cu mine, tot sudist și el, de la Cetate, oraș agățat ca o barcă veche la malul Dunării noastre.

L-am recitat și vreau să adaug câteva gânduri la acelea pe care le-am avut în urmă cu doi ani. Despre poezie, dar, mai ales, despre poet. Despre un sentiment tulburător pe care mi l-a trezit noua lectură și pe care l-aș putea numi **șoapta poeziei**.

Ion Haineș nu este un autor de clamat cu voce tare, versurile lui sunt șoptite, ca o poveste de dragoste care se spune la ureche, cu discreție, cu o teamă, parcă, de a exprima totul, lăsând multă tăcere între cuvinte.

Cartea începe ușor, cu poezii de dragoste cuminte, pare că poetul și-a pus o haină mai sobră, închisă la gât, la toți nasturii, pentru ca, de la mijlocul cărții încolo, să se amplifice într-un cântec mai cuprinzător, ca un val al Dunării care roade malurile cuvântului și-i dă mlădieci de duh al adâncurilor.

Versul pare scris de mână și de suflet, nu de calculatoarele care ne-au ocupat viața: „*Scrive-mi de mână, cum îți scriu și eu/Vreau să citesc emoția-n cuvinte./ În scrisul feminin ca mai 'nainte/Mai înclinat, așa cum e și-al meu*”.

Viața are umbre, totul e dedus, misterul se întâlnește cu verbul, devine poezie: „*Dar s-a-nserat și-a dispărut de tot/ Și-această dispariție mă doare/ Aș vrea s-o strâng în brațe, dar nu pot/ Suntem doar umbre, umbre călătoare*”.

Ion Haineș se întoarce în copilărie ca într-un fel de suflet unde nu mai găsește anii care i-au apărut ființa pură: „*Nu pot să îmi mai fie scut/ Așa cum îmi erau odată./ Dar eu mă-ntorc la început/ La Săptămâna Luminată*”.

Poemele despre părinții trecuți „pe malul celălalt” sunt de o forță neobișnuită: „*L-am visat astă-noapte pe tata./ Era îmbrăcat ca un mire și gata/ Să plece cu trenul invizibil din halta/ Fără nume, cum n-a mai fost alta*”.

Iată și un poem de dragoste dedicat soției, Rosemarie, citabil în întregime, un poem cu arome de Levant, cu o delicatete de cântec vechi din alte veacuri. Poemul se cheamă „Tu nu consumi”: „*Și ceaiuri bei, tot ceaiuri aromate./ Și vinuri dulci, de-un roșu*

sângeriu./ Și ronțăi dimineața ciocolată/ Și chiar alune coapte, mai târziu./ Miroși a pâine proaspătă pe care/ Ai frământat-o chiar cu mâna ta./ Tu ești făcută din aluaturi rare/ Pe care, de-aș fi sculptor, le-aș sculpta”.

Frumoasă carte de poezie șoptită mi-a dăruit prietenul meu, profesorul Ion Haineș!

Cu adevărat, o carte de exerciții de respirație înlăuntrul poeziei. O așez ca atare printre bucuriile mele de lectură.

Toamnă rusească și vin sudic din Gruzia - amintiri de călătorie -

Mai către sfârșitul veacului trecut, într-o lună de toamnă, calmă și luminoasă, nu știu dacă nu cumva era chiar octombrie al meu, am călătorit, într-o delegație de scriitori români, la Moscova, la congresul scriitorilor sovietici. „Delegația” e prea mult spus, eram doi oameni, amândoi din raionul Vânju Mare, președintele Uniunii Scriitorilor din România de atunci, marele prozator și dramaturg Dumitru Radu Popescu – el, bineînțeles, șeful delegației, iar eu, cealaltă jumătate a grupului. Tata Iancu, poetul Traian Iancu, directorul administrativ al Uniunii, mi-a dat în primire două cutii cu sticle de vin alb, „pentru protocol”, să am eu grijă de ele până ajungem în capitala marelui stat răsăritean. Din fericire, când am ajuns pe aeroportul Șeremetievo, personalul care manevra bagajele m-a ajutat substanțial, a trântit o cutie cu vin pe banda transportoare, totul a curs ca un păcat, băieții m-au privit cu un rânjet triumfător.

Le-am răspuns cu o urare tăcută printre dinți și ne-am început periplul moscovit. Am stat la marele hotel „Rossia”, era bine, bufetele de pe holuri desfăceau țigări englezești, icre, sucuri de fructe siberiene, pospaiul de bunăstare al perestroikăi iradia în hotelul etalon. Afară, orașul era tot cum îl știam. Uriaș, bulevardele vântului de-a lungul râului, magazine *beriozka* vindeau suveniruri rusești, în alimentare erau *kolbasa*, salamul roșu și muștarul tare, *garcița*, care părea adus din expedițiile tătarilor asupra marelui oraș.

Congresul scriitorilor a fost, cel puțin pentru mine, extrem de interesant. Grupul celor vechi, brejneviștii, conduși de bătrânul Mihalkov, autorul imnului sovietic (imn care a fost adoptat și astăzi pentru Rusia lui Putin) și tatăl regizorului de geniu. „Seniorii”, deci, publicați în ediții-mamut în toate limbile sovietice, Doamne, câte erau, vărsând în contul beneficiarului sume astronomice, atât cât să întreții o *dacha*, o viluță în marginea Moscovei, pe lângă apartamentul somptuos din Capitală, mașina aferentă și să te omenesti zilnic la restaurantul Casei scriitorilor, cu icre negre și votcă ori șampanie românească, după preferință.

După ei, după seniori, venea un grup de scriitori de mare valoare, cei care fuseseră traduși în Occident, cei care făceau faima literaturii ruse contemporane. L-am cunoscut pe marele boier kirghiz Cinghiz Aitmatov, interpretul nostru, un basarabean țigănos și cu sarcini multiple în lumea sovietică, m-a ajutat să-i iau un interviu pentru „Luceafărul” (cel de atunci).

Purta o blană siberiană roșcată, era toamnă caldă, dar asta era stilul lui, purta pe brațul stâng o femeie frumoasă și plinuță, o englezoaică, se pare, așa era moda la ei, mi-a vorbit puțin despre literatura lui, nu prea părea fericit că țara lui adevărată, Kârgâstan, auzi, Kârgâstan, făcea parte din Sovietskii Soiuz. El era un călăreț al stepelor, avea față rotundă și ochii cu tăietură oblică, mi-a povestit ușor amuzat despre cămiloiul nebun care alerga prin proza lui în *Ziua mai lungă decât veacul*, convins, poate, că nu l-prea înțeleg, dar s-a luminat și mi-a mai acordat câteva minute când l-am așezat de-a dreapta lui Gabo Marquez și i-am spus că ei amândoi sunt printre idoli mei literari.

Apoi, Valentin Rasputin, siberianul ascetic, marele povestitor al dramelor din necunoscuta Siberia, al despărțirii de Matori, cel care ne făcuse să vedem un altfel de război mondial în *Trăiește și ia aminte*. Mi-a plăcut ca om mult mai mult decât Aitmatov. Mi-a explicat că nu stă la Moscova, ci la Irkutsk, că nu iubește Moscova, că Siberia e patria lui, i-am povestit că am zburat de la Moscova la Irkutsk spre Ulan Bator și am privit de sus Sfântul Baikal, îmbrăcat în păduri imense, atunci l-am simțit comunicând,

vibrând dincolo de cinismul lui aparent.

Când scriam aceste rânduri am aflat dintr-o revistă de cultură care mai păstra blazonul vechii prese literare, „Cultura” lui Augustin Buzura (atunci trăiau încă amândoi, și revista și Gusti Buzura), dintr-un articol al criticului C. Stănescu, om pe care-l respect și-l admir, că, în primăvara lui 2015, la Moscova, a murit marele prozator siberian. Era vară tristă la București și mi s-a făcut deodată urât și frig.

Cu cei doi scriitori, în grupul lupilor aflați la maturitate, erau Bondarev, Abramov, Solouhin, Astafiev, era Jenea Evtușenko, poetul care dăduse recitaluri pe stadioanele americane, rebelul care fusese acceptat și în brejnevism pentru că era un fel de „marcă a libertății de expresie”, un răspuns la adresa celor care atacau puterea sovietică.

Evtușenko era prieten cu D.R. Popescu, venise de mai multe ori la București, nu putea să uite că prima țară străină în care avusese voie să călătorească fusese România.

Acela care în august 1968 scrisese un poem zguduitor, „Tancuri la Praga”, care se termina așa: „**Peste mormântu-mi, fără de bocete./ să scrie simplu și-adevărat:/ «Aici zace poetul rus Evtușenko./ la Praga – de tancuri rusești sfărțec!**”

La marea recepție oferită la Kremlin de liderul Mihail Gorbaciov în onoarea participanților la congresul scriitorilor, într-o sală somptuoasă, cu mese care se îndoiau de bunătați, pește din apele Siberiei, fructe din Georgia și Basarabia, brânzeturi, băline rusești, sticleau sucuri de merișor, cu *borjomi*, nu era pic de băutura alcoolică, „pătatul” Gorbaciov pornise marele război cu spiritul rus botezat în lacrimă de votcă. Jenia Evtușenko ne însoțea

la recepție, a stuchit către masă și a strigat ca un apucat: „Asta e bătaie de joc! Unde-i votca rusească? Ice fără votcă? Rușine!” Cei din jur ne priveau jenați, dar poetul a hotărât că trebuie să răspundem acestei jigniri plecând la un bar unde esența Rusiei încă se mai găsea. Noi nu eram ahtiați după chefurile lui, dar, ca să evităm scandalul, l-am urmat. Am ajuns la un bar moscovit, am băut o votcă cu gheață, l-am ascultat recitând, a plătit o pălărie de bani

Valentin Rasputin

Cinghiz Aitmatov

și ne-am văzut de treabă.

Dincolo de aceste două grupuri de scriitori sovietici, desigur, completeate cu multe alte nume, erau cei tineri, cei care, după anii '90, au încercat să zboare. Dar Sovietskii Soiuz s-a spart, fostele republici și-au adunat și scriitorii și au căutat să-și continue viața.

După terminarea congresului, au fost organizate două-trei călătorii în țară pentru invitații străini. Politicos, am fost întrebați unde am vrea să mergem. Politicos, noi am optat pentru Chișinău. Cum era normal, ne-am întâlnit cu un grup pestriț, americani, francezi, iugoslavi, bulgari etc. în avionul de Tbilisi. Am stat câteva zile în Gruzia, țară ciudată, sudică până la disperare, semănând uneori cu Oltenia noastră natală. Am mâncat pâine coaptă în țest de pământ, pui fript pe cărbuni, am băut vinul alb, subțire ca vinul din nisipurile Bechetului. L-am cunoscut pe gruzinii cei expansivi și specialiști în toasturi, pe cei care încheiau toastul cu un sec „Beau pentru patria mea și pentru Uniunea Sovietică!”, urare ce-i lăsa cam palizi pe colegii ruși, deoarece se vedea clar care era patria adevărată a gruzinilor.

Am fost la mese prietenești care durau o jumătate de zi, mese la care femeile gruzine ale casei nu aveau loc, ele stăteau pe lângă pereți, în picioare, erau atente să nu le lipsească nimic musafirilor, doar când începeau cântările în cor se apropiau de masă și țineau isonul subțire.

Ne-am simțit bine acolo în Gruzia, am respirat în munți unde păzea umbra marelui haiduc Data Tutashia, unde icoanele de la Mțeta păreau că te privesc direct în ochi, ne-a mirat peste toate cultul târziu al gruzinilor pentru tatucul Stalin cel crud și pentru mama lui de la Gori, „mama Gruzicii”, se vede că biciul și cizma se uită și se iartă în istorie.

Am fost în piața din Tbilisi, era un belșug oriental care sfida austeritatea moscovită, era un dezmăț de fructe, de carne, de brânză, de verdețuri și legume sudice.

Era o țară care știa să trăiască, avea cu ce, dar n-a fost lăsată aproape niciodată să se bucure de asta.

Țară frumoasă și mândră ca regina Tamar, ca un vers amplu din nemuritorul *Viteaz în piele de tigrul* al lui Șota Rustaveli. Așezată, ca și România, între continente și poște imperiale.

De câte ori vine toamna, îmi amintesc acea călătorie și simt nevoia să-l sun pe marele meu prieten, D.R. Popescu și să-l ascult vorbind oltenește. Mai avem amintiri, am mai pus câte ceva deoparte în viața noastră. Promit să mai adaug în această rubrică generoasă și alte amintiri de călătorie...

Flash-back

Titus Ușen

În cronică citită în Programul de seară „Cărți noi” al Radioului Național din 1 august 1932, Perpessicius arăta că „o carte nu numai frumoasă, dar de veritabilă greutate este ultima monografie a domnului N. Petrașcu despre Dimitrie Bolintineanu. Nu vom intra astăzi-seară în toate amănuntele. Dar vom reține că însuși d. Petrașcu simte nevoia să justifice, nu numai să reclame un credit pierdut de-a pururi pentru poezia lui Bolintineanu. Toate textele pe care le produce, aproape

strada Berthelot ce nu părea a deține vreo informație despre Dumitru Panaitescu a trebuit să-l convingă că Perpessicius nu fusese un autor latin, cum i se păruse, ci pseudonimul literar glorios al unui mare intelectual care contribuise decisiv la impunerea valorilor literare naționale, începând, desigur, cu Mihai Eminescu.

Nu doar în rândurile despre monografia lui Nicolae Petrașcu (frate al pictorului Gheorghe Petrașcu) găsim remarcabile formulări despre viața și opera poetului născut la Bolintin Vale. Comentând „multiplele atenții,

ba chiar și devoțiuni” cunoscute la noi cu ocazia centenarului comemorării lui Johann Wolfgang Goethe, Perpessicius nu uită să amintească faptul că „istoricii literari au urmărit pas cu pas de calcul verterian (sic!) în **Manoil**, romanul lui Bolintineanu” (cronică din 11 aprilie 1932). Câteva luni mai târziu (19 decembrie 1932) Perpessicius aduce în discuție un text al lui Caragiale (redactat sub forma unei conferințe) care „n-a fost rostit niciodată” despre *Literatura și artele române în a doua jumătate a secolului XIX* în care se află aceste rânduri despre roman (reproduce în cel de-al treilea volum de la Cultura Națională al ediției Zarifopol): „Romanul? Dar romanul e viața, nu a unui individ ci a unei societăți întregi, cu tot cortegiul ei de necazuri, de porniri, de devotamente, de meschinării, de dragoste, ură, răutate, bunătațe, invidie, admirație, de josnic, de sublim, de brutal, de eteric, de egoist, de altruist, în fine, toate varietățile de care sufletul omului, în virtuozitatea lui recunoscută, este capabil”.

Splendidă acoladă a unei specii epice cuprinzătoare pe care marele I. L. Caragiale s-a ferit s-o abordeze, el oprindu-se în proza sa remarcabilă pe *limesul* reprezentat de nuvelă. Or, credea el, „Romanul este pe lângă nuvelă ca un stejar uriaș pe lângă o răsură altoită; sau, mai bine, novela este pe lângă Roman, ca o camee pe lângă o statuie.”

Bolintineanu a fost unul din primii scriitori români ce s-au încumetat să atace „genul proteic” al romanului marcând „pruncia” acestuia, cum frumos o spunea Perpessicius: „afară de romanele lui Filimon și Bolintineanu apăruseră până la data când scria Caragiale doar două din romanele lui Duiliu Zamfirescu și **Dan** al lui Vlahuță. Bucuria lui e bucuria părintelui, a mamei – și mama era în cazul acesta literatura română – când îi vine pe lume întâiul născut.”

Deși cercetările lui Nicolae Cartoian, titularul catedrei de istoria literaturii române vechi de la Universitatea din București impuseseră ideea că „**Tainele inimii**” al lui Mihail Kogălniceanu fusese scris la 1850, devansând „**Ciocoii vechi și noi**” al lui N. Filimon și „**Manoil**” al lui Bolintineanu, meritele acestei triade fondatoare vor rămâne practic inseparabile. La fel, faptul că peste ani Al. Piru va demonstra că „**Aprodul Purice**” (1837) al lui Costache Negruzzi cuprinde „detalii de culoare, portrete, descrieri, discursuri, dialoguri în maniera de mai târziu a lui Bolintineanu și chiar Eminescu din *Scrisoarea III*” nu diminuează rolul de pionier în domeniu deținut de nefericitul poet din Bolintin.

Și, după cum avea s-o dovedească Vladimir Streinu „cel mai însemnat poet al românilor (e vorba, bineînțeles de Eminescu), până a fi el însuși, adică cel mai însemnat poet postromantic de oriunde, a trecut mai întâi prin forma

de ucenic al înaintașilor Eliade, Alecsandri, Bolintineanu și alții. În artă, ca pentru orice activitate din lumea noastră, nu se zboară decât de pe un punct terestru, sau, oricum, de pe un fundament” („**Pagini de critică literară, IV – marginalii, eseuri**” – ed. Minerva, 1976, p. 353).

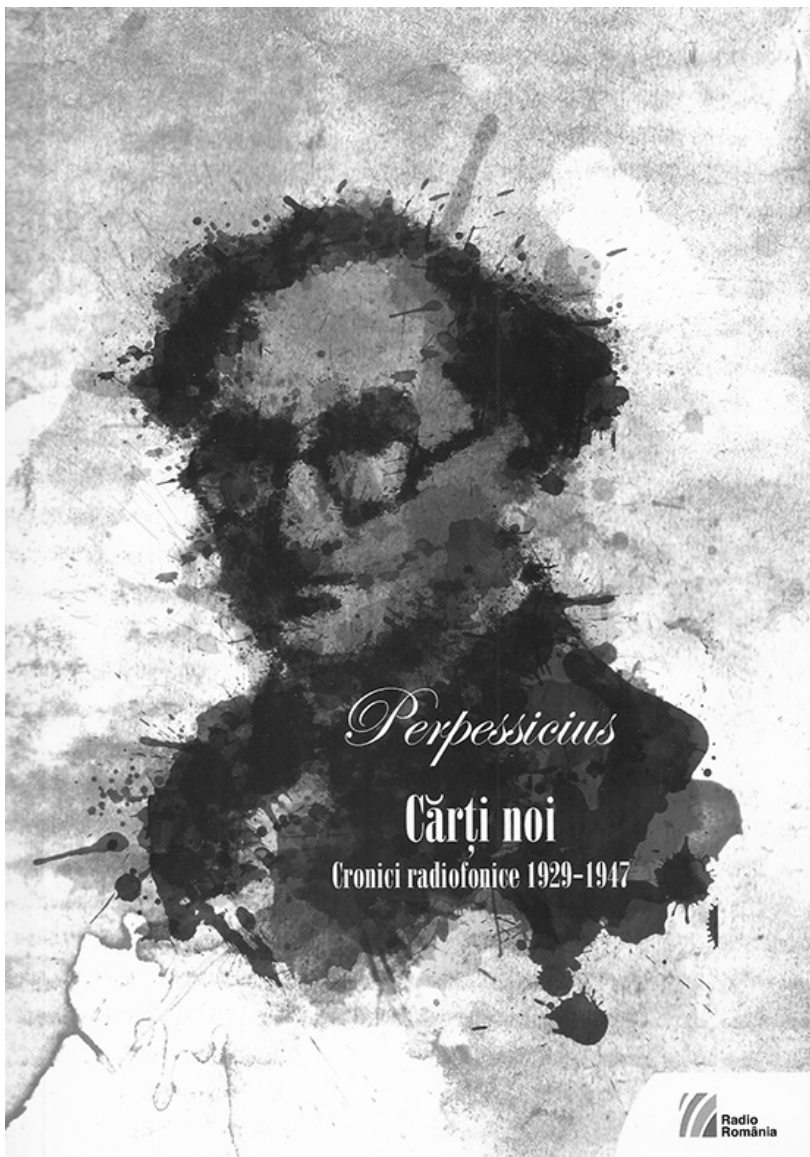
Bolintineanu a fost deci un astfel de „fundament” nu doar pentru Mihai Eminescu, ci și pentru o întreagă pleiadă de autori ai secolului. Pentru că, așa cum observa același distins cărturar Vladimir Streinu, concepția aproape mistică în forța cuvântului „se află la originea blestemului din poezia noastră populară și deopotrivă cea cultă, de la Eliade și Bolintineanu până la Argehi. Asemenea formulări înfricoșătoare sunt cunoscute poporului mai cu seamă din acatistul Sfântului Vasile cel Mare și acestea nu au pereche ca forță expresivă, deși se rostesc în versurile lui Shakespeare cu care blestemă văduva Anna pe viitorul Richard al III-lea și regele Lear pe fiicele sale.” (op. cit. pag. 400)

Aș spune că, în pofida unor evaluări critice vădind complexul de superioritate al emitenților, care în general au ignorat contextul apariției sale în literatura română, Bolintineanu n-a fost niciodată un caz clasat al amintitei literaturi. Un singur exemplu: colecția de „clasicii români comentați”, girată de profesorul Nicolae Cartoian la editura *Scrisul românesc* aducea noi explorări în universul literar al autorului nostru. Colaboratorii seriei sus-pomenite s-au ocupat în edițiile propuse cititorilor din anii '30 nu doar de relieful unor creații binecunoscute, ci și de evaluarea acelor peste care părea a se fi așezat pentru totdeauna uitarea. Astfel, în volumul masiv (peste 500 de pagini) publicat de George Baiculescu despre dramele istorice ale lui Vasile Alecsandri (**Despot Vodă, Fântâna Blanduziei, Ovidiu**) „se dau pentru întâia oară analizele dramelor lui N. Scurtescu și D. Bolintineanu, inspirate tot de domnia lui Despot Vodă”.

Cartea în cauză apărea în 1939, la șase decenii și jumătate după ce, încheindu-și calvarul din bolnița Pantelimon, poetul se mutase în pământul natal de la Bolintin Vale, după ce cortegiul părăsise capitala, trecând – după cum povestește același Nicolae Petrașcu – prin dreptul Cotrocenilor, loc sacru pentru cel ce știa că Biblia tipărită de domnitorul Cantacuzin în limba română îi deschisese larg porțile graiului în care își scrisese opera cuprinzătoare. Iar la exact trei decenii de la apariția monografiei lui Petrașcu vedea lumina la Editura Tineretului, în colecția *Oameni de seamă* studiul lui Ion Roman despre Dimitrie Bolintineanu, ce dezvoltă în fapt prefața publicată de autor la volumul „**Poezii**” (aceeași editură, 1959), o antologie a creației lirice a poetului pașoptist. Erau reunite acolo **Melodii române și alte cântece patriotice, Legende istorice, Basme, Florile Bosforului, Macedonele, Reverii și Diverse, Nemesis și alte satire**. Fiind vorba de o culegere ce se adresa prioritar școlărimii epocii, prefața în cauză, ce izvoră din rațiuni didactice, vădea limpede empatia unui istoric literar onest, cu o bogată activitate la catedră, față de un scriitor important al secolului anterior, care purtase în exil „ imaginea patriei în inimă, deplângând insuccesul revoluției și arătându-se gata să renunțe la orice fericire personală, pentru fericirea obștească”. Evident, eșafodajul ideatic și limbajul critic erau îndatorate timpului, în care ofensiva proletcultistă nu se stinsese.

Redactată în timpul unicului lustru de relaxare ideologică din vremea comunismului vasta lucrare „**Dimitrie Bolintineanu și epoca sa**” de Teodor Vârgolici (editura *Minerva*, 1971) reprezintă – alături de „**Introducere în opera lui Dimitrie Bolintineanu**” a aceluiași istoric literar – reperatele unei relansări culturale, centrată pe personalitatea artistică a unui scriitor interceptat la o sută de ani după moarte, prin analiza vremii pe care a străbătut-o, cu sușuri și coborâșuri

(continuare în pag. 5)

toate, sunt fără ecou pentru epoca de astăzi. Este încă o problemă Bolintineanu, nu numai a omului de inimă, a idealistului și revoluționarului de la 1848, sau a nefericitului ministru mort sărac în România averilor senzaționale ale miniștrilor, să nu fie de deochi, pe sprânceană, este o problemă a prozatorului și călătorului Bolintineanu și N. Petrașcu îi acordă toată atenția.”

Din nefericire restul textului a dispărut din arhiva SRR, dar acest util preambul a fost salvat și inclus în masiva ediție „**Perpessicius. Cărți noi – cronici radiofonice 1929-1947**” alcătuită, cu inimaginabilă trudă de doi mari editori: Sanda și Valeriu Râpeanu care, la capătul unor ani buni de cercetare și transcriere științifică a textelor păstrate în arhiva principalei instituții de cultură a țării, au reușit să redea efigia de-a dreptul eroică a cărturarului care a deținut cronică literară la Radio de la începuturi și până la instaurarea regimului comunist.

Am fost martorul acestor eforturi ale soților Sanda și Valeriu Râpeanu, pe care le-am sprijinit pe cât am putut, în calitatea mea de director de onoare al editurii *Casa Radio*, luptându-mă cu inerția manifestată de câțiva președinți ai Societății Române de Radiodifuziune pentru disponibilizarea fondurilor necesare tipării acestei culegeri de texte excepționale pentru cultura română. Pe unul dintre liderii (evident, politici) ai instituției din

(urmare din pagina 4)

impresionante.

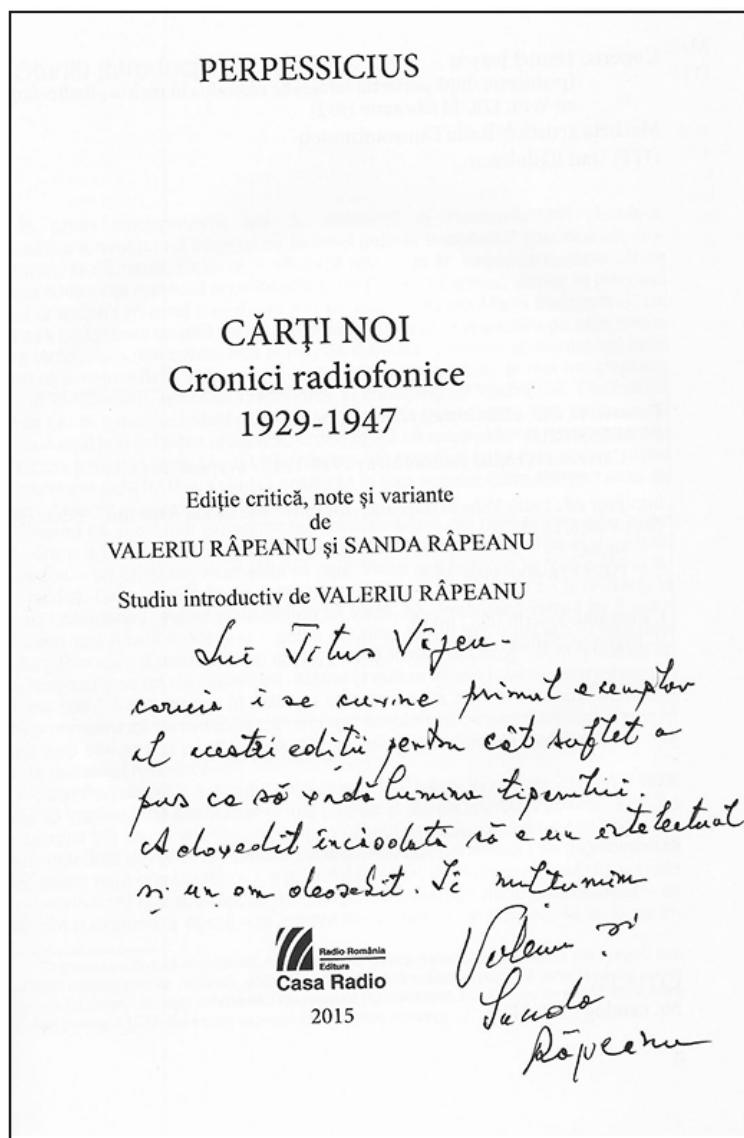
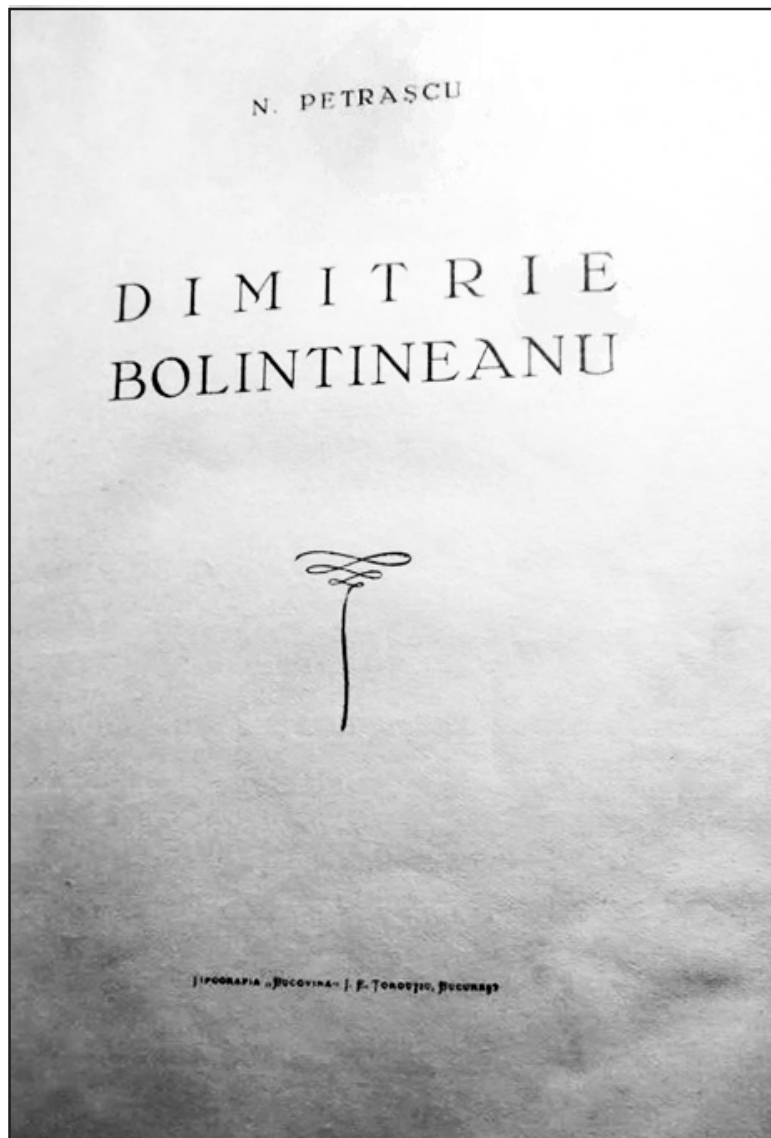
Autor a cărui virtuozitate literară se impusese încă de la începuturi, Bolintineanu va fi avut întreaga viață sentimentul „proscrisului” după cum arătase încă într-o poezie de primă tinerețe. Străbătând o perioadă istorică plină de turbulențe politice, scriitorul a suportat „detașarea” unor contemporani, unii dintre ei capitali,

Există de altfel o carte (semnată de fostul decan al facultății bucureștene de litere, profesorul Dimitrie Păcurariu și de simpaticul lector de limbă și literatură franceză Claude Pichois) care aduce numeroase dovezi ale acestei legături esențiale nu doar între doi cărturari ai epocii, ci și între două culturi, una solidă, recunoscută în plan universal și o alta emergentă, pe cale de afirmare dar deținând străvechi valori umaniste.

Cred că reeditarea acestei lucrări cu titlu pirandellian

„Bolintineanu zice c-a rămas, fiindcă domnul s-a hotărât să nu schimbe nimic în stat, să nu ție samă de ce a iscălit la Stambul nici în privința statului, nici în privința mănăstirilor”. Momentul era complicat, domnitorul Cuza luase decizia secularizării averilor mănăstirești și întărea poziția țării în raport cu Înalta Poartă.

Mai înainte însă de a se fi afirmat în politica românească la vârf, Bolintineanu cunoscuse, încă de tânăr, o certă recunoaștere literară. Aflăm de pildă în

precum Titu Maiorescu. Valoarea liricii sale fusese percepută cu oarecare rezerve deși în „**Directia nouă în poezia și proza română**” (1872) Maiorescu consemna – cu referire la poeziile de mult uitatului Th. Șerbănescu – faptul că „de la cele dintâi încercări ale dlui. Bolintineanu (...) nu cunoaștem poezii a căror limbă să fi produs auzului aceeași plăcere ca poeziile citatului autor”. Și chiar dacă-l socotea în rândul „scriitorilor estetici” – împreună cu Alecsandri și Odobescu – pentru aceștia doi criticul nutrea un interes mai mare decât pentru Bolintineanu. Această „limitare critică” a stârnit reacția vehementă a lui B. P. Hasdeu (ocultat de Maiorescu) și care-l va socoti pe poetul nostru drept una din „somitățile cugetării românești” nemeritând un astfel de meficient tratament.

În treacăt fie zis, prin atitudinea sa rezervată Maiorescu avea să contribuie la consolidarea amicitiei literare dintre Dimitrie Bolintineanu și George Sion „victimă” a intransigenței maioresciene, acesta devenind editorul celor două tomuri de „**Poesii**” (ed. Socec & Co, 1877) ale confratelui dispărut cu cinci ani mai devreme.

De notat și faptul că autoritarul Titu Maiorescu fusese interesat de o legătură culturală solidă cu Philaret Chasles (1798-1873), conform epistolei din 10 decembrie 1860 către *Ms. Gîrleanu – rue St. Louis 24 Paris*. Aflat el însuși în capitala Franței, Maiorescu vroia „să tipărească” la acest cărturar, profesor la Collège de France (catedra de limbi și literaturi străine moderne) și care, peste ani, avea să devină în 1871 membru al tinerei Academii Române. Fără îndoială că la data publicării **Noii direcții...** criticul va fi știut că acela care întreținuse și stimulase interesul pentru limba și literatura română al eruditului profesor francez fusese mai tânărul său prieten Dimitrie Bolintineanu, un eficient cicerone în explorarea spațiului cultural românesc.

CUPRINSUL VOLUMULUI		Pagine
1. Viața lui Bolintineanu		9
2. Elegiile		13
3. Baladele		17
4. Călătoriile lui: Bulgaria, Asia-Mică, Ierusalimul și Egiptul, Macedonia Moldova		22
5. Florile Bosforului		59
6. Romanele lui: Elena		107
7. Satirele		119
8. Dramele lui: Ștefan Vodă cel Berbant.		121
9. Traianida		125
10. Viața lui Cuza Vodă		136
11. Incheiere		146

Cuprinsul volumului „D. Bolintineanu” de N. Petrascu

(„**O carte și șapte personaje**”), apărută în anul 1976 la editura *Cartea Românească* ar fi un bun prilej pentru relansarea interesului față de Dimitrie Bolintineanu.

Literat și om politic de frunte, acesta trecuse prin focul contestărilor și prin febra remaniierilor guvernamentale. Dintr-o scrisoare a lui C. A. Rosetti adresată lui Anastase Panu (1810-1866), datată 2 iunie (3 iuliu) aflăm că „Bolintineanu, Ordescu și-au retras demisiunile”. Deci

manualul „sărdarului Dimitrie Gusti, profesor de literatură românească” despre **Prozodia românească pentru junimea moldo-română studiind în clasele colegiale din Academia Mihăileană** exemplificarea „stanțelor regulate” definite de autor drept „acele când într-o poezie fiecare din ele vor avea tot acel număr de versuri, tot acea înorânduire de rime și numărul silabelor din fiecare vers corăspunzător va fi deopotrivă” un fragment din *O fată tânără pe patul morții*, scrisă de D. (iar nu T. cum crede Gusti) Bolintineanu la 1842. Faptul că doi ani mai târziu ea devenise lectură de manual e, oricum, remarcabil:

„Amară e moartea când omul e june,
Când ziua e blândă, când traiul e lin,
Când pasărea cântă, când floarea ne spune
Că viața e dulce și n-are suspin.”

...Iată-mă deci căutând în „ostrovul bolintinean” înconjurat de apele timpului câteva din însemnele unei existențe scriitoricești ce mă impresionase cândva, copil fiind, la lectura unor stihuri amare precum acestea:

„Proscris în a mea țară, eu nu mă voi re-ntoarce,
Și ochii mei în lacrimi va-nchide un străin;
Dar către voi adesea gândirea voi întoarce,
Șoptind al vostru nume în ultimu-mi suspin.”

Nu știu dacă ele mai mișcă încă pe cineva într-un moment în care Europa însăși pare a se fi umplut de milioanele de „proscriși” români. Dar sper ca ele să poată ajuta la întregirea imaginii unui ales cărturar pornit în lume dintr-o așezare din Câmpia Română căreia i-a preluat numele în semn de recunoștință și de cinstire.

Rudy Roth (Eduard Rudolf Roth), poet, jurnalist, grafician, cercetător, născut la 13.08.1979, în București, este licențiat al Facultății de Relații Economice Internaționale din cadrul ASE București. Este doctor în științe politice, cu un master în Relații Internaționale (University of Kent, Marea Britanică) și unul în Administrație Publică Electronică (Universitatea din București). A lucrat timp de 13 ani la Radio România, a publicat articole de politică externă, dar și poezii în revistele: „Discobolul”, „Steaua”, „Tribuna”, „Arca”, „Vatra Veche”, „Alternanțe”, „Neuma”, „Lumina literară și artistică” etc. Ca grafician, a ilustrat volumele *Pașii profetului și Lauda somnului* de Lucian Blaga și *Ultimele noduri* de Mircea Albulescu, volume apărute la Editura Ars Longa, Iași. Este președinte director fondator al revistei „Leviathan” și redactor-șef adjunct al revistei „Occident Românesc” din Spania, unde s-a stabilit din 2012. Am selectat câteva poezii, în ordinea anilor în care au fost scrise, din *Geometriile contradictorii ale singurătății*, volum apărut în 2019, prefăcut de acad. Dumitru Radu Popescu, versurile ilustrând nu numai talent și măiestrie, ci și o racordare perfectă la lirica românească actuală, relevând o legătură consecventă cu țara natală a cărei cultură a fost asimilată și topită în formule sensibile, adânci și sugestive. La fel ca în fața unui tablou, de care te depărtezi făcând câțiva pași înapoi pentru a-l desluși mai bine, așa și Rudy Roth, aflat în străinătate, surprinde cu mai multă acuitate cele mai percutante și semnificative elemente de plasticitate ale limbii române, astfel încât expresivitatea lingvistică apare într-o lumină revigorantă generând idei și înțelesuri noi. (Victoria Milescu)

Rudy Roth

POATE

Poate-mi lași doar vise de lut,
Poate-ți las doar vise de ploii,
Poate curge un nou început,
Într-un dans al ideii de noi...

Poate-mi plângi, poate-ți uit, poate iar...
Plouă lent peste aripi deschise
Într-o lume de poate și dar,
De concret și iubiri compromise.

Poate-mi uiți, poate-ți plâng, poate-apoi...
Spasme reci mă inundă prin tine,
Te-am pierdut în ideea de noi,
Te-am pierdut în ideea de mine...
București – 1 noiembrie 2006

CUMVA

Cumva acroșat de mirări clandestine,
Prin nopți mirosind a tăceri și petunii,
Ți-adulmec absența în umbre străine
Și-o număr de patimi, de la streășina lumii.

Cumva despuiat de mirări transparente,
Prin nopți locuite de tăceri inegale,
Încerc să mă-nchid în emoții latente,
Să uit și de noi, și de buzele tale.

Dar când dimineața mi se face de tine,
Și tâmpla-mi așez lângă lacrima ta,
Te simt iară Evă, zămisliță din mine
Și simt că și eu sunt din tine, cumva.
Bruxelles – 21 octombrie 2007

CÂTEODATĂ

Câteodată respir fiindcă tu mă respiri,
Iar departele tău ți-l cuprind în detaliu
Și te caut în cioburi și încerc potriviri,
Să mă-nvălu de tine, în al sortii vitraliu.

Câteodată vin însă, mirosind a departe,
A migdali desfrunziți și a doruri străine
Și atunci lumea toată iar în cioburi se-mparte,
A mea-n cioburi de lacrimi,
A ta-n cioburi din mine.
București – 8 decembrie 2008

DINTÂI

Dezleagă-mă de sete în ploaia blasfemiei
Și decojește-mi gândul la umbra ta dintâi,
Sădește-mă în așchii la stâlpul infamiei
Și-n sensul altor brațe găsește-ți căpătâi.

Vreau vinul libertății să-l beau pe datorie,
De tine să mă lepăd în cupe stacojii,
Să îți tivesc uitarea cu-ntâia mea beție
Și să-mi dezleg destinul cu visul meu dintâi.
Timișoara – 12 februarie 2011

ALTEORI

Alteori mă mai pierd în aval de iubire
Și pe apele victii mai plutesc în derivă,
Până când iar te aflu și-ți respir răsăritul
Și-n tăcerile tale mă înec deopotrivă.

Alteori mă găsesc risipit de tăcere,
Hașurându-mi lumina în culorile lumii,
Până când mi te-appropii și-mi respiri agonia,
Ca în ziua când cerul s-a unit cu salcâmi.

Alteori pipăi timpul, ce-mi cade pe umeri
Și simt umbra sorții cum alunecă-n mine
Și-atunci, nu știu cum, mi se face de vise,
Tot de vise cu noi, tot de vise cu tine.
Palma de Mallorca – 14 iunie 2012

ACUM

Acum, când teama neputinței
Îmi îngheață visele pe gene,
Încep să mă doară
Autopsiile cotidiene ale amintirilor
Și lipsa oricărei explicații
Pentru faptul că de fiecare dată
Când închid ochii,
E iarnă.

Acum, când mă străduiesc să mimez
O stare de amnezie selectivă,
Începe să mă apese
Faptul că tălpile tale
Degeră azi lângă tăcerile altuia.

Acum, când fiecare zi
E un sentiment de zăpadă,
Începe să chinuie
Auto-deportarea noastră
În Siberiile indiferenței,
Dar mai ales
Memoria acelei duminici
Când, privind aurorele boreale,
Ne-am cuprins unul-altuia,
Pentru întâia oară, privirea.
Porto Cristo – 24 iunie 2013

INEGAL

Inegal împărțit
Între singurătățile noastre,
Timpul despărțirii
Proiectează armonii asimetrice
Peste nefirescul fiecărei tăceri
Îngrămădite între tine și mine
De inflexiunile trecutului...

Așa că nu va trebui să ne mire
Dacă într-o zi,
Aflându-ne unul în fața celuilalt,
Ne vom regăsi doi străini,
Prizonieri în rutina răsăriturilor amânate,
Neștiind să ne mai privim
Unul pe altul în ochi
Și incapabili să ne încredințăm
Unul altuia sensul.
Amsterdam – 8 octombrie 2014

ÎNDĂRĂT

Îndărătul pașilor mei,
Semnele mute ale singurătății
Și cul copilăriei,
Hăituit de zâmbetul neconvingător
Al unui arlechin de hârtie.

Îndărătul pașilor tăi,
Tărâmul poveștilor nespuse
Și tăceri asimetrice
Răsucite-n spirale,
Ca-n dansul hipnotic
Al unui derviş rotitor.

Îndărătul pașilor noștri,
Copii-soartă,
Trăgându-ne greșelile printre degete
Și mimându-ne chemările
Cu gesturi desperecheate
Și lipsite de noimă.
Palma de Mallorca – 24 august 2016

NIMENI

Nimeni nu mi-a spus vreodată
Să mă feresc de femeia
Care visează câmpuri de maci,
Pentru că-n voluptatea narcotică
A atingerii ei,
Eul meu își va pierde
Apartenența la sine.

Probabil că de asta,
Chiar și după atâtea nopți
De când tu ai plecat,
Iar eu nici măcar nu știu
Unde-am rămas,
Nimeni altcineva
Nu-ți locuiește absența,
Iar singura mea identitate
Zace în câteva neîmbrățișări
Răstignite pe așternuturi,
De mângâierea discontinuă a singurătății.
Palma de Mallorca – 3 decembrie 2017

DEGRABĂ

Întoarce-te degrabă în mine, iubito...
Și lasă-ți izvoarele răsăriturilor
Să-mi orbecăie printre respirații,
Așa ca în vremea
Când încă mai coexistam semantic
Și când tăcerea nu ne era îmbibată
În amnezia prenuptială
A despărțirii.

Întoarce-te degrabă în mine, iubito...
Și mângâie-mi fiecare tresărire
Cu buricul degetelor,
Exact ca-n nopțile de altădată,
Când întunericul transpira o stare de doi
Și când niciun hiat nu-și găsea locul
Printre atingerile noastre.

Întoarce-te degrabă, iubito...
Pentru că vremea neubirii a trecut
Și pentru că am înțeles deja amândoi
Că timpul nu e decât o antimetaforă
A viselor nedesăvârșite.
Palma de Mallorca – 5 februarie 2018

Luminița
Cornea

În tânărul Grigore Soporan, atunci când termină Facultatea de Teologie, deci când consideră că avea o anumită maturitate în gândire. După cum am aflat mult mai târziu, cu el a început să discute „lucruri interzise”, adică i-a spus câte puțin din suferințele lui din închisoare. Dar, cred, puțin. Desigur, era precaut. Abia la Târlungeni, după anul 1970, seara, ascultau Europa Liberă – știu aceasta fiind și cu uneori de față.

La înmormântarea tatălui meu, în anul 1981, îmi amintesc că au fost foarte mulți preoți, s-au ținut predici care s-au încadrat tematic unei slujbe de înmormântare a unei fete bisericești. Preoții care au vorbit au prezentat activitatea din parohiile păstorite, împlinirile pe plan duhovnicesc, realizările materiale împlănuite la biserică, cimitir și casa parohială, activitatea de colaborator la

Familia preotului Ioan Graure și familia preotului Grigore Soporan, septembrie 1970, Târlungeni

Telegraful român, publicație a Mitropoliei Ardealului din Sibiu, activitatea de stupărit în care a pus multă dăruire... Nimic despre viața de/din închisoare. În schimb, la înmormântarea mamei, în anul 2013, cei prezenți au aflat *noutăți* despre viața preotului Ioan Graure, despre care în perioada comunistă nu se putea vorbi fără a suporta anumite repercusiuni. Eu știam ceva, dar nu vorbeam niciodată despre asta. Era un subiect *tabu*.

La înmormântarea preotesei Ioana Graure, predica părintelui Grigore Soporan a fost ascultată nu numai cu sfințenie, dar și cu deosebit interes și curiozitate. Părintele Soporan a prezentat în paralel cu viața mamei și viața tatălui meu, cu sentimentul nobil al celui care a simțit iubirea părintească a familiei preotului Ioan Graure. Nu a înfrumusețat nimic, nici nu avea ce. A vorbit despre închinările prin care a trecut, despre suferință, despre respectul credincioșilor din parohiile pe care le cunoștea, fiind prezent în vacanțe în familia preotului Graure. Suferințele și bucuriile preotului Graure au fost împreună lucrătoare cu cele ale soției sale, preoteasa Ioana. Atunci, pentru prima dată, au aflat credincioșii din Târlungeni, unde a fost înmormântarea, dar și cei mai mulți dintre preoții prezenți, că tata a fost deținut politic în acea cruntă perioadă dintre anii 1947-1955. Cum era de așteptat, părintele Grigore Soporan a evocat viața mamei în strânsă legătură cu viața părintelui Ioan Graure. Cuvintele încărcate de dragoste, rostite din inimă, așa cum numai cel ce iubește o persoană poate s-o facă, au transformat predica într-o conferință, dezvăluind adevăruri de mult ascunse care se cuvina a fi aflate.

Cu cele mai bune intenții, implicându-se afectiv în prezentarea lor, preotul Grigore Soporan a scos la lumină adevăruri de prea multă vreme tănuite. În sufletul meu, care am cercetat dosarul preotului Graure de la Arhivele Securității (C.N.S.A.S.) gândesc această predică de amară dezvăluire în paralel cu documentele de condamnare la adresa învățătorului Ioan Graure din localitatea Remuș, lângă Giurgiu. Iată cum o persoană își dă toată silința să facă lumină acolo unde s-a suferit cumplit și o alta care acuză pe nedrept, bazându-se pe argumente inventate.

Din actele de la C.N.S.A.S., voi cita trei referate semnate de

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (XIII)

aceeași persoană, locotenent de securitate Cotar Gheorghe, care au la bază informațiile date de un singur informator (om al Securității, Terpez Ștefan) care s-a infiltrat în grupul învățătorilor

Ioana Boșman, căsătorită Graure, elevă la Școala Normală „Pia Brătianu”, București, 1948, prima din stânga

din Remuș și din Oinacu. Acesta pretindea că este prieten cu Ioan Graure care îl considera ca atare, având încredere în el. Primul referat este din 11 februarie 1951 și al doilea din 21 februarie 1951. Tata a fost arestat în 24 februarie 1951. Legătura între referate și arestare este foarte ușor de sesizat.

Cităm din primul referat: „Din informațiile ce dețin, încă din vara anului 1950, elemente ce fac parte din învățământ, deși fără o culoare politică în trecut, în unire cu elemente din PSDI (...), trec la o reorganizare de subminare a Regimului nostru, prin aceea că duc o propagandă ostilă de la om la om și în cercuri restrânse, plus că intenționează să facă și au făcut manifeste și să aibă și o activitate de sabotaj, în incendieri a bunurilor Statului (...).

Prin introducerea unui informator, prieten bun al lui Anculescu Alexandru, originar din comuna Braniște (aproape de Oinacu, n.n.) și cu care a făcut școală în Germania, i-a propus informatorului, că dacă vrea să facă și el parte din grupa lui, deoarece el are un număr de cca. 40 de oameni care ar acționa oricând. Acesta, care între timp discutate cu noi, a acceptat și îi face legătura cu șeful lui, identificat ulterior în persoana învățătorului Marinescu Anghel din com. Oinacu. După mai multe întâlniri cu acesta, i se propune informatorului să le facă rost de muniție (...).

După ce informatorul ia contact cu Marinescu și Neagu, prin Marinescu, face cunoștință cu învățătorul Graure, din Remuș, consătean al lui Marinescu. Și acesta este activ în această direcție, și cum între timp Marinescu face rost de o cutie de litere, de gumă, se încearcă și face chiar o serie de manifeste ce urmau a fi distribuite. Numărul lor din câte cunoștea informatorul a fost numai de vreo 15 buc. dintre care trei trebuiau plasate de informator dar acesta nu le-a plasat și ni le-a dat, care în copie se anexează. Graure și Marinescu urma să le distribuie, dar din investigațiunile întreprinse nu au apărut nicăieri.”

Al doilea referat, conținând șapte pagini, are în final următorul text cu „Propuneri. Față de cele de mai sus, ținând cont că elementele principale și anume Marinescu Anghel precum și Graure Ioan, în ultimul timp au avut ezitări față de informator și întrucât credem că cei care compun organizația aceasta au o activitate subversivă mai mare decât cea pe care o cunoaștem noi, întrucât Graure Ioan poate lua legătura cu Ion Marian Parissești, care apare ca legătură superioară (...) propun să fie recrutat învățătorul Ioan Graure, asupra căruia deținem cel mai mult material compromițător.”

Dintr-un alt referat (trei pagini format A4), din 26 februarie 1951, realizat de același lt. de securitate, aflăm următoarele: „Ca urmare la referatul din 21 februarie 1951, în legătură cu activitatea dușmănoasă dusă de unele elemente pe raza Raionului Giurgiu, în cadrul unei organizații subversive, referim următoarele: pentru verificarea materialului informativ ce-l deținem în legătură cu această organizație, în ziua de 24.II.1951, s-a trecut la reținerea numitului Graure Ioan, învățător din comuna Remuș, Raionul Giurgiu”. În finalul acestui referat, se fac propunerile: „Față de

cele de mai sus, propunem ca să se treacă la arestarea numiților Graure Ioan din comuna Remuș, Marinescu Anghel, din comuna Oinacu, Anculescu Alexandru zis Didilan (fără serviciu), domiciliat în comuna Braniște, Raionul Giurgiu și Neagu Ion, student, domiciliat în București, Bd. Gh. Dimitrov, nr. 123. De asemenea, să fie adus la această regiune și numitul Boșman Gheorghe, care se află încarcerat în Penitenciarul Giurgiu, pentru sabotaj, originar din comuna Gogoșari, raionul Giurgiu”.

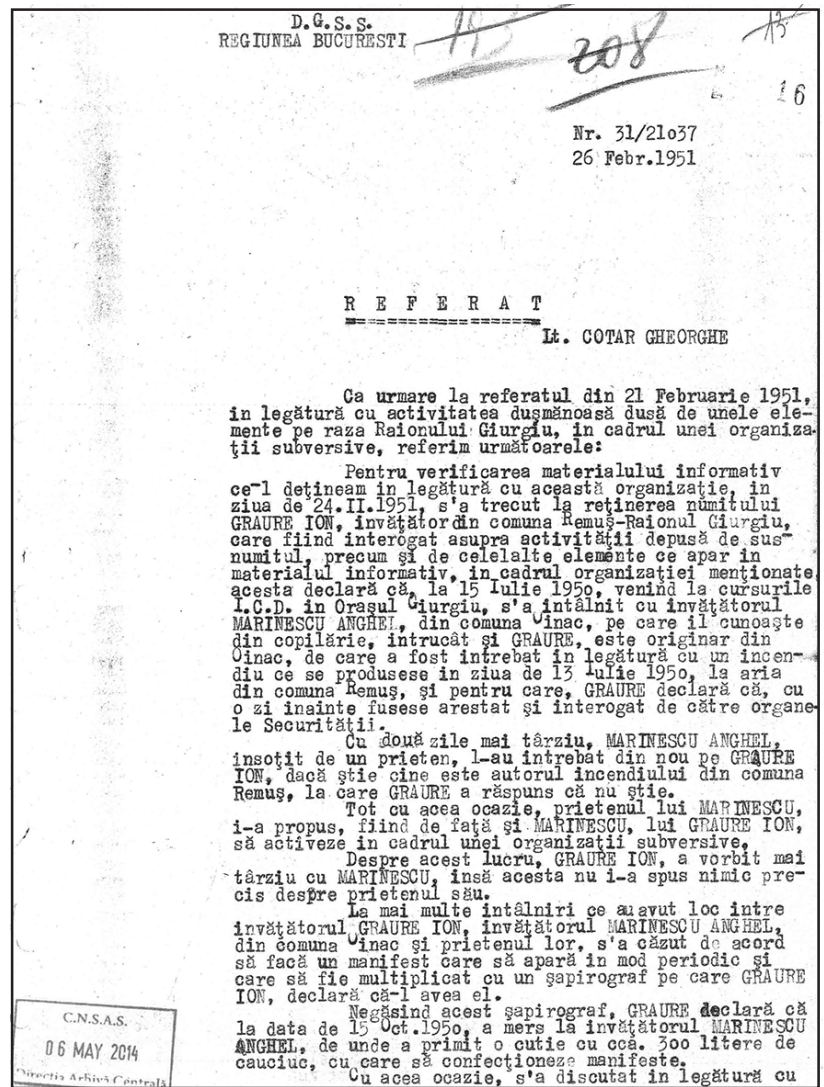
Toate acuzațiile asupra oamenilor au fost transmise de un singur informator, om al Securității. Din cauza lor, toți cei enumerați mai sus au suferit peste patru ani la Jilava, Poarta Alba, Colonia de Muncă Peninsula, Valca Neagră.

În Oinacu, tot în perioada aceea, noi, copiii, aveam jocurile noastre, dar luam aminte și la treburile celor maturi. Parcă îl aud pe tataie Ilie Graure:

– Pune, femeie, rogojina în bătaură că vine ăla cu ursul, să-mi ia durerea de șale !

Obicei din bătrâni ! Noi, copiii, priveam surprinși spectacolul. Vedem cum, în mijlocul bătăturii, mamarea a așternut o rogojină pe care, după ce a intrat ursarul cu Moș Martin, s-a așezat tataie pe burtă. La comenzile ursarului, Moș Martin a urcat pur și simplu pe spatele bunicului nostru și a început să-i calce oasele, probabil după o tehnică de el știută. Nu-mi amintesc dacă bunicului i-a trecut durerea de șale după ce l-a călcat ursul. Sunt sigură că a fost mai mult decât un masaj de astăzi.

„Doftoria” aceasta era un bun leac în satele noastre de odinioară. Cunoscându-i vechimea, scriitorul Mihail Sadoveanu plasează

Copia referatului din 26 februarie 1951

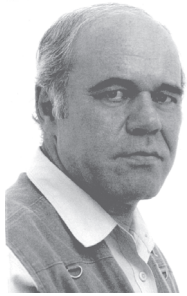
„doftoria” în epoca Sfântului Ștefan cel Mare ca leac pentru durerile de șale ale comisului Manole din romanul *Frații Ideri*: „Cinstitul comis s-a lăsat dintr-odată pe pajiște, cu pânțele la pământ și cu brațele împreunate sub frunte. La porunca ursarului, Vasile (numele ursului n.n.) a pașit cu mișcări line în spatele comisului și-a început a-l călca, pipăindu-l oarecum, de la șale spre grumaz și iar la șale.” (Mihail Sadoveanu, *Opere*, 13, *Frații Ideri*, ESPLA, București, 1958, p. 665).

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXXI)

Între topos și atopus Principiul lui Theodor Damian:

„La un autor trebuie să descoperi valențe și dimensiuni noi, nu să-l critici”

Florentin Popescu

Pentru cine nu-l cunoaște ori îl cunoaște mai puțin, Theodor Damian este astăzi poate cel mai cunoscut literatur din diaspora românească, mai ales cea din S.U.A., unde, d-sa este preot, dar și poet și prozator, un mare (poate cel mai mare)

animator cultural, militant pentru cunoașterea și difuzarea culturii românești în lume, fondator și totodată director al Institutului român de teologie ortodoxă din New York, recunoscut și apreciat ca atare pe întregul mapamond. Nu în ultimul rând d-sa a întemeiat în urmă cu douăzeci și șase de ani o revistă cu titlu simbolic și grăitor: *Lumină Lună / Gracious Light*, care se difuzează din America și până în Australia, din Franța și până în India.

În ce-i privește pe cititorii și oamenii de cultură din județul Giurgiu nu cred că aceștia să fi uitat că în urmă cu nu prea mulți ani la Biblioteca județeană a avut loc o întâlnire în cadrul căreia a fost lansat cel mai nou (pe atunci) număr al amintitei publicații. Dintr-o simplă (aparent) lansare de revistă, întâlnirea de atunci s-a transformat într-un adevărat simpozion în care – chiar și așa, fără comunicări de păreri, s-au pus întrebări și s-au dat răspunsurile așteptate, într-un cuvânt totul a devenit de un interes aparte.

Și asta s-a întâmplat, între altele, și pentru că dl. Theodor Damian, preot, profesor universitar (până mai deunăzi i-au ascultat prelegerile și studenții de la câteva cunoscute universități bucureștene), doctor în teologie, nu este nici un înfumurat, un personaj „rece” și distant și nici n-a făcut/nu face niciodată caz de înaltele titluri ori funcții pe care le-a avut/le are. Dimpotrivă, d-sa se dovedește a fi, de fiecare dată, prietenos și apropiat, gata să se angajeze în orice fel de discuție, în dialoguri pe orice temă, nelăsându-le amfitrionilor și partenerilor de dialog impresia că ar face, cumva, paradă de cunoștințele sale personale ori de altceva.

Spun și scriu așa aci fiindcă am avut prilejul să-l însoțesc de mai multe ori la diferite manifestări culturale, dar mai ales la întâlnirile lui cu cititorii din România, fiindcă dl. Theodor Damian obișnuia până nu demult, de îndată ce venea în țara în care s-a născut să ia, cum s-ar zice, „pulsul” întâlnirilor cu publicul. La Râmnicu Vâlcea, la Alba Iulia, în alte locuri d-sa era primit cu entuziasm și căldură, întrucât românii sunt iubitori de cultură și mai ales curioși să se întâlnească cu un concetățean care a făcut o bună și frumoasă carieră culturală și spirituală peste hotare. Și nu oriunde, ci în cea mai bogată și mai cunoscută țară din lume. Cărțile sale de poezie, de esuri, de critică literară, de memorialistică (nu puține la număr, majoritatea scrise și publicate în limba română) l-au recomandat și-l recomandă în continuare drept unul dintre cei mai valoroși reprezentanți ai diasporei românești, cum aminteam la început, cu contribuții importante la patrimoniul cultural universal.

Prodigios (într-o carte de convorbiri pe care o realizam anul trecut cu d-sa mă întrebam/și-l întrebam cum de-și găsește timp

pentru toate), dl. Theodor Damian a tipărit de curând un nou volum (*Cateheze literare*, Editura Rawex Coms, București, 2020) – un jurnal de lectură referitor la cărțile de proză și de poezie citite între anii 2003-2020. Florilegiul de impresii, dacă mi se permite să-l numesc așa, se adaugă și altor două culegeri anterioare (*Roua cărților*, Editura Danubius, București, 1998 și *Pasiunea textului*, Editura Universală, București, 2002), în care erau adunate cronici din anii 1993-1998 și, respectiv 1998-2003.

Și atunci și acum textele au fost publicate mai întâi în revista patronată de autor, *Lumină Lină*, dar și în alte periodice din România. Spre deosebire de op-urile anterioare, cel de acum cuprinde și o secțiune intitulată „English Pages” care (ne previne autorul) „conține cronici la cărți semnate în principal de autori străini, cele mai multe fiind publicate în revista americană *Sharing the Practice*, editată trimestrial de către Academy of Parish Clergy din Statele Unite”.

Dl. Theodor Damian nu se consideră pe sine un critic și istoric literar profesionist, nu și-a propus și nu și propune o sistematizare cu anume rigori textele încredințate tiparului – ceea ce nu înseamnă nici că este un amator în materie și nici că ar plăti un anume bir superficialității în analizele și considerațiile pe marginea lucrărilor citite. Și nici că s-ar limita la cronici prietenești de întâmpinare, altfel spus salutând prin superlative orice carte care i-a căzut ori în cade în mână.

Autorul volumului de acum s-a apropiat cu înțelegere, dar și cu multă acribie asupra „productelor editoriale” ale celor care i le-au trimis la revistă și probabil că după unele dezbateri cu sine a descoperit o grilă de lectură originală, care-l individualizează printre ceilalți critici – aceea de cateheză (termen definit de către dicționare drept „lecție de catchism, de religie creștină”) și nici că putea găsi un titlu de carte mai potrivit, „ca mănășă” pentru o carte scrisă de un om al bisericii. Scopul d-lui Theodor Damian este mărturisit, de altfel, din capul locului: „Am urmărit să scot în evidență dimensiunea teologică, religioasă a operei, felul cum sacralul poate fi ascuns în profan, implicit oferindu-i autorului o cale pentru noile sale producții literare... Dar cum am spus mai devreme: oferi o directivă, cultivi o idee, dar depinde și de pământul în care cade sămânța !”.

Paleta lecturilor este pe cât de largă (volumul are aproape trei sute de pagini) tot pe atât de bogată și de variată. Sunt comentate nu mai puțin de treizeci și unu de volume de proză și alte douăzeci și trei de poezie, cărora li se adaugă recenzii în limba engleză (treizeci la număr).

Dl. Theodor Damian scrie cu reală plăcere și fără prejudecăți atât despre autori cunoscuți, cu o operă în spate (Alexandru Scurtu, Mihail Diaconescu, Aurel Sasu, Valeriu Anania, Vasile Andru ș.a.) cât și despre scriitori aflați la porțile consacării, unii dintre ei semnatari a puține cărți (Horia Ion Groza, Eugen J. Pențiuc, Maria Popescu, Daniel Lăcătuș, Gabriel Gherasim,

Georgică Manole ș.a.).

Remarcabil este faptul că autorul, după o atentă lectură câtă (și reușește!) să găsească o marcă, o efigie, o direcție care îl individualizează pe cel comentat.

Firește, ea, marca în cauză este impusă de grila de lectură amintită mai devreme. Iată câteva exemple: în proză: *George Băjenaru, alpinist al muntelui interior*; *O carte ca un izvor de căldură* (a aceluiași George Băjenaru); *Valeriu Anania: Scrisul cu rug aprins în pustie*; *Progresul spre țintă între chronos și kairos* (despre o carte a lui Horea Ion Groza). În poezie: *Zbor spre iubire* (despre o carte de Carmen Pricop); *Gheorghe Puiu Răducanu în lumina cea lină*; *Așa cum arzi în cuvânt* (despre un volum semnat de Mihaela Malea Stroc); *Trandafirul ca frumusețe a spinului* (despre o plachetă semnată de Dumitru Ichim).

Mai trebuie adăugat că notele de lectură ale d-lui Theodor Damian sunt scrise de cele mai multe ori cu mult suflet și simțire, trădându-l adesea pe poetul care sălășluiește în ființa sa. Bunăoară, iată ce putem citi într-un loc: „Scrisului lui (este vorba de Valeriu Anania, n.n. F.P.), cum se vede și din poezia sa, este ca un cântec de întărire, ca marșul soldatului ce cântă să-și întărească puterile, să-și dea curaj, dar și ca mod de a da slavă lui Dumnezeu, cam așa cum vorbește Fericitul Augustin despre călător...”, iar în altul: „Trăind într-o lume ce se caracterizează prin consum, vulgaritate și violență, Horia Ion Groza notează relativizarea valorilor cu consecințele ei negative, argumentând că religia reprezintă, de fapt, coloana vertebrală a unei societăți sănătoase. Cu cât mai mult viața omului post-modern este cuprinsă de patimi și ispite cu atât mai imperativă devine chemarea la despătimire, la pocăință, la îmbunătățirea vieții în Biserică, la practicarea virtuților, și mai ales la taina spovedaniei făcută pentru iertarea păcatelor.”, pentru ca în altă parte să aflăm un adevăr axiomatic, prin urmare indiscutabil: „Mesajul lui Traian Chelariu este categoric. Dumnezeu este singurul lucru care dă vieții noastre sens. Tot ce este fără Dumnezeu este fără sens. Acest lucru este evident și în sfatul pe care autorul îl dă poetului: „Orice poet adevărat coboară pe Dumnezeu, în cuvinte. Prin fiecare vers al poetului, adevărat trece Duhul Sfânt și până și în tăcerile din ceruri simți prezența Logosului. Așa mi se pare că am simțit și trăit și eu experiența citirii acestui volum. În fiecare pagină am descoperit prezența Logosului. Traian Chelariu L-a pus pe Dumnezeu în cuvinte.”.

Depășindu-și în chip voit simpla condiție de cronicar sau comentator, dl. Theodor Damian ne oferă într-adevăr o suită de cateheze, de lecții de religie creștină, iar maniera în care o face ne apropie cu căldură de fiecare carte, de fiecare autor, ca și cum am fi într-o biserică și am asculta cu pioșenie evocarea unui sfânt, a faptelor petrecute într-o anume zi și într-o anume țară, potrivit înscrisurilor din Biblie – ceea ce îi conferă volumului calitatea de reper critic, pentru cel care a realizat-o cât și pentru noi, cei care o citim.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (II)

Florentin POPESCU

A doua mare personalitate culturală în ordinea din sumarul albumului *O istorie a literaturii române desenată de mari graficieni ai lumii*, de Nicolae Ioniță (despre care am scris și în numărul trecut al revistei noastre) este Diaconul Coresi (1500-1583), intrat în istoria culturii române ca renumit tipograf. El a colaborat la *Octoiul mic slavonesc* (1557), după care a publicat în limba română principalele cărți ortodoxe necesare cultului în biserică: *Întrebare creștinească*, *Tetraevanghelul românesc*, *Tâlcul evangheliilor* și *Psaltirea*.

Figura Diaconului Coresi a reținut atenția mai multor graficieni, atât din Europa cât și din țări mai îndepărtate, cum ar fi Africa de Sud, China, Brazilia, Venezuela sau India.

Sergio Raul Morettini din Brazilia l-a perceput pe vestitul diacon ca pe un ins slab și înalt, cu obraji străjuți de o barbă bogată și stufoasă – un fel de continuare a doi favoriți ce se răsfrâng de sub urechile mult alungite în jos și în sus. Ochii personajului sugerează o anume gravitate și chiar o ușoară încrâncenare, dar, în totul și o anume interiorizare, o siguranță de sine. Potcapul, mult înălțat și el, conferă portretului originalitate și o notă de hieratism dacă privim și bustul pe jumătate acoperit de o jiletcă ce nu pare a fi deloc un veșmânt preoțesc.

Pentru un alt brazilian, Alexander Moreira diaconul se înfățișează ca un om de lume și e surprins ca într-o fotografie. Personajul dă impresia ori că se află într-un dialog cu cineva nevăzut, ori că abia s-a întors dintr-o colectivitate (probabil de la

biserică sau de la atelierul în care se tipăresc cărțile de cult). Culoarea sepie sugerează, pe de altă parte, descendera din timpuri istorice ceva mai îndepărtate.

Wan Yongkui (China) aproape că a renunțat cu totul la fidelitatea pe care s-ar fi cuvenit s-o aibă față de portretul încetățenit în istoria culturii din România. El ne propune un Diacon Coresi desenat din linii pe cât de simple tot pe atât de sugestive. Personajul lui are o figură aproape hexagonală, latura de jos a cunoscutei figuri geometrice fiind întreruptă de o barbă stufoasă, gândită și ea tot geometric, în câteva onduleuri ducând către ceafă. Barba și potcapul apar în culori cenușii (de creion ?), iar fața („hexagonul”) este cărămizie, fiind străjuită de mustați de un negru intens și – ciudată găselniță! – de un nas sub formă de triunghi ascuțit, cu vârful în jos. De la rădăcinile acestuia pornesc către urechi două linii subțiri, ca două fire de sârmă – comparație care se susține prin aceea ce respectivele „fire” au la capătul lor în locul urechilor două dreptunghiuri. Ca și cum ar fi vorba de două căști ce ar acoperi cunoscutele organe auditive.

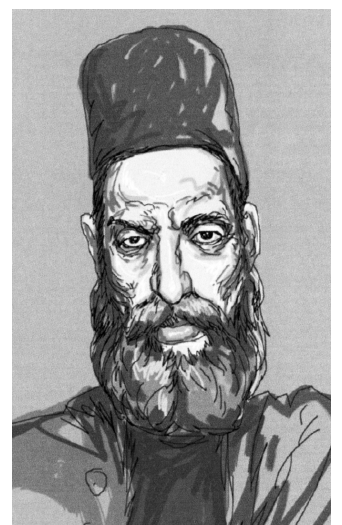
Pentru Nicolaj Kapusta (Ucraina) Diaconul Coresi este ceva mai pământean, mai realist: are coatele sprijinite pe masă și ține în mâini o carte groasă, pe care o privește cu atenție, ca și cum ar dori să vadă dacă a scos-o de sub tiparniță așa cum și-a dorit sau prezintă anume greșeli. O arcuire de zid din spatele lui (ca de boltă a unei pivnițe sau hrube) sugerează locul de muncă al prelatului,

ca să fie limpede că-și desfășura activitatea în condiții modeste.

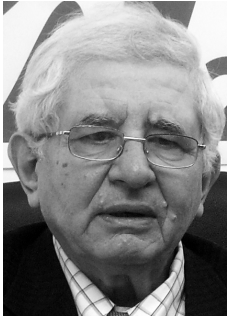
Triana, grafician din Columbia șarjează: Diaconul are potcapul alunecat către frunte, iar mâna dreaptă ține un fel de stampilă abia ridicată de pe filele de hârtie sprijinite în mâna stângă. Câteva linii de deasupra „stampilei” duc în sus, ca și cum ar fi zgomotul, văzut grafic, al aplicării instrumentului de tipărit pe amintitele file.

Dar poate că portretul aflat cel mai aproape de figura reală a Diaconului Coresi este cel semnat de V. Jeevananthan din India. Bustul și chipul tipografului, plasat pe un fond vișiniu, ne înfățișează un bărbat cu fața prelungă și cu ochi pătrunzători, cu barbă bogată, cu un nas mare și buze groase, toate acestea denotând bărbăție, dar și înțelepciune, realism, dar și interiorizare. Parcă am avea în față un ins descins printre noi direct din adâncurile unei lumi ancestrale, ori din lumea statuiilor orientale din bătrâna Mesopotamie, dacă nu cumva mai de departe.

Sigur, fiind indian, autorul desenului nu putea să nu pună portretului și unele linii ce trimit cu gândul la înfățișarea unor personaje din *Ramayana* ori *Mahabharata*...

V. Jeevananthan (India)

Neagu UdROIU

Gândul că am putea avea o revistă a noastră la Bolintinul din Vale îmi zumbăia prin cap de pe vremea cenei pe care domnul profesor Carbarău îl lansase între zidurile liceului născut în prelungirea unui gimnaziu industrial interbelic numit „Bolintineanu”, cred acum numit astfel nu după numele scriitorului, cu tată venit din Ohrid, ci după al primarului pe care l-am descoperit târziu,

pornind de la biografia sa impresionantă, de la câte a reușit să pună pe roate în comuna natală. Ideea în cauză a trebuit să aștepte ceva timp, mai exact până ce fiul profesorului, elev exemplar și participant la cenele, de altfel și premiat în cadrul lui, e vorba acum de publicistul Titel Carbarău, absolvent cu Diplomă Roșie al liceului din satul natal, ceea ce îi oferea șansa de a intra la facultate fără a mai susține examen de admitere. A devenit jurnalist cu acte în regulă și s-a afirmat ca un condeier autorizat. Când a crezut că a sosit timpul, a debutat editorial și a perseverat. Ca și în cazul unei gazete de Bolintin: când a apreciat că sunt condiții prielnic de temperatură și presiune și-a dat drumul.

Soarta l-a smuls nemeritat de devreme dintre noi și dintre ai lui. „Sud”-ul a rămas. Spre cinstea lui și în egală măsură a „urmașilor săi Văcărești”, cap de coloană domnul Vasile Grigore și Ștefan Crudu, alături de echipa coagulată în acest scop, de la număr la număr mai aplicată și profesionistă. Cinste lor!

Să fim lămurii: puteam trăi și fără o revistă a noastră, Capitala cu ale ei pagini încăpătoare poate absorbi și din producția noastră, a suduștilor de azi, ceva-ceva. Dar, vorba este, de ce la alții să prindă cheag acest mod de a spune și altora ce avem pe suflet și la noi nu? Adică, vreau să spun, ce au în plus, la capitolul producții de interes, alte așezări de pe lângă noi? Cum ar fi de-o pildă Urziceni, Focșanii, Târgoviștea, Vâlcea etc.? Sigur, nu uităm să dăm Cezarului ce-i revine, dar asta nu ne scutește să

„SUD” – deschis către toate punctele cardinale

gândim la ce se cuvine să ne dăm nouă înșine din câte ceva ce ne vine la mână: să reliefăm de câte ori avem prilejul meritele domnului profesor Carbarău în a cataliza viața spirituală a așezării de pe Argeș, să-i apreciem cum se cuvine meritele în formularea moștenirilor către „fiul său Teodosie” (Titel nu i-a ieșit din vorbă și i-a procurat satisfacții pe măsură) și să considerăm revista „Sud” un dar binevenit pentru noi toți, beneficiari pe termen scurt, mediu și lung al binefacerilor sale. Răsfoiți gazeta, care coboară spre noi din cotloanele unde se nășteau la vremea lor publicațiile patronate de spiritul patriotic și enciclopedic al lui Dimitrie Bolintineanu – „Dâmbovița”, „Poporul Suveran”. Eventual înainte de a începe a o citi. „Sud” devine un nume impropriu, ceea ce nu înseamnă că poate fi abandonat. Dar rămâne un fapt: revista vrea și reușește să fie o gazetă deschisă spre toate punctele cardinale, chiar către toate azimuturile. Adică nu e nevoie pentru a fi publicat în paginile sale să prezinți că te-ai născut în Vlașca ori Teleorman. Fii de oriunde, ai talent, ești de-al nostru! Și nu e puțin lucru.

De curând, Bolintinul devine subiect de interes prin renașterea vechiului sediu al liceului, instalat peste drum, fie și cu regretul de a

fi anulat un vechi epicentru al bolintineanismului. În acea incintă au viețuit clipe de mare intensitate ale localității. Dar printr-o contribuție remarcabilă, incinta de altădată, unde noi eram chemați la examenul de admitere în liceu – se întâmpla în august 1954 – redevine frecventabilă și utilizabilă. Da, vechile ziduri capătă viață grație unci Primăriei active și unui primar cu vocație, dl. Trăistaru, respiră cu demnitate, la timpul prezent. Îmi propun să revin cu altă ocazie la acest subiect. Până atunci mă mulțumesc a îndemna la proiecte cât mai ambițioase în marginea noilor stări de lucruri. Propunți-vă lucruri cât mai puțin credibile, mergeți dincolo de limite tradiționale. Este revista „Sud” deschisă tuturor azimuturilor? De ce n-ar fi și noul Centru Cultural din Bolintin-Vale deschis către toate punctele cardinale? Putem începe printr-o inițiativă: să devenim înfrățiți sub cât mai multe aspecte cu Ohrid, orașul de unde a venit Ianache, tatăl

Poetului, pentru a se stabili și căsători în Bolintin. Canalele pot fi administrative – direct între primării – școlare, sportive, turistice. Asta, ca un început de drum spre dincolo de noi. Să fim încrezători!

Orice călătorie, dorită, este o lecție ce poate prinde bine o viață întregă. Dorită în ce sens? Una e să ajungi în Siberia trimis la muncă silnică – vezi Pohod na Sibir – oricât de misterios ar foșni pe lângă tine Baikalul și pădurile nesfârșite și, vom recunoaște, altceva dacă ai ajuns în zonă trimis în excursie de sindicatul de ramură pentru a savura întinderile nesfârșite, cu gândul la bravul soldat Șveik, născut pe aceste coclauri ca și atâtea alte

istorice, construcții atrăgătoare prin istorie și înfățișare, locuri evocând evenimente. Praga este în felul ei un album seducător. Primăria orașului, împodobită ca o mireasă, castelul Karlstein, tragicul Lidice („Îți amintești, Ioane, era iarnă...”), lacul Machovo Ozero. Despre Austerlitz am auzit prima dată la lecția de istorie predată în gimnaziu de doamna Anișoara. Aș crede că și azi locul acela tremură sub trepidația impusă de cei trei împărați

popular scoaterea Lordului Amiralității din peisaj. A venit noul premier – Atlee. Dacă priveai atent și alte poze din grupajul făcut să ne aducă aminte una-alta, puteai sesiza prezența unui chip de tot tânăr, viitor locatar la Casa Albă – J.F. Kennedy făcea parte atunci din grupul de presă...

Referindu-ne la ultimul Război Mondial, șocant rămâne pentru mine mersul la Hiroshima și Nagasaki.

LA NORD ȘI LA SUD DE ECUATOR

Neagu UDROIU

atracții. Revin: orice plecare echivalează cu mersul în amfiteatru pentru a asculta povești nemuritoare. E drept, ține și de tine, mai ales de tine, cum pleci la drum. Cu bagajele făcute ori cu mâna goală. Cum ar fi să te vezi parașutat la Paris, să zicem, și să începi să terorizezi pe cei de alături:

– Ce e domne fierăria aia care stă să-ți cadă în cap una două?

Sau privind spre Sacre Coeur:

– Aștia n-au mai știut să pună turla aia de biserică decât acolo, în vârful dealului?

Și tot așa.

Călătoria, aproape sau departe de casă e un ritual, împins până la religie, merită să vezi în orice un obiect de interes, de cercetare, de admirație. Așa vei constata, întors acasă, că ai ce povesti celor dispuși să-ți urmărească pașii și respirațiile încinse de plăceri nebănuite. Excursia se dovedește o șansă de a deveni mai bogat în toate, mai înțelept, mai solid intelectual. Am considerat din totdeauna plecarea la drum o binefacere. Datorez acestor imixtiuni în viața altora o obligație de a învăța din zori și până în seară. De a mă considera un învățăcel fără dreptul la pauze de masă niciodată binevenite când ai în fața ochilor porțiuni din harta Planiglobului. Ar suna a pierdere de vreme acolo unde îndeletnicirea de bază constă în a privi și asculta, a nota, a juxtapune noutăți de tot felul pe fundațiile generoase amenajate de școală, familie, comunitate.

Îmi voi aminti totdeauna cu emoție de prima mea excursie peste graniță. Terminasem primul an la școala profesională „Vulcan” și am fost selectat pentru o tabără internațională la Praga. Vreme de două săptămâni bătușem țara în lung și în lat. Prilej de a vedea atâtea lucruri îmbietoare pentru cultura noastră generală – monumente

convocați pentru a se confrunța fără menajamente. O coloană fixată în mijlocul pășunii amintește de acel episod de la începutul veacului al XIX-lea. Aici fiind, Napoleon dicta „telegrafistului” de serviciu, Chape, să comunice la Paris hotărârea sa ca din tunurile capturate la Austerlitz să ridice un obelisc care să amintească francezilor despre victoria de atunci. Se spune că mamele, ajunse în Piața Vendome, n-au ridicat ochii din pământ pentru a nu li se aminti de pierdere copiilor, soților, rudelor apropiate.

La Borodino când am ajuns, cu informații în vrac despre drumul în zonă al împăratului francez, dar dominat mai ales de spusele lui Tolstoi am realizat că steagul victoriei nu este înmănat pe viață numai cuiva anume. Nevrând să accepte acest adevăr, corsicanul s-a dus cu Dumnezeu, s-a dus cu voie bună în așteptarea cheilor Moscovei. S-a întors, dar nu chiar cum a venit căci iarna cumplită a forfecat nemilos în rândul trupelor ajunse sub zidurile Kremlinului.

Ajungeam la Ialta într-o primăvară primitoare, grație unei excursii câștigate drept premiu la un concurs școlar. Invadat de denumiri ale locurilor care sunau zgomotos și exotice, Baccisara, de pildă, am uitat de toate când în fața ochilor a apărut numele cunoscut: Livadia. Avea să apară curând și locul unde fusese făcută fotografia celebră, cuprinzând ca într-o recreație lumi atât de distanțate în spațiu și timp: Roosevelt, Churchill, Stalin. Punct de referință pe harta evenimentelor.

Peste ceva timp am ajuns la Potsdam. În castelul german ușor recognoscibil după cât lemn a încastrat în pereții săi am trecut în revistă întâmplări de la sfârșitul războiului. Pe un perete fotografia știută, cu Truman, Stalin, dar fără Churchill. Ai lui decisese prin vot

Rănille provocate de mașinaria atomică scoasă din buzunar de americani pentru a strica somnul prietenilor la cataramă de mai târziu – japonezii. Oamenii de bine gândiseră corect: decât să o aibă înaintea noastră Hitler și ai lui, să-i grăbim noi nașterea acum, pe vreme de război, cu gândul la pacea ce urmează. Un grup de savanți stabiliți dincolo de Atlantic au mers în audiență la Casa Albă. Pacifist convins, președintele Roosevelt a refuzat orice argument. Venise în SUA, părăsind o Germanie amenințătoare, Einstein. A fost rugat să intervină în argumentarea proiectului ce se va numi „Manhattan”. Acesta i-a amintit liderului nord-american de o anecdotă implicându-l pe Napoleon. Cu gândul la bătăliile pe apă contra britanicilor, Fulton, inventatorul motorului cu abur îi propunea inovația sa ca argument pentru victorii viitoare asupra lui Nelson și a celor de după el. Refuzul era de așteptat. În drum spre Sfânta Elena, surghiunitul avea să întâlnească vapoare pe care scria numele lui Fulton. Remarca fostului Împărat: Refuzându-l, mi-am pus coroana în mâna englezilor... Casa Albă a revenit asupra răspunsului său, dând mână liberă Proiectului oamenilor de știință.

La Chicago, în cuprinsul Muzeului de Știință și Tehnologie este amenajat și un sector privind începutul de drum al sculelor ce aveau să arunce în aer Hiroshima, Nagasaki și atâtea cetățeni nevinovați. „La două mile de aici”, explică textele de pe pereți, adică sub stadionul Universității, se afla Laboratorul în care s-au apucat de lucru Fermi și ai lui. Ai sub ochi, tu vizitatorul, fragmente din caligrafia acestui proces științific. Între altele, reziduuri din prima pilă nucleară. Ca și un pahar cu care s-a închinat pentru succesul de laborator.

Nicolae
Scurtu

NICOLAE CARTOJAN ȘI ARHIVELE STATULUI

Unul dintre cei mai străluciți cărturari din perioada interbelică a fost, desigur, și Nicolae Cartojan (1883-1944), care prin articolele și cărțile sale de istorie literară s-a impus în cultura română.

Profesor secundar la Giurgiu, la Mănăstirea Dealu și București, Nicolae Cartojan a stimulat pasiunea pentru lectură și comentariul operelor literare.

În răstimpul 1923-1930 a fost profesor de discipline auxiliare ale istoriei la Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie, care ființa în cadrul Arhivelor Statului.

Recomandat de Ion Bianu, care i-a coordonat teza de doctorat – „Alexandria” în literatura românească. Noi contribuții,

misiunea ce li se încredințase după multe deliberări.

*

ARHIVELE STATULUI
Direcțiunea Generală
București, Strada Arhivelor, nr. 4
Școala Superioară de Arhivistică
și Paleografie
[București, 24 august 1926]

Domnule Coleg,

Vă rog să luați parte la conferința Școlii superioare de arhivistică și paleografie, ce va avea loc vineri, 26 c[urent], ora 5 d[upă] a[miază] la Arhivele Statului.

La ordinea zilei: 1. Fixarea începerii cursurilor, 2. Stabilirea orarului pe 1926-1927, 3. Examenle de diplomă.

Director General,
Const. Moisil

*

ARHIVELE STATULUI
Direcțiunea Generală
Nr. 1461
București, 23 decembrie 1929
VI, Strada Arhivelor, nr. 4
Domnule Membru,

Sunteți rugat a lua parte la ședința Consiliului de Perfecționare de pe lângă Arhivele Statului, ce va avea loc, sâmbătă, 28 decembrie anul c[urent], ora 5 d[upă] a[miază] la Arhivele Statului.

La ordinea zilei:

1. Darea de seamă despre activitatea științifică și culturală și despre situația financiară pe anul 1929.

2. Numirea unei comisii de verificare a socotelilor.

3. Autorizații de selecționarea și vânzarea unor părți de material arhivistic din București și Iași.

4. Întocmirea unui regulament al Consiliului de Perfecționare.

Director general și delegat al Consiliului,
Const. Moisil

[Domniei sale domnului Nicolae Cartojan, membru al Consiliului de Perfecționare].

Note: Originalele acestor două documente, inedite, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

NICOLAE CARTOJAN ȘI CONFRAȚII SĂI

Profesorul și istoricul literar Nicolae Cartojan (1883-1944) a fost, timp de un deceniu și jumătate dascăl de Limba și Literatura Română la Liceul „Ion Maiorescu” din Giurgiu și la câteva școli din București, unde a demonstrat o mare pasiune pentru lectură, studiu și inteligente comentarii și analize literare.

Pentru remarcabilele sale merite la catedră a fost promovat în Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor, precum și în învățământul universitar, unde a creat și a fost întâiul titular al catedrei de *Istoria literaturii române vechi*.

În calitate de profesor și înalt funcționar al Ministerului Instrucțiunii a prezidat concursuri de manuale școlare și a întocmit un apreciazabil număr de referate de tipărire a unor cărți școlare atât de necesare învățământului secundar.

Un document elocvent, în acest sens este și epistola profesorului și inspectorului școlar Constantin Damianovici³, prin care

și solicită elaborarea unor rapoarte la cărțile lui Chelaru, Șotropa și Ion D. Țicăloiu.

Instruit la București și în alte câteva centre universitare din Europa, profesorul Nicolae Cartojan, el însuși sau în colaborare cu alți confrăți, a publicat câteva cărți didactice de o reală valoare, a întocmit rapoartele solicitate de inspectoratul școlar Constantin Damianovici.

Rapoartele acestea impresionează, și astăzi, prin rigoare, prin lectura integrală a cărții manuscrise și, desigur, prin observațiile și sugestiile pe care le propune.

*

Ministerul Instrucțiunii
Inspectoratul
Regiunii a VIII-a Școlare – București

Dragă Cartojan,

Îți trimit trei manuscrise de Chelaru, pe care le-am cercetat, dar nu am înaintat încă rapoartele.

Mai am două cărți în manuscris: a) Șotropa și b) Țicăloiu, pe care sper să le văd și să ți le trec în curând.

Rogu-te, caută să le faci mai repede pe acelea ale lui Chelaru, fiindcă mi-a telefonat de mai multe ori în acest scop d[omnu]l Mărgineanu.

Cu toată prietenia,
C. Damianovici

Notă: Originalul acestei epistole inedite se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

I.A. BASSARABESCU ȘI „CASA ȘCOALELOR”

Legăturile profesorului și prozatorului I.A. Bassarabescu (n. 17 decembrie 1870, Giurgiu – m. 29 martie 1952, Ploiești) cu Editura Casa Școalelor au fost de lungă durată. Au început încă din anul 1911, când era inspector al artelor și literaturii în această prestigioasă instituție, apoi a devenit referendar alături de Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Artur Gorovei, Mihail Dragomirescu, E. Lovinescu și alții.

A publicat în această prețioasă officină tipografică câteva dintre cărțile sale, culminând cu două ample tomuri de opere complete⁴ la care fac trimitere și cele două epistole, inedite, pe care le-a adresat profesorului și filosofului Nicolae Bagdasar (1896-1971), director al Casei Școalelor în timpul ministeriatului logicianului și cărturarului Ion Petrovici.

Epistolele pe care le restituți, aici, evocă momente și secvențe din timpul celei de a doua conflagrații mondiale, când prozatorul I.A. Bassarabescu era chemat să-și ridice drepturile de autor și era permanent amânat din diferite motive.

Rezistă, cu tărie, la tot felul de temporizări, jigniri și atitudini deloc conforme cu ținuta, etica și prestigiul unui distins dascăl, unui apreciat narator și, în același timp, membru al Academiei Române.

În epistola a doua expune, fără echivoc, atitudinea unui slujbaş de la Casa Școalelor față de un intelectual care venise să-și încaseze drepturile literare ce i se cuveneau.

Deși aceste epistole au un evident ton didactic, conțin, totodată și elemente de morală, atât de necesare și astăzi.

Întârzierea și amânarea *nepermisă* a drepturilor de autor se datorau și situației financiare a Casei Școalelor din timpul războiului.

*

Ploiești, 12 martie 1943
Scumpe domnule Bagdasar,

Azi, vineri, am fost la d[umnea]voastră. M-am conformat ordinului ce ai binevoit să dai. Dar, ca un prim amoz de melodramă, m-am ales doar cu... cântecul.

Marele meu noroc: Comitetul unde lucrai ! Domnul director Bucuța⁵ și doamna Mătasă⁶ m-au asigurat că, până marța viitoare, lucrarea se va desăvârși și va fi, deci, gata.

Dacă n-aș ține prea mult la ...țineretea de care nu m-am despărțit încă, te-aș implora în numele... „bătrânețelor” mele să nu mă pui la o a doua crudă încercare. Se călătorește atât de greu cu trenul !

Sunt însă convins că marți, 10 martie, când voi veni, comitetul se va îndura să mi te lase și mie, iar cu voi avea norocul să-ți strâng mâna, mulțumindu-ți cu toată prietenia. Și tot atunci îmi voi lua și *Antologia filosofică*⁷ promisă.

Cu mulțumiri din inimă și cu vechea prețuire și afecțiune ce-ți păstrez neclintit, îți zic la revedere cu drag,

I.A. Bassarabescu

*

Ploiești, iunie 1943

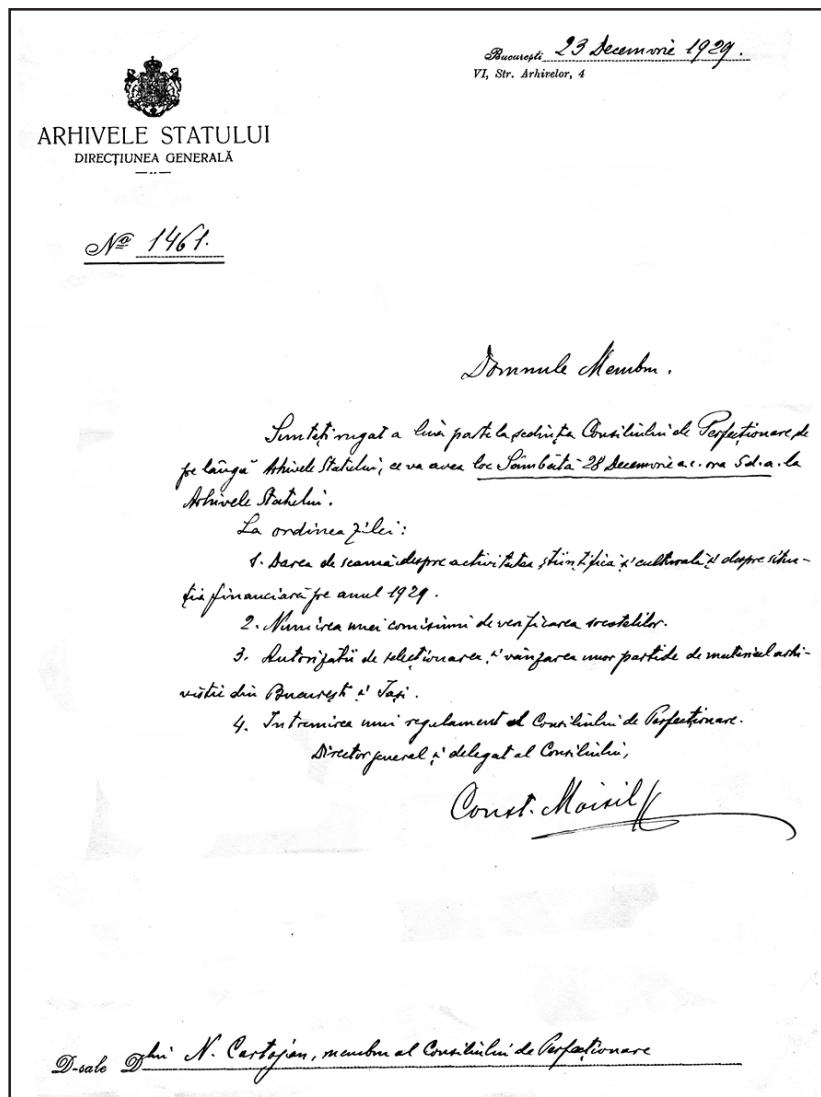
Scumpe domnule Bagdasar,

Sub îndemnul unui curat sentiment de prețuire a delicateții dimitale, n-am vrut, săptămâna trecută, când am fost la duminică, să te mai inoportunez, adăogându-mă și eu, pe lângă atâția, câți te obosesc.

Și m-am adresat la birouri, unde mi se dase la vreme asigurarea, firește, în baza binevoitului dimitale cuvânt autorizat, că în acea zi mi se va elibera cecul[1]. Dar... decepție ! !

Hârtia mea se rătăcise. O figură nouă pentru mine, domnul G. n-o mai găsea. În sfârșit, o descoperă, o citește și uitându-se la mine cam pieziș, dispăre și mă lasă să aștept. Și am așteptat destul de mult cu perseverarea mea obișnuită, ori de câte ori mi se ivește ocazia să studiez... când descopăr vreun tip bizar.

(continuare în pag. 11)

Invitația adresată lui Nicolae Cartojan de către Constantin Moisil

tânărul profesor Nicolae Cartojan colaborează la revista acestei școli, *Hrisovul*, elaborează și publică, în colaborare cu Ion Bianu, un excelent instrument de lucru, *Album de paleografie românească* (1926) și susține lecții de un mare interes pentru viitorii cercetători ai arhivelor naționale.

Cele două documente, necunoscute, pe care le restituți aici sunt trimise de istoricul și numismatul Const Moisil (1876-1958)¹, care a organizat și a condus cu pasiune și pricepere Arhivele Statului un timp îndelungat.

Aceste documente oficiale ale Arhivelor Statului demonstrează, peste timp, rigoare, punctualitate, temeinicie și, mai ales, o anume preocupare pentru tezaurul istoric al României.

Intellectualii aceștia² își cunoșteau, cu adevărat, menirea și

(urmărire din pagina 10)

În sfârșit, iată-l reapărând plin de satisfacție, și de rândul acesta și de oarecare amabilitate, ca să-mi spuie că... „nu se poate”. Era firesc atunci, să-l întreb *când o să se poată*.

A dat din umeri cu nepăsare și mi-a spus că „asta nu se știe”. Îi citeam în ochi bucuria că a putut să mă repeadă, iar eu, speriat am venit la dumneata.

Notă: Originalele acestor epistole, necunoscute, se află la Arhivele Naționale ale României din București, Fondul Nicolae Bagdasar.

Cu inima micuței mele,
Uitând neîndurarea sorții,
Privesc șiragul de mărgele,
Din bolta smălțuit-a nopții.

Mircea
12 septembrie [1]1917

Notă: Originalul acestei poezii necunoscute a lui Mircea Dem. Rădulescu se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

O POEZIE NECUNOSCUTĂ A LUI MIRCEA DEM. RĂDULESCU

Un caz special în literatura română îl reprezintă și poetul, prozatorul, dramaturgul, publicistul și memorialistul Mircea Dem. Rădulescu (1889-1946), care în timpul vieții s-a bucurat de o atenție sporită din partea cititorilor și a unor critici literari, iar în postumitate a fost complet neglijat.

Există, desigur, mai multe cauze de ordin istoric, sociologic și literar care vor trebui, cândva, cercetate și explicate cu rigoare și detașare emoțională.

S-a stins din viață la vârsta când alți scriitori își publică operele esențiale, când se impun istoriei și criticii literare prin cărți care îi definesc și îi reprezintă cu adevărat.

Recent, prin cercetări susținute în arealul cultural și literar al ținutului Giurgiu, am identificat o emoționantă poezie de dragoste a lui Mircea Dem. Rădulescu, *Reverie*, în care autorul imaginează un dialog între *eul auctorial* și iubita sa.

Elaborată în timpul războiului, mai exact, în 12 septembrie 1917, când se afla cu armata în Iași, capitala temporară a României, și făcea parte din echipa redacțională a publicației *România*, la care colaborau cei mai importanți scriitori ai momentului.

În această poezie de o fermecătoare delicatețe întâlnim elemente specifice romantismului: *noaptea, stelele, dorul, iubirea, fericirea* în contrast cu „neîndurarea sorții”, precum și unele cuvinte din recuzita simbolismului: *simfonie, parfum și smălțuit*.

Se impune să afirm că toate aceste cuvinte gravitează și accentuează ideea de *reverie, de vis*, care este o dominantă a romantismului.

Această poezie, care se constituie într-o bijuterie ideatică și stilistică este, de fapt, un omagiu de adorație și credință adus celei care, peste doi ani, în 1919, îi va deveni soție.

*

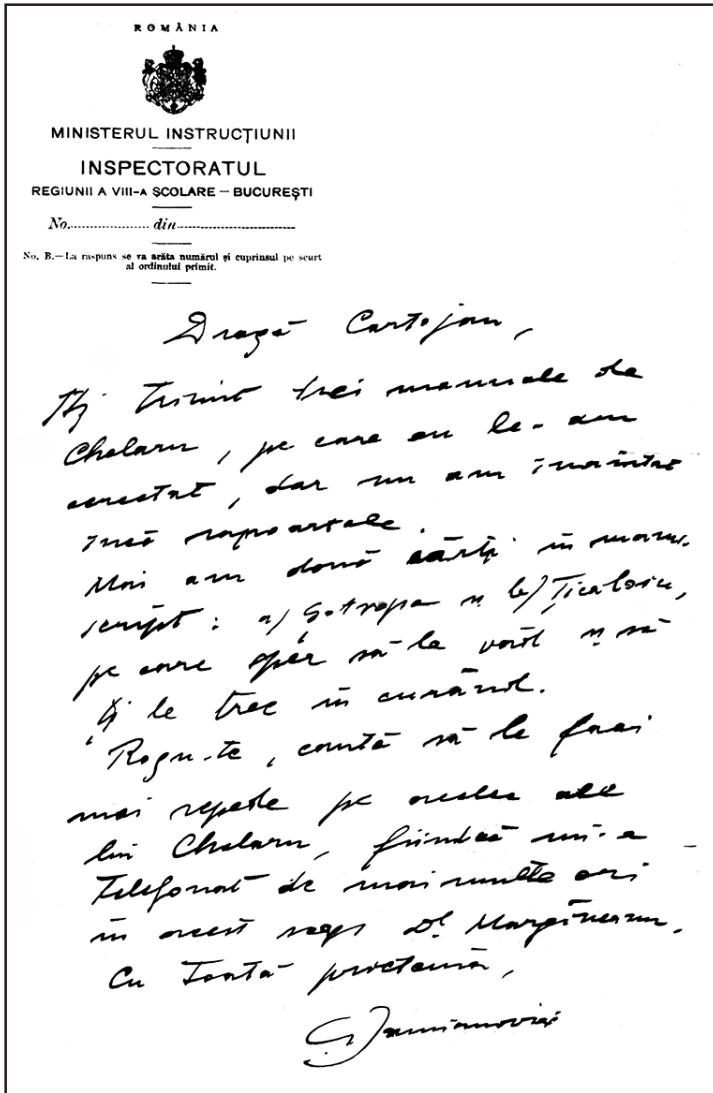
REVERIE

Privind sclipirile din stele,
Pe diafana bolt-a nopții,
Cu inima micuței mele
Eu stau la sfat, în pragul porții.

O strâng la pieptu-mi plin de dor
Îi cânt iubirea-mi fermecată...
Iar ea adoarme-n cetisor...
Și se-nfioară, adorată.

Crâmpic dulci de fericire,
Din viața noastră se desprind...
Și-ntr-o vrăjită nălucire
Apar ca-n vis, ușor zâmbind...

Superba nopții feerie,
Strecoară-n suflete-armonii...
Acorduri largi de simfonie...
Parfum subtil de reverii...

epistola lui Nicolae Cartoian

Funcționarul avusese grijă să-și înarmeze și șeful cu motive inebriabile⁸, lăsând să se întrevadă ceea ce urmarea: că numai dumnealui se pricepe în arta contabilității și că peste sfatul său nu se poate trece ușor.

Din fericire, am trecut și eu cândva demnități administrative: prefect, inspector general școlar, inspector al artelor și literaturii chiar la Casa Școalelor, iar în anul 1911, sub ministerul lui C. Arion și administrația lui Mihalache Popescu, și cunosc trucajurile și... suflul micilor slujbași, când vor să-și... „menajeze” «șeful».

Ori de câte ori, însă, am băgat de seamă satisfacția lor inferioară de a-și închipui că au reușit să provoace în jurul lor un gol de explozie, eu i-am repezit. E tocmai cazul de acum.

Dar cine e acest Catone al negației, răsărit deodată cu aere de santinelă gratuită și nepoftită, pesimist și temător ca o bunică de imprudențele nepoțelului?

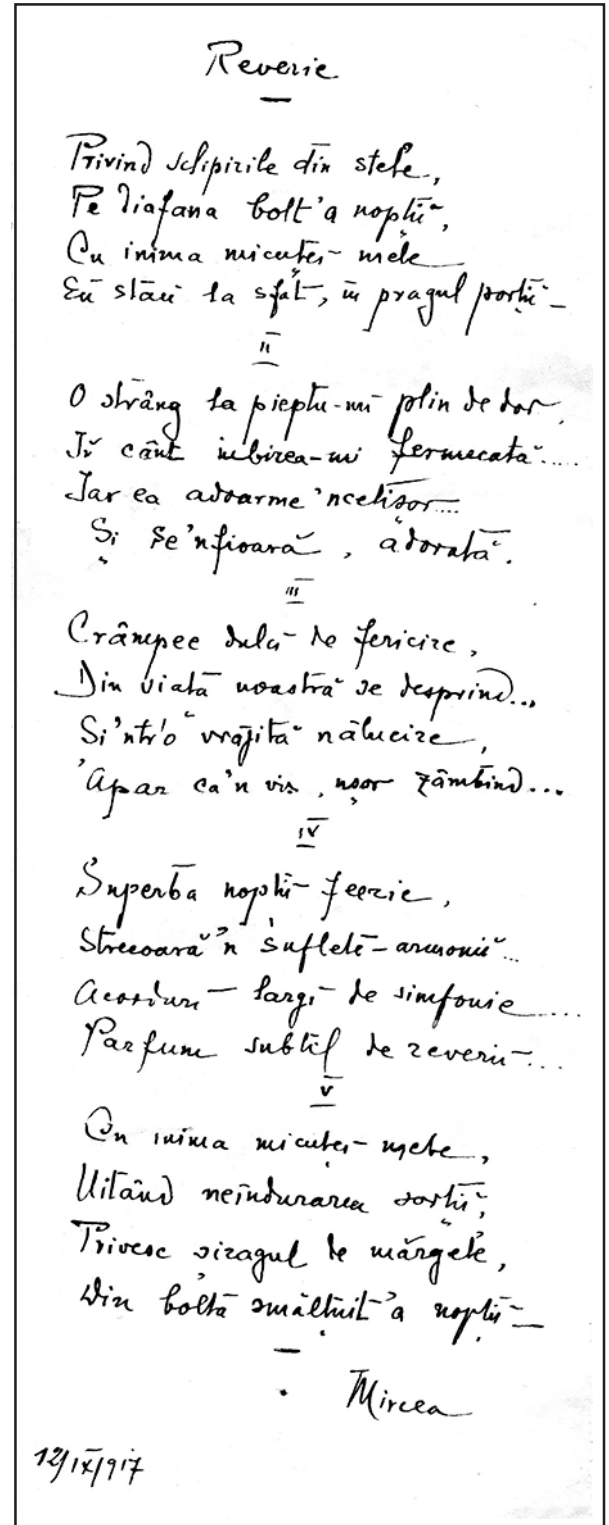
Atitudinea atât de puțin reverențioasă cu care am avut nenorocul să fiu împroșcat de domnia-sa, m-a împins fără voie la comparație și am găsit mult mai urbani ca domnia-sa atâția aprozi, care mi-au deschis ușa la unele birouri.

Dar eu cunosc de aproape pe domnul profesor Bagdasar și știu că domnia-sa nu va tolera ca, peste cuvântul dumisale autorizat, să sară, fie și cu perfidie, orice ilustră mediocritate răsărită deodată din cine știe ce sertar tras, prin imprudență, întocmai ca un Pierrot inutil și impostor.

Iar eu să fiu silit să îndur un calvar neprevăzut și, poate, nemeritat. De aceea aștept, cu toată încrederea, numai de la dumneata, întreaga satisfacție la plângerea discretă și intimă ce-ți adresez.

Cu neclintită prețuire și afecțiune prietenească, îți mulțumesc din toată inima.

I.A. Bassarabescu

Mircea Dem Rădulescu - Reverie

¹ Constantin Moisil, istoric, specialist în numismatică, heraldică, sigilografie și arhivistică. Autorul cărții *Monedele dacilor* și a altor contribuții deosebit de valoroase.

² Nicolae Florescu, *Nicolae Cartoian regăsind calea spre Padova*, București, Editura Jurnalul literar, 2001.

³ Constantin Damianovici (1882-1942), profesor, critic literar și publicist. A predat limba latină și română în orașul Giurgiu. A colaborat la revista *Viața nouă*, în perioada 1905-1916, cu recenzii, cronici literare și folclor. A tradus din Cicero și din franceză. Este autorul cărții *Preocupări culturale* (1914).

⁴ I.A. Bassarabescu, *Opere complete*, București, «Casa Școalelor», 1939-1940. Volumul 1, 360 pagini și Volumul 2, 364 pagini.

⁵ Emanoil Bucuța (1887-1946), poet și prozator. A fost referent la Casa Școalelor.

⁶ Elena Mătasă (1901-1989), prozatoare. A fost referentă la Casa Școalelor.

⁷ Nicolae Bagdasar, *Antologie filosofică*, București, Casa Școalelor, 1943, 734 pagini.

⁸ Inebriabil – care nu se lasă doborât; neclintit, ferm, inflexibil.

ETNO-LOG

La aniversarea profesorului universitar (e) dr. Nicolae Constantinescu

Doana-Ruxandra
Fruntelată

sale, printre care am onoarea și bucuria să mă număr, prilejul de a mărturisi despre personalitatea și opera maestrului.

Prof. univ. (e) dr. Nicolae Constantinescu

Parcursul profesional al lui Nicolae Constantinescu, fiu de învățători din Fierbinți-Târg, poate fi considerat exemplar. Format sub călăuzirea lucidă și înțeleaptă a profesorului Mihai Pop, la Facultatea de Filologie a Universității din București, a intrat în învățământul universitar după absolvirea facultății. Sub îndrumarea prof. univ. dr. docent Mihai Pop, și-a susținut doctoratul în anul 1971, cu teza *Rima în poezia populară românească*, publicată în volum în 1973 la Editura Minerva și devenind un titlu de referință pentru cercetările de poetică folclorică.

De-a lungul timpului, opera universitarului bucureștean a crescut pe măsura preocupărilor sale pentru înțelegerea culturii populare românești în contextele sale genetic și generic, în istorie și geografie, în succesiune și secvențialitate, dar și la intersecția cu așa-numita cultură scripturală ori cărturărească.

Două cărți ale profesorului Nicolae Constantinescu, esențiale pentru orice tânăr care dorește să se inițieze în etnologie, sunt *Lectura textului folcloric* (1986) și *Relațiile de rudenie în societățile tradiționale. Reflexe în folclorul românesc* (1987; republicată în anul 2000, într-o formă revizuită și completată, sub titlul *Etnologia și folclorul relațiilor de rudenie*). În prima este conturată viziunea autorului asupra interpretării culturii populare tradiționale, privită, în întregime, dar și în segmentele ei, ca „text” cu limite, coerență și mesaj ce poate fi descifrat de un bun cunoscător. În cea de-a doua, pentru care i-a fost acordat Premiul „Sim. Fl. Marian” al Academiei Române, se sintetizează și se aplică pe teren românesc principalele concepte și idei din teoriile rudeniei, subiect axial în disciplinele etnologice. Nu numai temele importante sunt de interes major în aceste două volume, ci și, mai ales, modul în care le tratează Nicolae Constantinescu, didactic în cel mai bun sens al cuvântului, pornind de la atenta redefinire a conceptelor și de la istoria cercetărilor și deschizând apoi poarta spre bogăția de nuanțe a folclorului românesc, a riturilor, credințelor și practicilor ce trebuie privite în legăturile lor de adâncime și de suprafață și în devenirea lor permanentă pentru a le înțelege semnificațiile și funcțiile.

Probabil că una dintre cele mai importante lecții de etnologie pe care le-am deprins de la profesorul Nicolae Constantinescu este aceea a responsabilității față de „ogorul” nostru, cum îi spune domnia-sa, adică față de

cultura vie, trăită, a oamenilor din jur, moștenitori și purtători, pe căile informale ale oralității, ai unei cunoașteri și sensibilități ce se rafinează de milenii, alcătuind indispensabilă și mirabilă tradiție.

Parcurgând mai departe opera etnologului universitar, selectăm doar câteva dintre titlurile volumelor publicate în anii de lucru la catedră și în mediile științifice și academice naționale și internaționale: *Romanian Folk-Culture. An Introduction* (The Romanian Cultural Foundation Publishing House, Bucharest, 1999); *Etnografie și folclor românesc. Note de curs – partea I*, (Editura Fundației „România de Măine”, București, 2001, în colaborare cu Alexandru Dobre); *Laboratorul Boișoara*, (Editura Patrimoniului, Râmnicu Vâlcea, 2003, volum coordonat); *Basm* (articol în *Dicționarul general al literaturii române*, Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, București, 2004, literele A/B, p. 393-398); *Folclor* (manual elaborat în cadrul Proiectului pentru învățământul rural, Program postuniversitar de conversie profesională pentru cadrele didactice din mediul rural, cofinanțat de Guvernul României, Banca Mondială și Comunitățile rurale, București, 2006, în colaborare cu Ioana-Ruxandra Fruntelată); *Folclorul, cum poate fi înțeles. Studii și articole de etnologie românească, 1968-2008* (Ediție, postfață și rezumate în limba engleză de Ioana-Ruxandra Fruntelată, Editura Universității din București, 2011); *Patrimoniul cultural imaterial din România. Repertoriu. II A/ Patrimoine culturel immatériel de Roumanie. Répertoire. II A* (Ministerul Culturii, Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, traducere în lb. franceză de Cristiana-Monica Papahagi, Editura Etnologică, București, 2014, volum coordonat); *Cultura antropologică. Studii, cronici, comentarii* (Ediție, prefață, note de Cătălin D. Constantin, Editura Etnologică, București, 2016).

Caracterizând opera științifică a lui Nicolae Constantinescu, Ioan St. Lazăr remarcă „o răbdare și minuțioasă analiză, mergând până la «filigran», o larghețe de spirit care-l face să ia în seamă multiple contribuții

Pentru cei ce i-au fost studenți, masteranzi sau doctoranzi și au ajuns etnologi, mai mult sau mai puțin experimentați, Nicolae Constantinescu a fost și rămâne un maestru exigent și binevoitor, mereu dispus să dialogheze, să citească și să formuleze observații care netezesc trasee profesionale accidentate și arată drumuri noi. Otilia Hedeșan subliniază că „Nicolae Constantinescu a fost primul din generația sa care a girat public, prin scrieri la prima vedere constatatoare, dar analizate contextual, indirect polemice, activitatea etnologilor noilor generații, în special a celor din ceea ce s-ar putea numi «generația optzeci»” („Profesorul Nicolae Constantinescu la 60 de ani”, p. 23-35, în Nicolae Constantinescu, *O bio-bibliografie*, Editura Detectiv, București, 2011, p. 35). Iordan Datcu surprinde, de asemenea, atenția specială acordată de Nicolae Constantinescu scrierilor tinerilor etnologi: „Le citește cărțile de debut și, când este cazul, și pe următoarele, îi citește în volume colective, cum au fost *Etnologica* și *Symposia*, și remarcă la ei noutatea perspectivelor, «aplicarea în perfectă cunoștință de cauză a unei noi episteme, proprie sau mai apropiată etnologiei și antropologiei»” („Nicolae Constantinescu și cartea de etnologie”, p. 52-53, în Nicolae Constantinescu, *O bio-bibliografie*, op. cit., p. 53).

Ca toți profesorii de vocație, Nicolae Constantinescu pledează pentru autonomizarea discipolilor odată inițiați: „Formarea în preajma unor magistri comuni nu înseamnă, neapărat, urmarea acelorași drumuri, aceasta fiind chiar calea depășirii condiției de emul sau, mai grav, de epigon (...)” (Nicolae Constantinescu, „Născuți în '07: generație și destin”, p. 9-17, în *Centenar Mihai Pop 1907-2007. Studii și evocări*, Ediție îngrijită de Ioana Fruntelată, Adrian Stoicescu, Rodica Zane, Editura Universității din București, 2007, p. 11).

O altă lecție a profesorului este implicată pentru cei care-și înțeleg profesia (și) ea pe o misiune: el se situează pe drumul deschis de Hasdeu și Densusianu, susținând instituționalizarea etnologiei filologice în peisajul academic românesc. Împreună cu Silviu Angelescu și Pavel Ruxândoiu, Nicolae Constantinescu a fondat, în 1990, o Catedră de Etnologie și Folclor la Facultatea de Litere a Universității din București (în prezent, această catedră are statut de „colectiv” în cadrul Departamentului de Studii Culturale al aceleiași facultăți), ai cărei membri

Prof. univ. (e) dr. Nicolae Constantinescu la curs

au construit două programe de studii cu specializare etnologică, unul de licență și unul de masterat. Nicolae Constantinescu, așa cum îl cunosc toți studenții, masteranzii, doctoranzii ori colegii domniei-sale de breaslă și de preocupări, este un profesor „altfel”, care știe întotdeauna să surprindă auditoriul cu o comparație inedită, cu o informație rară, cu o glumă ori un fragment de istorie personală, având un talent și o dăruire pentru munca de la catedră și de dincolo de ea ce atrag afecțiunea și admirația necondiționată.

Profesorul universitar (emerit) dr. Nicolae Constantinescu este Profesorul de Etnologie de la care avem enorm de învățat.

Don Andreiță

În dimineața aceea, Emil se trezise târziu, pe sub-prânz. Nu dormise mai mult de trei ceasuri, cu mintea frământată de povestea lui Chercea și-a clanaretei lui. „Ca boierii! Ca boierii!” – vorba singur, în dodii, prin curte, vărul Mărin al lui Chițu; casă lângă casă, aceeași bătătură, doar c-un părleaz între ele. „Ce-l lași să doarmă atâta, tușă Florico? a uitat de sapă și de coada vacii?” „Lasă-l, maică, o fi și el obosit”... „Ce obosit, tușă, c-am auzit că mai mult se plimbă, ba pe la școală, ba pe la căminul cultural, ca boierii, în inspecție... zice lumea”.

Emil urmărea dialogul dintre nepot și mătușă, din camera lui, odaia de sus, de zile mari, păstrată pentru oaspeți și rude de departe; dar cum oaspeți nu le treceau pragul, rudele nu prea se mai înghesuiau nici ele în vremile astea, din urmă, fiecare cu necazurile lui, mama hotărâse ca în camera aceasta să stea el, băiatul cel mare, când vine pe-acasă.

Emil ieși pe splaiul sălii, dădu bună dimineața – „mai pe la prânz! mai pe la prânz!”, bodogăni vărul Mărin, trecând părleazul în pomostul lor – și-o strigă pe Maricica, sora mai mică decât el cu zece ani, să-i toarne apă să se spele; „ca boierii! ca boierii!” – se auzi, înfundat, de dincolo de părleaz.

Făcu câțiva pași prin curte, își dezmoți oasele și se așeză pe o buturugă, privind-și mama care, cu spatele la el, trebăluia în polată, la pregătirea mesei. Desculță, ca totdeauna cât pe cer plutește un petec de soare. Emil îi observă, pentru a câta oară? călcăiele brăzdate de crăpături adânci, ca niște tranșee câștigate în bătlia dusă zi de zi cu pământul, care nu se lăsa supus. O privea cu atenție și încerca să-și imagineze cum va fi arătat ființa aceea subțire și înaltă, fragilă ca un lujer de regina nopții, cum își amintea ea uneori, și tata confirma cu duioșie, care la șaptesprezece ani se mărita cu un bărbat de 29 de ani, trecut prin primul război mondial, de care se îndrăgosti de cum îl văzu. Avu chiar curajul să fugă cu el – să se lase furat, cum se zice la țară – deși taică-su o logodise c-un alt tânăr din sat, aranjament între familii, pe măsura pretențiilor lui. Neam de preoți, de unde și numele, Ilie Preoteasa; cu bun cheag de-acasă, el se făcuse negustor. Îi mergea bine, cumpărase pământuri, pădure pe Vedeța, vii pe Pandra, deschisese și-o prăvălie, de care lipise și-o cărciumă. Se ajunsese, avea și slugi în curte. Tot pe-atunci, satul îi scosese porecla: Bălângă.

Pe Florica, fata cea mare, o retrăsese de la școală după trei clase, cu toate că aceasta ar fi dorit să învețe carte. N-are nevoie, decretase taică-su, i-ajunge cât a-nvățat, știe să scrie și să citească, gata. Suratele ei începuseră să iasă la horă; ea se uita după ele, cu jind, printre uluci. „Calul bun se vinde din grajd, nu trebuie dus la târg” – era legea tatălui, peste care nu se putea trece. Iar, acum, Florica, fata cuminte și ascultătoare, fugea de-acasă cu bărbatul pe care-l văzuse doar de câteva ori – băuse în cărciuma lor o țuică, împreună cu receptorul Musculiță al lui Chilarez – și se îndrăgostise din clipa în care-l văzuse. Semn c-o plăcuse și el, de-asta îl invita pe receptor la cărciuma lui Bălângă. Și Florica fugise cu el în săptămâna nunții planificate de taică-su, cu trei zile înainte de-a se cununa cu alesul acestuia.

Nu se ascunseseră pentru un timp, cum era obiceiul, până când se mai împăcau cei păgubiți cu gândul. Marin Antonită era și el om de vază în sat, secretar la primărie; era și de neam bun, dar sărac; adică, fusese sărac, pentru că după războiul pe care-l făcuse de la început până la sfârșit, 1916-1918, a fost împroprietarit cu cinci hectare de pământ; zece pogoane! ziceau țărani, convinși că cifra aceasta mai mare impresionează pe ce-l ce-aude. Își adusesse nevasta în casa veche, bătrânească, în care locuia împreună cu maică-sa Anica, văduvă a aceluiași război. (Emil își aminti, din spusele tatălui, că bărbatul Anicăi, adică bunicul său, Ion, luptase alături de cei doi fii, Marin și Chițu, și murise în luptă, sub ochii lor – dar asta-i poveste pentru altădată).

Trecuseră ca la trei-patru săptămâni, de când Florica și Marin trăiau fericiți în căsuța lor. El se ducea de două ori pe zi la slujbă, la primărie, dimineața și după-amiaza, așa era programul. Tânăra noră învăța treburile casei de la soacră și pregăteau împreună mâncarea. Cei doi nu ieșiseră încă în lume. Duminică erau bucuroși să fie unul lângă altul, să-și vorbească, să se cunoască, să se iubească.

În cea de-a patra duminică, pe sub prânz, cum stăteau ei cuminiți în odaia lor, se auzi zarvă mare în curte și-un bubuit de armă sparse sticla cerului. Bălângă, călare, sărise cu calul peste grad, și striga din sa: „Antonită, ieși afară să te-mpușc!” Cei doi, în casă, înmărmuriră. Marin își reveni mai repede, trase pantalonii pe el, își puse și cămașa și-i spuse tinerei neveste stai cuminte, mă duc eu să văd ce vrea. Ieși pe splaiul sălii, în capul scării, cu ușa rămasă deschisă în spatele lui. Cu-un gest rapid își deschise cămașa, nasturii săriră-n lături ca niște alice și, arătându-i pieptul gol, îi zise: „Trage, nebunule, dacă asta ți-e pofta!”

În aceeași clipă, apără din casă Florica și se așeză în fața bărbatului ei, acoperindu-l: „Tată, dacă vrei să-mi omori bărbatul, împușcă-ne pe-amândoi, trage întâi în mine”. Tatăl, Ilie Preoteasa (alias Bălângă) înfierbântat și surprins de înfățișarea pe care o luă lucrurile, zise doar atât, cu glas tunător: „Bine! Mai vorbim noi!” – și descărcă pușca în aer. Detunătura sperie calul, care, lovit de pinteii în burtă, se ridică în două picioare, necheză lung-prelung, își scutură coama, și sări din nou gardul, pornind într-un galop nebun pe șosea.

Mireasa furată

Mult timp n-au știut unii de alții: ginerele de socru, socrul de ginere – iar la mijloc, Florica suferea cel mai mult. Până la urmă, cel care a cedat primul a fost socrul. Sentimentul de tată ce-și iubește (orice s-ar întâmpla) fiica, dar poate și pentru că Marin Antonită ajunsese, din secretar, notarul primăriei. Sunt martori care confirmă că l-au auzit lăudându-se că are ginere notar.

Căruța cu dragoste

Trecuse anul și mai bine, când Marin Antonită primi vorbă la primărie de la socru-su Ilie Preoteasa că-i așteaptă duminică viitoare la el, pe amândoi. Florica și Marin înjghebară un fel plocon și, puțin temători, se duseră: doi kilometri și ceva, în sus, spre Dealul Zidului. Ilie Preoteasa îi aștepta în curte, sub un umbrar. Cu un semn din mână, îi pofti să se așeze. Imediat, apără o slugă cu o tavă, o sticlă cu vin și trei pahare. „Supărarea nu mi-a trecut – ieșiră cu greu cuvintele, de sub mustața stufoasă – dar eu zic să n-o arătăm și lumii”. Apoi, mai liniștit, cumpătat: „Nu vreau ca fata mea să acire la pâinea ta. Avea zestre bună, dar dacă nu m-a ascultat, asta e. Îi dau șase pogoane de pământ, ca să aibă pâinea ei asigurată. Îi dau și mașina de cusut Singer, rămasă de la biata mă-sa, moartă pe când Florica avea nouă ani, care o-nvățase cum s-o folosească. Și poate să-și ia și îmbrăcămintea ce i-a rămas acasă, și alte țoale, dacă vrea”.

(Emil își amintește cum mama Florica îi povestise câte ceva, pe când era el micuț, dar bun să țină minte, despre mama ei, Maria. Se zicea că se trage din neam de greci; taică-su venise din Grecia și se stabilise în Potcoava, șapte kilometri de Perileți. Era un fel de negustor-antreprenor de mori cu valț, o nouate pe văile astea, pe Vedeța, pe Vedeța, pe Dorofei, pe Iminog. Aducea mori cu valț (nu se știa de unde le achiziționa) și le monta în locul morile cu piatră – făina ieșea mai albă și mai fină, dar și grecul câștiga bani frumoși de la comunitățile sătești. Florica își amintea că mama Maria vorbea o românească ciudată care, deși era înțeleasă, o uimea pe copilă. Iar mama îi spunea: Să știi că numai tata, bunicul tău, este grec; noi, partea femeiască, eu, mama mea, mama mamei mele și așa mai la vale, suntem române din Macedonia, armâne, de-asta nu mă înțelegi tu prea bine. Poate și de-asta (se gândea Emil, care nu știa dacă bunica Maria se născuse în Grecia sau în România) a murit așa de tânăr, lăsând-o pe Florica de numai nouă ani – dorul după locurile lor vechi-străvechi).

Florica nu dori decât să-i trimită mașina de cusut prin cineva; era mare și grea, trebuia transportată cu o căruță. Marin mulțumi socrului pentru cele trei hectare de pământ – și se ridică. Se săltă și Florica – și porniră spre poartă, fără să se uite înapoi. Ilie Preoteasa, rămas în scaun, îi urmări cu privirea cum pleacă. Pe masă, sticla cu vin neatinsă și paharele goale de-alături văduveau locul de o bucurie neîmplinită.

...Emil nu putea să iasă din minune: ce curaj, și de unde, trebuie să fi avut ființa aceea fragilă, de numai 17 ani, să-și înfrunte tatăl furios, cerând să moară împreună cu bărbatul ei?! Își privește mama, o femeie în vârstă și cam dodoloată în ultima vreme – grijile, maică, munca, viața care n-a fost deloc ușoară – pe obrazul căreia încă palpita urme de trandafiri înfloriți.

Se scutură din umeri, îndepărtând vedenia. În fața ochilor îi răsăriră alte imagini cu mama, mai vechi, știute tot din auzite. Trăiau bine și liniștiți în căsuța lor modestă și, de n-ar fi cuvântul prea spăimos, s-ar putea spune că

erau fericiți. Lujerul se împlinea frumos, lui Marin îi dispăruse grimasa dobândită-n război, care-i schimonosea din când în când chipul tânăr. Pământul, opt hectare acum, sporit prin zestrea nevestei, îl lucrau niște neamuri, dându-le grâu și porumb cât să le ajungă, și chiar să prisosească, pentru hrana lor, a păsăretului ce umplea curtea și-a unui porc, nelipsit de Crăciun.

Toate-au mers bine, până când a pătruns și-n sate cerbicia luptei dintre partidele politice. Veneau liberalii la putere? – se schimba toată funcționăria din comună: de la primar până la vătășel și omul (sau femeia) de la măsură. Veneau țărăniștii? – morișca se-nvrtea invers.

Un timp, notarul Marin Antonită a fost lăsat în pace; era un funcționar corect, scrupulos și, pe deasupra, iubit de oameni, care-l porecliseră, cu drag, *omul legii*. Încercaseră și țărăniștii, și liberalii să-l atragă, să-l facă membru de partid, mizând pe priza lui la oameni, în spatele căreia ei ar fi putut să-și vadă mai ușor de interes.

Dar sosi și ziua când se puse piciorul în prag: ori – ori. Adică: ori intri la noi, și rămâi notar – ori nu intri, și nu mai ești notar; degeaba încerca el să-i convingă că nu are nimic cu niciun partid, treaba lor, dar el nu face politică; i-a ajuns politica războiului.

Demersurile la pretură și prefectură nu avură efectul scontat de ei. Marin Antonită era bine cunoscut și apreciat la acele nivele – și, apoi, exista și temerea că prin darea lui afară ar fi agitat oamenii, și-ar fi pus satu-n cap, și nimeni nu voia să se lege cu așa ceva la cap. Soluția veni de la prefectură: să fie transferat la o altă primărie din județ, tot notar. Nu întârzie nici propunerea: comuna Bacea – vreo 12-15 kilometri, peste-un deal, peste-o pădure.

Marin făcu un drum, pe jos, și înțelese că nu-l putea străbate zilnic, dus și-ntors, nici dacă ar mergea călare. Căută o gazdă convenabilă, se tocni și plăți pe trei luni înainte. În două zile, Florica strânse puținul calabălăc de care aveau nevoie – ceva îmbrăcăminte, așternuturi, un săcotei cu făină, altul cu mălai (restul, un ou, o găină, o verdeață, mai cumpărau și din comună) – și Ilie Bangonie îi duse la Bacea, cu brișca trasă de Lola, o iapă tânără și nervoasă, care, pe drum, sărea din când în când în două picioare, cărmind căruța ca și cum ar fi vrut să se întoarcă acasă. „E iapă bună, zise Bangonie, dar asta e melicul ei, trage mereu spre casă. Să vă spun, nu știu dacă-ați auzit. Am fost cu ea până la București la niște neamuri, m-a apucat pe mine așa, că puteam să iau trenul, dar mi-am zis de ce să nu merg eu cu Lola mea. Brișca ușoară, fânul ușor în șușlet, eu ușor, numai buni de drum. O săptămână am făcut până la București. Noaptea dormeam pe lângă câte-o localitate; eu în brișcă și Lola legată de roată și cu frâul la mine-n mână. Dar nu aici e cuiul. Se întâmpla ziua: uneori, mă mai fura somnul, picoteam, Lola-și vedea de drumul deschis înainte, când, deodată, sărea în două picioare și întorcea brișca-n loc, spre casă; trebuia să pun bicul în funcțiune, că altfel nu asculta. Așa și acum, dar suntem mulți și grei și-o strunesc numai din frâu. Dii!... Lola! Și să știți că de la București m-am întors tot cu Lola, în brișca mea”.

La Bacea au stat trei ani, și n-ar fi putut spune că nu le-a fost bine. Băcenii, cunoscuți ca oameni semeți, dintr-o bucată, aprigi la vorbă și la faptă, cu mâna repede pe ciomag sau cuțit, i-au întâmpinat cu suspiciune, răspundeau în doi peri la binete – și încercau să-și rezolve daravelile direct cu primarul. Oameni deștepți, însă, în scurt timp îl citiră pe notar și, deși nu prea se împăcau ei cu *legismul* lui, îl respectau, ajungând să-l prețuiască, să-l trateze ca pe unul de-al lor.

La sfârșitul celor trei ani, când i se transmise, deocamdată telefonic, că s-a încheiat detașarea, câțiva băcenii veniră la el și-i spuseră că ei și satul îl regretă. Notarul, înduioșat, îi invită în casă, scoase vinul și se cinstiră.

A doua zi, veni și ordinul de detașare, însoțit și de numele locului unde urma să fie notar, dacă vrea să se ducă: Lisa, o comună la vreo 25 de kilometri de Bacea și 20 de kilometri de Perileștii natali. Marin Antonită se gândi la Lola lui Bangonie și-i incolți în cap o idee. Băcenii îl ajutară să cumpere un cal și-o brișcă, peste a cărei parte din spate îndoiră un coviltir ușor – „Pentru coana Florica, să n-o ardă soarele”, zise, serios și grijuliu, un vecin.

...Și căruța cu dragoste porni la drum. Pe drum, Marin socoti că făcuse o cheltuială cu folos: dacă știa mă trimit, după Lisa, în altă comună? – măcar am mijlocul meu de deplasare.

La Lisa au stat tot trei ani. Și tot apreciat și iubit de oameni.

De la Lisa, însă, n-a mai fost detașat în altă parte. Căzuseră partidele, se întărise dictatura regală – și fusese chemat înapoi, acasă.

Postul de notar îl aștepta.

(Fragment dintr-un posibil, întârziat roman, „Banii miresei”)

Alte convorbiri duhovnicești cu Ț Ioan al Banatului (XXIV)

„Nu vă așteptați de la nimeni pe pământ să vă aducă vești bune, pentru că vești bune nu vin decât de Sus, de la Hristos, Mântuitorul nostru !”

Luminița Cornea (L.C.): Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, într-o sfântă zi de sărbătoare consacrată cinstirii Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil, a fost citită pericopa evanghelică despre Vindecarea fiicei lui Iair. Înaltpreasfinția Voastră ați vorbit atunci, mai întâi, despre această pericopă evanghelică, transmisă nouă de Sfântul Apostol și Evanghelist Luca cel care consemnează o minune săvârșită de Mântuitorul nostru Iisus Hristos, o minune care a străbătut aproape două mii de ani, până la noi, astăzi (Luca 8, 41-56). Vă rog să ne spuneți un cuvânt de învățătură în legătură cu aceasta.

Țps. Ioan: În această pericopă evanghelică, este vorba despre Iair, mai marele sinagogii din Capernaum, cetate în care Mântuitorul nostru Iisus Hristos, după ce a fost alungat din satul Său, Nazaret, și-a petrecut cea mai mare parte din cei trei ani și jumătate, cât a propovăduit cuvântul lui Dumnezeu, Evanghelia, în Țara Sfântă și nu numai.

În Capernaum se afla o importantă sinagogă, iar lângă ea era și o școală rabinică, unde copiii învățau să scrie, să citească și, îndeosebi, învățau scripturile legii vechi a *Vechiului Testament*. Aflăm din contextul evangheliei că acest Iair avea o copilă de 12 ani, care se îmbolnăvise. În mod cert, apelase la tot ceea ce înseamnă, dacă putem spune astăzi, medicina din vremea aceea, nimeni putând să i-o vindece. Nu consemnează Sfântul Luca, dar în mod sigur că va fi apelat și la ceilalți rabini din sinagogă să o pomenească în rugăciunile lor. La rabini, la rugăciunea rabinilor a apelat mai întâi, și nu la Hristos, deși îl văzuse predicând în sinagoga din Capernaum. Auzise de minunile pe care le-a săvârșit și, totuși, totuși, mai întâi, apelase la rabini, care erau lângă el, în sinagogă, și rezultatul îl știți care a fost.

Atunci, în fața morții, în fața evidenței morții, ultima scăpare: a zis să îndrăznească. Și s-a pus în genunchi în fața Nazarineanului, în fața lui Iisus, și, în genunchi, L-a rugat să vină, că fiica lui este pe moarte. Auziți, iubite mame, cum trebuie să stăm și să ne rugăm în fața lui Iisus, atunci când ne rugăm pentru fiii și fiicele noastre, care, trupește, sunt vii, dar, sufletește, s-au prăbușit, în genunchi. *Nu vă pierdeți nădejdea!* Nu mai este cazul să mergeți la un rabin, să se roage pentru fiul sau fiica dumneavoastră, dacă se stinge din punct de vedere duhovnicesc, sufletesc, nu mai alergați nicăieri, ci numai, în genunchi, la Hristos Domnul!

L.C.: Continuând nararea din textul pericopei, aflăm că un om dintre slujitorii lui Iair vine la stăpânul lui și îi spune că fiica lui a murit.

Țps. Ioan: Hristos merge alături de mai marele sinagogii, Iair, la casa acestuia, însă pe drum un om din casa lui Iair vine și, cu voce stinsă, îi spune: *Nu mai supăra pe Învățătorul, adică nu-L mai deranja, cum am zice noi în limbajul de astăzi, lasă-L în pace că fiica ta a murit.* Și Hristos se îndreaptă către Iair și-i spune să aibă credință, că fiica lui n-a murit, ci doar. Care a fost reacția celor din jur? Consemnează și amănuntul acesta dumnezeiesc al apostol Luca. Zice Sfântul Luca: *și ei au răs de El.*

Reluăm: vine omul din casă și-i spune că fiica a murit. Nu vă așteptați, iubii cititori, ca un om să vă aducă o veste bună! Nu așteptați vești bune de la

oameni! Să nu-i judecăm!

Din nefericire, din cauza faptului că încă nu avem inima deschisă și plină de harul lui Dumnezeu, suntem dispuși mai repede să aducem oamenilor vești rele, decât vești bune: să-i grăim pe frații noștri de rău și foarte puțini dintre noi îi vorbim de bine pe semenii noștri.

Concluzia la acest paragraf: *nu vă așteptați de la nimeni pe pământ să vă aducă vești bune, pentru că vești bune nu vin decât de Sus, de la Hristos, Mântuitorul nostru!* Maicii Domnului i-a adus vestea cea bună un arhanghel, Gavriil. Acestui om cu inima sfâșiată de durere, Iair, îi aduce vestea cea bună însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu. Și tu, soră și frate, fii gata oricând să-ți aducă Hristos veste cea bună în viața ta. Ne-a adus-o tuturor, atunci când a înviat din morți.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rugăm să vă referiți puțin la „amănuntul”, cum l-ați numit,

consemnat de Sfântul Luca, când spune că „au răs de El”.

Țps. Ioan: Revenind la amănuntul acela consemnat de Sfântul Apostol Luca care spune că „au răs de El”: dacă înlocuim pronumele El, de persoana a III-a, cu substantivul, avem expresia: au răs de Dumnezeu. Oare nu vedeți astăzi în lume cum vin în casele dumneavoastră, pe calea undelor, și râd în casele dumneavoastră de Dumnezeu! Nu-i lăsați! Nu-i ascultați! Nu-i credeți pe toți aceia care în fiecare seară se strecoară pe gaura aceea de la cheia ușii caselor dumneavoastră și râd de Dumnezeu!

Binecuvântat să fie Dumnezeu că pe buzele fraților voastre, dacă sunteți cititorii acestor pagini, nu poate fi urmă de răs, adică n-ați răs niciodată de Hristos. Dimpotrivă, parcă vă văd de multe ori plângând cu lacrimi de pocăință. Binecuvântați să fiți!

Iisus intră în casa lui Iair cu apostolii Petru, Ioan și Iacov și cu părinții fetei. Oare de ce i-a chemat și pe apostoli? Ca să fie martori cu adevărat, să dea mărturie celorlalți apostoli și nouă, deci nu numai părinții, ci și cei trei apostoli să mărturisească că într-adevăr moartă a fost copilă. Apoi, rămânând singur, îi spune: *Copilă, scoală-te!* Se înțelege că Iisus i-a spus aceste cuvinte în binecuvântata limbă aramaică. Să reținem verbul pe care îl folosește Hristos! Nu i-a spus Hristos: *Copilă, înviază!* ci i-a spus să se scoale, pentru că spusese mai înainte că n-a murit, ci doar. Copila s-a sculat. Iisus a dat-o părinților cărora le-a spus să-i dea să mănânce. Mai târziu, ca orice pământean, a murit. Această copilă va învia o dată cu mine și cu tine. Celor ce nu cred că a fost în situația în care a fost și că „a sculat-o”, adică a înviat-o Hristos, acelora le va mărturisi la a doua venire a lui Hristos și va spune: *eu sunt copilă din Capernaum, copilă rabinului mai marele sinagogii din Capernaum, pe care a sculat-o Hristos.* Pentru părinții ei și pentru cei apropiați, copila murise, pentru Hristos, ea adormise.

L.C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, ne punem întrebarea dacă și pentru noi și pentru adormiții noștri se petrece, desigur, același lucru.

Țps. Ioan: Pentru noi, părinții noștri au murit, pentru Hristos, părinții noștri dorm în cimitir. Pentru noi, părinții noștri, zicem noi că putrezesc în morminte,

pentru Hristos, părinții noștri adorm în morminte, așteptând venirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, când fiecare dintre noi ne va șopti, cu glasul divin, și mie, și ție îți va zice Hristos: *Scoală-te, înviază din morți, căci Eu am biruit moartea!*

Iubiții mei, unii oameni n-ar mai dori să vină Hristos la ei, la mormânt, în ziua cea mare. Ar dori să rămână în mormânt, pentru că ei știu că în iad este mai mare durerea decât în pământ. Unii cred că se vor putea ascunde de Dumnezeu, de judecata lui Dumnezeu, în umbra morții. Nu vă lăsați înșelați de moarte! Nu putem face orice pe pământ, deoarece, într-o zi, totul se stinge și nu se va mai ști nimic. Dacă și în celebrele procese de crime și alte răutăți din lume, după o vreme și o vreme, totuși, se scot la adevăr faptele, cu atât mai mult Judecătorul cel ceresc știe și va vedea toate faptele noastre săvârșite pe pământ. Nu vă ascundeți la umbra morții! *Trageți-i de mână, smulgeți-i de lângă moarte pe cei care își pun nădejdea mai mult în moarte decât în Înviere!*

Până la Hristos, oamenii grăiau așa: *într-o zi voi muri și eu!* După Hristos, noi, creștinii, trebuie să zicem: *într-o zi voi învia și eu!* Ocoliți pasul acesta prin care vom trece, dar spuneți-vă și spuneți și celor apropiați că, oricât va fi de greu, oricâte valuri vor veni în viața aceasta, să rămână cu nădejdea în minunea săvârșită de Hristos cu fiica lui Iair și cu Învierea Sa. Atunci spuneți: Dragul mamei, nu plânge după mine când voi pleca din lumea aceasta, căci eu voi învia – eu și tu și toți, când vom auzi glasul Cel de Sus.

L.C.: Vă rog, Părinte Mitropolit, să cinstiți sărbătoarea Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil printr-un cuvânt de învățătură adresat cititorilor. Foarte interesant este versetul 6 din *Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iuda*. Vă rog să-mi îngăduiți să-l citez: *„Iar pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci au părăsit locașul lor, i-a pus la păstrare sub întuneric, în lanțuri veșnice, spre judecata zilei celei mari.”*

Țps. Ioan: Mai întâi, cine a scris această epistolă? Sfântul Apostol Iuda, fratele lui Iacov, copiii lui Zevedeu, Iuda, ruda Domnului. Să fim atenți, să nu confundăm cu Iuda Iscarioteanul, cel care L-a vândut pe Hristos.

Sfinte Apostole Iuda, fratele lui Iacov, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

Revenim cu două fraze despre îngerii. Auziți: îngerii care au căzut și și-au pierdut vrednicia au fost puși în lanțuri! Dacă îngerii care și-au pierdut vrednicia au fost puși în lanțuri, ce va fi cu noi, atunci? De fiecare dată, de sărbătoarea sfinților îngerii, când intru în biserică, mă uit să văd dacă nu cumva Dumnezeu mi-a pus lanțuri la picioare, să nu mai pot intra în biserică, pentru că nu întotdeauna trăiesc după cuvântul evangheliei și mă mir cum de nu m-a pus, până acum, Dumnezeu în lanțuri.

Vedeți, când au căzut îngerii, Dumnezeu nu le-a mai întins mâna. Au căzut! Omului, când a căzut, nu numai că i-a întins mâna Dumnezeu, ci L-a trimis pe Fiul Său, să-l ajute și să-l ridice din moarte. Iată cât de mult i-a iubit și îi iubește Dumnezeu pe oameni și ce atitudine a avut față de îngerii care au căzut!

Sfinților îngerii, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi! În ziua când îi sărbătorim pe sfinții îngerii, este bucurie în Cer. Dumnezeu se bucură când vede că, pe fața pământului, mii și milioane de oameni îi cinstesc pe slujitorii Lui, care sunt puterile cerești, sunt sfinții îngerii, prin care Dumnezeu ne-a trimis, din când în când, vești și ne arată care este cărarea ce duce spre Împărăția Bunului Dumnezeu.

A consemnat Luminița Cornea

Serban
Codrin

DOREL VIȘAN, actorul pe aceeași scenă cu poetul

De multă vreme actorul Dorel Vișan a intrat în legendă, mai mult decât scena, căreia îi umple volumetria cu vocea sa de bas-bariton, cinematografia oferindu-i toate șansele și oportunitățile. Fost director al Teatrului Național din Cluj-Napoca, doctor în arte teatrale, prestația sa interpretativă a primit toate premiile românești cu putință, inclusiv din partea Președinției și ale Patriarhiei. Autor a zece cărți de poezie religioasă, volumul „Psalmi” i-a fost tradus în limbile engleză, spaniolă și franceză și a beneficiat de lansări în mai multe țări, inclusiv în România, unde poetul și editorul Daniel Corbu l-a prezentat într-un salon de carte, unde am fost martor, pe când autorul mă atrăsese, cu toată cenzura pandemiei, numai cu câteva zile înainte, și recitase parțial același volum într-un strălucitor spectacol de poezie și muzică alături de cântărețul și chitaristul Mircea Rusu.

Adevărul este unul, maestrul Dorel Vișan emană prin toți porii spiritualitatea unui om de formidabilă cultură, poate susține cele mai elevate dialoguri, până te strivește cu recitaluri din cei mai diverși poeți, de la psalmii biblici și tragedii grecești la Shakespeare și Lucian Blaga. Dacă Psalmul 150 pentru cor, soprană și orchestră de Anton Bruckner, degajând o forță cutremurătoare, de cataclism, poate fi conservat și ascultat pe un CD-player, Psalmul 151 de Dorel Vișan a fost recitat/cântat/psalmodiat în acordurile simple ale chitarei cantautorului Mircea Rusu, departe de orice dominante orchestre:

„Dar tu m-ai rânduit la plug/ Nu m-ai urcat în car, m-ai pus la jug./ Și nici de condamnat la moarte n-am fost bun/ M-ai azvârlit cu cei de drept comun./ Ca tânăr m-ai constrâns să umblu noaptea beat/ Și sub pretext că tinerețea face sângele să fiarbă./ M-ai tăvălit prin zgură și prin iarbă.” (Psalmul 151)

Se înțelege de la început că Dorel Vișan își numerotează psalmii de la 151-200, procedeu preluat de la Vasile Voiculescu din faimoasele sale sonete pseudoshakespeareene.

„Alege-mă, Doamne, între păzitorii de Lege./ Sădește-mi în suflet Dreptatea/ Și arată-mi cărările Tale/ Să pot să-mi înțeleg Libertatea./ Când umbra ți-o-tinzi pe Pământ/ Statornicești prin ea Legea Divină/ Și cu un lanț îmi oferi Libertatea/ Ce inima-mi leagă-n verigi/ Ferecate din soare și tină...” (153)

În afară de primele două poeme, cealaltă 48 au fost scrise între 24 octombrie 1998, dimineața, și 10 februarie 2001, la Cluj-Napoca, cam în momente de criză, sau, din contra, de liniște, unele chiar în interiorul teatrului, în pauze de repetiții sau de meditație. Par bruioane la prima mână, însă tipărirea abia în 2017 sugerează faptul că au fost recitate de numeroase ori, probabil rescrise, deoarece toate textele emană o mare siguranță a scriiturii. Versurile adeseori rimate se lungesc uneori până la verset, dintr-o nevoie interioară de expresie.

„Mi-e tot mai greu, Părinte./ S-anin un mal de altul./ Sunt leu îmbătrânit/ Care-și scutură saltul.../ Apa și mlaștina sub picioare le simt/ Departe sunt piatra din mal și nisip.../ Eșuată corabie – aștept fluxul deschiselor sorți, îmi intră urâtul în mine./ Neplatinic de vamă la porți./ Iar osia bolții întoarce destine de morți. Doamne mi-ai dat un copac și o stea./ Mai rabdă-mi steaua în ceruri trează/ Și rabdă-mi copacul la margini de drum./ Plăpândeale roade – lumină nestinsă să arză.”

Ușor, se simte gheara leului arghezian, precum în toată poezia modernă se simte energia leului american Walt Whitman, așadar totul se află la locul potrivit.

Dialogul cu Dumnezeu pare direct, venit din partea unui interlocutor puternic, stăpân pe multe cuvinte, probabil exemplele shakespeareene îi sunt foarte

Poeți ai sudului (XXI)

familiale. Poeme recitabile, „psalmii” lui Viorel Vișan au nevoie de recitatori pe măsură:

„Doamne, nu Te-ai plictisit/ Să tot ningi peste mine castele Tale zăpezi ?/ Cu fiecare clipă giulgiul tău alb/ Face deșerturile mele să se înfrigureze.../ Beduinii se uită năuciiți în sus./ Cămilele adulmecă vedeniile nesfârșitelor depărtări./ Pustiurile se umplu de lacrimi./ Iar nisipurile mișcătoare devin/ O piatră tot mai greu de urnit... Vedeau-vor oare vreodată palidele./ Îndoliatele stele ale dimineții/ Bolovanul mișcat, paznicii adormiți/ Și veșmintele mele rămase în Templu ?/ Veșmintele mele ca niște semne de întrebare./ Eu însumi o siluetă./ Un semn de întrebare... în depărtare./ Zvântat de viforita nisipurilor./ Aleanul meu, veșnic./ Un cântec de cuc pustiului./ De ciocărlie zglobie./ Pustiită de tăciuni

ninsorilor Tale./ Umbra Ta cutremurătoare./ Atotștiutoare./ Să mă știe, să mă găsească/ Tălhar evadat, să mă ridice/ Să mă trântescă/ În tămăduitoarele dune de nea, (...) Oprește-te, Doamne, din castele Tale ninsori/ Și îngenunchează, aici, în locul acesta.../ Și plânge cu lacrimile Tale Dumnezeiești/ Peste oaza pustiului meu./ Din preaplinul ei/ Să înflorească pentru o clipă cactusii milenari.” (178, O cântare a pustiirii)

De observat: glasul poetului nu se adresează neapărat unui Dumnezeu al religiei, al credinței, al umilinței și îngenuncherii, ci mai degrabă unui Dumnezeu al culturii, unui Dumnezeu al ocrotirii:

„Doamne, am ridicat cu truda vieții/ O casă, arătoasă și mare./ În spatele zidurilor cetății./ Ferită de ochi și de soare.../ Și am bătut pe ea o placă/ Cu sufletul meu: închisoare...” Mai mult, revenirea acasă, „la tihnită vatră, în mine cu amintirea celui plecat și singur...” îl cam nemulțumește, casa ar trebui să-i fie întreaga planetă, „lăcașul ceresc”, așadar: „Viile încărcate să fie străzi și căi./ Aromele florilor mândre, veșminte parfumate./ Să-mi fac pat de odihnă din verzile văi./ Iar fructele pădurii alese bucate.../// S-acopăr neastâmpărul din mine/ Cu necuprinderea lăcașului ceresc./ Cu ceața dimineții – ușă ce o răvnesc – / Și cu tăcerea mea-n ferestre de lumină/ Pe care doar în Tine, Părinte, le găsesc...” (179)

Nu știu de ce, multe versuri mă duc cu gândul la acea poezie a orientului, încărcată nicidecum cu sentimente, cu tensiuni și cu speculații filozofarde, ci de o apropiere brutală a celor cinci simțuri de freamătul materiei născătoare de universuri, de natură, de viață biologică,

de germinație apocaliptică, atotdominatoare. Bucuriile sunt, de fapt, simple, Dumnezeu poate fi miracolul unei frunze, o ploaie, geometria unui ulcior de lut. Iată astfel de reflexii:

„Ajută-mă, Părinte, să mă dezbar de mine./ Ca zilele să-mi treacă în lumină/ Și fiecare clipă în seama vredniciei./ Toiagul și nuiua Ta să mă mângâie./ Să am măcar prețul unei frunze/ Care cade din creanga măslinului.../ Să am mâinile nevinovate și inima curată./ În bucurie pământul să-mi sărute tălpile goale./ Ploaia să-mi spele părul capului/ Și vânturile în joaca lor să mi-l usuce/ Iar soarele să-mi îmbrățișeze pielea trupului/ Ca suflul vieții să mi-l ocrotească – / De ce, Doamne, când mă cred mai în putere/ Lași un grăunte de greutate pe inima mea/ Care se sparge asemenea vasului de lut.” (180)

Clocotește în astfel de contexte un „păgânism” uman, recuperator, puternic, departe de temenelele îmbrobodite în pălăvrăgeli „creștine”, ecou al unui bizantinism vetust, învechit în prea multe secole de crime în numele „tatălui, fiului și sfântului duh”. Câte un vers pare să contrazică („Sufletul meu mi-l purific prin căință”, 180), dar, imediat, poetul revine la sentimente mai bune, respingând ritualismul prostesc, gol, încă o imagine a urâtului în ultimă instanță:

„Și mă eliberez de robia mea/ Scapă-mă, Doamne, și de veșmintele mele/ Pe care le port ca un catâr./ Căci îl loc să-mi acopere tainele/ Îmi vin ca un ham...” (180).

Aceste oscilații nu reprezintă inconsecvențe, ne aflăm în mijlocul unui flux poetic, unde toate elementele se amestecă, se atrag și se resping, iar unele poeme contrazic din plin ceea ce altele afirmă ritos.

Unele poeme sunt blesteme, cuvintele se încarcă de mânie neagră, aș fi voit versuri rimate, pentru ca efectul să devină cu adevărat memorabil, percutant, probabil teama de Tudor Arghezi l-a condus pe poet spre versul alb:

„Văduvia să fie calea lor./ Copiii lor să fie nimiciți ca șerpui veninoși/ Și neamul lor să-l înghită pământul./ Viermii hoiturilor să le curețe dinții/ Și să-și facă cuiburi/ În limbile lor înveninate de minciună.” (181)

Din contra, o polemică tăioasă cu grădinarul năbădăios din Mărțișor ar fi fost cu atât mai poetică, pe când așa, așteptăm cu îngrijorare urmarea altă dată sau niciodată. De data aceasta poetul se calmează: „Doamne, Bunătatea își are sălaș în inima mea/ Și știu că numai prin ea/ Calc urmele Tale într-o dreptate./ Rămâi mereu viu în sufletul meu/ Și leagă-mi mâinile mele de inima mea/ Ca să nu devin ipocrit ca și ei./ Alungă răul și pizma din inima mea/ Și lacrima mea va fi luminată/ Iar numele Tău slăvit în veci.”

Ultimul vers putea lipsi cu folos, sau „ca și ei”, pentru că precizările aparțin procesului verbal și notelor de constatare. Punând cap la cap uriașul, să mi se ierte limbajul administrativ, inventar de idei, stări, sentimente în stare de clocot, poezia aparent străvezie a marelui actor este un alt rezumat, o rescriere a unei bune părți din literatură trecută prin infinit de sensibilele filtre sufletești ale unui om de cultură, de o vâjnoasă sensibilitate, corifeu nicidecum într-o tragedie de Euripide, ci într-un „spectacol” pe scena propriilor sale certitudini și îndoieli „de Iudă nevrednică” (186)

„Vai mie, vai ție./ Hai să tăcem măcar când intrăm în biserică./ Să auzim cum bat ceasornicele.../ Clopote tragice/ Măsurând clipa mincinoasă/ A ultimilor ani trăiți zadarnic./ Taci, să auzi cântecul cocoșilor apocaliptici/ De pe crestele Munților Carpați./ Taci, să auzi valurile Mării Negre/ Pe care calcă noul Iisus sângerând/ Și mugetul dobitoacelor de pe maluri/ Ce caută să bea din scocuri uscate...” (188)

Astfel de versuri i-ar fi plăcut marelui tragedian al Atenei antice, cu toate că nu le-ar fi înțeles.

Dacă ne aflăm cu adevărat dinaintea a doi importanți artiști, bine ar fi fost ca Dorel Vișan să fi citit câteva dintre poeme acompaniate de Mircea Rusu-band, nu pentru că aceasta este moda/brendul, ci o editare pe un CD atașat cărții ar fi reprezentat mai mult respect pentru o valoare de-a dreptul impresionantă.

„Sunt pradă-n voia vremii, Doamne, Psalmi”, de Dorel Vișan, traducere în limba engleză Ion Lucian Radu, Editura Princeps Multimedia, Iași, 2017.

Sărbătorile îndurării

Alexandru CAZACU

Micile orașe, de oriunde s-ar afla, pun o presiune mare, din toate punctele de vedere, asupra celor tineri. Fie și pentru că asupra acestora se transferă o parte din dorințele, speranțele, uneori nemulțumirile, chiar frustrările, atât ale celor apropiați, dar și ale întregii comunități. Și mai ales dacă comunitatea este

Anarene, aflat „in the middle of nowhere” – undeva nicăieri – în partea de vest a statului Texas unde nu se întâmplă mai nimic și nimic nu pare să tulbure zilele identice, ce se scurg egal spre orizontul ce se poate zări „doar ridicând privirea cu 15 grade”. Totul este plat și lipsit de înălțime, cu străzi bătute de vântul preeriei, singurul loc de relaxare și socializare fiind complexul „The Royal”, cu bar, sală de proiectie, sală de bowling, sală de biliard, deținut de Sam-The Lion (interpretat de veteranul filmelor western, Ben Johnson). Un adevărat om al locului care își asumă și rolul de tutore pentru cei doi tineri, având o influență covârșitoare în formarea lui Sonny. Sam are de asemenea grijă de Billy (jucat de Sam Bottoms, fratele lui Timothy) un băiat cu deficiențe mentale, surdomut, mereu zâmbitor (chiar și când va fi umilit de o prostituată la care a fost dus de tineri pentru amuzamentul acestora).

Punctul de inflexiune al acțiunii îl reprezintă sărbătoarea balului de Crăciun al orașului unde toți locuitorii sunt prezenți, inclusiv șeriful. Frumoasa și bogata Jacy, deși vine împreună cu Duane (fiind iubita lui oficială), dorește să plece la o altă agapă a unui tânăr de bani gata cunoscut pentru celebrele sale petreceri în piscina interioară fără costum de baie. Scopul era acela de a intra în grațiile lui. Doar că odată ajunsă la locație, tânărul bogat îi spune că nu dorește să aibă relații cu o virgină, rugând-o să-l caute când va fi cazul. Jacy, după o discuție lipsită de scrupule și sfidând orice tabu cu mama ei Lois (Ellen Burstyn) decide să renunțe la virginitate cu ajutorul lui Duane (pe care îl manipulează în acest sens până la limita grotescului), însă între timp băiatul bogat nu mai este interesat de ea. Aceasta, disperată, mai are o relație fizică cu un angajat al tatălui ei (care avea relații și cu mama ei, Lois), încearcă să se căsătorească cu Sonny și sfârșește prin a pleca la Dallas, capitala statului pentru a încerca să urmeze un colegiu. Pare o regină de gheață care se joacă cu toți admiratorii ei, pe care îi face să o urmează oriunde, dar care are partea sa de suferință, capitalul ei erotic mânuit cu mare dibăcie nefiindu-i prea folositor. Înaintea balului de Crăciun, antrenorul lui Tommy îl roagă pe acesta să o acompanieze cu mașina pe soția sa, Ruth Popper (Cloris Leachman), la un control medical. Între femeia între două vârste și tânăr (care tocmai ieșise dintr-o relație cu o colegă) se dezvoltă o puternică legătură emoțională și fizică pe care cei doi o consumă în locuința lui Ruth în timp ce soțul ei (care o neglija, având alte alegeri personale) era plecat și încurajează tacit idila lor.

Sam The Lion (Leul) încearcă să le explice spiritul locului și valorile unui trecut care are puțin de-a face cu prezentul abraziv. Tommy și Duane, deprimați de viața lor personală și înspăimânți de viitorul incert, aleg să petreacă anul nou în Mexic, iar bătrânul Sam contribuie și îi ajută financiar. La întoarcere ei află că acesta a suferit un atac de cord și a pierit, însă a lăsat lui Tommy sala de biliard, sala de proiectie îngrijitoare, cafeneaua chelneriței Genevieve, lăsând și o mică de dolari fiul predicatorului. Tommy alege să aibă grijă de sala de biliard și de Billy, care este ucis din greșeală de un camion (prilejuind lui Tommy o durere imensă), iar Duane, debusolat, alege să se înroleze voluntar în armata americană care tocmai începuse războiul în Coreea. Înainte ca Duane să plece pe front cei doi prieteni asistă la ultima proiectie în sala de cinema lăsată moștenire de Sam, căci proprietara de acum nu o va mai ține, neavând clienți, aceștia preferând televiziunea. Căci pentru o comunitate izolată privitul televizorului devine o convenabilă mașină de vise, asigurând ceea ce unii sociologi numesc „dreptul american la singurătate”. Filmul privit este „Red River”, cu legendarul John Wayne și arată un Texas fictiv și vișuros. Dincolo de sala de cinema, același Texas real, plin de praf și înghețat în propriile sale dimensiuni pare să aducă o notă în plus la maturizarea accelerată a tuturor. Pustiul pare să înconjoare întreg orașul în

care cei doi se despart. Unul va deține mai departe localul lui Sam, aflat în bătaia vântului care suflă pe strada principală, celălalt pleacă într-un loc unde însăși viața lui este nesigură. Însă pragul spre maturizare l-au trecut împreună.

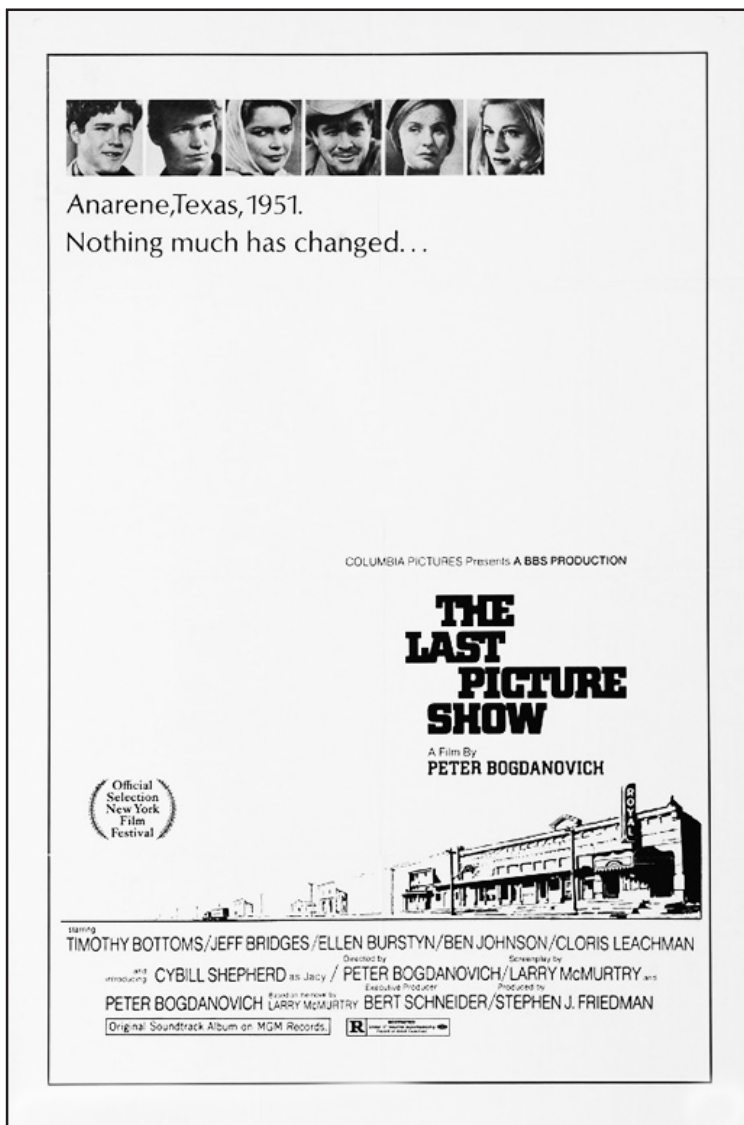
Filmul aruncă o privire brutală asupra unei localități ce poate ucide fără voce demnitatea și visul, numită de editorul *New York Times*, Thomas Lask, „un loc unde un om poate trăi întreaga sa viață simțindu-se anonim”, folosind gramatica vizuală a vechiului Hollywood. Camera de luat vederi pictează deșertul străzilor cu arhitectură simplă și clarobscurul puternic al peliculei reușite să conducă până la maturitate trei personaje cu stiluri de viață și atitudini politico-sociale specifice aceluși timp, însă perene în manifestarea lor. De menționat faptul că deși sexualitatea abundă în această peliculă, ea este lipsită de erotism. Apare ca o primă sau ultimă soluție la care se recurge pentru „a evada”, nu pentru a cimenta iubirea sau plăcerea.

Trei scene domină filmul prin virtuozitatea interpretării actorilor. Prima se poate observa în secvența în care Jacy se oferă ușor lui Abilene (amantul ocazional al mamei sale) și este adusă acasă de acesta cu mașina. Lois aude motorul mașinii și tresare, având impresia că vine pentru ea. Se aranjează în oglindă și se poate anticipa pe fața ei trecerea de la apatie la emoție, apoi văzându-și fiica, își arată dezamăgirea, ca în cele din urmă, înțelegând ce s-a întâmplat, să decadă în groază și într-o sinceră compasiune maternă pentru Jacy. Iar toată această alternanță de sentimente se desfășoară în mai puțin de trei minute, fără ca Lois să scoată un cuvânt. Excelentă performanța Ellenei Burstyn. De altfel actrița a fost pusă să aleagă rolul pe care dorea să-l joace, între Lois, Genevieve sau Ruth putându-le juca la fel de bine pe toate cele trei.

A doua scenă constă în monologul lui Sam, în care povestește cum după moartea tragică a celor apropiați lui, avusese o aventură cu douăzeci de ani în urmă cu o femeie măritată, dar tânără și cu un spirit aprins, petrecând împreună la râu clipe de o sălbatică frumusețe, în care iubirea fizică se amesteca cu nonconformismul. „Să fii nebun după o astfel de femeie este întotdeauna lucrul cel mai bun de făcut”, spune el referindu-se la fată (care se dovedește a fi Lois Farrow), dar în fapt se prezintă o viziune a frumuseții care l-a ținut în oraș.

Iar a treia scenă este criza emoțională trăită în fața lui Tommy de partenera sa aflată la vârsta de mijloc. Lângă ea adolescentul nu trăiește doar o escapadă sexuală, ci descoperă cu adevărat ce înseamnă dragostea, chiar dacă într-o manieră dură, în care adevărul este rostit fără menajamente. Aflând că Tommy a dorit să se căsătorească cu Jacy, fără ca măcar să-i spună, Ruth (Cloris Leachman, care până la acel moment făcuse roluri de comedie), rostește mâniaș și tandru, ajutându-se de gesturi fizice disperate (aruncă ceașca de cafea în zid ca semn de maximă revoltă); o filipică generică la adresa celui care nu respectă partenerul, dar în același timp și o subtilă declarație de dragoste a unei femei obligate să găsească alinare erotică în afara căsniciei, lângă un băiat rănit emoțional și neexperimentat. Toată complexitatea naturii umane este dezvăluită în acel scurt discurs, realizat magistral de actriță: vulnerabilitate și încercări eșuate, nevoia irepresibilă de a iubi și a fi iubit, speranță și lipsa ei, respectiv capacitatea de a înțelege și a ierta. Ultimele două scene au contribuit mult în obținerea de către protagoniștii lor a celor două premii Oscar pentru actori în roluri secundare.

După ce totul s-a spus „au-delă des choses” rămâne ceva care este lăsat în seama spectatorului în acest film vechi prin imagine,

Afișul original al filmului

una conservatoare, fără perspective economice imediate și lipsită de oportunități, iar plecarea în altă parte devine un indicator al reușitei.

Despre un astfel de oraș într-un timp deloc blând și despre oamenii săi vorbește scriitorul și scenaristul american, stins anul acesta, Larry McMurtry (1936-2021), în romanul său „Last picture show” („Ultima proiectie”) care a beneficiat de o ecranizare devenită aproape mitică. Este ultima carte din trilogia sa texană intitulată *Thalia* ce cuprindea pe lângă amintita lucrare și „Horsman, passed by”, respectiv „Leaving Cheyenne”, care tratează cu mare sensibilitate și realism destinul locuitorilor din zona de nord a statului Texas în primii ani de după cel de-al Doilea Război Mondial și aceste romane fiind ecranizate. Relația cu cinematografia a lui Larry McMurtry a fost una specială și deosebit de prolifică, realizând performanța ca filmele realizate după operele sale literare să aibă 34 de nominalizări la Oscar, iar 13 chiar să câștige cunoscutul trofeu.

Doă astfel de statuete și nu mai puțin de nouă nominalizări obține pelicula „Last picture show”, pe lângă alte 13 premii importante la festivaluri din SUA și Marea Britanie (BAFTA, Golden Globe, NYCFCA și altele) fiind, de asemenea, un succes comercial, încasările depășind de aproape treizeci de ori bugetul necesar realizării lui. Regizat în anul 1971 de Peter Bogdanovich, cel care provenea din lumea criticilor și istoricilor de film, aflat cu acest proiect la a treia sa realizare în spatele camerei, pelicula îl are ca producător pe Stephen J. Friedman, producător executiv pe Bert Schneider și director de imagine pe Robert L. Surtees, care filmează totul în alb-negru inducând spectatorului sentimentul de atemporalitate. Bogdanovich semnează împreună cu McMurtry și scenariul acestei ecranizări. Coloana sonoră este inovatoare, utilizând melodiile cântate la tonomat, în special cele interpretate de Hank Williams.

Este povestea trecerii de la adolescență la maturitate, în anii cinzeci, a trei prieteni aflați în ultimul an de liceu, enigmaticul și calmul Sonny Crawford (interpretat de Timothy Bottoms, la a doua apariție a sa pe ecran), capriciosul și atleticul Duane Jackson (starul de mai târziu Jeff Bridges) și frumusețea orașului, adorata și manipulatoarea Jacy Farrow (top-modelul Cybil Shepherd jucând cu dezinvoltură la debutul ei pe ecran). Un oraș „mort”,

Eroii din „The last picture show”

dar peren prin problematică. Oriunde, la orice oră, pe unul din continentele planetei se poate găsi un oraș provincial cu tineri ce se înfruntă cu probleme asemănătoare eroilor. Această odă adusă unui oraș fantomă moștenit de cei tineri, dar și formării acestora arată cum momentele de umanitate pot învinge într-un loc unde tristețea pare să domine. Prin gesturi simple, sărbătoarea (în sensul ei calitativ) poate să continue. Prietenia, cu urcușurile și coborâșurile ei, împreună cu sinceritatea, uneori crudă, pot înlănzii destinul deloc generos cu cei prinși în vârtejul vieții. Dar se poate îndura mai ușor având astfel de aliați. Ele sunt valori pe care se poate conta și pot face ca „ultima proiectie” să poată fi amănată.

Magia culorilor în creația pictorului ION POPESCU-NEGRENI

Angela BUCUR

Cei aproape 70 de ani de creație artistică ai pictorului Ion Popescu-Negreni (1907-2001) l-au definit ca pe o personalitate proeminentă în peisajul artei contemporane. Este rezultatul propriilor căutări de-a lungul vieții și a unei gândiri de echilibru estetic.

S-a născut în comuna Negreni, Olt, într-un adevărat paradis vegetal, cu lanuri de grâu, coline, cu întinderi de ape, cu lunci și livezi înflorite. Anii frumoși ai copilăriei au rămas în sufletul pictorului ca o amintire vie toată viața. Această amintire l-a determinat, mai târziu, ca numelul Ion Popescu, să i-l adauge și pe cel al comunei natale. „Încă port pe retină lumina vie a plaiurilor și colinelor copilăriei”, își amintea pictorul, la cei peste 80 de ani ai săi.

După terminarea școlii primare în localitatea natală și a liceului în Slatina, a urmat cursurile Academiei de Arte Frumoase din București sub îndrumarea profesorilor Camil Ressu și Constantin Artachino. După absolvire a fost numit profesor la liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila. Aici, încă de la prima sa expoziție cu public, în anul 1937 și apoi, în 1942, la Galați, a fost elogiat de critică.

A urmat al Doilea Război Mondial și prizonieratul în Uniunea Sovietică, ce au lăsat urme dureroase în sufletul artistului. Repatriat, încrezător în el, rațional și cu multă putere de iertare a răutăților semenilor, a început un drum nou.

Talentul, perseverența și munca, au fost argumentele pentru care, în anul 1954, a fost numit lector la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, activitate pe care a desfășurat-o până la pensionare.

Prima expoziție personală a fost organizată în anul 1955, apoi în 1967, de unde au fost selecționate lucrări pentru a fi trimise în

Ion Popescu-Negreni, *Autoportret*, 1986

mai multe orașe din țară. Participă, de asemenea, la expoziții de grup organizate în străinătate. Este distins în 1968 cu ordinul „Meritul cultural” clasa a III-a.

La Sala Dalles din București în anul 1976 a deschis o expoziție retrospectivă care a fost foarte apreciată de pasionații de pictură. Pentru activitatea sa în crearea imaginilor și a noilor forme de expresie, în 1979, Popescu-Negreni a fost distins cu Premiul pentru pictură al Uniunii Artiștilor Plastici și în 1987 cu Marele premiu al UAP. Au urmat și alte expoziții, iar în martie 1988 a expus la Giurgiu 65 de lucrări. „Am fost primit cu căldură... Bucuria spectatorilor prezenți în ziua vernisajului mi-a încălzit inima”, scria pictorul în jurnalul său. (*Pagini de jurnal*, Ed. ARC 2000, București, 1998, pag. 183)

În 1992 a primit Premiul Academiei Române pentru pictură, iar în 2000 Ordinul Național (pentru Merit) în grad de Mare Ofițer.

În creația sa, pictorul a abordat o tematică largă, de la compoziție la peisaj, de la natură statică la portret și autoportret.

Crezul său artistic era „că omul constituie tema majoră a artei și am vrut să-l redau în preocupările lui ce-i definesc demnitatea... Am vrut să redau prin arta picturii imaginea omului și momentele însemnate din viața sa”.

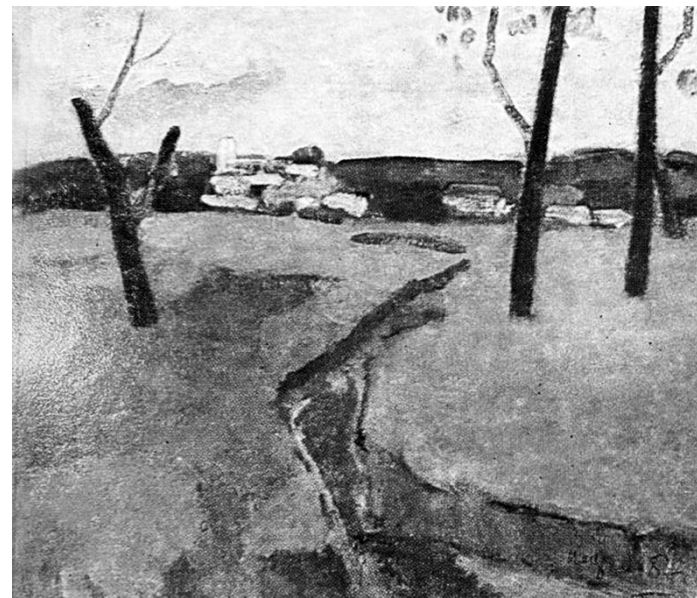
Educația academică și bucuria în abordarea figurii umane în mai multe portrete și autoportrete nu a dispărut niciodată.

Întâlnirea cu peisajul a avut loc încă din anii studenției dar, spre finalul vieții, a devenit un gen asumat. Frumusețea naturii l-a prins descori în mrejele sale și l-a inspirat în realizarea unor lucrări: „Dealul nucilor”, „Plopi la Dunăre”, „Colina verde”, „Dealul însori” și multe, multe altele. În peisajele sale pictorul a adus o viziune proprie asupra realității și a emoțiilor trăite în fața unui colț de natură.

„Toate acestea au făcut ca pictura lui Popescu-Negreni să realizeze o tainică punte de legătură între creator și privitor, definindu-l ca pe unul dintre cei mai valoroși maeștri ai peisajului românesc”, aprecia Mircea Deac în ziarul *Informația Bucureștiului*, în 1984.

Înscrind-se în tradiția plasticii românești trebuie să remarcăm și modul în care artistul a operat cu pata de culoare și în naturile statice pe care le-a ridicat la condiția opere de artă. Amintim doar câteva: „Natură statică cu flori”, „Natură statică cu portocale”, „Natură statică cu dovleci”, care au fost îmbrăcate într-un colorit original cu nuanțe de griuri, galben pur, verde sau variante de albastru și violaceu.

Forma imaginii, scria artistul în jurnalul său, „vine de la sine atunci când sentimental este viu... Lucrările mele le-am pictat în tăcere și bucurie, să însenineze spiritul, atât de hărțuit de elementele extraestetice, să îi formeze omului climatul necesar

Ion Popescu-Negreni, *Drum în holdă*, 1987

liniștii și meditației”.

Ion Popescu-Negreni a fost un prestigios artist, dar și un profesor apreciat, care a îndrumat cu mult talent generații de studenți care au preluat și au dus mai departe tainele măiestriei artistice. Și pentru aleele calității umane pictorul și-a câștigat prețuirea și respectul tuturor celor care l-au cunoscut.

Odată cu plecarea spre veșnicie, în anul 2001, amintirea sa va fi mereu însoțită de admirație și respect.

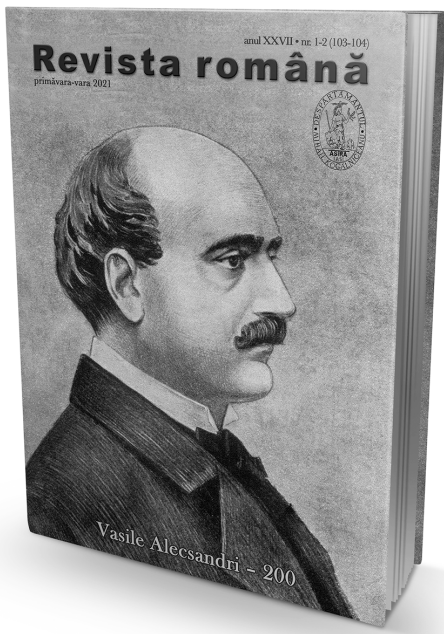
O revistă în slujba culturii românești

Luminița CORNEA

În perioada actuală, pe meleagurile noastre, cultura este pusă la grea încercare, de aceea considerăm că publicațiile periodice au meritul deosebit de a evidenția și de a promova identitatea românească prin cultură. Afirmăm cu mândrie că între asemenea publicații își are locul ei bine fixat revista „Sud”. Însă, în continuare, ne vom referi la *Revista română*, subtitulată *Revista românilor de pretutindeni*, fondată la 1861 de Al. Odobescu, astăzi editată de *Asociațiunea ASTRA, Despărțământul „Mihail Kogălniceanu”*, Iași. Colectivul de redacție este alcătuit din următorii membri: director Areta Moșu, vicepreședintă a *Asociațiunea ASTRA*, președintă a *Despărțământul „Mihail Kogălniceanu”*, Iași; redactor-șef: Iulian Pruteanu-Isăcescu, secretar general de redacție: Mircea-Cristian Ghenghea, la care se adaugă reprezentanți ai despărțământelor din țară, din afara granițelor, alți colaboratori de la instituții din țară și de peste hotare. Revista este tipărită cu sprijinul *Departamentului pentru Relația cu Republica Moldova* din cadrul Guvernului României.

În cel mai recent număr al *Revistei române* (anul XXVII, nr. 1-2, primăvara-vara 2021) este omagiat scriitorul Vasile Alecsandri (1821-1890) cu ocazia bicentenarului nașterii. Coperta revistei – prezentare grafică de excepție – îl prezintă pe „acel rege-al poeziei” printr-o reușită reproducere de pe o veche carte poștală.

Iulian Pruteanu-Isăcescu, în articolul cu titlul sugestiv: *Vasile Alecsandri – „Așteptând voiosul soare ca pe-un mire luminos”*, apreciază pastelurile „scrise într-o limbă așa de frumoasă” (Titu Maiorescu) prin referiri la cei mai cunoscuți istorici literari. În *Mirceștii lui Alecsandri*, Indira Spătaru (Iași) însuflețește prin textul ei casa memorială de la Mircești și locurile dragi poetului din Lunca Siretului care „îi dădeau cea mai mare satisfacție sufletească, resort de revigorare și îndemn la scris”.

Revista română nr. 1-2 (103-104), 2021

Un adevărat studiu, bine documentat, dedicat literaturii memorialistice semnează Diana Vrabie (Bălți, Republica Moldova) sub titlul *„Vasile Alecsandri – peregrinul de lux”*. Autoarea evidențiază ideea că, având „demonul drumeției în sânge” (George Munteanu), Alecsandri călătorește mult, vizitează Italia, Franța Spania, Germania, Anglia, Turcia, Egiptul, India și scrie despre călătoriile sale sub impulsul strict al spontaneității.

Foarte interesantă este mențiunea, preluată de la G. Călinescu și mult dezvoltată, că memorialistica de călătorie reprezintă „partea cea mai trairică a operei lui Vasile Alecsandri”.

Sumarul numărului prezentat este deosebit de echilibrat, conținând, ca și numerele anterioare, rubrici denumite în funcție de conținutul materialelor. Astfel rubrica *Coordonate românești* este cea mai bine reprezentată prin materiale semnate de Ion Domenco din Cantemir, Republica Moldova (*Pe valea Prutului, la Țiganca*), Cornel Cotuțiu, Beclean, Transilvania (*Personalități accentuate: Ion M. Botoș*) și, din Iași, Dan Prisăcaru (*Vasile Stroescu, un mecena al românilor*), Doru Scărlătescu (*O „anticritică” eminesciană și urmările ei neplăcute* – un foarte interesant episod din viața lui Mihai Eminescu), Laura Guțanu (despre George Matei Cantacuzino, un scriitor și un arhitect cu har).

Interesantă este rubrica *Amfiteatru*, prin memorialele de călătorie: *Experiențe de călătorie. Minuni ale lumii vizitate* (Elena Macavei, Sibiu) și *Amintiri din Islanda* (Dragoș-Stefan Petrescu, Bacău).

Nelipsită nici din acest număr, rubrica *Agenda ASTREI* înfățișează personalități și evenimente astriste desfășurate în România și în Republica Moldova: *ASTRA Blaj, sub auspiciile continuității* (Ioan Mihăiljan, Blaj). *Vă mulțumim, fraților...* (Vadim Bacinschi, Odessa, Ucraina), *Profesoara Areta Moșu* –

Mama cea bună a românilor din jurul României (Ion Onuc Nemeș, Sibiu). Ca o adevărată publicație a ASTREI, *Revista română* redă pe scurt mai multe „întâmplări” astriste din Sebeș, Năsăud, Dej, Șomcuta Mare, Alba Iulia, Manta – raionul Cahul (Republica Moldova), într-un *Telegraf astrist*.

Rubricile *Poezie* și *Proză* delectează cititorii prin creațiile unor talente în domeniul Calioptia Tocală (Iași) și, respectiv, Carmen Mușat-Coman (București). Raftul cu cărți, prin pana cronicarilor Maxim Iuliu-Marius Morariu, Liviu Apetroaie, Luminița Cornea, Ioan Răducea, Valentin Talpalaru, Ana Filip, Vadim Bacinschi prezintă volume ale unor scriitorii intrați în istorie (George Topîrcăanu, Romulus Cioflec) sau ale unor personalități/autori contemporani (Mihai Toma, Cornel Cotuțiu, Ion Băcu) ori despre evenimente marcante, precum volumul: *Basarabia, dimensiunea morală a istoriei. Români și ucraineni în lumina istoriei. Identitate și controverse la porțile Europei*, editat de Despărțământul ieșean al Astei.

Amintim cu sufletul cernit și rubrica *In memoriam*, unde sunt prezentate personalități astriste: Constantin Chirilă (1938-2020), Alexandru Surdu (1938-2020), Marcel Mănăstireanu (1950-2020), Ioan Caproșu (1934-2021), semnate de Ioan Răducea, Elena Macavei, Corneliu Filip și, respectiv, Iulian Pruteanu-Isăcescu.

În paginile revistei sunt inserate imagini ce trezesc curiozitatea prin denumiri ca *Raftul cu noutăți*, *Raftul cu reviste*, de asemenea, fotografiile – remarcăm în mod deosebit ilustrația adecvată a materialelor, dar și pe cele de la inaugurarea bustului Mihai Eminescu (Odessa, 31 mai 2011) și pe cele de la Manta, raionul Cahul, Republica Moldova, din 16 iulie 2021.

Concluzia noastră este că și prin acest număr *Revista română* continuă să se manifeste plener, prin truda colectivului de redacție, prin colaboratorii și, mai ales, prin cititorii săi. Îmi place să reiau o sugestivă afirmație: chiar atunci când nu va mai apărea, ea nu „va muri”, așa cum dascălii nu mor niciodată, pentru că ei trăiesc prin sutele de învățacci cărora le-a dăruit zilnic, oră de oră, fărâme de suflet. Cei care au muncit cu sârg la realizarea revistei și-au dăruit sufletul întru dănuirea culturii românești, spre bucuria cititorilor. Îi felicităm și le dorim succes în continuare.

ROMÂNIA: (re)educată prin proiectul iliescian al „capitalismului de cumetrie”, cel băsist al „statului mafiot” și cu un final așteptat, wagneriano-iohanist, al „statului eșuat”

Motto: *Românismul e ceva mai mult decât naționalism, trebuie să fie un fundament pentru munca constructivă pe temeiul vieții*

spirituale românești... Românismul implică o disciplină severă, atât în cuget, cât și în faptă. Nici demagogia naționalistă, xenofobia nu este românism. Românismul este jurământ de credință în viitorul biologic și sufletesc al neamului românesc. Este apoi o promisiune solemnă în întărirea organizației de familie. În sfârșit, o politică de selecționare a valorilor, dreaptă până la cruzime. Eugenia de neam cere purificare și purificarea înseamnă o distrugere a putregăului în vederea reconstrucției sănătoase. Suntem noi pregătiți să începem cu ce trebuie început? (Constantin Rădulescu-Motru, Timp și destin, Ed. Fundația Carol II)

Mai putem vorbi astfel despre românism după trei decenii de război psihologic român-român, în care s-au folosit toate instrumentele de manipulare și presiune, din exterior și din interior, pentru a atinge obiectivul final și anume de ștergere a identității culturale, istorice, religioase, spirituale, a etnoculturii de către susținătorii proiectului globalizării și instaurării unei Noi Ordini Mondiale (NOM)?

Filozoful și patriotul român, C. Rădulescu-Motru, ne-a lăsat acest mesaj-testament pentru a ne reaminti peste timp cine suntem și cum ar trebui să ne pregătim ca nație pentru a nu fi șterși din istoria umanității de tăvălugul nemilos al globalizării prin intermediul „agenților” săi patogeni care au virusat întreaga planetă, viruși mai periculoși decât orice pandemie.

Astăzi, Divinitatea a supus poporul român la un nou test de durabilitate, de a supraviețui laicității agresive și demagogiei ideologice comuniste timp de jumătate de veac, iar în ultimele trei decenii Cruciadei elitelor masonice îndreptată împotriva Creștinismului. Dar și de această dată nu suntem singuri în această luptă, rădăcinile adânci ale ortodoxiei din ADN-ul poporului român au readus în suflute speranța că în pelerinajul nostru pe Golgota Maica Precurată Născătoare de Dumnezeu ne va călăuzi și ne va lua sub Acoperământul Său pentru a ne apăra și întări în credința străbună.

Problema pe care ne-o punem și care s-a transformat într-o întrebare obsesivă este dacă poporul român este blestemat să trăiască într-o permanentă „tranzitie”, incertitudine, umilință și sub amenințarea sabiei lui Damocles deasupra capului?

Ceea ce trăim astăzi este consecința firească și necesară a datoriilor karmice ce vin din trecutul îndepărtat? Deși suntem un popor care acordă importanță superstițiilor, totuși, cred că merităm să culegem ceea ce am semănat și că este momentul să ne asumăm răspunderea pentru alegerile făcute atunci când am încredințat visurile și aspirațiile noastre unor persoane nepotrivite, care ne-au abandonat și vândut la primul colț de stradă și la prima încercare a istoriei în favoarea susținerii intereselor individuale și de grup, devenind „cozi de topor” în mâinile străinilor care au „defrișat” fără milă codrul frate cu românul, reducându-ne cantitatea de oxigen necesară vieții. Drept urmare, ne-am condamnat la o agonie lentă, când lipsa de oxigen (inclusiv în perioada pandemiei de covid-19) a determinat luarea unor decizii, de multe ori nejustificate, de către oamenii politici și guvernamentali liberalo-useristi aflați sub pulpana protecției a președintelui Iohannis, hotărâri care vor afecta drastic viitorul și destinul generațiilor următoare.

Îndatorări împovărătoare la bănci externe și interne (datoria publică depășind 50% din PIB), iar „foamea” de împrumuturi noi și dirijarea lor spre proiecte virtuale de infrastructură, aflată într-o stare critică, lipsa unei strategii coerente de eradicare a pandemiei și de pregătire psihologică a populației pentru a conștientiza necesitatea vaccinării (în unele state UE s-a atins un nivel de 70-80%); înghețarea pensiilor și salariilor în condițiile creșterii prețurilor la alimente și utilități; dezastrul sistemului sanitar, toate aceste „binefaceri” ne-au lăsat moștenire guvernarea de dreapta în ultimii doi ani, fapt ce a condus la adâncirea inegalităților economice și sociale, contractarea economiei și creșterea inflației, sărăcirea majorității populației, șomaj, marginalizare și izolare socială. Și toate în prag de iarnă cu un guvern demis și cu un președinte în căutarea unei susțineri parlamentare pentru noul premier desemnat în persoană generalului (r) Nicolae Ciucă, chiar dacă este nevoie să se apeleze la alianța „toxică cu ciurma roșie”. Într-un final și acest candidat a fost nevoit să-și depună mandatul din lipsa unei majorități parlamentare. Deci stop joc și de la capăt, în căutarea unui nou candidat...

Declararea stării de urgență sanitară de către premierul demis, Ciucu și solicitarea UE de a declanșa procedurile de ajutorare aruncă o nouă pată pe obrazul guvernării PNL-USR-UDMR și o imagine negativă la adresa României, care dovedește lumii că

nu se poate chivernisi singură, fiind demnă de tot disprețul din partea vecinilor săi „binevoitori”.

Această situație de faliment economic și instituțional în care a fost adusă țara de guvernările de dreapta care în ultimii doi ani, în loc să găsească soluții pentru a scoate țara din crizele care s-au suprapus, a lansat o amplă campanie de prădare și demolare a ceea ce a mai rămas din economia autohtonă, atacând capitalul și antreprenorii romani care cereau cu disperare ajutor pentru a supraviețui, așa cum au procedat toate statele UE care au orientat ajutoarele de stat cu prioritate pentru companiile locale.

Sub sloganul realizării de „reformă pentru europeanizarea României”, s-a declanșat o adevărată cruciadă a useristilor pentru subordonarea politică a justiției, instituțiilor de forță, Curții Constituționale prin campanii de presă mincinoase și denigratoare menite să intimideze, pentru ca apoi să preia controlul acestora, sub ochii îngăduitori a președintelui Iohannis. Nici familia tradițională și Biserica Ortodoxă nu au fost ocolite, ținta fiind o resetare a sistemului de organizare spirituală a societății românești în baza unor „principii” moderne susținute de o minoritate agresivă și intolerantă față de istoria, cultură, tradițiile, credința străbună, care trebuiau șterse din ADN-ul românilor.

S-a încurajat și cultivat un dialog al urii și neîncrederii care a fragmentat și mai mult societatea românească, vulnerabilizând-o în fața provocărilor externe și interne la care va fi supusă în anii următori prin reasezările alianțelor în interiorul Europei în condițiile retragerii strategice a SUA și reorientării sale în direcția Asia-Pacific, vizând diminuarea influenței Chinei în zonă. În aceste condiții, UE va trebui să se adapteze la era post Merkel, ce va determina o nouă abordare geostrategică a alianței cu Rusia (este posibil să asistăm la un nou pact Ribentrop-Molotov și de sacrificare a unora dintre țările din estul Europei, inclusiv a României), posibilei înfrângerii în alegeri a lui Macron și suspendării visului său de a crea o nouă arhitectură europeană sub influența Franței, cu o Polonie și o Ungarie în pragul ieșirii din UE, cu un grad de îndatorare a țărilor zonei euro care la unele țări a atins nivelul de 120-200% din PIB și cu o adâncire fătășă a dezacordului dintre Nord și Sud în privința modului de ajutorare a statelor prin Planul de Relansare și Reziliență.

Ce a făcut în acest timp opoziția de stânga?

Și-a frecat mâinile că încă un guvern de dreapta a eșuat, ceea ce dă oarecari speranțe PSD că dacă lucrurile vor evolua în aceeași direcție, la alegerile anticipate din primăvara lui 2022 va câștiga cu o majoritate zdrobitoare, iar dreapta va deveni istorie. Sunt vise și calcule de laborator care nu țin seama de realitățile vieții cotidiene care ne arată o stare de nemulțumire generală determinată de sărăcirea unui segment tot mai mare al populației ce s-ar putea răsfăța prin ricoșeu și asupra cumetriei stângii cu dreapta având drept rezultat actuala stare de faliment economic și instituțional la care s-a ajuns.

Cinismul și aroganța politicianilor români, indiferent de coloratura lor politică, demonstrează că și-au însușit cu scrupulozitate metodele de operare și manipulare a electoratului de la elitele politico-economice euro-atlantice mimând cu dibăcie grija și empatia față de popor pe care-l apăsă cu noi taxe și impozite, condamnându-l la sărăcie, umilință și dezbinare

Ce a făcut președintele Iohannis?

A declarat de la înălțimea funcției sale că: „România este un stat eșuat care nu și-a protejat cetățenii în fața pandemiei de covid-19 și în fața crizei economice și energetice” care s-au abătut asupra noastră, uitând că el reprezintă acest stat și că poartă răspunderea alături de guvernele sale pentru dezastrul în care ne aflăm. Să faci asemenea afirmații grave cu detașare dovedește o nesimțire crasă și un dispreț organic față de poporul român pe care timp de peste șapte ani l-a „călărit cum au vrut mușchii lui”, popor care fiind „needucat” i-a permis toate fâfnele și capriciile, de la cheltuirea de milioane de euro pentru amenajarea „reședinței primei doamne” pentru a se muta în capitală (ceea ce nu s-a întâmplat și pe care Parlamentul României a omis să o pună în discuție), până la deplasările turistice cu soția în străinătate pentru a-și petrece vacanțele, ori deplasările sale săptămânale la Sibiu cu un „alai” demn de un adevărat kaiser.

În aceste condiții, cum credem că vom atrage investitori serioși sau cum vom reuși să realizăm proiectele (de altfel trecute la secret) cuprinse în PNRR și finanțate de UE, care au fost respinse de Comisia de trei ori și aprobate abia la mijlocul lunii septembrie, când unele țări au primit deja primele avansuri la proiectele aprobate? Sau poate că asta se vizează de către guvernele de dreapta ce vor fi instalate după demiterea guvernului Ciucu, adică să începem cât mai puțin fonduri pentru a fi repartizate de către Comisia europeană Franței, Germaniei, Portugaliei, Austriei, Italiei și țărilor scandinave.

De altfel, avem experiența guvernului Cioloș (2016) care a accesat zero fonduri, care au fost repartizate altor state membre UE.

Poate că președintele Iohannis pregătește terenul ca la încheierea

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte Centrul de Etică și Strategii (CES)
Membru al Uniunii Ziaristilor
Profesioniști din România

celui de-al doilea mandat să afirme că: „a fost învins de sistem” așa cum a constatat cu „stupoare” ex. președintele Constantinescu.

Nu exclud nici varianta că toate măsurile de falimentare a țării prin intermediul guvernelor de dreapta și cu complicitatea tăcută a PSD să fie de fapt un aranjament pe care l-a făcut Iohannis pentru ca la încheierea mandatului să primească de la „stăpâni” săi un post bine remunerat la nivelul instituțiilor euro-atlantice. Vom trăi și ne vom minuna! Ori, mai cinic și de o ticăloșie fără limită, cum afirma un alt personaj malefic, Traian Băsescu, în momentul în care DNA condus de binomul Coldea-Kovesi îndrăznise să-i caute la „ouă” (expresie celebră a unui clasic în viață), pentru trafic de influență, corupție, spălare de bani, a membrilor și apropiaților familiei sale. Reamintim acele ziceri din puțul gândirii băsiste: „România este un stat mafiot care controlează toate pârghiile puterii, inclusiv justiția”, uitând că el a creat și condus timp de un deceniu un sistem ticăloșit de poliție politică pentru care nu a fost pus sub acuzare și trimis să răspundă în fața justiției.

Acești indivizi cocoțați în fruntea statului după evenimentele sângeroase din decembrie 1989 au răspândit putregaiul corupției, hoției și imposturii în întregul sistem de organizare socială și spirituală a societății românești, o contribuție importantă având și părintele „capitalismului de cumetrie”, săracul și cinstitul Ion Iliescu, care a „chemat sub arme” vechii tovarăși cominterniști care în 1944 au adus sub protecția Armatei Roșii „eliberatoare” bolșevismul: Brucan, Bărlădeanu & Co și mulți alții, dovediți de contraspiionajul român a fi agenți GRU și KGB, pentru a prelua controlul statului și economiei.

După trei decenii de libertate controlată și democrație mimată se pune problema curățării putregaiului, poporul „needucat” fiind sâțul de experimentele la care a fost supus nu se mai lasă păcălit cu TV și dorește să-și ia țara înapoi din mâna prădătorilor economici și interlopilor politici. Problema este că nu prea este cineva puternic să se lupte cu aceste organizații tentaculare protejate de legile adoptate de ei pentru a apăra interesele marilor corporații transnaționale care dispun de bugete pentru lobby cât PIB-urile unor țări europene ce dispun de influență pe lângă elitele europene plasate în poziții cheie la nivelul organismelor euro-atlantice. Să cureți acest putregai național și european este o muncă asemănătoare cu misiunea lui Hercule de a curăța grajdurile regelui Augias, adică „a îndrepta o stare de lucruri urată, chiar murdară, care durează de multă vreme” (Radu Paraschivescu, *Pastila de limbă*).

Ceea ce scriu nu sunt lucruri noi, ci realitatea dureroasă a vremurilor pe care le trăim în umilință și singurătate, cu speranța că ne vom renaște din propria cenușă ca pasărea Phoenix. Despre această pasăre măiastră îmi revine în memorie mesajul emoționant și plin de tălc lăsat poporului român de filozoful patriot, maestrul Octavian Paler: „Speranța pe care ne-o dă pasărea Phoenix nu este eternitatea așa cum am crezut. Această speranță e mult mai adâncă și mai umană, dragostea, pentru că pasărea Phoenix n-are nimic divin, prin sacrificiul și renașterea ei din cenușă. Ea știe să moară, ceea ce zeii n-au știut. Ea știe să moară din dragoste, ori zeii au murit de frig și nepăsare, pentru că ei n-au știut niciodată să iubească. Pasărea Phoenix a luat timpul de la zei și dragostea de la oameni, purificându-se în aceeași flacără, care se ridică pentru a spune că e gol. Unic în specia ei, ea renaște sub semnul celei mai teribile singurătăți.” (*Mitologii subiective*, Ed. Eminescu, 1975).

Așa și-a purtat și poporul român destinul, într-o teribilă singurătate, fiind curtat cu cinism de „zeii din apus” doar atunci când a fost nevoie de sacrificiul său pentru apărarea creștinătății și confortului lor.

Actuala configurație politică din România nu ne dă speranța ridicării la rezistență civică reală (ca în majoritatea statelor europene) împotriva abuzului de putere, idocratiei, corupției și sclerozării instituțiilor statului, din partea vreunui partid politic, iar AUR se afla deja în linia de miră a instituțiilor de forță și mașinăriei de propagandă aservită intereselor străine care vor declanșa în perioada următoare o amplă campanie de denigrare a liderilor și acțiunilor partidului, pentru a se justifica o eventuală interdicție a sa prin lege sub eticheta de organizație extremistă, xenofobă ce va trebui scoasă în afara legii.

Recenta măsură luată de președintele Iohannis de a nominaliza pentru poziția de premier pe generalul (r) Nicolae Ciucă și formarea unui guvern minoritar PNL-UDMR ar putea avea legătură cu vizita în România a secretarului american al apărării,

(continuare în pag. 19)

(urmare din pagina 18)

Lloyd J. Austin (21 oct. 2021), care într-o primire fastuoasă la Ministerul Apărării de către premierul desemnat a ținut să treacă în revistă interesul pentru executarea la literă a prevederilor Parteneriatului Strategic pentru secolul XXI (semnat la Washington la 13 sept. 2011), ce presupune achiziționarea de către țara noastră de armament, echipamente militare, vehicule de luptă etc. de câteva zeci de miliarde de dolari. Ori prezența generalului Ciucă în fruntea guvernului este garanția respectării acestor angajamente.

America sub amenințarea falimentului? De ce această disperare a unchiului Sam de a obține, chiar și în avans, fiecare dolar din exporturile militare și nu numai?

Motivul a devenit vizibil când Trezoreria a anunțat încă de la mijlocul anului că visteria americană este goală și este nevoie de o rectificarea a plafonului de îndatorare care deja depășise nivelul aprobat de 22.000 miliarde dolari, ajungându-se la cheltuieli de 28.500 mld. dolari, ceea ce amenința să arunce țara în faliment și haos. Guvernul federal se afla în incapacitate de a plăti pensiile, salariile bugetarilor, inclusiv ale militarilor, deconta facturile de energie, cheltuieli cu sistemul de sănătate, bonurile de trezorerie, utilitățile instituțiilor statului etc., iar consecințele pentru piețele bursiere se prefigurau a fi „catastrofale”. Secretarul trezoreriei, Janet Yellen, a ținut să atragă atenția prin intermediul *Wall Street Journal* că: „Trezoreria este în lipsă de bani și din această cauză guvernul federal nu va fi în măsură să plătească facturile”. Pentru ridicarea plafonului de îndatorare (care a fost rectificat de 80 de ori în istoria Americii), este nevoie de un acord consensual între democrați și republicani, însă rivalitățile dintre cele două familii politice au întârziat până în ultima clipă luarea unei decizii, deoarece republicanii au criticat planul de relansare și reziliență propus de către președintele Biden, considerându-l „foarte generos”.

Experții bursieri ai Goldwasser Exchange și-au exprimat îngrijorarea privind volatilitatea și haosul ce se va instala pe piețele de obligațiuni internaționale, știind că „o mare parte a sistemului financiar internațional se bazează pe capacitatea SUA de a rambursa creditele. O lipsă de plată ar antrena piețele pe o spirală descrescătoare catastrofică”.

Odată aprobată de Congres propunerea de ridicare a nivelului de îndatorare, lumea a răsuflat ușurată, însă încrederea în solvabilitatea americană s-a erodat, întrucât haosul creat pe piețele internaționale s-a „rezolvat” printr-o creștere într-un ritm alert a masei monetare de către FED, dar problema rămâne în atenția lumii care privește spre America cu oarece prudență.

Dacă America se poate îndatora fără limite, de ce Europa să fie mai prejos?

Schimbarea reglementărilor privind gradul de îndatorare a zonei euro post-pandemie se află în centrul dezbaterilor miniștrilor de finanțe, mediului academic și BCE, deoarece realitatea zilelor noastre impune o analiză atentă și profundă a condițiilor de creștere a îndatorării statelor membre UE prin Tratatul de la Maastricht care limita la 60% din PIB.

Recent, Klaus Regring, responsabil cu fondurile de salvare a zonei euro și fost șef al Departamentului economic al Comisiei Europene, a declarat că „prevederile Tratatului în privința îndatorării statelor nu mai sunt de actualitate și trebuie revizuite, în condițiile în care țări ca Italia și Grecia au atins deja un plafon de 160% și respectiv de peste 200%”. La creșterea datoriei în toate țările UE au contribuit și investițiile suplimentare publice, pe lângă cele necesare în contextul pandemiei de covid-19 și cele stabilite pentru atingerea obiectivului climatic al UE care ar trebui să reprezinte 0,5-1% din PIB pe an. Rămânând în zona măsurilor de reducere a emisiilor de CO₂, trebuie amintit că, potrivit Asociației Mondiale a Cimentului și Betonului (GCCA) cu sediul la Londra, a elaborat un studiu din care rezultă că „industria cimentului și betonului este al treilea poluator mondial de gaz de seră, de trei ori mai mult decât traficul aerian, iar consumul de ciment la nivel mondial este de 150t pe secundă și de beton de 14 miliarde mc pe an, ceea ce impune măsuri și soluții tehnologice moderne, inclusiv de înlocuire a cimentului clasic cu cel verde și eliminarea emisiilor de CO₂ până în 2050”.

Criza energetică – o nouă provocare la adresa Europei și lumii.

Creșterea prețurilor la gaz și electricitate afectează în mod diferit statele membre UE, ceea ce a declanșat o dezbateră aprigă și o creștere a neîncrederii în viitorul actuali arhitecturi europene. Raportul recent al EUROSTAT a ținut să remarce că la reuniunea din 21.10.2021 a Consiliului european s-au pus în discuția celor 27 membri probleme arzătoare care necesită rezolvări rapide și coerente cu privire la viitorul relațiilor cu Rusia, obiectivele climatice prin prisma oportunității aplicării sau suspendării taxei de 0,5-1% pe an din PIB, clarificarea anumitor energii care ar putea fi considerate verzi, investiții în energia regenerabilă, stocarea energiei și interconectarea rețelelor europene. Întâlnirea și dezbaterile au evidențiat noi dezacorduri și o fractură serioasă în abordarea problemelor. Astfel, Franța și Spania au propus să cumpere în comun gaz pentru a obține un preț scăzut, iar Germania, Austria, Olanda și Luxemburg s-au opus, susținând liberalizarea piețelor de energie în sânul UE. Pe de altă parte, Rusia a promis creșterea producției de gaze cu destinația Europa prin conducta NORD STREAM 2, ocolind Ucraina și aducând Poloniei pierderi substanțiale, ceea ce divizează și mai mult

Europa.

În privința obiectivelor climatice, Polonia, Cehia, Ungaria cer amânarea acestor ținte „ambicioase”, constrângătoare pe termen mediu, aducând drept argumente „sărăcirea clasei de mijloc din Europa și explozia prețurilor la energie”. Premierul ungar, Victor Orbán, a susținut cu fermitate că „aceste fantezii utopice ucide, dacă faimosul FIT for 55 care trebuie să ne determine să scădem emisiile de CO₂ la 55% până în 2030”. Clasificarea energiilor verzi a fost o altă temă ce a generat dezbateri contondente privind energiile care ar putea fi considerate „verzi” și ar putea beneficia de subvenții de la Comisia Europeană. Franța, care se bazează pe energia nucleară, a solicitat ca acest tip de energie să fie considerat „verde”, însă Germania, Austria, Luxemburg, Belgia, care au anunțat deja renunțarea la energia nucleară, s-au opus. Despre toate aceste teme extrem de importante pentru viitorul Europei, unde s-au lansat amenințări și constrângeri pentru anumite țări membre UE, președintele Iohannis care a reprezentat România la Consiliul European nu a găsit de cuviință să informeze Parlamentul, ca for reprezentativ al poporului, despre poziția adoptată de țara noastră în această problematică și despre dezacordurile apărute între state și grupuri de state din interiorul UE. Poate s-a considerat „informat” și atât, iar rolul său în Consiliu a fost pur decorativ, fiind obedient deciziilor care pot afecta serios destinul viitoarelor generații. De altfel, suntem obișnuiți ca președintele nostru și guvernele sale să fie mai degrabă îngrijorați să aperse interesele stăpânilor externi, decât să se bată pentru interesele României, așa cum procedeză alți șefi de state și guverne punând în prim plan interesele naționale.

Iminenta pană de energie electrică anunțată de ministrul austriac al apărării, ar putea paraliza întreaga activitate economică și socială a continentului și ar putea fi generată de fenomene extraterestre (în sensul, din exteriorul Terrei) sau de eventuale atacuri cibernetice asupra infrastructurilor critice care asigură producerea, transportul și distribuția energiei electrice, creează deja frisoane și induceri temeri privind modul în care instituțiile statelor vor gestiona această nouă provocare, având experiența dezamăgitoare a crizei sanitare și economice produsă de pandemia de covid-19. Deja unele state europene au întocmit planuri de măsuri menite să asigure o minimă siguranță energetică, sanitară, alimentară și societară, punând accent pe instruirea forțelor de ordine și trupelor speciale pentru a acționa în stradă în vederea menținerii sub control a fenomenelor infracționale care însoțesc de obicei asemenea situații de urgență națională, când bande mai mult sau mai puțin organizate atacă proprietăți publice și private, instituții ale statului, obiective de interes strategic național etc.

Dacă până de curent va dura câteva zile, problemele pot degenera într-o luptă om la om pentru supraviețuire, oamenii transformându-se în adevărați zombi „despovărați” de orice principii morale și umane, instituțiile și serviciile publice vor fi blocate, deci se descurcă fiecare pe cont propriu și scapă cine poate. Ce va urma, nu este greu de imaginat. Din cauza numărului mare de îmbolnăviri cronice spitalele vor fi blocate (deja la noi situația sanitară s-a transformat în urgență umanitară), serviciile de salubritate și așa vulnerabile nu vor mai funcționa, cimitirele vor deveni neîncăpătoare etc. Tabloul va fi desprins din Apocalipsă, haosul, violența, egoismul, vor modifica comportamentul uman pentru următoarele decenii, pandemia pregătind terenul pentru izolare socială, însingurare, autoizolare, care vor genera boli psihice și intenții suicidale.

Privind la recente reuniuni G-20, G-7, COP 26 etc., avem imaginea unor adevărate „șezători” unde mai marii lumii discută și povestesc mult despre cum ar trebui să protejăm planeta de emisiile de CO₂, de impozitare cu 15% a profiturilor multinaționalelor (dar fiecare țară să-și ia propriile măsuri de aplicare a acestei hotărâri, în condițiile în care multinaționalele numesc guverne și controlează politic și economic majoritatea statelor lumii); cum se angajează marii poluatori (țările puternic industrializate și militarizate) să reducă emisiile de CO₂, în condițiile în care marile armate ale lumii au transformat mările și oceanele planetare în adevărate bombe cu ceas care distrug sistematic ecosistemul ș.a.m.d., totul devine un spectacol de măiestrie cinică și grotescă, prestat de niște „actori” de mâna a doua, spectacol menit să demonstreze „grija” pentru binele „comun” și pentru salvarea planetei.

La începutul pandemiei am publicat mai multe articole în revista „SUD” și în alte ziare și publicații, inclusiv online, ale diasporei, în care arătam că pandemia de covid-19 este doar declanșatorul unui șir de provocări la care vom fi supuși în deceniile următoare în cadrul unui plan mai amplu de resetare a „jocului” la nivel planetar, în contextul pregătirii pentru tranziția la civilizația post-umană a omului hibrid. Am asistat deja la unele simulări prin atacurile cibernetice direcționate asupra infrastructurilor critice din SUA, Marea Britanie, Europa, care au vizat aprovizionarea cu energie electrică, combustibili, spitale, bănci, centre de producere a vaccinurilor covid și nu în ultimul rând silozurile de armament nuclear, situații care au evidențiat vulnerabilitatea sistemelor de protecție, disfuncții în managementul situațiilor de urgență.

În România, până de curent va genera haosul instituțional și de management al crizelor cu care ne-am obișnuit, însă românul va supraviețui luând drumul muntelui și satului, redescoperind puterea de supraviețuire cu ajutorul comunităților și înțrăjutorarea între vecini, dar fiecare familie ar trebui să se pregătească pentru a-și purta de grijă și a se organiza luând minime măsuri de autoprotecție. Unde se va afla președintele Iohannis în acele

momente? Posibil într-o vizită de „stat”, la schi, la golf, oricum departe de o Românie needucată și săracă, care îi pute și pe care o disprețuiește organic.

Deci, dragi români „Tătuțul” nu va fi alături de „copiii săi” de care ar trebui să se îngrijească, așa că exersați „singurătatea” ca formă de introspecție și renaștere „energetică”.

Retragerea strategică a SUA din Europa

Modul în care se desfășoară acest proces de retragere seamănă foarte mult cu „adio, dar rămâi a mea”, unchiul Sam având grijă să-și lase „instrumentele” de influență, presiune și supraveghere plasate în posturi cheie ale structurilor euro-atlantice și din corporațiile americane care activează pe piața europeană, pentru a menține în siajul intereselor strategice americane un vasal care încearcă să-și recapete autonomia decizională și respectul de sine. Nu trebuie omis recentul scandal generat de anularea contractelor semnate de Franța cu Australia în 2016 pentru furnizarea a 12 submarine în valoare de 56 mld. euro, considerat de experții militari drept contractul secolului și semnarea de către Australia a unor noi contracte cu SUA pentru livrarea de submarine cu propulsie nucleară. SUA și Marea Britanie au boicotat și de această dată interesele economico-militare franceze, așa cum s-a mai întâmplat în 2003 când administrația Bush a dispus măsuri de boicotare a produselor importate din Franța și a supus la măsuri fiscale abuzive firmele franceze aflate pe piața americană pentru motivul că Franța a refuzat să se alăture pentru invadarea Irakului.

Interesant că în ajunul anunțării la acest contract premierul australian a declarat că „Președintele Biden și premierul Johnsonson au creat o nouă alianță strategică în zona indo-pacifcă, ANKUS, la care a aderat și Australia”. Deci se poartă cinismul și lipsa de loialitate între aliați când este vorba de afaceri și de interese geostrategice și geo-economice. Prin această inițiativă de politică externă americană se transmite un mesaj clar pentru aliații americani că în funcție de interesele americane pot fi tratați ca rivali, cu consecințele de rigoare.

În ceea ce privește Europa de Est, inclusiv România, administrațiile americane care s-au succedat la Casa Albă, prin intermediul serviciilor de informații, au reușit să-și creeze o adevărată rețea tip păianjen plasată în poziții decizionale în serviciile de informații, armată, parchete, justiție, parlament, guverne și administrația prezidențială, cât și în fonduri de investiții, partide politice și societatea civilă, rețea care are misiunea de a proteja interesele economice și influența politică americană, să înăbușe din fașă orice scandal de corupție și trafic de influență în care ar fi implicate entități americane, dar și să denigreze și să intimideze pe oricine s-ar opune, etichetându-i că agenți ai Rusiei sau Chinei.

Să nu uităm că la presiunea americană Codruța Kovesi a fost plasată în fruntea Parchetului European, generalul Coldea la contraspanajul UE, Mircea Geoană la NATO ca Secretar General adjunct, pe ambasadorul Mark Gitenstein (care a sprijinit fățiș crearea „statului paralel” și care la încheierea misiunii în România a fost împins la conducerea Fondului Proprietatea) ca ambasador al SUA la UE. Acesta este doar vârful icebergului prin care se monitorizează evoluțiile geopolitice de pe continentul european, cât și pentru a limita cooperarea UE cu Rusia, China, Turcia și boicotarea afacerilor țărilor membre UE pe terțe piețe care ar putea afecta interesele geo-economice americane. Din păcate, asistăm la o ofensivă disperată a SUA de a-și conserva leadershipul tehnologic și comercial prin generalizarea extraterritorialității legilor americane în fața dreptului internațional și reglementărilor OMC, OCDE, care va crea noi tensiuni și neîncredere chiar în rândul partenerilor săi și o escaladare a confruntării cu China în zona Asia-Pacific. La 21.10.2021, purtătoarea de cuvânt de la Casa Albă, Jen Psaki, întrebata de jurnaliști dacă Taiwan va fi atacat de China, SUA ar interveni militar, a făcut următoarea declarație: „Nu este nicio schimbare în politica noastră. Așa cum a subliniat în numeroase rânduri președintele Biden, noi respectăm angajamentele pentru a permite Taiwanului să se apere și vom continua să ne opunem oricărei schimbări unilaterale a status-quo. Continuăm să ajutăm Taiwanul”, iar Secretarul Apărării, Lloyd J. Austin, declara de la sediul NATO de la Bruxelles (22.10.2021): „Cum am făcut și în trecut sub multiple administrații, vom continua să ajutăm Taiwan cu toate tipurile de capacități militare de care are nevoie pentru a se apăra singură. Rămânem concentrați pe aceste măsuri și nu vrem să mă angajez în speculații de nici o natură în ceea ce privește Taiwan.”

În încheierea acestui material doresc să amintesc că piața din domeniul energiei la nivel planetar se cifrează la 51.000 miliarde dolari, iar interesul pentru tranziția la energia „verde” se află și în atenția țărilor arabo-musulmane, care au organizat la Ryad (Arabia Saudită) prima conferință intitulată „Inițiativa verde pentru Orientul Mijlociu Extins”, vizând luarea unor măsuri concrete de tranziție către economia verde în armonie cu eforturile internaționale în materie și conform regulilor stabilite, legând aceste măsuri și de dezvoltarea durabilă a statelor (26.10.2021).

Pentru a înțelege psihologia poporului român în aceste vremuri de cumpănă, aduc în atenția cititorului zicerile poetului basarabean de vibrație românească, maestrul Grigore Vieru: „Doi mari vrăjmași are românul: mila pentru străini și ura pentru ai lui”. Să sperăm că ne vom gândi mai întâi să ne îngrijim de semenul nostru și să nu mai dorim să moară capră vecinului, ci să ne bucurăm dacă avem un vecin cu care să ne dăm zilnic binete și să ne ajutăm când nevoile ne apasă.

Ana Dobre

Șansă și neșansă în marșul continuu al vieții

Există în *Marșul invalizilor* (Editura Hoffman, Caracal, 2021), noul roman al lui Florin Anghel Vedeanu, o mare voluptate de a povesti, plăcere concurată doar de dorința construcției epice, în care se amestecă realul și fantasticul, ceea ce duce narațiunea pe tărâmul mitologiei. Ca în epopee, planul real al oamenilor, cu viața lor

pământescă, între limitele precarei condiții umane, este dublat de unul sacru, divin, în care Dumnezeu și Sf. Petru privesc, contemplă, dirijează, veghează, de sus, mersul vieții/lumii de jos, care a uitat să-și înalte privirile spre cer. Mișcarea epicului între real și fantastic creează dimensiunea realistă a fantasticului. Onete, de exemplu, simte că evoluează la limita dintre realitate și vis: „...nu mai știa când visează sau când este treaz”. Pe această linie labilă, fantasticul capătă caracter straniu. O descriere a trecerii: „Întunericul devenise piftios și era din ce în ce mai greu de respirat”, creează impresia mișcării într-un spațiu de gelatină, relevând, la modul epic, felul în care conștiința percepe necunoscutul, tărâmul celălalt, moartea. Imaginea lupilor albi care invadează spațiul în Ajunul Crăciunului creează și susține sugestia fantasticului miraculos.

Dramele oamenilor capătă, astfel, o explicație, o motivație: sunt consecințele greșelilor, ale păcatelor lor. Umanitatea aceasta, imaginată de Florin Anghel Vedeanu, trăiește clipa, dezinteresându-se, practic și spiritual, de orice i-ar putea împiedica trăirea pleneră a clipei evanescente. Fără cerebralitate, fără preocupări de spiritualitate, instinctuali și epicurei, acești oameni privesc viața din perspectiva unei eternități de-o clipă. Păcatul, pedepsele, răsplata intră în această simplă filosofie de viață. Nu există preocuparea de a orienta viața pe un drum visat, gândit și proiectat mental, idealizat în spirit, nu există aranjamente cu viața și destinul. Ca un izbuc, viața îi surprinde și le definește destinul ca un *fatum* pe care nu-l pot stăpâni, în voia căruia se lasă, încredințată de sensul imprimat de Dumnezeu existenței lor. Există, totuși, o aspirație, una morală, anume bunătața, asociată luminii și, prin urmare, lui Dumnezeu, aspirație inclusă într-unul dintre motto-uri, definitoriu pentru această umanitate: „Doamne, cred că mi s-a făcut să mor. Oprește-ți, acasă, sămânță de oameni buni. Auzi ? !”

Onete al lui Icnete, devenit, ulterior, Onete Chirvasitu, personaj principal al romanului *Marșul invalizilor*, ilustrează epic această idee a naratorului. Pe parcursul celor 16 capitole, într-o pendulare real-virtual, se conturează o viață și se definește un destin. În

plan virtual, Onete ar fi putut continua tradiția familiei, devenind ciobanul care să trăiască din plin bucuria unei vieți ancorate în real. Un accident, *hybris*-ul care-i scrie tragedia, întâmplarea nefericită pune capăt acestei posibilități.

În lumea imaginată ca multivers, cuantele ascund posibilități infinite. În planul realului, viața lui Onete intră pe un alt culoar, dar el nu se rătăcește în labirint, este, mai degrabă, rătăcit de necunoscutele vieții. În dimensiunea în care se află, intervine *teroaarea istoriei*. Fundalul evenimentelor este dat de realitatea românească postbelică – anii '50 până în anii '70, cu problemele, cu situațiile lor politice, deloc indiferente, atingând viețile tuturor. Onete este o victimă a terorii istoriei, în speță, a războiului, o victimă colaterală. Proiectilul pe care-l găsește, al cărui pericol nu-l conștientizează, îi deturneză viața, integrându-l în rândul *șoimănișilor*, al invalizilor. Din acest punct, lumea îi pare o lume a invalizilor, nu a marginalizaților, însă, iar el, parte a unei adevărate armate află într-un continuu *marș al invalizilor*.

Titlul își relevă semnificația în straturile de adâncime, cu ideea subtilă potrivit căreia fiecare om este, într-un fel sau altul, un invalid – unii invalizi trupește, alții sufletește, ducând cu sine o povară vizibilă/invizibilă. Invaliditatea atinge trupul și/sau sufletul. Cei ca Onete își duc invaliditatea la vedere; alții, ca Dezideriu Chirvasitu, de exemplu, un invalid camuflat, cu mari părți de suflet amputate, trăiesc în minciună, slujind aparenței.

Pe această țesătură ideatică, se desenează o poveste verosimilă și veridică, într-o proiecție realistă în care naratorul investighează medii diferite – rural, urban. Acțiunea pornește din spațiul sudic rural, străbate un drum, ajungând în cel bucureștean. Personajul care străbate aceste medii este Onete. Tărani și intelectuali, diferențele nu sunt prea mari, de aceea nici insurmontabile, aceste personaje se intersectează mereu, se completează, se întregesc. O dovedește povestea de dragoste dintre invalidul Onete, creditat, prin prejudecată, cu puține șanse de reușită socială, el însuși, victimă acestor prejudecăți, dându-și puține, și Camelia, fata protoului din sat, o intelectuală cu instincte puternice în direcția

perpetuării vieții. Neverosimilul poveștii de dragoste e concurat de ideea instinctualității feminine. Aici, se relevă puțin din misoginismul masculin. Deși nu lipsite de inteligență, femeile – Tănasca, Ioana, Camelia, sunt dominate de instinct, victime ale instinctelor. Tănasca, de exemplu, personaj memorabil, este un

model de fată nesăbuită, de feminitate devoratoare, prin care îi subjugă pe bărbații care nu-i rezistă, nici nu se pot sustrage fascinației pe care femeia o exercită. Bărbații sunt victime ale acestei instinctualități, pe care nu o pot refuza. Dominația nu este a intelectului, nu există personaje cerebrale, ci a instinctului. De aceea, femeia este dominatoare, devoratoare, obține întotdeauna ceea ce-și dorește.

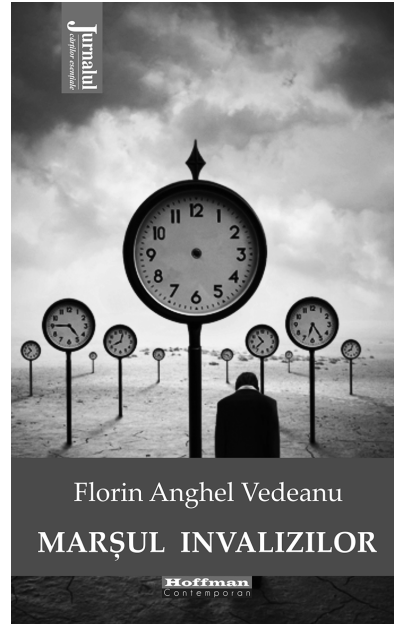
Nu trebuie omis apoi planul dialectal al vorbirii personajelor, pentru care Florin Anghel Vedeanu are urechea mereu pregătită. Sunetele se rostogolesc în dialoguri vii, presărate de verbe specifice – *posechia dracului, a fi toitănel, a oroti, a melița, veniți dă parcă vă duceți, a ține idechiu' casei* etc., care localizează acțiunea și individualizează personajele, prin raportare la mediul din care provin, vorbirea specifică Sudului, incluzând personajele într-o colectivitate. Toți vorbesc așa, în tonalitatea și muzicalitatea graiului. Modul de a vorbi nu-i individualizează, ci îi include într-o lume în care ei sunt doar o parte, ca firul de nisip în imensitatea

unei plaje. Dar ei nici nu vizează o individualizare; ei își asumă valorile colectivității și trăiesc în conformitate cu ele.

Ca în aproape toată epica sudului, numele personajelor au pitoresc lingvistic: Mirela a lui Ilic Zimnicaru, Clanduș, Tănasca, Fane a lui Gheatoc, Duce alde Vacă, Mutu alde Udubleajă, Marin Codeana, Dicu alde Sperie-Pește, Petre alde Hârcea zis Mamolea. Ca și numele, personajele au limbi ascuțite, vorbele lor sfâșie, ating, rănesc.

Dincolo de toate acestea, există, în *Marșul invalizilor*, alte dimensiuni pe care cititorul le poate prospecta pentru a-și satisface apetitul pentru poveste, pentru real, ca și pe cel pentru fantastic. E un roman ambițios în care Florin Anghel Vedeanu experimentează modalități diferite ale epicului și desăvârșește arta de a povesti.

(Florin Anghel Vedeanu, *Marșul invalizilor*, Editura Hoffman, Caracal, 2021)

Monica Grosu

Cu fiecare nou volum publicat se completează fizionomia lirică a poetului Radu Matei Todoran, adept al întâlnirii dintre cotidian și etern, dintre idee și trăire, dintre clasic și modern. Dacă volumele precedente se situau mai mult în sfera unui neoromantism traversat de interogații și neliniști metafizice, *Pergamentele uitării* (Editura Cognitiv, Alba Iulia, 2021) propune o cheie nouă de lectură, mult

mai apropiată de tiparul momentului literar actual. Saltul de la ciclurile lirice grupate în *Lumina din propria-mi umbră* (1998) și *Aș vrea să fiu iarăși mesteacă* (2019), la cel recent ieșit de sub tipar este vizibil și frapant prin deschiderile pe care le oferă. Reveria se lasă acum învăluită în viziuni stranii, de natură mitologico-folclorică, registrul lexical se diversifică, la fel și tonalitatea lirică.

Așa cum subliniază Dumitru Mălin în *Prefață*, *Pergamentele uitării* se constituie în „volumul cel mai consistent din punct de vedere estetic și ideatic”, abordând, într-o manieră personală, temele mari: moartea, iubirea, timpul. Din toate înfăptuirile omului, din toate speranțele și trăirile sale, se reține foarte puțin, peste trecerea sa efemeră așternându-se repede uitarea, metaforic redată în titlu. Orice amintire reprodușă, orice notație poartă astfel în filigran o anume nostalgie, de aici tonalitatea specifică a poemelor. Atent atât la senzorialitatea lumii, cât și la imaterialitate, poetul încearcă să surprindă impalpabilul, înaintând pe drumul viziunilor și al unor închipuite metamorfoze. Aceste proiecții devin exerciții severe de înțelegere a destinului și a propriului sine, producând o oarecare tensiune și un anume dezechilibru sufletesc. Confesiunea își pierde treptat romantismul din volumele inițiale, devenind gravă și prelungindu-se într-o imaginație livrescă.

În poeme lungi, de turnură elegiacă, se dă lupta ființei cu uitarea. Lucrurile nu mai sunt atât de clare ca altădată, apele se tulbură în magma întrebărilor tot mai stăruitoare, tot mai lucide, iar în clocotul trăirilor apar viziunile tulburătoare, îndrăznețe, purificatoare. Se deschid acum porțile unui univers de coloratură

Pergamentele uitării

orientală, în contrapondere cu amintirea unui neam străvechi dacic. Așadar, volumul în discuție glisează pe o axă trecut-prezent, teme și motive, imagini și simboluri, comparându-le și dinamizându-le sensul. Uneori optica poetului pare suprarrealistă, alteori atinsă de un fior metafizic. Oricum, prin introspecție și amintire se încearcă recuperarea unui timp, a unor energii, a unor momente din istoria lumii. De la primele două poezii ce deschid volumul, este evidentă această înclinare a balanței tematice spre neantul de dincolo, spre hermeneutica trecerii, spre efectele palpabile ale acestei definitive plecări, iar acestea toate, multe sau puține, notabile sau insignifiante, se aliniază metaforic, strat cu strat, pe hârtia de pergament a uitării.

Decorul predominant este de această dată cel citadin, iar simbolul clepsidrei împarte existența în două părți distincte: de foc (sufiu) și de nisip (curgere), iar între ele cumpăna timpului. Radu Matei Todoran surprinde foarte frumos acest proces în versurile: „Când clepsidra/ își pierde ultimul grăunte de nisip/ cel care cade în cealaltă lume de sticlă/ atunci o mână bizară/ o întoarce/ înăuntru suntem tot noi/ nisipul nostru/ timpul nostru cel prețios/ care până la urmă/ a ajuns rocă amorfă/ ritualul este același înăuntru și afară.// Dincolo de lumea sugrumată/ vezi călugări smeriți/ pregătiți să-ți dea de pomană/ o lacrimă/ sau preoți ori druzi ori vraci/ gata să repete a nu știu câta oară/ aceleași ritualuri ieftine/ despre apus.// Înăuntru nisipul/ nisipul...” (*Nisipul sunt eu*).

Fiecare poem în parte dezvoltă sensul filosofic al unei imagini, situații, întâmplări, într-o încercare mereu reluată de radiografiere a destinului uman. Lipsesc de această dată iluziile compensatorii, până și iubirea pare a traversa experiența crispării, însă tot lasă, cel puțin în partea a doua a cărții, să se întrezărească o speranță: „Mă privește în ochi/ îmi întinde o mână/ și simțindu-mi curgerea/ se grăbește să se amestece cu mine/ să fim o diluție completă/ să putem folosi amândoi aceeași dorință/ același zâmbet/ aceeași șoaptă.// Îmi place lupta ei/ cu simultaneitatea/ numai că ea nu știe/ că nimeni nu poate curge/ împreună cu mine/ pentru că nici eu nu pot curge/ odată cu mine/ ci pe rând/ ca un șarpe/ prin măruntaiele casei.” (*Lupta ei cu simultaneitatea*).

S-ar părea că poetul asistă la un întreg fenomen ce schimbă lumea din temelii, context în care îi revin în minte toate poveștile trecutului,

cu zei și îngeri, cu daci și zâne. Un univers eteroclit, și totodată deconcertant, se încheagă sub ochii privitorului, iar constatarea poetului dobândește accente proverbiale: „Jos oameni despuiați/ așteaptă trecerea într-o nouă eră/ cu zei noi/ și obiceiuri schimbate/ ici-colo câte un îndrăzneț/ se cățăra pe stânci/ să vadă schimbarea lumii...” (*Facerea lumii*). Incursiunea lirică alunecă intenționat spre o zonă tenebroasă, pe care o investighează cu maximă luciditate. Sub această lupă a discernământului tranșant, chiar ironic, intră și prezentul, măsurat la rândul-i de *Un bătrân travestit*: „Timpul un bătrân travestit/ a venit la piață/ să vândă orologii blestemați/ secundele cad/ dintre dinții roților/ ca niște lacrimi.”

Cu acest nou volum, *Pergamentele uitării*, poezia universitarului Radu Matei Todoran își asumă o experiență lirică, metamorfozată în viziuni personale, deopotrivă ordonatoare și revelatoare. Densă, cu un registru lexical bogat și aplicare spre comparația plastică, foarte expresivă, poezia lui Radu Matei Todoran este una de adâncime și merită toată atenția.

dascălul său neîntrerupt rămâne Eminescu, „lumina de Luceafăr, precarată / și steaua dusă-n sferele de fum”, la al cărui geniu se închină „în somnul lyrei” și pe care îl omagiază cu inima plină de versurile sale, poetul-nepereche al cărui „drum” devine „marea mea zidire / esența unui orizont mai pur...” (*Adeveresc un cântec*).

Receptiv la tot ceea ce înseamnă viață, iubitor al tuturor semenilor săi, poetul își îndreaptă „gândul simplu, aducător de pace” spre binele acestora cărora le și dedică „poemul meu, adică acela care tace / în celălalt din mine spre cântec aplec”, totul pornind din inima sa caldă unde „se rotunjește gestul și sângele anume / veghează-n dimineața legendelor ce tac...” (*Veghe*).

Ca și în celelalte volume, și de această dată descoperim în Marian Raicu un poet confesiv, dar și comunicativ, intrând într-un fel de dialog cu cititorul, prezența persoanei a doua fiind semnificativă în acest sens, realizând un fel de legătură lirică între ceea ce oferă viața și lumea ideală spre care se îndreaptă gândurile sale. Remarcăm sinceritatea cu care ne dezvăluie stările universului său lăuntric, meditația îndreptându-se spre lume, spre viață, spre oameni, precum și lupta cu propriul sine pentru depășirea dificultăților pe care destinul i le-a sortit.

Victoria Milescu – Iubirea ca esență

Elisabeta BOGĂȚAN

Poetă notorie în peisajul liricii românești, Victoria Milescu oferă în antologia *Încă liberă*, Editura Biscara, 2020, o selecție de poezii de dragoste din volumele anterioare.

În oglinzile existenței și ale poeziei, iubirea i se revelează poetei sub multiplele ei semnificații și valențe.

1. Iubirea ca sine qua non al existenței.

Sentiment de plenitudine a ființei, iubirea este la Victoria Milescu întâi de toate sentimentul pur uman cântat de poezii de-a lungul veacurilor. O salvare de frigul existențial, chiar dacă e ultima salvare („Când afară e frig/ să dormi în brațele celui iubit / focul/ să lumineze pereții, cărțile vii / neaua / să se aștearnă foșnind / mut recviem / păzindu-ne somnul” (*Clasice arderi*, p. 6). Iubirea este privită ca un *sine qua non* al existenței, destrămarea ei, plecarea, este privită ca fiind „asemenea întunericului etern” (*Cerul cu decorații de plus*, p. 6). Iubirea este atotputernică, este nutrită de viață și este izvor de poezie și de scriere: „asemenea unui copac, odihnindu-se / cu rădăcinile întinse adânc/ în cerneala trupului meu...” (*Albastrul nufăr*, p. 8). În fața acestei atotputernicii a iubirii, poeta exclamă: „cum să te aperi de vraja nimicitoare a iubirii / venind din țara ei necunoscută / unde am fost odată și umbră dar și lumină” (*Fără grija uitării*, p. 82).

În ochii poetei, există doar două rațiuni de a exista: iubirea și poezia: „nu-mi pasă că nu mai există loc pe pământ / să mă ascund de tine, iubire...” și „nimeni nu mă va opri să te urmez, poezie...” (*Încă liberă*, p. 104-105).

Iubirea este cea care își pune amprenta definitivă asupra existenței: „El este încă aici / la masa mea / în patul meu / în pereți, în oglinzi / în nopțile scurte, fierbinți/ (...) Câtă eternitate rămâne / în urma celui abia plecat...” (*Stele în plină zi*, p. 27-28). Iubirea ca destin, iubirea karmică străbate secole, din reîncarnare în reîncarnare iubiții se caută, se regăsesc, se pierd: „Trupurile noastre se cunosc de veacuri / se caută, se regăsesc prin ani / dar mereu se despărț / după legi misterioase” (*Dar nimic...*, p. 101).

De aceea, căutarea iubirii implică întreaga ființă a poetei, cu neliniștea că există un timp al iubirii, sub implacabilul *fugit irreparabile tempus*: „Spuneți-mi, stele / sub ce acoperiș doarme iubitul meu / spuneți-mi ape / cine îl învește / spuneți-mi, flori / cine-i adună sângele în zori / căci într-o zi / n-am să mai fiu nici eu / să-l caut / și nici voi / ce nu-mi răspundeți / sau nu mai știți nimic / din ce-ați merit...” (*Apa fântânilor goale*, p. 30-31).

2. Eros și Thanatos

Iubirea este la Victoria Milescu întretesută inevitabil cu existența, o revărsare de cer și lumină, dar, în același timp, o deschidere spre lumea de dincolo.

Poeta simte acut clasică bivalentă Eros-Thanatos. „tu, regele meu / mi-e puțin teamă / mi-e puțin frig / dar voi dansa, voi fi generoasă ispită / cu aurul trupului istovit / tu, regele meu / nu intra în dansul morții / chiar dacă te chem” (*Salomé*, p. 24). Sau: „dacă nu vom iubi / nu vom ști / cum e moartea” (*Prieten și dușman*, p. 29).

Iubirea reclădește existența, dar poeta meditează la aceeași bivalentă a „dărâării zidurilor”, întru viață sau întru moarte, reluând motivul Eros-Thanatos: „Cu numele tău pe buze / cu gustul amar al trupului tău / cu sunetul vorbelor nerostite / trec prin lumea care începe mereu / cu dărâarea zidurilor”. (*Iubind pur și simplu*, p.26). Din perspectiva a ceea ce e dincolo de iubire, poeta se întreabă. „A cui va fi casa ce ne-a adăpostit / și turnul din care-am sărit fără aripi / (...) Ale cui vor fi inelele noastre de nuntă / pe care nu le-am purtat ?” (*Ruinele refăcându-se*, p. 26-27).

Și, deși iubirea are puterea de a aduce o uimitoare transfigurare spirituală, ea nu rămâne neatinsă de umbra lui Thanatos: „Și merg și plutesc / buimacă mă împiedic de vrăbii / trec prin aerul ca un giulgiu lunecând / de pe trupul gol al zilei / ochii se umplu de lacrimi și ploaie / (...) noaptea aud plantele împreunându-se / întru perpetuarea parfumului amărui / dacă cineva m-ar opri pe drum / să mă întrebe firească / ce mi s-a întâmplat / i-aș răspunde șoptit : Iubesc !” (*Goliciunea zilei*, p. 33).

Din când în când strecoară un fior motivul *memento mori*: „cei pe care i-am iubit / au murit / cei pe care i-am urât / au murit... / în creierii munților am aflat / că a murit prietenul meu, menagache” (*Cythera*, p. 51). Sau, mai metaforic: „Să dormi în brațele lui / ca între ramurile / calde, ale unui copac înflorit / să te trezească / loviturile de topor sonore / cineva, în zori / scuipea zdravăn în palmele aspre / să prindă bine coada toporului / când taie copacul / viguros, bogat și înalt / să facă din trunchiul lui / o cruce și un sicriu.” (*Visând în Samaria*, p. 116).

Vagi ecouri bacoviene anunță diluviu peste iubire: „Plouă tot plouă cu frunze galbene rupte din stele / Casele se scufundă cu toată iubirea din ele” (*Plouă*, p. 74).

3. Recuzită poetică

Uneori, un ușor spirit ludic înviează versul: „Dacă treci cu galaxia încărcată cu gutui / Să-mi arunci și mie una albăstrită cu piștii” (*Dacă treci cu galaxia*, p.75), sau, mai suav - șăgalnic: „Soare, să nu te certî cu luna în vreun fel / Căci peste trei zile mă voi întâlni cu el” (*Trei zile*, p.76), ori „Să fie arșiță ca el să-mi sufle versuri pe pleoape / Ori ger năprasnic să vin lângă el mai aproape” (*Să fie !*, p. 76).

Reflexe antice dau alteori o ușoară solemnitate versului: „Voi, fete din Ierusalim, spuneți-mi unde doarme dragul meu / L-am căutat azi-noapte-n vis, l-am căutat mereu” (*Voi, fete din Ierusalim*, p. 77).

În recuzita poetică a autoarei, foarte activ este paradoxul care detonează o curgere așteptată a evenimentelor poetice, inserând o sugestie, o cugetare sau o stare de suflet: „zâmbetul tău îmi încheștează sângele / de trunchiul fiecărui copac / trecând pe lângă noi cerându-ne o țigară, un foc / aruncat apoi neglijent pe dușumelele / vibrând sub pașii grei ai îngerului / venind să mă scoată / din ghearele unei iubiri imposibile.” (*Deriva sentimentelor*, p.84).

Uneori, o hiperbolizare ca percepție subiectivă devine modalitatea de a transmite un superlativ absolut: „Îmbrățișarea lor / ocupa toată strada / mașinile forțau înaintarea / oamenii încercau o breșă / prin brațele acelea uriașe, încheștate / (...) explozia a urcat îmbrățișarea lor la cer / spre uimirea pomilor, caselor cu oameni onești / ce așteptau să vadă cum / se termină povestea de dragoste...” (*Poveste*, p.106).

Mesaje subtextuale transmit alteori sugestiv o tulburare sufletească dezzechilibrantă, precum cea provocată de pierderea ființei iubite: „Când am aflat că ai murit / (...) am mers mult, mult / cu pantofii mei cu tocuri înalte / rimelul mi s-a scurs pe obraji / am trecut de casa în care locuiam / mergeam înainte în neștire / telefonul din geanta de piele / a sunat / m-am oprit lângă o tufă înaltă de iasomie / am răspuns / era glasul tău / am râs ca o apucată / un camion încărcat cu pietre de râu / s-a răsturnat lângă mine / acoperind hohotele...” (*Am înțeles, nu mai fac...*, p.107-108).

4. Contur poetic. Victoria Milescu aparține poezilor care se consideră transmitătorii aleși ai unui mesaj de lumină către semenii prinși în orizontul tern al existenței. Măiestria sa poetică, cizelată de-a lungul unui impresionant șir de volume de poezie, se reazemă pe metafore ample care concentrează ideea poetică, învăluită uneori de un ușor aer ludic, alteori prințând reflexe dintr-un orizont tragic al existenței. Marele merit al poetei, cu ochiul ațintit spre esențe, este acela de a le decoda semnificațiile, cele pur umane și cele poetice, semnificații transmise într-un limbaj poetic secund, cel pe care Nichita Stănescu l-ar numi al necuvintelor. Meditativă, cizelată, profundă, poezia Victoriei Milescu va da mereu valoare raftului de aur al poeziei.

Libertatea de a iubi, de a crea...

Constanța CRUDU

Numele Victoriei Milescu, o Doamnă a Poeziei, este atât de cunoscut în lirica ultimelor decenii încât pare o cutezanță să încerci să mai adaugi ceva ce nu s-a scris încă despre ea.

Este un an aniversar pentru poetă și, poate, motivul nemărturisit pentru care a întocmit în 2020 antologia cuprinzând 110 poezii de dragoste, al cărei titlu, „Încă liberă”, îl reia pe cel al unei poezii incluse în volumul din 2017, „Strada Lăcustei”. Și, ținând seama de universul tematic ce străbate ca un fir roșu poemele, de la primul la ultimul, eterna iubire se așază pe un piedestal de pe care nu va coborî, ci va invita alături, rând pe rând, alte și alte teme, precum arta poetică sau călătoria în timp și spațiu, timpul adeseori reversibil prin fulgurația amintirilor, condiția umană cu viața trepidantă și nemurirea poeziei, ca și a dragostei înseși.

Aș numi volumul „Florilegiu”, căci fiecare pagină te cucerește prin poemele mai scurte (de pildă cele selectate din volumul „Cenușa verii” – 2015, în care, în ceea ce privește organizarea strofică, poeziile sunt alcătuite din câte patru distihuri) sau

mai ample (precum cele două poeme din „Existențele fastuoase” – 2013, sugestiv intitulată „Sufletul, I și II” ori „Iertările”), de unde răzbate glasul forte ori numai șoptit care cheamă iubirea neconținut. Mottoul, ilustrativ, amintește de ideea de cuplu de nedespărțit ce reînvie, peste timp, dincolo de moarte, pentru a revendica dreptul la „porția de existență”, în ciuda a ceea ce numește poeta a fi „deriva sentimentelor”.

Desigur, importante pentru cititor sunt titlurile ce-ți creează un orizont de așteptare și acestea, fie sintetice (prea puține: „Imbroglu”, „Salomé”, „Tu”, „Doctorul”, „Darul”, „Plouă”), fie de tip analitic (majoritatea, dintre care vom enumera pe cele cu mai multe conotații: „Cerul cu decorații de plus”, „A ruginit veșnicia”, „Vesmintele albe pentru priințul negru”, „Iubirea fugă”, „Amprente solare”, „Cenușa verii”, „Viața ca o femeie liberă”, „Am împlinit 66 de ploii”) au darul de a sugera trăiri afective vechi și noi totodată, perpetue, superflue, pasionale, obsesive.

Universul liric este populat de femei îndrăgostite cu nume exotice – „Zarzucla”, „Salomé”, în timp ce iubitul, neindividualizat prin nume, este trup și glas, un „prieten vicios”, „vulturul meu”, „sclav și stăpân”, „înger și diavol”, „foști iubiți” ori „iubiți mai tineri”, „un bărbat copt”, „prințul”, „bărbatul puternic, înalt”, „dulce ca o stană de sare”, „mereu departe”. Iar ea, femeia, este, la rândul ei, puternică, „mireasa de carton”, singură, „săracă, liberă, tristă”, „fiară”, fericită, „cea mai iubită, de neatins floare”.

Visează și locuri totdeauna depărtate: Iordania, Toledo, Ierusalim, Hiroshima, ca și cele astrale – Casiopeea, Calea Lactee. De Brăila natală, oraș cosmopolit, o leagă mii de fire, revelate mai cu seamă în poezia de început. De acesta își

amintește ca de „orașul nostru natal/ dus pe Dunărea plumburie/ luându-și în fiecare an tributul”, nemiloasă, de uzina „cu sirena surzitoare”, de vechiul centru de lângă „ceasul albastru”, de faleză, de străzi cu nume de poezii, de actori, de ofițeri, de singurul ziar din oraș, de vapoarele ce sună prelung, de mormântul necunoscut al unui poet grec, iar despre toate acestea aflăm din poemul „Cythera”.

Există o serie de termeni ce apar obsesiv în mare parte din aceste bijuterii lirice: a scrie, poem, carte, versuri, cântec, silabe, cuvânt, imaginație, poezie. Arta poetică, așadar, este îngemănată cu iubirea nebulă, cu iubirea devoratoare. Concepția despre poet și poezie? Poetul este îndrăgostitul ce-și petrece timpul într-un paradis artificial care-l anesteziază adesea, transformându-l în Demiurgul ce scoate la lumină „poemul scris de zei/ la ora maximei lor glorie inspiratoare” („La perihelium”), iar poezia este „cheia de aur/ a existenței noastre puține și rare întâmpinând/ plânsul bucuriei adevărate cu frunzele și petalele/ florii de amarant/ știind că o poate ofili un cuvânt rostit prea tare/ ori prea încet/ trecând prin cele 99 de anotimpuri ale veșniciei” („Am crezut”).

Nu știu dacă este o ființă religioasă sau nu, însă doamna Victoria Milescu revine desori la relația cu divinitatea, percepând îngerii ocrotitori trimiși de Dumnezeu pe care nu trebuie să-i judecăm („Când el era numele meu”), fiind pătrunsă de îndoiala că El trebuie să ne dăruiască totul, să ne cuprindă într-o minunată comuniune cu iarbă, cu pământul, cu copacii, marea, piatra, deci cu întreaga fire: „Dacă Dumnezeu mi-ar îndeplini toate dorințele/ aș mai fi liberă oare/ i-aș mai aparține...” („Dacă Dumnezeu”), lăsându-se dusă de valul iubirii fatalmente, „după blânda cruzime a lui Dumnezeu”.

Revenind la titlul volumului, cuvântul cheie, „libertate”, nu apare decât de patru ori în poeme precum: „Iubirea face jocul morții” („ne zbenzguim liber”), „A ruginit veșnicia” („sunt liberă acum/ adică singură.../ săracă, liberă, tristă”), „Dacă Dumnezeu”, „Încă liberă”. Acest sublim poem structurat în două părți pare a-i fi drag poetei. Este o confesiune atât de profundă, unde măiastra poezie se confundă cu iubirea, pentru care este dispusă să suporte orice metamorfoze, orice suferințe, redată printr-o frecvență amețitoare de verbe la imperativ, căci totul este un prelung monolog adresat mai întâi dragostei, apoi artei cuvântului, muzei poeziei: „dinamitează-mă”, „dizolvă-mă”, „fulgeră-mă”, „zidește-mă”, pentru că oriunde s-ar ascunde, iubirea o va descoperi. La fel cum îndrăgostita de iubire, de frumos, de sublim nu va înceta să-și urmeze drumul printre „cioburi de stele”, „în piscurile celeste”, zvâcnind spre înalt, spre absolut, acolo unde „numai poezia sălășluiește”.

Așadar, făcând acest excurs prin întreg universul poetic al doamnei Victoria Milescu, în frânturile de gând și de suflet ale celei înzestrată cu har și forța de a-și urma drumul de „poet fără de arginți” („Acceasi toamnă”), ne exprimăm credința că acest nume va rămâne în Panteonul literaturii, subliniind, în acest scop, înseși cuvintele sale: „eternitatea e cântecul meu de iubire” („Când o să vii”).

VICTORIA MILESCU

Încă liberă

Victoria Milescu

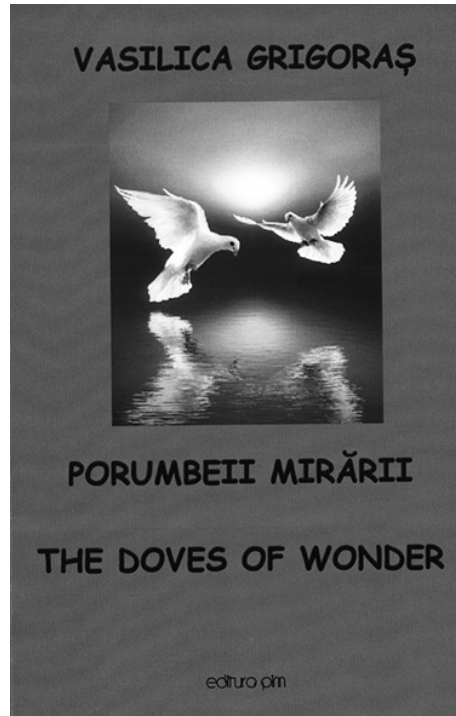
Doamna Vasilica Grigoraș s-a născut la 30.05.1951, în comuna Robeasca, județul Buzău, a debutat editorial în 2001, un debut târziu, după unele cutume, dar fiecare poet are timpul său, cum fiecare carte are ceasul ei de grație. Deși a venit mai târziu în literatură, s-a afirmat cu talent și energie, într-un mod poate recuperator, pe mai multe planuri: poezie,

eseu, critică literară, literatură pentru copii, interviuri. Astfel de scriitori, care nu se grăbesc să publice imediat absolut tot ce scriu, dovedesc o autoevaluare exigentă și mulți dintre ei se înscriu în categoria scriitorilor de cursă lungă. Nu de puține ori, am întâlnit-o pe Vasilica Grigoraș în diverse reviste ori site-uri și în postura de haijin, participând și câștigând premii pentru performanțe în realizarea acestui tip de poezie niponă, haiku-ul. Noua sa carte, *Porumbii mirării/The Doves of Wonder* (Editura Pim, Iași, 2021), așa putea spune că este o carte „de familie”; versiunea în limba engleză este semnată de Alina Lavinia Grigoraș, fiica autoarei, iar coperta este realizată de Radu Ticu Grigoraș, fiul autoarei. Din lectura versurilor se decupează profilul unei autoare sensibile și receptive față de realitatea înconjurătoare, descoperind semnificații tulburătoare în lucrurile aparent simple, neînsemnate. Micile sau marile evenimente sunt captate și consemnate cu febrilitate, dar și cu responsabilitate față de adevăr, față de vobletele scriiturii. Capacitatea de a selecta ceea ce este reprezentativ din oferta contemporană, am remarcat-o și în jurnalul de călătorie, *Sub steaua prieteniei*, rezultat al unei vizite pe care poeta a făcut-o nu demult în Noua Zeelandă. Și în recenta carte, în ediție română-engleză, se remarcă finețea unor observații privind stări, situații, dozând subtil mixajul poetic, interferențele dintre realitate și irealitate, dintre semnificat și semnificat. Avem aici un impresionant aflux de sentimente, delicatețe, chiar diafanitatea unor imagini venind poate și din predispoziția autoarei pentru puritatea lumii copiilor, fiindcă cel

PRIMĂVARA TOAMNEI

ce s-a născut poet păstrează încă un suflet de copil. Poeziile, în majoritate, se definesc printr-o candoare apercceptivă, reflex al unei structuri interioare înclinată spre partea stenică, luminoasă a vieții, unde se află păsări, flori și iubire. Când ridică acel capac de la „lada de zestre a întregii ființe”, năvălesc spre cer, în plină

cum/ scăldate în ploi fine ori nebune/ mă-nfioară uneori/ dar știu că și poama stafidită/ are aromă și dulceață/ iar savoarea-i împărtășită.// Deși mi-a fost loial/ licărul din priviri se clatină/ și va veni o vreme/ când paznicii cetății mele vor ațipi/ iar eu mă voi îndrepta/ spre câmpul cu stele (*Un copac cu multe inele*)”.

zi „vrăbii guralive” și porumbei – păsări ale păcii și ale speranței etc. Deși, după numărul anilor, poeta se consideră în toamna vieții, descoperă, paradoxal, că experimentează o „toamnă primăvărată”, unde vibrează „cuvintele roditoare”. Versurile confesive prind elanuri tinerești glisând spre oniric: „m-am visat lebdă/ cu brațele aripi de cuvinte; sau, „dansez pe cioburi de lună/.../ mă plimb în Carul Mare”. Asistăm la o uimitoare dezlănțuire de forță vitală, de frenetică dorință de a trăi la maximă intensitate. Spune poeta: „Iubesc adânc și *alintos*”, sau „*Îndorurată* de inocență”, creând astfel cuvinte noi, dar și recuperând altele cu mireasmă de scoarță de carte veche, ca în „Vremea trezviei”. O poezie cu titlul „Verde crud” ne reamintește de Bacovia, dar nu pe coordonatele deprimismului, ci pe cele ale resurecției, ale regenerării, fiecare treaptă a durerii tinzând spre iluminare. Tot din lumea vegetală se întrupează și portretul autoarei: „Sunt un copac/ pe care destinul l-a binecuvântat/ cu multe inele/ și l-a răsfățat sculptându-i/ trunchiul subțire/ dar vîguros și armonios/ încât m-am strecurat/ în sunetul muzicii anotimpurilor/ cu tainică simțire/ printre bucurii și intemperii.// Nodurile adunate în firul vieții/ nu știu când și

Elanurile iubirii conduc spre rațiunea de a fi a poeziei, poate pentru că acolo unde este iubire, este și poezie. Dar dincolo de iubire există și „cercul lumii”, față de care poetul nu rămâne indiferent, glosând asupra caracterelor, asupra fragilității morale și fizice specifice ființei umane: „Între cerul de plumb/ și pământul încremenit/ suntem noi, oamenii împotmoliți.” Câtă luciditate, atâta adevăr dureros. Dar noi toți purtăm „Amprenta lui Dumnezeu/ în inimile noastre”, cel care îndumnezeiește literele poemelor și ale zilelor noastre. În „camera de curat a imaginației”, poeta pune în ordine „zbenguiala literelor”, în timp ce, după cum spune: „în palmă/ îmi crește un poem de dragoste/ hrană pentru porumbii mirării”. În poezia Vasilicăi Grigoraș, efluvia sentimentale-duioase, enunțurile meditativ-reflexive, imaginarul vibrat se așează în operă în mod ingenios, cu un efect etic și estetic reverberând dincolo de paginile cărții. Ca specialistă a poeziei japoneze, nu ne putea lipsi de prezența unui haiku unde contrariile se complinesc într-un fascinant joc al sensurilor din cuvintele alese să construiască invizibilul. El este camuflat în poezii scventțiale, ca inovație de temă și stil. Vasilica Grigoraș poate să spună lucruri esențiale despre natura umană atât în metafore bogate, cât și în cuvinte simple și puține a căror lege a inefabilului o cunosc doar unii poeți. Porumbii mirării se hrănesc și cu mirările noastre în fața miracolelor acestei lumi, iar unul dintre aceste miracole este poezia.

Nicolae Dina

Originar din mediul rural și profesional, provenind dintr-un mediu muncitoresc, fapt pentru care este selectat și beneficiază de o pregătire de specialitate „la singura instituție de învățământ superior care pregătea atunci ziariști, Academia «Stefan Gheorghiu»”, **Marin Manolache** s-a aflat timp de patru decenii pe baricadele jurnalismului,

fiind fondator și conducător al unor ziare județene, mai întâi la Drobeta Turnu-Severin (*Viitorul*), mai apoi la Pitești, unde, „în dimineața zilei de 23 decembrie 1989”, a apărut *Argeșul liber* (devenit, ulterior, *Argeșul*), organ de presă al cărui redactor-șef, apoi director, a devenit prin votul unanim al colegilor care au apreciat „experiența și buna mea credință”, calitate în care „eforturile, cheltuirea de energie pentru formarea redacției, construirea noului sediu, schimbarea tehnologiei de tipărire, proiectarea unei politici redacționale” au fost principalele preocupări în vederea realizării unei publicații independente, corespunzătoare exigențelor cititorilor.

Ieșirea la pensie nu a însemnat și renunțarea la scris, preocupările sale scriitoricești însumând „recenzii de cărți, cărți scrise (ca autor sau coautor al monografiei Liceului Industrial Pitești, al volumelor *Excelențele Argeșului*, *Confesiunile unui ministru*, *Mărturiile unui prim-secretar*, n.n.), reportaje, note de călătorie”, surprinzând aspecte ale vieții, portrete de oameni despre care este convins că „fiecare a avut o șansă, a trăit, a dat și a primit, s-a împlinit pe măsură, parcursul oricăruia purtând amprenta generației careia îi aparține”. Dar cărțile sale de suflet rămân *Dincolo de Valea Negrașului* (Pitești, 2020) și *Ambasadorul itinerant* (Pitești, 2021), aparținând literaturii de graniță sau ficțiunii.

Prima dintre ele nu este o reluare a volumului publicat anterior, *Valea Negrașului*, ele completându-se în „susținerea cât mai adâncă a trăirilor din ocolul prin lume și prin anii pe care i-am parcurs”. Ambele cărți revelează „izbâni și pierderi, lumini și umbre, încântare și farmec, tristețe și duioase amintiri încredințate spre neuitare”, după cum mărturiseste autorul.

Volumul *Dincolo de Valea Negrașului* se înscrie în genul memorialistic, din moment ce confesiunile autorului se referă la propria viață, rememorând locurile pitorești ale satului natal, întâmplări, oameni cu care s-a intersectat destinul copilului și adolescentului, martor al principalelor evenimente naturale (seceta din anii '47-'48, epidemia de pelagră), social-politice (blestemul cotelor obligatorii, dar, mai ales, al colectivizării forțate), anii de școală elementară și de liceu, rememorând figurile unor colegi și profesori, aceștia din urmă fiind modele de profesionalism, de vocație didactică, precum și a surorii sale, Victorița, fără ajutorul

Pe valurile vieții

căreia nu ar fi putut finaliza studiile și căreia îi poartă, și acum, o nemărginită grațitudine.

Plin de afecțiune este portretul soției sale, cunoscută la o scară de dans, care l-a cucerit nu numai pentru că „strălucă prin grație, prin mișcare [...], prin noblețea trăsăturilor fizice”, fiind, în același timp, „nu doar frumoasă, dar și inteligentă, cultivată”, cea care i-a dăruit două fiice, Minela, devenită, în timp, profesoară de matematică (ca și soțul ei, Mircea Olteanu, teleormănean din Alexandria, al căror fiu, Alin, este profund angajat în cercetarea științifică de vârf în Germania) și Carmen, inginer ca și soțul ei, Ionuț-Marius Mitan, părintii Marinei, cu studii aprofundate în automatică, trăitori în Franța.

Viața de jurnalist este plină de împliniri, având mândria înființării celor două ziare pornind de la zero, *Argeșul* fiind publicația a căreia „nouă ediție devenea tot mai bine încheșată, mai credibilă, mai apropiată de cititori”, în condițiile noii societăți democratice ce se înfiripa în România, ridicarea gradului de „maturitate profesională” a tinerilor jurnaliști având un rol major în acest sens.

Într-un grupaj de scurte *Reportaje*, autorul a selectat „pe cele cu trimitere la turism, la bucuria descoperirii minunilor naturii”, rezultate în urma unor călătorii în diverse țări europene. Astfel, în Grecia este impresionat de turismul practicat „cu știință de oameni dăruii”, hotelierii știind „să se poarte îndatoritori cu onor clienții”, la fel cum Ciprul oferă „excelente plaje [...], lanțuri hoteliere de multe stele”, practicând un turism remarcabil prin „ospitalitatea și știința [...] de a primi oaspeții”. Riviera Franceză, a cărei Côte d'Azur strălucește prin „stilul, eleganța și luxul ei”, este remarcabilă prin multe „răsfățate citadele ale turismului, divertismentului, eleganței, luxului”, prin festivaluri ale multor arte și chiar sporturi, ca automobilismul. Nici România nu se află mai prejos când este vorba despre frumusețea și bogățiile acestei Grădini a Maicii Domnului, Delta Dunării, „un nesfârșit luciul de ape” și „o bogăție inestimabilă, un colț de eden”, cum nu există în „nici o altă țară europeană”.

Volumul se încheie cu un scurt capitol, *Note de lector*, cuprinzând însemnările autorului despre lucrările semnificative referitoare la „opera doctrinară cu privire la varii domenii, la marile frământări ale epocii”, volum în care George Ene „valorifică în mod critic aportul excepțional al lui Eminescu, nu numai în cultură, dar și în întreaga viață social-politică românească” (*Eminescu nu numai poet național*).

Prozatorul Ion Cârstea este văzut din perspectiva a două cărți, *Mariana* („o carte romanescă, deopotrivă și studiu sociologic”) și *Geții au fost străbunii mei*, în care autorul susține teoria „potrivit căreia civilizația geto-dacică și existența acesteia sunt superioare multor alte culturi, chiar și celei sumeriene”. Istoricul roșiorian Victor Gabriel Osăceanu se află în grațiile cronicarului prin volumul *Primul Război Mondial*, „un rechizitoriu la imoralitatea și greșelile care aparțin trecutului, anumitor personalități și cercuri

de putere, ale unor state și mari puteri” (*Sub spectrul moralei*), în timp ce *O sinteză a economiei Argeșului* reprezintă aportul său la elaborarea, alături de un fost prim-secretar, a unei lucrări, „o sinteză a economiei Argeșului, a celei românești, cu accent pe perioada jumătății a doua a secolului trecut, până în prezent”.

În cea de a doua carte, *Ambasadorul itinerant*, Marin Manolache intră în sfera ficțiunii, volumul putând fi catalogat drept un microman de moravuri, cei doi eroi, Ică Viroiu și Iță Delea, reprezentând categoria ariviștilor, este drept că nu lipsiți de inteligență și suficient de citiți pentru a aspira și a-și realiza o carieră, cel dintâi ajuns „un nume în lumea finanțelor”, al doilea devenind un scriitor cunoscut, membru al uniunii creatorilor, ale cărei „case de creație și de odihnă”, chiar și „conturile” instituției au ușile larg deschise pentru unul ca el.

Pentru că se remarcase în activitatea sa de control financiar, Ică Viroiu este promovat în funcții înalte care îi facilitează „numeroase delegații peste hotare, în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii”, devenind un fel de „ambasador itinerant”, notându-și impresiile într-un jurnal de călătorie pe care i-l oferă prietenului său scriitor pentru a scrie „și altceva decât despre viața oamenilor satului” de pe „îndrăgita Vale a Negrașului”, aluzie la cele două cărți publicate anterior. Așa se explică apariția celor două capitole ale volumului de față, *Note de jurnal* (cuprinzând însemnări de călătorie din Iugoslavia, Grecia, Cipru, Danemarca, Franța) și *Pe urmele ambasadorului* (cuprinzând fotografiile din țările respective), „împrumutate” eroului său de însuși autorul care, cândva, călătorește, ca jurnalist, de-a lungul și de-a latul Europei.

Urmărind „ingineriile financiare” ale verosului Ică Viroiu (numele îi vine de la „virusul” care a infectat societatea prin eludarea tuturor valorilor morale românești ca Cinstea, Onoarea, Dreptatea, Binele și Adevărul ?), ascensiunea și decăderea unor oameni de afaceri a căror încredere este înșelată de către acesta, autorul nu scapă prilejul de a face o radiografie a societății postdecembriste înhămate *nolens, volens*, la așa-numita „conomie de piață”, o analiză critică a felului în care „industria a fost destructurată”, iar lipsa mijloacelor de producție moderne din agricultură a produs „mari dezzechilibre”, la acestea contribuind și „un proces de depopulare a satului”, astfel că „întreaga noastră economie este supusă unor disfuncționalități majore”.

Ambele volume fac dovada unui scriitor încercat în și de viața cu bunele și relele ei, beneficiind de experiența unui jurnalist a cărui deontologie nu poate fi pusă sub semnul întrebării și a unui analist critic, dar obiectiv, bun cunoscător al evoluției politice, economice și sociale a României de dinainte și de după evenimentele din decembrie 1989. Nu pot fi uitate sentimentele curate și sincere de dragoste ale omului originar din mediul rural pentru locurile natale evocate cu nostalgie și afecțiune, pentru familie și pentru prietenii pe care nu-i uită purtându-le același respect dintotdeauna.

Jean
Yves Conrad

**Exelență,
doamnelor și
domnilor diplomați,
dragii prieteni,**

„Jur să-mi dăruiesc toată puterea și priceperea pentru propășirea spirituală și materială a poporului român, să respect Constituția și legile țării, să apăr democrația, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială a României. Așa să-mi ajute Dumnezeu!”

„În Franța, am dor de România și în România, am nostalgia Franței”. Cu acest cuvânt al lui Nicolae Titulescu, cel mai mare ministru de externe pe care

ambasador român înainte de revoluție, Petre Gigea și a doua oară într-o cămăruță de la etajul doi, în luna mai 1990, la prietenii mei Lia Maria și Ion Andreiță, alături de poetul și apoi ministru al culturii, Marin Sorescu, care, între două păhărele de palincă, cu o lună plină în contrast cu Turnul Eiffel iluminat, mi-a recitat un poem – „Câini” – al lui, din care am reținut aceste trei versuri: *Ei înșiși parcă-s plaiuri care latră/ Până când limba li se face piatră/ Și Dunărea-i depune, lin, în mare.* Atunci mi-a venit în minte moto-ul meu, care a devenit și mai real când am mers în următoarea zi pe malul stâng al Senei, la un alt mare poet, regretatul George Astaloș, care locuia atunci lângă casa radioului, reproducând doamnei Elena cuvintele pe care le găsisem câteva momente mai înainte, cu o inspirație premonitoare: „România nu-mi aparține, dar eu aparțin României”.

Acest motto mi-a fost inspirat de cele patru

credință statului român:

„Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte

În care te-adânciră barbarii de tirani!

Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,

La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume

Că-n aste mâni mai curge un sânge de român,

Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume

Triumfător în lupte, un nume de Traian!”

În aceste momente atât de mișcătoare pentru mine, momente care concretizează 60 de ani de dragoste față România, în ciuda turbulențelor vieții, vreau să ne amintim de oamenii, mai ales femei, care mi-au ghidat viața de devotament nețarmurit față de țara mea, România, adică, voi toți care mă suportați în pasiunea mea nemărginită pentru această țară pe care am ales-o.

Lista fiind prea lungă, eu țin să pun în evidență

Discurs la Ambasada României în Franța, la ceremonia de decernare a cetățeniei române Paris, 15 noiembrie 2021

I-a cunoscut vreodată Europa, cel care și-a susținut teza la Sorbona cu mențiunea *Magna cu laude*, vreau să încep micul meu discurs în limba română, limbă care îmi este cea mai dragă inimii, pe același loc cu limba mea maternă, franceza.

Siegfried Goldman (Antoine Golea), în “La Tribune des Critiques de disques”, Henri Shapiro (Henri Chapied), în emisiunea “Le Divan”, Salman Locker (Gherasim Luca), maestru al limbii franceze sau Sonia Flis (Sonia Rykiel), în domeniul modei, sunt doar o mică parte dintre românii – evrei mai ales – care au adus glorie culturii franceze. Din prima mea carte, care a apărut acum aproape 20 ani – *Paris, capitala României* – este ideea pe care o pun în evidență mai ales în cărțile mele următoare, care sunt legate de morminte românești în țara mea de origine, Franța.

Azi, este pentru mine o renaștere sau, mai bine zis, o naștere de conștiință, aici, în casa mea, Palatul Béhague, unde am intrat prima dată de Ziua Unirii 1989, fiind invitat de către ultimul

versete care sunt gravate pentru eternitate pe postamentul monumentului lui Ion Jalea, în cimitirul orașului unde mi-am petrecut copilăria și adolescența, Dieuze, în departamentul Moselle, oraș unde am avut revelația țării pe care o iubesc la nebunie, adică România Mare. Eu citesc versurile celebrei Elena Văcărescu: „D-al vostru vis eroic/ Știindu-vă stăpâni/ Dormiți, vegheați de Franța/ Dormiți, soldați români!”. Fiind foarte sensibil, nu am uitat niciodată aceste frumoase versuri ale poetei române, ca și pe cele ale altei române, care mi-au fermecat copilăria în Lorena, Ana de Noailles, cea care recita: „Verdun, văduva lor nemuritoare și gâfâită/ Ca și cum ar implora întoarcerea lor cerească/ Susține cele două brațe ale celor două turnuri înalte ale sale”. Marele istoric român și francofil Nicolae Iorga o considera „cel mai mare poet francez, care era dinspre partea tatălui o româncă”.

Copilăria trece, apoi adolescența, dar nu uit acest cimitir, acești 943 de soldați români care se odihnesc aici pentru eternitate, martiri nevinovați departe de patria lor. Mama mi-a explicat ce este Dacia; venerabila mea profesoara de franceză și latină, doamna Geneviève Dietrich, m-a învățat că poetul meu preferat, Ovidiu, s-a „născut în exil” – după cuvintele lui Vintilă Horia – în timp ce soțul ei mi-a fost profesor de limba germană. Toți mi-au inoculat pasiunea pentru limbile străine și, fără să o dorească și fără să o cunosc, am fost apoi zguduit de românitate. Cimitirul e privit și azi cu devotament sfânt de către copiii din Dieuze, care nici măcar nu știu cine sunt acei soldați, în același mod în care noi, pe când eram copii, i-am slăvit pe acești soldați care au murit pentru libertatea noastră.

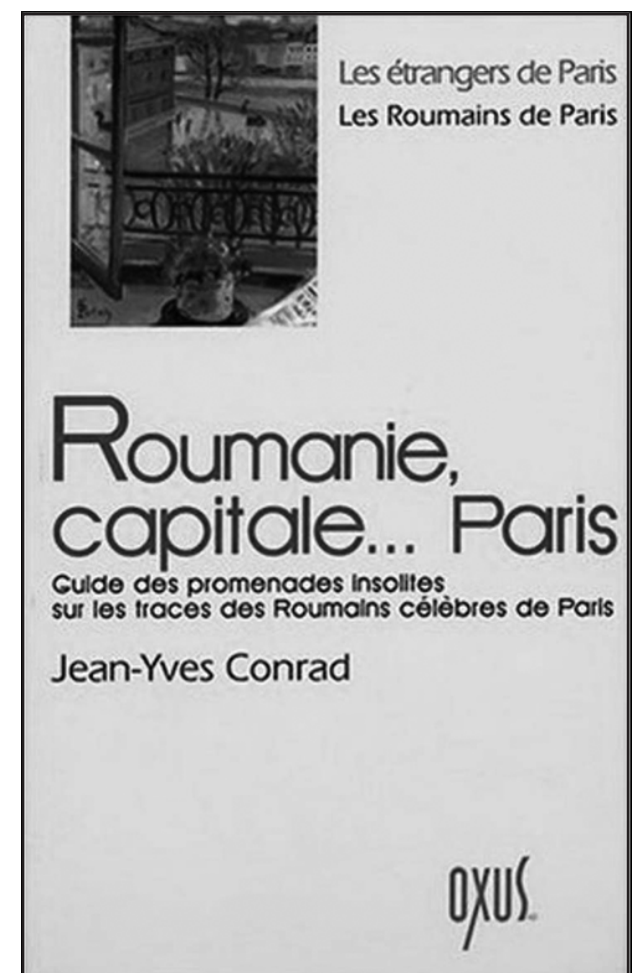
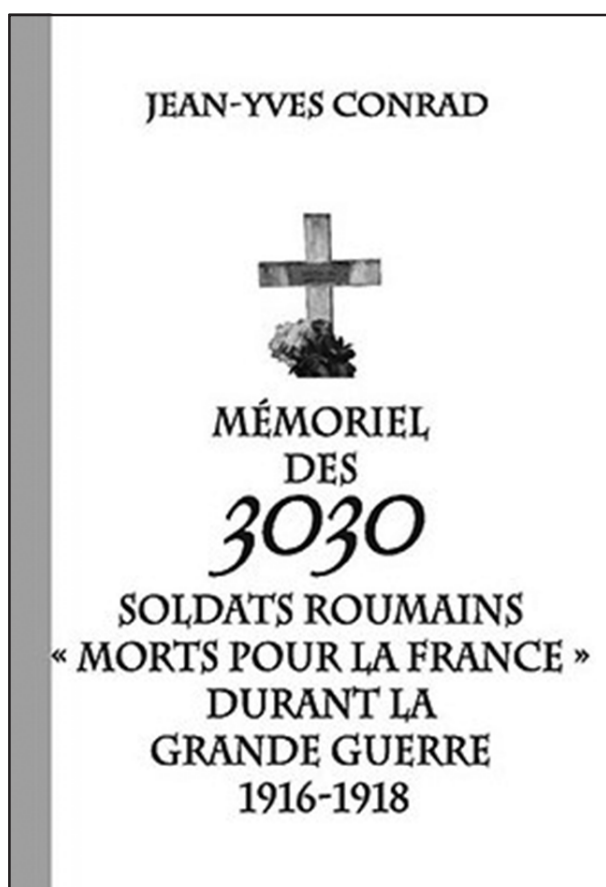
Odată cu această naturalizare se deschide o nouă eră pentru mine, o eră care practic a început înainte de a mă naște pe teritoriul francez, deoarece, într-o viață anterioară, eram cu siguranță român. Altfel cum se explica faptul că gândesc doar în limba română, după ce am visat doar în această limbă sfântă, limba marelui poet Mihai Eminescu, care stă scrisă, între altele, pe monumentul lui de pe rue des Ecoles.

Acum, după ce s-a cântat *La Marseillaise* la începutul discursului meu, vă rog să vă ridicați la recitarea imnului României, imn la care m-am închinat cu câteva clipe în urmă, când am jurat

pe Ana Costner, care se află aici, o româncă minunată, modestă și talentată, plină de suflet. Prin ea și numai prin ea, am găsit puterea să trăiesc cu cultura românească la care sunt și voi fi întotdeauna credincios. Îmi oferă pace interioară și acum, dacă nu ar fi existat, eu sunt conștient că m-ați fi găsit într-un cimitir, într-un spațiu căruia i-am consacrat multe mii de ore, o muncă ce se va materializa într-o viitoare carte, o trilogie dedicată mormintelor românești din cimitirele pariziene, franceze (din afara Parisului) și evreilor de origine română deportați în lagăre și care nu s-au mai întors în țara gazdă, Franța...

Actorul american Richard Carlson spunea că: „Pacea interioară se realizează atunci când se acceptă contradicțiile inerente vieții, plăcerii și durerii, succesului și eșecului, bucuriei și tristeții, nașterii și morții”. Mersi, Ana, de o mie de ori, mersi.

Vă mulțumesc mult pentru atenție!

UN REUȘIT MOMENT DE DIPLOMAȚIE CULTURALĂ

Emil PĂUNESCU

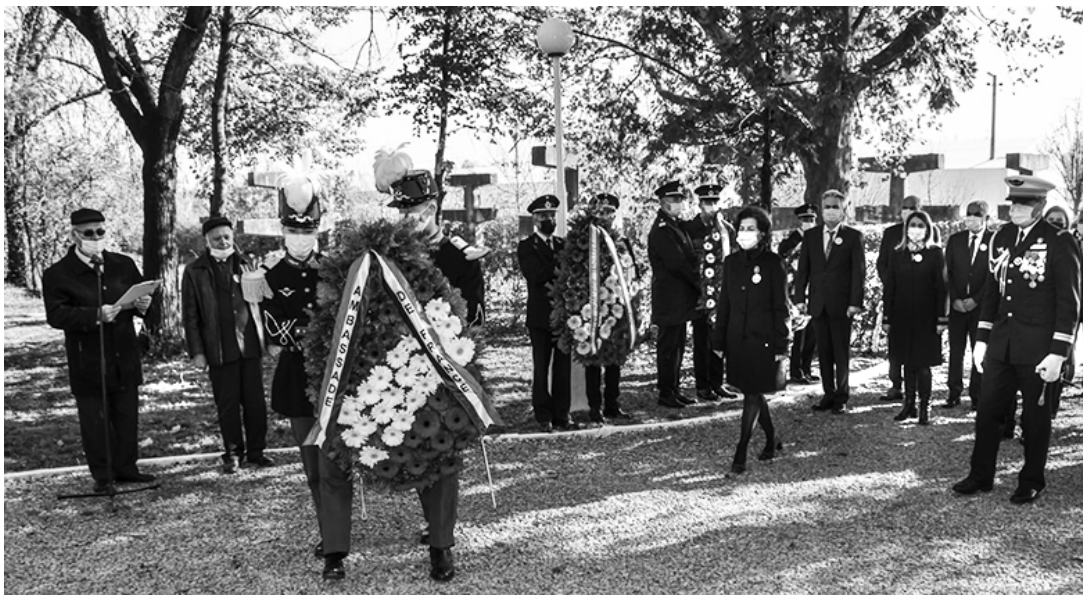
La 103 ani de la eliberarea orașului de Armata Franceză a Dunării, „Ziua istorică a municipiului Giurgiu” a fost onorată de Ambasada Franței în România. Excelența sa, doamna Laurence Auer, ambasador și domnul colonel Daniel Parpaillon, atașatul militar, au întreprins o vizită oficială la 10 noiembrie, în program distingându-se două etape. Prima, cea politico-diplomatică, a cuprins întâlniri cu conducerile Instituției Prefectului, Consiliului județean și Primăriei și s-a încheiat cu o ședință festivă a Consiliului local, în cadrul căreia Primarul Adrian Anghelescu i-a înmânat doamnei ambasador o plachetă și o diplomă onorifică.

A doua etapă a vizat cunoașterea unor locuri și monumente comemorative legate de colaborarea militară româno-franceză din primul război mondial. Ea a început printr-un ceremonial în Parcul Alei, la monumentul ridicat de militarii Regimentului 210 Infanterie. Acolo, în puține cuvinte, am subliniat tradiția seculară

a cooperării noastre militare și unicitatea eliberării prin luptă a orașului Giurgiu, în ultima zi a primei conflagrații. A urmat o vizită în expoziția permanentă a Muzeului județean „Teohari Antonescu” și o alta pentru vizionarea plăcii comemorative din clădirea Școlii de muzică și arte plastice „Victor Karpis”, vechea Primărie din perioada interbelică. După cum se știe, placa memorială immortalizează vizita delegației franceze conduse de Mareșalul Foch, la 18 octombrie 1922, când s-au înmânat oficialităților române decorația „Crucea de Război cu palmete” și titlul de oraș-erou. În spațiul modest din secretariatul școlii am improvizat o microexpoziție fotodocumentară, în care – pe lângă povestea prezențelor generalului H. M. Berthelot la Giurgiu – l-am adus în atenție pe artistul Dimitrie Varbanesco, fiu al meleagurilor noastre, consacrat ca pictor și desenator în Franța.

Doresc să mulțumesc administratorului public Ionel Muscalu și colaboratorilor săi pentru ingeniozitatea cu care au introdus în programul vizitei evidențierea prezenței în nomenclatorul stradal giurgiuvean a numelor eliberatorilor Foch și Berthelot, precum și pe cel al orașului francez Grasse.

Am constatat la oaspeții francezi, dincolo de ținuta protocolară ireproșabilă, un interes real pentru istoria și cultura noastră. Mi s-a povestit că, în afara programului stabilit, ei au dorit să cunoască pe parcurs și alte monumente din oraș, dintre care nu au lipsit Turnul Ceasornicului și ruinele Cetății din Insulă. M-am bucurat, alături de toți cei ce au participat la însoțirea vizitatorilor, că aceștia au rămas cu impresii favorabile, dătătoare de speranțe pentru consolidarea unor parteneriate viitoare.

Delegația Ambasadei Franței depune o coroană la Monumentul din Alei

La Școala de muzică Victor Karpis

Eveniment cultural inedit la Mănăstirea Comana

Gelu BRÎNCOVEANU

Un eveniment cultural inedit, cu tema „Scriitori și istorie literară în Vlașca”, a avut loc sâmbătă, 13 noiembrie a.c., la Mănăstirea Comana. Moderată de P. C. Arhimandrit dr. Mihail Muscariu, starețul mănăstirii, manifestarea a reunit reprezentanți ai unor instituții de cultură din județul Giurgiu (Biblioteca Județeană „I. A. Bassarabescu”, Muzeul Județean „Teohari Antonescu” – secția de istorie memorială, Centrul cultural „Vasile Militaru” din comuna Vărăști). Invitat de onoare al evenimentului a fost prof. dr. Nicolae Scurtu, din București, cunoscut cercetător, istoric literar și colecționar, colaborator permanent al revistelor „Convorbiri literare” și „Sud”.

Cu ospitalitate desăvârșită, cu bonomie și discreție, dr. Mihail Muscariu a creat un cadru plăcut pentru discuțiile desfășurate la etajul stăreției, în spațiul denumit „Sala tronului”, aflat în imediata apropiere a bibliotecii. Destinate exclusiv unor evenimente culturale, cele două încăperi (cu suprafețe generoase) găzduiesc rarități patrimoniale, între care se evidențiază două jilțuri create pentru familia regală a României.

În atmosferă de liniște monahală, s-a vorbit în primul rând despre poezia de factură religioasă, în care au excelat Nichifor Crainic și Vasile Militaru, oameni de litere născuți pe aceste meleaguri. Evocări ale celor două personalități a oferit muzeograful Emil Păunescu, unul dintre inițiatorii întâlnirii.

Principalul invitat, prof. dr. Nicolae Scurtu, neobosit cercetător de manuscrise literare, a dăruit celor prezenți din cărțile și din știința lui în domeniu. Totodată, acesta a făcut o mărturisire îmbucurătoare pentru participanți, mai cu seamă pentru reprezentanții Bibliotecii județene „I. A. Bassarabescu”. Domnia sa continuă să lucreze la pregătirea unui volum consacrat patronului spiritual al Bibliotecii din Giurgiu, carte care va reuni textul inedit al tezei de licență a scriitorului și o serie de corespondențe ale acestuia cu diverși confrăți, nevalorificate până acum de cercetătorii care s-au ocupat de viața și opera lui. Profesorul a mai comunicat că, urmare a activității sale recente, se conturează și un al doilea volum de cercetări literare proprii, referitoare la scriitorii și publiciști giurgiuveni.

Dezbaterile au vizat și alte nume importante ale literaturii române, care au avut legătură cu orașul Giurgiu, cu insistență asupra scriitorilor Tudor Vianu și Ion Barbu, creatori de factură exclusiv laică. La finalul evenimentului, starețul mănăstirii a apreciat nivelul discuțiilor și a exprimat opinia că acest tip de întâlniri ar trebui continuate. Înainte de plecare, participanții au vizitat expoziția secției specializate, deschisă în urmă cu câțiva ani de Muzeul județean „Teohari Antonescu” în cadrul Mănăstirii Comana.

MĂNĂSTIREA COMANA

Întâlnire de suflet cu
prof. dr. Nicolae Scurtu (București)
pe tema
SCRIITORI ȘI ISTORIE LITERARĂ ÎN VLAȘCA

NICOLAE SCURTU
Cărți cu autografe
în biblioteca lui
Nichifor Crainic

CONVORBIRI LITERARE
NICOLAE SCURTU
NOI COMPLETĂRI
LA BIBLIOTECA
LUI LA. BASSARABESCU

Nicolae Scurtu
Cercetări
literare
SCRIITORI ȘI PUBLICIȘTI
GIURGIUENI

Participă reprezentanți ai unor instituții culturale din județul Giurgiu:
- BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „I. A. BASSARABESCU”
- MUZEUL JUDEȚEAN „TEOHARI ANTONESCU”
și altele

Moderator:
P. C. Arhimandrit dr. Mihail Muscariu,
Starețul Mănăstirii

13 noiembrie 2021

Afișul manifestării de la Mănăstirea Comana

Nicolae Scurtu și Emil Păunescu

Participanți la întâlnirea de la Mănăstirea Comana

Romanita-Maria
Stentel

Poet în rugăciune

Dimitrie Bolintineanu, cel născut în ținuturile sudice ale Câmpiei Române, în satul Bolintin, a fost devotat melecagurilor natale, a cinstit memoria înaintașilor, a fost un luptător, un revoluționar, folosind pentru înaltele idealuri patriotice arma scrisului său înflăcărat, talentul poetic dăruit de Pronia Cerească.

Pe Dimitrie Bolintineanu l-am cunoscut multe generații de tineri în școală din clasele primare, mai ales prin scrierile sale prezente în toate antologiile de literatură patriotică, mai ales *Legende Istoric*.

Acesta a fost genul literar prin care Dimitrie Bolintineanu a elogiat dragostea de patrie, vitejia eroilor neamului său, precum Ștefan cel Mare și alți conducători luminați, devotați idealurilor de libertate socială și națională.

Dar poate mai puțin cunoscute sunt unele poeme ale sale, de inspirație religioasă! Da, Dimitrie este și un poet în rugăciune. A dedicat psalmi, meditații religioase prin care glorifică minunile creației divine, culminând cu viața omului ca dar suprem.

LA IISUS PE CRUCE – este o astfel de meditație religioasă asupra învățăturilor lui Hristos, cel care a propovăduit pacea și iubirea, în opoziție cu tiraniile de tot felul.

„O, CHRIST, cu păr de aur și cu cuvântul dulce,
Din care se revarsă al mângâierii dar
Tu însuși ai zis CHRISTE, când te-au urcat pe cruce :
Nu vrei să faci, Părinte, să treacă-acest pahar ?
Ce te gândeai tu oare, vorbind așa, Iisuse ?
Gândeai că o să piară ce tu ai semănat ?
Gândeai că Fariseii au să întoarcă mâine
Poporul din credința ce azi ai insuflat ? !
Nu sunt acei puternici ce-împiedică o doctrină
Cu toată stăruirea și influența lor !

Doctrina ta e sfântă și are viață în sine
De aceea pretutindeni lăstari adânci a prins.
Cu cât aflat-a piedici și suferinți sublimă,
Cu-atâta peste lume în noapte s-a întins.
De atunci, de tiranie noi nu temem foarte
Când se arată încă aice pe pământ !
O tiranie-n sânu-i aduce a ei moarte
Și se arată-n viață cum naște un mormânt !”

Vasile Szolga

Lumea așa cum este

Țara nebunilor

Era odată o țară în care toți oamenii erau nebuni. Arătau ca niște oameni normali dar, dacă îi observai un timp, îți dădeai seama că marea majoritate a oamenilor, dacă nu chiar toți, sunt duși cu pluta (sau cu sorcova, evident, în perioade de sărbători). Ei ! Nu erau chiar toți-toți nebuni. Mai existau unii care deși erau normali, în mulțimea nebunilor, nu se distingeau căci normalitatea era doar o altfel de nebunie. Prin acțiunile lor normale păreau chiar mai nebuni decât nebunii înșiși.

Unii nebuni se credeau oameni importanți: Cezar, Gingis Han, Napoleon și încă mulți alții care se considerau spartani, de parcă toată istoria omenirii se reîncarnase în acea țară. Alții se credeau personaje din basme sau povești: Făt Frumos, Zmeul Zmeilor, Căpcăunul și alții. O parte din nebuni se credeau personaje din filmele de ficțiune: ba unul dintre ei se considera Superman și chiar pretindea să fie premierul acelei țări. Un alt personaj, persoană importantă, negăsind un cuier își agăță paltonul de o limuzină iscând o controversă națională: dacă limuzina este cuier sau, cuierul este limuzină. Lumea normală din alte părți chiar îi considerau idioții omenirii.

În acea lume se făcea și artă. În pictură mazăgălelele, colorate sau nu, erau considerate opere de artă. Dacă însă apăreau și figuri umane, atunci, ele reprezentau figuri cu picioare crescute din cap, cu mâini în loc de urechi și alte hidoșenii care ar da coșmaruri unor ameni normali. O sculptură reprezentând un fel de broască ce semăna mai bine cu un cartof înfipt într-o țepă era culmea Michelangismului în sculptură. Erau și scriitori, cam ciudați într-adevăr, dar scriitori. Unul dintre ei, probabil pentru a nu folosi hârtia (din spirit de a proteja pădurile) scria pe dealuri cu animale, cred că erau oi. Cartea cea mai răspândită era „Idiotul”.

La un moment dat în lume se produse o pandemie cu un virus ucigaș. Evident că nebunii au considerat că e vorba de o conspirație împotriva lor, ei, considerându-se, în nebunia lor, că sunt de fapt deșteptii lumii. Dar pandemia își făcu treaba de pandemie, chiar foarte temeinic, iar nebunii, ca să arate că nu există pandemia, dădură foc spitalelor.

Ce mai calca-valca, nebunie curată. Cei care erau normali, sau păreau normali, plecară care încotro, și astfel, acea țară, după ce trecu prin pandemie dispăru, ca și când nu ar fi existat vreodată.

Un om cât un simbol: Doru Dinu Glăvan

Nicolae Dan FRUNTELATĂ

Într-o duminică de miez de toamnă, mi s-a rupt iar inima în două: am auzit la radio, acolo unde a lucrat toată viața lui, că prietenul meu, Doru Dinu Glăvan, bănașcanul dârz, gazetar de vocație, a plecat de lângă noi.

Fulgerător, devreme, cu totul nemeritat, lovit de coasa acestui blestem care taie iarba lumii noastre.

Prietenul meu, președintele Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România, este un om-simbol. Pentru că a știut să ne dea nouă, gazetarilor români, dreptul la o identitate, la o casă numai a noastră. Alergând peste tot în țară, acolo unde a renăscut conștiința condiției de gazetar, departe de hotare, unde se gândea și se vorbea românește, Doru Dinu Glăvan și-a asumat mereu calitatea de luptător, în credința celui mai mare, mai pur și mai adevărat dintre noi, Mihai Eminescu.

E o zi atât de tristă, încât pare că toată ceața lumii vine din Reșița lui și ne răpește tot aerul.

Dumnezeu să-l odihnească pe neobositul nostru prieten, pe gazetarul pursânge, pe cel cu vocație de lider al breslei noastre, Doru Dinu Glăvan !

Doru Dinu Glăvan

Nicolae Ciubuc
(1946-2021)

Într-o zi mohorâtă de noiembrie a acestui an 2021 s-a mutat la cele veșnice Nicolae Ciubuc, unul dintre cei mai vechi și constanți colaboratori ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revistei „Sud”. Nelipsit de la vreo manifestare culturală bolintineană, bun și de nădejde organizator și promotor, implicarea și abnegația regretatului Nicolae Ciubuc vor fi imposibil de înlocuit.

Nu numai cultura bolintineană a suferit o mare pierdere prin dispariția sa, ci și simțul civic al comunității a resimțit o scădere greu de recuperat.

Nicolae Ciubuc a fost un stâlp al comunității, un cetățean preocupat, preocupat de propășirea semenilor, implicat în viața localității, oferind un exemplu de urmat contemporanilor. Deplângem pierderea unui asemenea OM, căruia Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și revista „Sud” îi vor păstra veșnic amintirea, pomenindu-i faptele și spiritul viu.

Claudiu Robert TOMA

Printre gratiile vechi

Printre gratiile vechi a pătruns
o primăvărată răză
am prins-o-n șuruburi șoptindu-i
stai cuminte aici

mușcaser dintr-un colț de pâine
și băusem o carafă cu apă
prinsesem puteri

stai cuminte aici
dacă nu
chem gardienii
ei sunt înalți și frumoși
mă pot preschimba în ce vor
după bunul lor plac

bocanci tropăriră pe-aproape

atâta de clar se vedeau
în primăvărată răză
vechile răni.

Nicăieri

Pe pragul de jos
stă oala de lut scrijelită
un zumzet se iscă
stingher și prăfos

o rază se cerne
pe-o muchie de zid afumat
se spulberă semne
spre arborele cel înclinat

vreamea își iese din sine
sunt liber și totuși captiv într-un punct
îmi pare că eu sunt același mereu
și pot fi oricine

miroase-a departe
în van
încerc să numesc
să m-apropii
un abur se-nalță mereu
pe marginea gropii.

Zădărnicie

O cifră se mistuie
Și-n urmă-i alta plodește

Revino femeie
nu-i nimeni și strig
spre vechiul cadran de frig poleit

trec morții duium
culeg numai spice de fum

Voi spatele romburi
Tu rea oglindire

Văd forme-alungite și repezi
Prin sticla vorbirii.

În sine-mi

M-așez în lăuntru
ochiului meu
și orbesc
vino afară
a strigat cineva cunoscut
și totuși străin
casca lui de oțel în soare fierbea
sunt eu
am încercat să răspund cât mai clar
prin scoarța friguroasă a pleoapei.

Tot și Nimic

Înconjurat de-ntâmplări și de ceilalți
omul e singur

o furnică se suie pe brațul meu drept
iată-mă iarăși mirându-mă
cineva m-a și tăiat de pe listă

clipa îmi clatină chipul
mă prelungeste
mă unduie.

Tot mai departe

Voi clipe
cu mirosul vostru de pâine
cu gustul vostru de pește
vă pierdeți în larg

tot ce-am trăit se desprinde
mă vede
m-adulmecă
nădejde și pierdere
mai presus de-ntâlniri
cifrele scârțâie alb
uitate falange

aș vrea să scot cuie
s-aduc mângâiere ochilor
de veghe-nroșiți

mă adun împărțindu-mă.

Fragmentare

Curg semne și zvonuri
prin tunelul de oase alunec mereu
celulă-nsetată de altă celulă

zvâcnește un arc de ceasornic
prin rugini de carcasă

isprăvind voi începe
ecouri se strâng se-nclătează
între pereți vâruți

ceva se dezvăluie
și se neagă pe sine-ntr-o clipă
câteodată gândul se frânge
de propria-i povară.

Urzeală

Îmi pare că pot să-nțeleg
să curăț de coajă-ntâlnirile
am jupuit veștile
rămâne doar carnea cea crudă

prieteni vin mai aproape
în juru-mi se strâng
și vor să mă-ntrebe

buzele-s lame subțiri

pe fața cea albă de masă
pete de sânge.

Încifrare

Ochiul meu îndreptat
spre ceea ce curge,
nu se vede, oare, pe sine ?
Femeia iubită, certându-mă,
nu este ea însăși o liniște ?
pereții memoriei mi-apasă
lăuntru cel mai ascuns
și mâinile mele nicicând
nu pot să-i atingă.

Mesaje

Stătea în fața mea
cineva
clipele se înșurubau între noi
înainte și înapoi

îmi pari cunoscut
i-am zis răsfirându-mi
degetele albe subțiri
în văzduh

am stat de vorba cândva
mi-am zis unduind
în jurul unci tulpini înverzite

o tijă subțire suia
între umerii cei ascuțiți
el bucuos își mișca țeasta
într-un aer fierbinte.

Stăteam de vorbă

Stăteam de vorbă
cu niște ziduri bătute de vânt
cu înșși cavalerii mesei rotunde
cu marchize și amazoane
cu semețe femei de niciunde
pândite veșnic de toane

și peste ziduri
sclipiri de birouri
cu patroni și zerouri

vroiam cuvântul să-implânt
în pământ
pentru oaspete
ies la iveală
dintr-un mâl neștiut
osemintele proaspete

nu se mai coace văpaia
în ochiul mirat
umbra piticului
glumește pe seama nimicului

și totuși Ea aștepta
când totul stătea să apună
chemările mă limpezau de departe
o îmbrățișam și curgeam
împreună.

Ștefan Vida MARINESCU

Discurs de recepție

Ce cultă ești, iubito, pe trottoir,
ochiadele-ți... citate din poeți,
căci coapsele-ți se unduiesc sumar
când strângi, supt braț, romanul unci vieți !

Ce veselă, iubito, ești, în seară,
totală și fierbinte, într-adins,
eliberând, din plete, într-o doară,
vârtej de corbi, în patul necuprins !

Ce tristă ești, iubito-n dimineți,
când, răzvrătită, vrei să te aduni,
și renunțând la dragii de poeți,
te-ntorci la proză, ca să te răzbuni !

Ce trează, ce-adormită, te crispezi,
supt farduri ascunzându-te în pripă,
eu de parfumul tău mă-nviorez:
otravă ori balsam, scumpă risipă !

Ce veselă și tristă te fălești,
supt șold cu viscele curat păgâne,
pe clasici și moderni, dacă-i citești,
biblioteca goală-mi va rămâne !

Ce rău, ce bine-a fost, iubito-n viață,
când supt piciorul princiar, cuminte,
am suspinat, bolnav în dimineață,
uitând la duș legale vorbe sfinte !

Ce fals suna tic-tac-ul solitar,
în veacul mincinos, din răsărit,
iubeam discret, după alt fus orar,
dar timpul nostru încă n-a venit !

Cu ce îmi voi plăti acum chiria,
tot explorând prin anatomic for,
căci, tu, iubito, ești Academia
unde visam și eu, cândva, să mor ! ?

Ne despărteam adesea de veșminte
și conjugam un verb la viitor,
pierzându-ne fatal printre cuvinte,
halucinați de-un impecabil zor.

Ce bine-a fost (sau rău ?), nu mai țin minte,
Căci n-am știut nici unul cum se minte.

Revolta lucrurilor

Toate dar absolut
toate
lucrurile din jurul meu
par revoltate
(în dimineața asta
trezită cu noaptea-n cap)
iar eu sclavul obiectelor
mute
ars de insomnii
și exilat
pe propria-mi insulă plutitoare
ca un robinson
frate
noian de singurătate

Gravitația pleoapei

ne-au năpădit verbele
zidind redută lacrimii
ne poezim fără-ncetare
și ne măsurăm forțele
cu gravitația pleoapei
ocean întors spre sine
în loc de aripi
ne-au crescut

tăceri
intervale
relativitate
riduri
pășind prin oglinzi
spre fruntea luminii
urzite
egale
și iarăși ne aruncăm
de gâtul presupunerilor
poezind poezind
într-o paradă fosforescentă
a sintaxei normale
așteptând judecata de apoi
a statuiilor
degetele lacome
să sugrume
trupul de plumb
al memoriei
melanholia

Amiază arsă

Prin ziduri aud trompete
refuzându-și ecoul
treptele răzvrătirii cad una câte una
șopârle năpârlesc întruna
de insolații prezise direct
peste civilizația pietrei
în templul de vise
un imperiu de promisiuni și căințe
vagi sfinți protectori umilinte
călăuze
relicve
spectacol turistic eșalonat
vară de vară apocrifă
și fericită-n păcat
libertate în ziduri
în gura trompetelor surde
refuzându-și ecoul

Într-o veselie

Alo cum o mai duci darling
cu greșelile
cu păcatele
hei tu mătă blândă
blondă fină virgină
tot nu ți-ai tăiat ghearele
tu boală veche
vino să ne talmăcim
să ne înămolim
în piața tien-an-men
reciproc avantajos
mergând în mâini
cu cartea salimbancilor deschisă
constituțional
printre prejudecăți în slalom
urias
hei veselo golanco
cum o mai duci
cu surâsul tău fraged de atâtea
minciunile
și sărutări precise promise
cum te mai descurci
șeri
nu nu la păr
ci cu economia asta
de piață

Sorin SMĂRĂNDESCU

Îngeri cu tine

deodată azi strigă răgușit de pe cornișele întunecate
îngerii cu aripile dorinței în flăcări
se aruncă isterizați în golul privirii mele fixe
să nu vadă mai mult decât ar putea înțelege
nu am cum să cuprind ce se întâmplă
căci rar poate desluși mintea mea mai mult decât consecințe
vizibile

neprevăzutul orb numai cu tine
alături sub ochiul de somn
îți întorci palma transpirată
și-mi respiri
părul de pe ceafă șoldul secvențiat de beție
secrețiile abrutizate de nepăsare

îmi ridic înspăimântat brațele

chinuit să mă despresureze de cadavrele îngerilor
trupul nu mă ascultă
pierderea accelerată de substanță îl chircește friabil brun roz
reproducere formei buzelor tale extirpatoare
din care rășfrâng acum în mănunchi umed pene rigide tăioase
izvor gri-sânger cu frunze căzute flori albe fructe negre

corpul meu nerecunoscător lângă corpul meu abandonat mic
absență
cerul mort pe creștet la tălpi cenușa dorinței
continuă îndepărtarea unul de altul din așteptare
căci de acum nu va mai cădea niciun înger în flăcări
prin ochii mei închiși în tine

au ars cu toții

Adagietto

respiră această reproducere ieftină atârnată pe perete
hartă venețiană pentru îndreptarea potecilor casei împresurătoare
sunt

respiră lipește-ți de geam ochiul închis
mirosul meu izolat de coală imprimată brut
numără așchiile de lemn dinăuntru-n afară
sunt

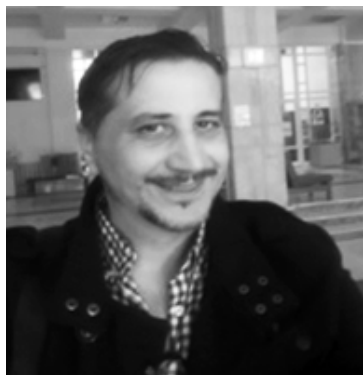
respiră trei patru legato unu
sfoara apei împletește doi lichenii cordaj tu
limba mea sugrumată pe muchii de stânci
salivă groasă cotropirea frunzelor la sfârșitul lui august
pândește la colțurile cărămizilor concatenate
sunt

respiră ucigași plățiți
zâmbetul tău rugină în straturi fojgăitoare
îmi prelinge carena tăcută de-a lungul pereților
aceste camere care se desfac sub cer
la auzul trupului
sunt

respiră incizat în carnea memoriei
doborâturi de trunchiuri la rădăcina palisadelor mele putrede
dinapoi-nainte maluri întreșesute de lăstari
sunt

respiră acest segment de carton năpădit de crăpături
fagure auritor viciu moliilor risipitoare
sunt

să te fi suflat ca pe cenușă dezintegrată din palme în vânt peste gardul de
tuia vis-tăietură cu măslini sterpi viitură prin turme de capre pianopoduri
pașilor tăi pașii mei abis avitral starman la volanul roadsterului roșu tesla
douămiiopt lăsat peste marte inimă-timp în urmă distanțe continuu sunt
tranzit respiră

George ITOAFĂ

Știri

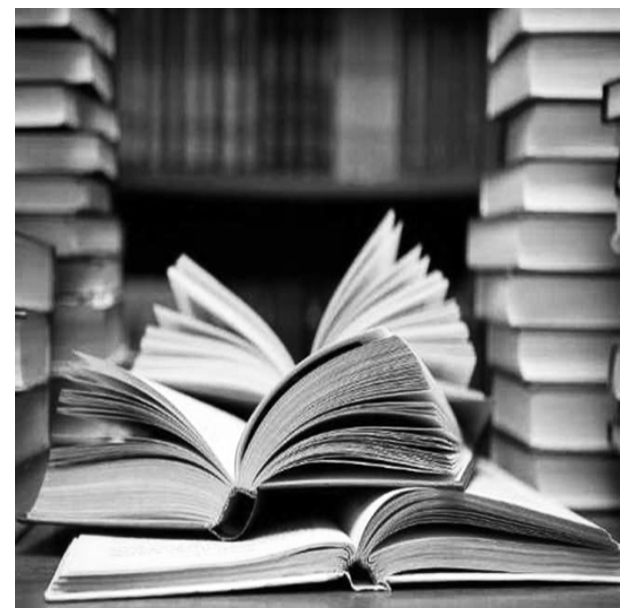
O toamnă mă culege de pe stradă
și-n cale stau capele cenușii uitate,
străbat mulțimi de frunze pe alei,
mulți dilatați cu capetele grele plâng,
imagini cenușii date de aritmii.
În mijloc de hiene trupul urlă,
cu greu răzbesc
și cred că-s numai piele,
și-au însușit cumva și gândurile mele?
Am să navighez pe șoapte
risipite-n pribegia iernii.
Eu oare-s vaccinat?
O targă zace goală, nemișcată,
într-un focar de strigăte întemnițate
cad leșinate.
Privesc în jur la paturi intubate,
mai e puțin și-am să respir
măsurile de siguranță date,
la radio se-aud doar știri,
despre vaccin.

Se fac că plouă

Ușor toamna se acoperă cu frunze,
rămânem noi în tot acest decor de foșnet
pe banca de rezervă, la marginea aleii
se pregătește de maraton zăpada,
ne vom grăbi să închidem nepăsarea-n casă,
pe-alocuri privitori ascunși după perdele
mai spionează gesturile mele când te cuprind,
și-n toată febra asta pasageră, se fac că plouă
gândurile mele.

Biet suflet

De-ar lumina biet suflet spre călător pierdut,
să-l poarte către sine, să-l regăsească-n gând,
ar fi o-ncununare a unui spațiu mut.
O cârțiță ghidată de liniște-n adânc,
mă poartă mai aproape, să-ți fac din lut veșmânt,
de-aș locui pe falii, ce se cuprind adânc,
în formele de piatră, să șlefuiască nud,
neîmbrățișate urme, mă întunecă în gând,
iau truda subterană, devin un biet dinam,
și luminez în grotă, la suflet să-mi ajung,
de afară vine-un strigăt, de spaimă mă ascund,
pământul poartă-n sine, tot trupul ce-am avut.

Documente inedite referitoare la familia Bolintineanu (III)

Vasile GRIGORESCU

Continuăm scotocirea documentelor familiei Bolintineanu, prin care ne propunem să aducem la cunoștință noi informații, nepublicate până acum, referitoare la acest neam din mijlocul căruia s-a ridicat o personalitate de talia lui Dimitrie Bolintineanu, de la a cărui trecere în neființă vom comemora 150 de ani în august 2022.

Va fi vorba de această dată despre înrudirea cu familia Voinescu, originară de pe plaiuri dâmbovițene și cu membri implicați profund în mișcările modernizatoare ale secolului al XIX-lea, inclusiv în Revoluția de la 1848.

Famiiliile Voinescu și Bolintineanu se înrudeau prin intermediul căsătoriei ce avusese loc între Ștefan Bolinteanu/Bolintineanu și Stanca Voinescu, sora negustorului târgoviștean Cârștică Voinescu. Cuplul mai înainte menționat a avut mai mulți copii, băieți și fete, printre care se numărau și Manolache și Dinu Bolintineanu, ultimul fiind ctitor la 1833-1838 al bisericii Adormirea Maicii Domnului din Bolintinul din Vale.

Textul dintre parantezele drepte și punctuația ne aparțin.

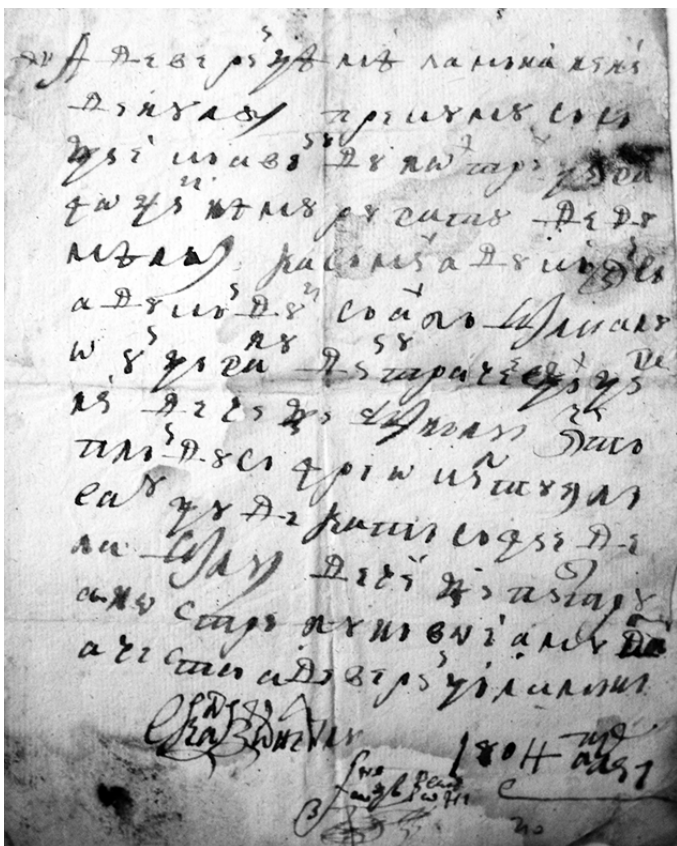
1. 7 aprilie 1804, Scarlat Voinescu se învoiește cu „nenea” Dinu Bolintineanu ca să-i aducă trei țigani fugiți și în schimb să-i dea un țigan. Original păstrat la Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC), Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/57.

„Adeverința mea la mâna neniei Dinului, precum să știe că avându-mi trei țigani, toții ne-am rugat de dumnealui ca să mi-i aducă, însă aducându-mi să aibă dumnealui o un țiganu dintr-acești țigani, deci și dumnealui, întâmplându-mă să freo chiltuială sau judecată să fie de la dumnealui. Deci și pentru a noastră bună voce amu dat acestu adeverință la mâna.

1804 aprilie 7

(ss) Scarlat Voinescu

(ss) Ioniță Voinescu.”

ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/57

2. 26 octombrie 1804, Ioniță Voinescu vinde vărului său, Dinu Bolintineanu, o fată de țigan pe nume Ancuța, ce o vânduse fratele său către vara sa, Zoia Zădăriceanu și el o luase pe baza dreptului de preempțiune (protimisis). Original păstrat la ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/60.

„Adecă eu care mă voi iscăli mai jos, dat-am zapisul meu la mâna dumnealui vărului meu, precum să se știe că i-am vândut o fată de țiganu, anume Ancuța, fata Ilenii țigancă, ce-o vânduse frate-mieu vară-mii Joiții Zădăriceanului și eu, cu protimisis, am întors-o. Acum, de a mea bună voce, am dat-o dumnealui în talere una sută și zece, care mi i-am priimit toți dăplin în mână. Deci, dumnealui să aibă a o stăpâni cu bună pace și să mă dădă frate-mieu, fiind această vânzare s-au făcut de a mea bună voce, nesilită și nimeni și pentru mai adevărata credință m-am iscălit mai jos.

1804 octombrie 26.

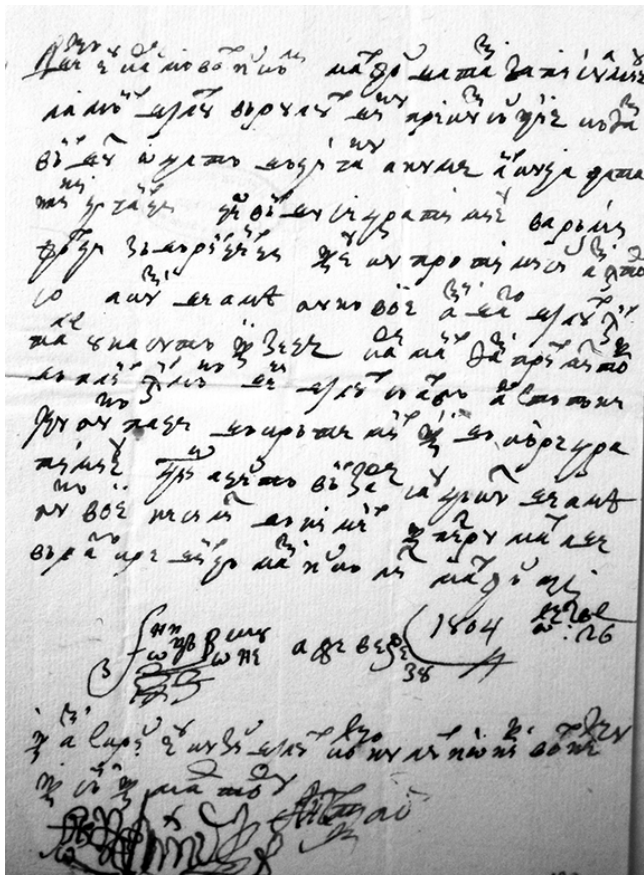
Ioniță Voinescu adeverezu

Și am scris eu, cu zisa dumnealui coconului Ioniță Voinescu și sânt și martoru

(ss) [Anton părcălabu]

(ss) [Ioniță vameș]

3. Document nedatat, însă posterior anului 1804. Zoia Zădăriceanu, soția răposatului polcovnic Ioniță Voinescu, cere ispravnicilor de Dâmbovița să orânduiască doi boieri care să facă inventarul averii rămase de pe urma soțului și a cheltuielilor, ca să cunoască fiul său, Ștefan, ce avea să moștenească. Original păstrat la ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/61.

ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/60

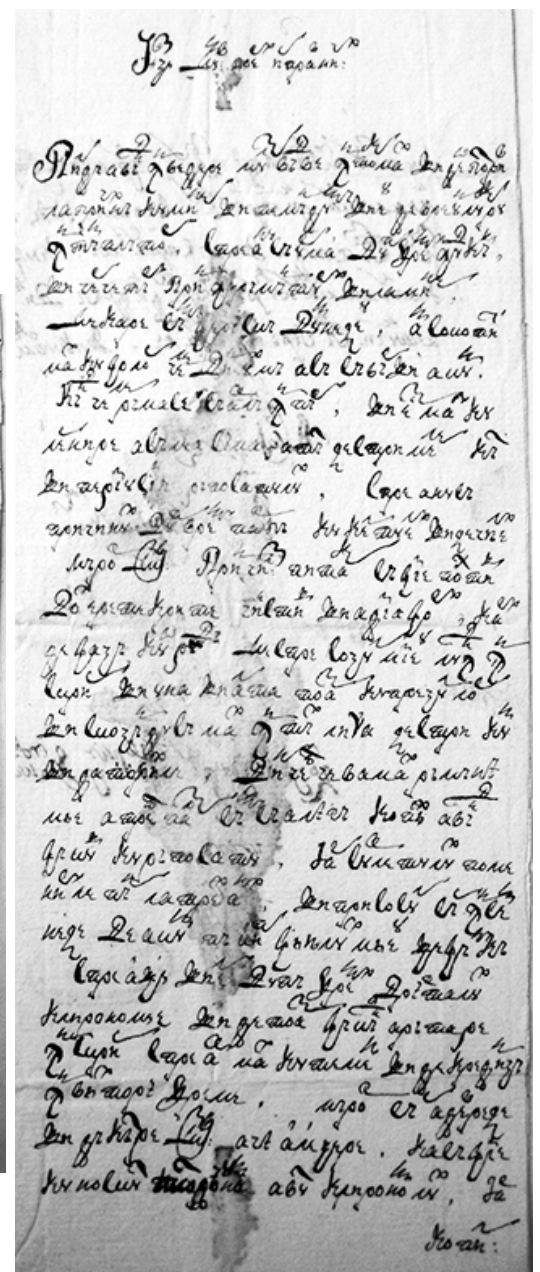
„Cinstiți dumneavoastră boeri ispravnici,

Pildă având în vedere multe văduve întocmai și deopotrivă la pricină cu mine și temându-mă și eu de vreun lucru întâmplător spre a nu să urma prenjudecări și cercetări prin jurământuri și la mine, de care să mă ferească Dumnezeu, am socotit mai cu folos cele din urmă a să săvârși acum, când cele rămase să află în păr și este mai cu lesnire a să lua seama atât zestrii mele, cât și peresii răposatului, spre a nu să pricinui, după vreme, pagubă cu cheltueli și zeciueli, mă rog dumneavoastră prin cinstitul pitac să fie pohtiți doi [eretecrite] cinstiți și [adiafori] ca să fie de față cu o rudă despre soțul meu, luând în scris și una și alta toate cuprenzul lor și scoțându-mă mai întâi lipsa zestrii, cum și datorile, din ceia ce va mai rămânea mie a treia parte să mi să aleagă, copii având făcuți cu răposatu, iar sufletului pomenirile până la trei ani și prisosul să-l însemneze de acum pă chip fiului meu, Ștefan, că spre a ști și el după care [este] dreapta lui clironomie și de toate făcând arătare în scris spre a fi mai cu temei și de credință în viitoarea vreme. Mă rog să-m adevereze și să mă dădă dumnealui acea alegere, ca să fie cunoscut [...] avutul clironomilor lui, iar copiii cu toate ce i să va cădea parte, fără a să înstreina una măcar dintr-însele să rămăie iarăși precum este, supt grija și păstrarea mea, cu făgăduială ca cel mai mic lucru prăpădindu-mă, din zestrea mea atunci să-și ceară împlinire.

Și cu plecaciune sânt,

A dumitale, prea plecată,

Zoia, soția răposatului polcovnic Ioniță Voinescu.”

ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCCLXIV/61

UN PROGRAM DE SUCCES

Emil PĂUNESCU

În anul 2007 se împlinesc 130 de ani de la proclamarea independenței de stat a țării noastre și trei decenii de la inaugurarea „Muzeului luptei pentru independența poporului român” într-o clădire istorică din municipiul Giurgiu, cea care găzduise Prefectura județului Vlașca. La propunerea muzeografului Mircea Alexa, însușită de

Copii entuziasmați de vechile meserii

directorul dr. ing. Petre Mimiș, s-a instituit o primă zi a Muzeului, dar anul următor (în contextul unor tăgădnări

politice tipice epocii postdecembriste) aceasta nu a putut fi sărbătorită.

De aceea, de convență cu majoritatea colegilor, am propus reunirea mai multor activități într-un program complex, intitulat „Zilele Muzeului giurgiuvean”, care – prin număr, varietate și (atunci când se întrunesc condiții materiale, financiare și umane favorabile) strălucire – să-i confere un impact sporit asupra publicului, dar și asupra specialiștilor și autorităților. Din 2009 acest program s-a desfășurat cu o amploare variabilă, propunând în fiecare an expoziții, conferințe, simpozioane, mese rotunde, lansări de cărți, minispectacole și alte manifestări culturale. El a fost proiectat pentru ultima decadă a lunii septembrie, cu intenția de a include ziua echinocțiului de toamnă, aceeași cu ziua atestării documentare a localității noastre de reședință (23 septembrie 1403). La alegerea perioadei s-a avut în vedere și faptul că ne aflăm într-un anotimp de „culegere a roadelor”, după reluarea cursurilor școlare și după retragerea arheologilor la sediu, într-o vreme de regulă fastă din punct de vedere meteorologic.

În societatea românească de azi, prea tulburată de dese schimbări (cu și fără rost), nu este prețuită cum s-ar cuveni ideea de continuitate, fără de care nu este posibilă consolidarea unor tradiții și a unui specific. Un program precum cel de la Muzeul giurgiuvean, care a devenit un

pilon important în planurile anuale și în strategia așezământului, este vital pentru propășirea acestuia. Succesele înregistrate mai bine de un deceniu și demonstrația făcută la ultimele două ediții de supraviețuire dincolo de constrângerile epidemiologice au confirmat utilitatea lui.

Lansare de carte la Muzeul Teoharie Antonescu, Giurgiu

L-am rugat pe colegul Gelu Brîncoveanu să detalieze desfășurarea ultimei ediții, scoțându-i în evidență varietatea și caracterul bilanțier.

„Zilele Muzeului giurgiuvean” în vreme de pandemie

Gelu BRÎNCOVEANU

Ediția a XIV-a a programului aniversar anual organizat de Muzeul județean „Teohari Antonescu” a avut un caracter restrâns. Desfășurată la Gogoșari, Comana și Giurgiu, cu respectarea condițiilor impuse de autorități în contextul pandemiei COVID 19, suita manifestărilor a demonstrat încă o dată capacitatea muzeografilor giurgiuveni de a aborda teme variate.

Comemorare Petre Ghelmez

Seria manifestărilor a început marți, 28 septembrie a. c., la Gogoșari, unde „poetul bobului de grâu” a fost comemorat la două decenii de la moarte în cadrul unui eveniment special, intitulat „In memoriam Petre Ghelmez”. Organizată de Muzeu în colaborare cu Primăria comunei Gogoșari, cu participarea Școlii gimnaziale, Bibliotecii și Bisericii, solemnitatea a

Ceremonia de comemorare la mormântul poetului Petre Ghelmez

început cu o slujbă religioasă (oficiată în lăcașul de cult din Rălești, de către preoții din cele două localități amintite), continuată și încheiată la mormântul poetului aflat în cimitirul din localitatea sa natală. Slujba a fost urmată de recitări din creația lui Petre Ghelmez, susținute la casa memorială a acestuia de către elevii ai școlilor din Gogoșari și Izvoru, care au prezentat versuri dedicate de poet copiilor.

Programat inițial în luna martie a. c., acest eveniment comemorativ, propus de secția de istorie memorială a

Muzeului, s-a desfășurat cu întârziere față de data oficială a morții lui Petre Ghelmez (9 martie 2001), din cauza condițiilor impuse de autorități, în același context pandemic COVID 19.

Masă rotundă la Mănăstirea Comana

O altă activitate din cadrul programului „Zilele Muzeului giurgiuvean”, desfășurată vineri, 1 octombrie a. c., la Mănăstirea Comana, a reunit muzeografi și reprezentanți ai gazdelor la masa rotundă cu tema „Teologi, preoți și călugări vlăscești”. În cadrul dezbaterii au fost aduse în atenție personalități de marcă ale teologiei române, născute pe aceste meleaguri. În discursul său, muzeograful Emil Păunescu, inițiatorul evenimentului, a amintit câteva dintre numele importante ale domeniului, cu referiri din Evul Mediu până în prezent. Între cei evidențiați îi amintim pe Filotei, fiul Agăi Jipa din Mârșea, Nichifor Crainic, Dumitru Popescu, Emilian Vasilescu, mitropolitul Tit Simedrea, dar și preoți din mediul rural, care au lăsat în urmă lucrări publicate, cum ar fi Emanuel Copăcianu. Organizată de Muzeu, în colaborare cu Episcopia și Mănăstirea, întâlnirea s-a bucurat de participarea starețului dr. Mihail Muscariu și a monahului Spiridon.

Atelier educativ și lansare de carte

Anterior dezbaterilor teologice la care am făcut referire mai sus, programul aniversar a mai cuprins atelierul educativ „Ocupații la Dunărea de Jos”, desfășurat în localitatea Comana (29 septembrie a. c.), la propunerea secției de arheologie a Muzeului. Derulat ca parteneriat între instituția noastră și două organizații neguvernamentale, acesta s-a adresat unor copii proveniți din medii dezavantajate. La finalul activităților din cadrul atelierului, participanții au vizitat secția muzeală, aflată în incinta mănăstirii ctitorite de domnitorul Vlad Țepeș, precum și Parcul Natural.

„Zilele Muzeului giurgiuvean” s-au încheiat sâmbătă, 2 octombrie a. c., cu lansarea volumului „Ayahuasca, între mit și realitate” (Editura Pro Universitaria, București, 2021), semnat de Cătălin Țone. Moderat de av. Gabriel

Dumitru, managerul Muzeului județean „Teohari Antonescu”, evenimentul inițiat de conducătorul instituției a reunit public specializat, care a dialogat cu autorul pe tema lucrării prezentate. Volum care, după cum arată în „Cuvânt înainte” prof. univ. dr. Tudorel Butoi „este practic un studiu internațional de valoare ce are la

Participanți la masa rotundă de la Mănăstirea Comana

bază zeci de lucrări editate pe mai multe continente”. Din același „Cuvânt...” despre Cătălin Țone aflăm de la academicianul Constantin Bălăceanu Stolnici: „este un cunoscut polițist care s-a remarcat în activitatea operativă, dar care s-a aplecat individual asupra zonei de prevenire și a celei de cercetare în domeniul său de competență; astfel unele dintre propunerile sale, materializate în diferite lucrări, au devenit norme în legislația de specialitate”.

Lansarea de carte a avut loc la sediul central al Muzeului, clădire monument istoric care urmează să intre într-un proiect de reabilitare cu finanțare din Norvegia. Activitatea de consolidare a clădirii și de reamenajare a spațiului expozițional este prevăzută să se desfășoare pe durata a trei ani. Aceasta nu înseamnă însă că Muzeul își va stopa activitățile cultural-educative, adresate (după cum se poate observa) unui public răspândit în plan geografic, cu vârste și pregătiri socio-profesionale diverse.

De la o vreme, în ultimii ani – semn de bătrânețe ? Poate ! – obișnuiesc ca în unele seri de la sfârșitul anului să umblu prin teancurile de fotografii și să-mi amintesc de oameni și momente din trecut, de care mă leagă multe amintiri, unele duioase, altele mai puțin, însă toate vorbindu-mi de clipe care nu se uită și, firește, nu se vor mai întoarce niciodată. Ca și tinerețea noastră, de altfel.

Printre multe fotografii pe care le păstrez cu sfințenie se află și un mic set de imagini din urmă cu mai bine de o jumătate de secol, realizate la colindul studenților de la Facultatea de Limba și Literatură Română pe la casele unor profesori universitari și scriitori de prestigiu în anul de grație 1968.

Obiceiul începuse cu puțină vreme în urmă, să fi fost trei-patru ani, nu mai mult, și se bucura de o bună și frumoasă primire din partea tuturor.

Ceva mai devreme, la Anul Nou 1967 colegii ai noștri îl colindaseră, între alții, pe Tudor Arghezi și după Revelionul aceluiași an ieșise chiar și un mic scandal. George Ivașcu, profesor la facultate și director al revistei „Contemporanul” îi ceruse lui Vasile Blendea, fotografu colindătorilor de atunci o fotografie făcută cu acel prilej la Mărțișor, colegul nostru i-a dat-o și ea a fost publicată în primul număr din 1968 al săptămânalului amintit. Gestul l-a supărat pe Arghezi, care a scris o notă de protest în presă (spunea acolo că n-a crezut că o imagine destinată unui album de familie poate deveni un „obiect de comerț”), amenințând că-l va da în judecată pe autorul fotografiei. În fine, la intervenția diplomatică a profesorului Ivașcu conflictul s-a stins, ca să zic așa, înainte de a începe...

Revelion 1968. O altă echipă de studenți a preluat ideea de a colinda pe la „fețele subțiri” ale literelor și iată-ne, așadar, gata să trecem la acțiune. Am împrumutat de la Casa de Cultură a Studenților costume populare, iar cineva a „subtilizat” de la bibliotecă textul tradițional al „Plugului”, că nu se cădea ca tocmai noi, studenți la Filologie, să colindăm cu improvizații de genul „La un colț de cotitură...”, cum făceau pe atunci țigănușii prin tramvaiele și autobuzele din București.

În „strategia” aceluiași colind (cred că nici nu se putea altfel !) ni l-am luat aliat pe profesorul George Ivașcu, cel care era în cele mai bune relații cu toți cei pe care voiam noi să-i colindăm. D-sa ne-a dat o listă cu profesorii și scriitorii care erau dispuși să ne primească, viitoare gazde cu care, se înțelege, discutase personal mai înainte, stabilindu-ne ordinea și „traseul” pe care urma să mergem, evident în funcție de cartierul și străzile unde locuiau aceia.

Pentru acțiunea la care ni l-am făcut părtaş în acea noapte, d-l George Ivașcu s-a transformat într-un fel de centralist telefonic, indicându-ne ordinea și chiar ora la care să fim prezenți la fiecare om de pe listă. Unul dintre noi îl apela pe George Ivașcu după plecarea de la fiecare colindat, iar d-sa ne spunea scurt: „Acum mergeți la cutare, pe strada cutare !”.

Ne conformam imediat, iar „dispecerul” ocazional nu ne lăsa să batem străzile la întâmplare.

Ca bun și mai vechi cunosător al Capitalei și în plus știind că locul nostru de plecare era de la Căminele studențești din Grozăvești, ne indica ordinea „colindelor”.

Primul popas l-am făcut la casa profesorului, criticului și istoricului literar Șerban Cioculescu, care locuia cel mai aproape, în Cotroceni. Dânsul ne-a primit cu bucurie, ne-a invitat într-o cameră în care era un pom de Crăciun, frumos împodobit, ne-a invitat lângă el și a așteptat să ne „producem”. „Rapsodul” nostru era gata-gata să recite când maestrul Cioculescu s-a adresat doamnei lui: „Dragă, stinge lumina lampadarului, că e mai frumos doar cu luminile pomului !”.

Doamna i-a ascultat sfatul, iar noi – stupoare ! – am fost puși imediat într-o situație destul de delicată.

Cine a citit textul original al „Plugului” tradițional (cel din culegerea lui G. Dem. Teodorescu și din alte culegeri), știe că acela are dimensiuni mari. Rapsodul nostru n-avuse timp să-l învețe în întregime pe de rost și stabiliserăm mai înainte ca eu, fiind ceva mai mic de statură, să mă așez în spatele recitatorului și, la nevoie, să-i suflu versurile pe care nu le știa.

Dar cum să pot eu, la rândul-mi, să citesc doar la lumina unor beculețe din pom ?

Spontan, ca la un semn s-a găsit soluția ieșirii din încurcătură: în clipa în care simțeam că omul nostru este gata-gata să se poticnească, cineva din spatele grupului striga refrenul: „La mai mânați, măi !”.

Iar noi cu toții „mănam”, fiindcă eram dotați cu clopote, buhaiuri și altele, mai puțin bice, fiindcă e lesne de înțeles că spațiul nu ne-ar fi permis să le pocnim. Cred că dl. Șerban Cioculescu și-o fi dat și el seama că ne-a pus în încurcătură cu stingerea luminii, însă nu ne-a spus-o. Nu era momentul de critici. Ne-a invitat la un pahar de vin, ne-a tratat cu prăjituri făcute de doamna sa și-apoi (deformație profesională ? Poate !) a început să ne arate câteva rarități bibliofile din propria colecție, zăbovind cu explicații detaliate la fiecare dintre ele.

Minutele treceau și noi stăteam ca pe ace. Riscam să intrăm în criză de timp. Nu mai știu nici cum și nici când ne-am eschivat și am plecat. Nu înainte ca Vasile Blendea, prețiosul nostru coleg, să immortalizeze pe pelicula fotografică momentul...

Acum mai bine de cincizeci de ani... Un colind studențesc de neuitat

Florentin POPESCU

Când am ajuns în stradă, în casca telefonului public, vocea profesorului Ivașcu a răsunat clar: „Acum duceți-vă pe bulevardul Magheru, la Savin Bratu. I-am telefonat eu și vă așteaptă !”

Cunoscutul critic și apreciatul profesor Savin Bratu ne-a primit și el cu multă căldură. Era singur acasă și-ntr-o vreme, după ce ne-a arătat o masă lungă, plină de fișe alcătuite pentru viitoarele lui cărți, a dat un telefon și ne-a rugat să mai spunem măcar o strofă din colind persoanei de la celălalt capăt al firului. Acolo se afla fiica lui, pe care o iubea foarte mult și, dacă nu cumva mă

Dacă nu cumva memoria îmi joacă feste după atâta amar de vreme, următorul popas l-am făcut la casa d-nei Matilda Caragiu, sora marelui actor, profesoara noastră la o disciplină de lingvistică, iar ultimul la domiciliul „dispecerului” din acea noapte, d-l George Ivașcu, profesor cu care ne-am întreținut ceva mai mult. El nu pleca nicăieri. La o vreme ne-a prezentat volumul I al „Istoriei literaturii române”, scris de d-sa, al cărui semnal editorial tocmai îl primise. O carte frumoasă și elegantă, bogat ilustrată și pentru care la vremea aceea (dar și după) mulți confrăți scriitori, critici și istorici literari îl puteau invidia. Ne-a promis că atunci când va primi exemplarele de autor ce i se cuveneau gratuit din tiraj ne va da și nouă, la fiecare, câte o carte. (Că ulterior și-a uitat promisiunea e o altă poveste...)

Când am plecat de la George Ivașcu, zorii prindeau să se reverse peste București. Peste Bucureștiul care încheia o astfel de noapte plină de bucurie, de urări și de toasturi.

Luminile de la ferestre se stinseseră una după alta și străzile păreau pustii. Doar aici-colo mai vedea un autobuz sau un tramvai ducându-i spre casele lor pe ultimii petrecăreți.

Intrasem deja în prima zi a Anului Nou. Anul 1968, iar colindul nostru devenea deja o amintire. O amintire pe care n-aveam s-o mai uităm niciodată, după cum, pentru mine de neuitat aveau să fie și cele ce i-au urmat.

Pe Șerban Cioculescu aveam să-l întâlnesc de multe ori la „Rotonda 13” de la Muzeul Național al Literaturii, unde ajunsese vestit pentru umorul și calambururile provocate de diverse evocări al unor scriitori mai vechi ori mai noi.

Într-o vreme i-am solicitat un autograf pe o micromonografie, iar d-sa mi-a scris pe pagina de gardă: „Lui Florentin Popescu, în amintirea Plugușorului”.

Peste ani, prin 1984, oferindu-i cartea „Pe urmele lui Vasile Voiculescu”, a stat de vorbă cu mine mai multe minute. Eram singuri, în fața sălii de manuscrise a Bibliotecii Academiei Române și și-a dat frâu liber amintirilor despre cel care a scris „Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară” și minunate povestiri fantastice. Fuseseră prieteni și-l legau de scriitorul buzoian multe amintiri.

Nu mică mi-a fost mirarea și surprinderea când, nici după două săptămâni a scris o cronică elogioasă la cartea mea, o cronică pe o pagină întreagă din „România literară”, unde ținea o rubrică foarte citită pe atunci „Breviar”.

Prin 2015-2016, realizând un interviu cu fiul lui, Barbu Cioculescu (pentru rubrica „Seniorii literaturii noastre”, ținută în „Bucureștiul literar și artistic”) am ajuns din nou în „Casa Cioculeștilor” din Cotroceni. Atmosfera, cadrul, liniștea de acolo încă mai păstrau ceva din ceea ce întâlnisem odinioară acolo. Lipsea, însă, amfitrionul pipăind cu sfială manuscrise și piese literare rare, din alte veacuri. Și, bineînțeles, lipsea și grupul zgomotos de studenți gata să izbucnească:

„La mai mânați, măi ! Hăi ! Hăi !”.

Nu de puține ori în drumurile mele prin Capitală pașii mă poartă și prin Piața Romană. Fac totuși doar câțiva pași și mă opresc în fața blocului pe care locuitorii urbei îl numesc „Casata”. Un bloc relativ nou, cu multe etaje și la parter cu un local în care adastă în fața unor consumații mai mult tinerii. Și mă întreb atunci câți dintre ei vor fi știind că pe locul blocului de acum s-a aflat un altul, cu același nume, prăbușit la cutremurul din 1977 ? Și mă mai întreb câți oare dintre ei vor fi știind că acolo, în blocul de dinaintea celui de azi a locuit și Savin Bratu, criticul literar, dar mai ales profesorul atât de iubit de studenții deceniului șapte de la Facultatea de Limba și Literatură Română.

Miile de fișe la care priveam mirați și plini de admirație, noi cei câțiva colindători din noaptea amintitului Revelion au dispărut pentru totdeauna, împreună cu cel care trudise să le alcătuiască, sub dărmăturile seismului care a cutremurat Bucureștiul la 4 martie 1977.

La vreo douăzeci și ceva de ani mai târziu după Plugușorul nostru rămas de pomină, mă aflu cu un grup de scriitori la Muzeul Bălceștilor din Vâlcea și la un moment dat am observat că o doamnă nu prea vârstnică, având o figură frumoasă și un cap străjuit de plete argintii, mă privește insistent și cu o anume curiozitate. N-am dat prea mare atenție, dar după o vreme acea persoană distinsă a venit direct către mine și m-a abordat: „Dumneata n-ai fost cumva studentul meu ?”. Am rămas mirat. „Nu cred. Nu-mi amintesc ! să fi fost vreodată studentul dumneavoastră. Cred că mă confundați !...”. „N-ai făcut Filologia la București ?” a continuat ea. „Ba da !” i-am răspuns. La care proaspăta mea interlocutoare a zămbit: „Eu sunt Matilda Caragiu. Îmi pare rău că nu-ți mai amintesc de mine !...”

(continuare în pag. 31)

La Șerban Cioculescu

La Zaharia Stancu

înșeală memoria, în clipa aceea se afla undeva în străinătate.

În casa lui de la șosea, Zaharia Stancu, de departe cea mai importantă personalitate pe care o colindam în acea memorabilă noapte, ne-a primit într-o marchiză, un fel de anticameră, iar atunci când doamna Stancu i-a propus „Zaharia, invită-i pe băieții înăuntru. E mai multă lumină !” scriitorul a răspuns: „Lasă, dragă, e aceeași lumină pretutindeni !”. În treacăt fie spus, pentru o clipă mi-am amintit de stilul lui din proză și parcă m-aș fi așteptat să-l aud repetând: „Pretutindeni e aceeași lumină !...”

În stradă, la primul telefon public ieșit în cale (pe atunci nici măcar nu se puteau imagina telefoanele mobile de azi), apelat, George Ivașcu ne-a răspuns: „Acum mergeți cât puteți de repede la George Macovescu, fiindcă la un șpe jumate pleacă la Revelionul Diplomaților și nu-l mai prindeți !”.

Goană spre strada Herăstrău, parcă așa se numea, de lângă parcul cu același nume.

Dl. George Macovescu, ministrul de externe al României la acea dată și profesorul sobru, delicat și discret pe care între două deplasări prin străinătăți îl ascultam în amfiteatrul Odobescu vorbindu-ne despre frumusețea și farmecul literaturii, despre marii scriitori ai lumii, ieșise să ne aștepte pe pragul vilei. Ne-a invitat imediat în sufragerie, ne-a ascultat urările și numaidecât după aceea ne-a pofit într-o încăpere apropiată. Acolo era o masă plină de bunătați, culinare și alcoolice, cum, studenți modești și săraci cum eram noi, nu mai văzusem nicăieri până atunci. Realizând pe loc că suntem de-a dreptul blocați, a încercat să destindă atmosfera. Rând pe rând ne-a explicat ce băuturi aveam în față și ce se afla pe platouri, îmbiindu-ne să ne servim cu ce ne place. Dar s-o facem mai repede, fiindcă nu voia să întârzie la Revelionul Diplomaților, unde trebuia să ajungă și protocolul nu i-ar fi permis să întârzie. Nu mai știu dacă Blendea a apucat să facă măcar o fotografie sau două. În orice caz în mica mea colecție n-am aflat așa ceva...

(urmăre din pagina 30)

La puțină vreme după evenimentele din decembrie 1989 erau la modă jurnalele și memoriile care, chipurile, nu putuseră vedea lumina tiparului mai înainte. Și nu neapărat din motive politice.

Eram redactor la Editura „Albatros” și am propus editarea jurnalului lui George Macovescu. Auzisem eu, nu mai știu de unde și de la cine, că acest conștient din Buzău ar fi ținut un jurnal și, dată fiind biografia omului și funcțiile pe care le-a deținut de-a lungul anilor, eram sigur că e vorba de o scriere interesantă, care putea stârni un mare interes.

Așadar, l-am căutat pe George Macovescu și nu mi-a fost prea greu să-l gășesc. Locuia în aceeași vilă în care îl colindasem odinioară. Am avut apoi câteva întâlniri cu d-sa și am primit tot atâtea promisiuni în ce privea demersul meu editorial. Ținea, într-adevăr un jurnal, însă nu se grăbea să-l publice. Mai ales că în acele momente aproape toți foștii demnitari din regimul comunist erau blamați, uneori pe nedrept. Poate se temea să intre în gura presei. Vorbeam despre Buzău și despre buzoieni și la un moment dat mi-a mărturisit cu tristete că la Joseni, satul lui natal, nu mai are pe nimeni. Că-ntr-o vreme a vorbit cu autoritățile de acolo și i s-a promis amenajarea unui colț memorial al tatălui său, fost învățător în localitate. Le-a dus documente și fotografii, dar după un an, revenind, a constatat că toate zăceau într-un depozit, fără să se fi atins nimeni de ele.

Tentativa editării jurnalului lui George Macovescu a eșuat, cartea apărând după mai mulți ani la o altă editură.

Mai încoace, prin 2005 am aflat că scriitorul a murit în Spania, unde se retrăsese la fiica lui după ce unul dintre potenții puterii instalate după 1989 l-ar fi deposedat de locuință.

Nefericit sfârșit de viață pentru un diplomat, scriitor și om de cultură care a însemnat totuși ceva pentru România...

În ultimii ani foarte mulți conaționali ai noștri, furați de mirajul audio-vizualului (Internet, televiziune ș.a.) au început în mod ciudat (și trist!) să se debaraseze de cărțile din bibliotecile personale, așa încât la colțuri de stradă, pe trotuare, unde te aștepti și unde nu te aștepti se vând cărți de toate felurile.

Și așa se face că la o tonetă de pe Calea Rahovei am aflat într-o bună zi și „Istoria literaturii române” scrisă de George Ivașcu, pe care ne-o promisese nouă, colindătorilor cu prilejul aceluși Plugușor de odinioară...

Azi, când privesc cele câteva fotografii de la colindul nostru de atunci gândul mă poartă și către cei ce alcătuiau gălăgioasă ceată a urătorilor.

Vasile Blendea, „coconu Vasilică”, fotograful nostru a făcut o frumoasă carieră în domeniul imaginilor imortalizate pe hârtie. A fotografiat o foarte mare parte a celebriților vremii: oameni de știință, scriitori, artiști, sportivi. S-a bucurat de glorie în rândul lor și nu numai al lor. Era căutat de reviste și de ziare. Deținea o fototecă pentru care l-ar fi invidiat oricare mânuitor al aparatului fotografic din țară și chiar din lume. În modestul lui apartament din Colentina, unde locuia, avea o cameră plină de clișee, pe care la un moment dat nu mai reușea să le transpună pe hârtie.

Prin 2005-2006 am pus împreună la cale realizarea unei cărți despre viața și activitatea lui. O gândisem sub forma unui serial care urma să apară mai întâi în revista „Sud” și apoi în volum. Dar moartea l-a răpit dintre noi înainte de vreme și n-a mai apucat să vadă decât primele trei episoade, următoarele apărând postum, ca și cartea pe care am intitulat-o „O istorie literară în imagini. De la G. Călinescu la Nichita Stănescu”, apărută în 2008. În paginile ei am adunat informații despre biografia acestui prieten, am publicat fotografii din arhiva lui și am reprodușt prețioase autografe pe care le-a primit de la mari personalități.

Era iubit de toată lumea și nu numai pentru vocația de fotoreporter, pe care a ilustrat-o atât de pregnant și convingător, ci și pentru talentul lui de actor: imita la perfecție vocile unor scriitori, actori, artiști, ziariști și alții, această virtute (fiindcă, fără îndoială, era vorba de o virtute) prilejuind multe situații comice în diverse anturaje din societate.

Mihai Moraru a făcut o frumoasă carieră universitară, afirmându-se la catedrele Filologiei bucureștene, dar și cu prilejul unor lectorate pe care le-a susținut în Spania. A publicat puțin, dar consistent, istorie și critică literară, remarcându-se și ca editor în cadrul Institutului de specialitate al Academiei.

Ioan Adam, un ardelean ambițios, a practicat și practic și azi, cu devoțiune istoria literară și publicistica, semnând cărți de critică și îngrijiri de ediții unanim apreciate în lumea culturală. Într-o vreme, prin 2003-2004 am fost din nou colegi, la ziarul „Vocea României”, care a avut o viață scurtă.

Dumitru Adam s-a afirmat ca ziarist în cadrul Radioului Central, dar și la publicații precum „Lumea” sau „Flacăra”, în vreme ce Paul Agarici, un fel de umbră a lui Vasile Blendea, a devenit și el fotoreporter la un săptămânal, ulterior emigrând în S.U.A., unde i s-a recunoscut competența în materie. Nu mai știu dacă azi, ca pensionar, trăiește tot acolo sau a revenit în țară.

„Papașă”, Constantin Nedelcu, omul care era pe post de recitator al Plugului (fiindcă avea o voce impunătoare, ca de actor) a rămas profesor în Vrancea natală și n-am mai auzit nimic de el până azi. Nici dacă mai trăiește sau nu...

Și în fine eu, cel care v-a povestit toate astea pentru că trebuia să le povestească cineva, ca să nu se uite. Și cum niciunul dintre colegii mei din „ceată” n-a făcut-o (cel puțin până acum), iată că m-am învrednicit eu să scriu.

Și cum despre mine unii dintre cei care ați ajuns cu lectura până aici mai știți câte ceva, nu-mi rămâne decât să mă opresc și să semnez.

Vernisajul expoziției „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu”

Andreea GRIGORE

Ediția a IX-a a Festivalului „Toamna Culturală Bolintineană 2021” a debutat pe 8 octombrie 2021 cu vernisajul expoziției „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu”. Evenimentul s-a desfășurat în organizarea Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineană, în colaborare cu Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei Bolintin Vale. Locația aleasă a fost una de o importanță deosebită pentru comunitatea bolintineană, o clădire monument istoric – Poșta Veche – cumpărată de primăria orașului pentru a i se da o destinație culturală, respectiv cea de bibliotecă.

Expoziția temporară „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu”, face parte din evenimentele programate a se desfășura în cadrul „Anului Comemorativ Dimitrie Bolintineanu” și își propune să arate aspecte inedite, documente, imagini din viața unor oameni care au fost contemporani cu marele poet. Primul „episod” a fost dedicat unciă dintre cele mai vechi și importante familii bolintinene – Dobrișan – ale cărei începuturi sunt atestate documentar în veacul al XVIII-lea și care a avut o contribuție importantă la prefacerile și dezvoltarea localității de baștină. Între contemporanii lui Dimitrie Bolintineanu din familia Dobrișan se numără negustori, comercianți, primari, antreprenori, meseriași de tot felul... Un strămoș al acestui neam din veacul al XVIII-lea a fost diaconul Manolache, moșnean din stirpea Știrbescu-Bolintineanu.

Organizatorii expoziției mulțumesc pentru colaborarea exemplară și reușita manifestării d-nei Monica Dobrișan și dlui Victor Dobrișan.

Cea de-a doua parte a evenimentului a fost rezervată patrimoniului cultural imaterial și anume „arte de a face”, adică preparării și degustării savurosului „pâsat de Bolintin”, un preparat culinar cu o vechime ancestrală, ce urmează o rețetă originală, utilizată exclusiv în arealul orașului. Rolul de „tezaur uman viu”, de păstrătoare a acestei vechi rețete, a aparținut d-nei Fănuța Dobrin, careia îi mulțumim pentru sprijinul acordat.

Afișul expoziției „Genealogica”, 8 octombrie 2021

Lângă arborele genealogic al familiei, în dreapta, Monica Dobrișan

Imagine de la vernisajul expoziției

În centrul imaginii se află bunicul (Victor Dobrișan) și nepoata (Emona Dobrișan-Tudose)

FESTIVALUL TOAMNA CULTURALĂ BOLINTINEANĂ

Cinci cetățeni de onoare ai Bolintinului sărbătoriți la aniversarea a 25 de ani de existență ai revistei SUD

Gabriel DRAGNEA

În ecuația predasciană a curgerii anilor, timpul parcă nu mai are răbdare nici cu omul, nici cu faptele lui. Totul se contractă în universul actorilor lumii, fie ei scriitori, muzicieni, pictori, regizori, sculptori sau simpli trecători pe trotuarele mai vechi sau mai noi

P.C. preoți Ion Șerban și Daniel Preoteasa oficiind slujba de pomenire a lui D. Bolintineanu

ale orașului. Un oraș care a învățat să tacă sub pasul tot mai grăbit al cetățeanului mereu în tranzit pe lângă istoria ascunsă în ziduri crăpate și porți cu lacăt. Timpul acesta lacom se hrănește permanent cu faptele noastre, cu reacțiile mai mult sau mai puțin echilibrate, cu regrete și păreri de rău mărturisite sau ascunse, cu gânduri și vise cioplite în lemn, traduse în note de portativ sau valsând natural pe coli de hârtie. Și, ca în cronologia facerii lumii, mai trece o noapte, se așterne o nouă dimineață și apare în nuanțe și culori noi o proaspătă zi în care totul se consemnează devenind peste ani dovadă sau semn în albumul faptelor și evenimentelor care contează.

În acest album al faptelor care fac diferența, până la urmă, între glas și tăcere, între pas și staționarea inutilă, se regăsește și activitatea revistei „Sud” care a împlinit anul acesta 25 de ani de la publicarea primului număr.

Omagiu la mormântul lui C. Carbarău, fondatorul revistei SUD

Aparținând Festivalului „Toamna Culturală Bolintineană” ajuns la cea de-a IX-a ediție, această acțiune a fost marcată prin mai multe manifestări culturale la care au participat personalități din lumea literară și universitară, artiști plastici, istorici și critici literari sau gazetari recunoscuți în branșă.

Ziua de 16 octombrie 2021 a început cu inaugurarea „Galeriei Cetățenilor de Onoare Bolintineni” și vizitarea expoziției „Genealogica – Bolintinenii lui Bolintineanu, episodul I – familia Dobrișan-Ștefănescu-Grigoriu” care s-a desfășurat la sediul bibliotecii orașenești din Bolintin Vale. După participarea la inaugurarea expoziției, cu toții ne-am deplasat la biserică din localitate unde a avut loc o slujbă de comemorare a poetului Dimitrie Bolintineanu, la mormântul și monumentul acestuia, aflat în curtea bisericii, depunându-se o coroană de flori din partea ACTIB și a revistei „Sud”. Tot în semn de respect, de data aceasta față de fondatorul revistei „Sud”, participanții s-au deplasat la mormântul ziaristului și cronicarului Constantin Carbarău. „Revista Sud este un produs al arealului bolintinean. Născută din inițiativa publicistului Constantin Carbarău, dar și prin efortul celor care i s-au alăturat, nume recunoscute din publicistica românească, cu experiență în arta scrisului, atât din județul Giurgiu, cât și din capitală. Constantin Carbarău mărturisise, la un moment dat, că nu mai exista, pe atunci, o asemenea publicație între Olt și Borcea. În pofida unor dificultăți, revista a crescut și a reușit să se impună, în paginile sale semnând nume remarcabile ale elitelor intelectuale românești”, a declarat Vasile Grigore, redactorul șef al revistei „Sud”, în deschiderea

evenimentului aniversar, organizat în data de 16 octombrie a acestui an, în polivalenta sală de sport din Bolintin Vale. A completat spunând că „au mai rămas, din păcate, puțini dintre aceia care semnau în primul număr al revistei. S-au dus la cele veșnice regretații Constantin Carbarău, Theodor Vîrgolici, Dumitru Dumitrică, Petre Ghelmez, Dumitran Frunză. Dintre ceilalți colaboratori ai primului număr, din diferite motive, care țin, mai ales de vârstă, de starea de sănătate, doar unul singur se află astăzi, în acest moment, printre noi. Este vorba despre domnul Emil Păunescu”. Acesta, ușor emoționat de contextul reîntâlnirii a declarat: „Eu sunt printre cei mai tineri din nucleul cu care a plecat la drum Constantin Carbarău. El s-a bazat pe concetățenii săi, pe prietenii pe care și i-a făcut ca jurnalist și funcționar în ministerul Culturii, unii fiind și astăzi alături de noi. Sudul nu a fost o publicație strict locală. A fost a Bolintinului, a arealului, a județului și a Câmpiei Dunării. S-a gândit întotdeauna, și îmi place că actuala redacție continuă, pe cât are posibilitatea, o asemenea deschidere și dincolo de hotarele țării. Pentru că suntem europeni și suntem cetățeni ai lumii”.

Continuând prezentarea evenimentului, Vasile Grigore a precizat celor aproape o sută de persoane prezente faptul că „în urmă cu 25 de ani, când lumea publicațiilor culturale înregistra apariția unei noi reviste pe nume Sud, mai nimeni nu credea că ea avea să reziste, să se impună, să-și construiască un destin propriu, de neconfundat în viața culturală românească. Că s-a întâmplat așa este meritul colaboratorilor ei, de la nume prestigioase de scriitori, publiciști, oameni de cultură și până la debutanți care au investit încredere și speranță în revista Sud, iar răsplata a fost pe măsură. Pentru că revista noastră bolintineană a crescut de la număr la număr, de la un an la altul, apoi și-a consolidat poziția și individualitatea și a ajuns o marcă de neconfundat în lumea culturală românească. În jurul ei s-a coagulat un colectiv de colaboratori care au sprijinit apariția unei emulații, a unei atmosfere culturale remarcabile în orașul Bolintin Vale, sporind faima așezării de la care și-a luat numele unul dintre marii noștri poeți, nemuritorul Dimitrie Bolintineanu. Bolintinenii și revista Sud rămân îndatorați acestor colaboratori excepționali și, acum, la ceas aniversar, orașul Bolintin Vale a dorit să consfințească aceste merite prin conferirea titlului de cetățean de onoare unora dintre cei mai valoroși și fideli truditori ai Sudului. Prin hotărârea nr. 61 din 14 septembrie 2021 Consiliul Local al orașului Bolintin Vale, reprezentat aici de Rodica Bran (secretar) și Ionel Constantin (administrator public), a acordat titlul de cetățean de onoare personalităților Victoria Milescu, Nicolae Dan Fruntelată, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu și Titus Vișeu pentru activitatea depusă în scopul propășirii culturale, economice și sociale a urbei”.

Victoria Milescu, poet, editor și traducător, redactor, publicist-comentator, redactor șef adjunct la publicațiile Realitatea românească, Azi, Ecran Magazin, Universul Cărții și redactor al Editurii Nemira, autoare a numeroase cărți de poezie și cronici de carte, dumneaci a fost prima care a primit titlul de Cetățean de Onoare al orașului Bolintin Vale. Emoționată de sobrietatea acestui moment onorant, poeta Victoria Milescu a mărturisit: „După trecerea într-o altă lume a regretatului Constantin Carbarău a venit o echipă tânără care i-a continuat munca. Redactorul șef, Vasile Grigore, și-a angrenat familia, rudele în tot acest carusel de evenimente, pentru că în jurul revistei Sud s-au desfășurat o mulțime de alte evenimente culturale care m-au onorat prin invitațiile de participare. Mulțumesc autori-tăților din Bolintin care m-au onorat, dlui Vasile Grigore și întregului colectiv redacțional al revistei Sud, dar și regretatului Constantin Carbarău. În acest

sens, privind această ploaie care acum s-a oprit, este un semn al lacrimilor noastre văzute și nevăzute”.

La microfon a urmat poetul Nicolae Dan Fruntelată, un autor care, așa cum spunea și Vasile Grigore, „este una dintre acele personalități care dau caracterul unei epoci. O personalitate care și-a pus amprenta nu numai asupra culturii române, ci și asupra unor generații întregi de scriitori”. Într-un discurs al sincerității, al prieteniei care îl leagă pe poet de spațiul bolintinean, autorul „Inventarului speranței” sau a „Poemelor de scris pe ziduri” a precizat: „Revista dumneavoastră este o emblemă a sudului românesc. Sud-ul este o revistă de anvergură europeană. Fiți atenți la acest cuvânt! Nu glumesc absolut deloc! Am trăit toată viața printre reviste și printre cărți și pricep foarte bine ce înseamnă o revistă de anvergură europeană. O revistă cu o ștachetă foarte înaltă. Și cred că un asemenea brand, așa cum îl are și revista Sud, îl au prea puține publicații din țara noastră. Consider că a răspunde ideii de colaborare cu revista dvs. nu este o obligație, nici măcar de prietenie, este pentru mine o

profesiune de credință. Tot ceea ce se întâmplă aici, tot ce faceți aici dă orașului dumneavoastră, dă sudului nostru o culoare aparte, un specific aparte, o ținută intelectuală cum puține locuri din țara asta mai păstrează. Cred că Sudul este un exemplu și trebuie păstrat așa cu orice preț. Știu că este greu! Știu că greu se mai găsește un ban pentru cultură. De aceea fac apel la edili orașului să sprijine revista și s-o întărească, s-o păstreze ca pe un steag. Știți că dincolo de steagul unei țări, care este un simbol al țării respective, există multe steaguri sfinte care sunt păstrate în muzee sau în sufletele unor oameni. Revista Sud este un steag intelectual al Valahiei, al Țării Românești, al sudului nostru. Vă mulțumesc că existența și pentru această onoare pe care mi-o faceți, de a mă crede unul dintre dumneavoastră”.

Evenimentul derulându-se în contrast cu vremea ploioasă și rece de afară, a urmat un alt proaspăt deținător al titlului de Cetățean de Onoare al orașului, un binecunoscut poet, prozator, istoric literar și publicist, mâna dreaptă a lui Constantin Carbarău, fondatorul revistei. Așa cum Vasile Grigore a dorit să puncteze, „Florentin Popescu și-a pus o amprentă vizibilă asupra cursului ascendent al publicației. Mai mult chiar, în momentul în care starea de sănătate nu i-a mai permis lui Constantin Carbarău să se ocupe de revistă, dl Florentin Popescu a fost cel care și-a asumat funcția de redactor șef, conducând-o într-o perioadă extrem de dificilă, în care se puneau chiar problema abandonării proiectului Sud”. Într-o notă memorialistă în care s-a observat atașarea și prietenia sa necondiționată față de revistă, Florentin Popescu a completat: „Mă uit în jur și observ că mulți se feresc de un microb nenorocit. În schimb, noi toți de aici, inclusiv eu, toți suntem bolnavi. Suntem bolnavi pentru că avem microbul culturii în noi. Acest microb ne-a pătruns în celule, îl avem de la naștere și fără îndoială îl vom duce cu noi până la moarte. Eu,

cu Constantin Carbarău am avut o relație foarte strânsă și una dintre marile lui temeri, pe care mi-a mărturisit-o în câteva rânduri era că după moartea lui revista se va prăbuși.

(continuare în pag.33)

(urmărire din pagina 32)

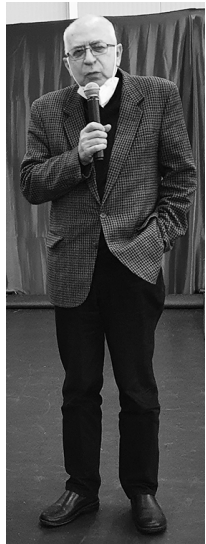
Iată că a apărut la revistă o generație nouă de sudisti, un moment pe care Constantin Carbarău cu siguranță nu l-a gândit și nici nu l-a visat. Presupun că în aceste clipe, acolo unde s-o afla el, Constantin Carbarău se bucură de această manifestare, de revista Sud, dar mai ales de eforturile și împlinirile noului colectiv coagulat în jurul revistei. Ceea ce se întâmplă astăzi este un eveniment cultural cu totul deosebit și având responsabilitatea cuvintelor pe care le rostesc, spun că puține

orașe de talia și anvergura Bolintinului se pot lăuda astăzi cu o publicație serioasă. Meritul noii echipe este acela că a știut să facă o selecție, s-a orientat către oameni care au proprietatea cuvântului și responsabilitatea condeiului”.

În aceeași prezentare realizată de Vasile Grigore s-a auzit și numele prof. Nicolae Scurtu, „unul dintre cei mai importanți istorici literari contemporani, ale cărui cercetări s-au constituit în contribuții esențiale la cunoașterea tuturor aspectelor care însoțesc evoluția literaturii române. De-a lungul prodigioasei sale cariere dl prof. Nicolae Scurtu a colaborat cu note, articole, studii și cercetări literare la revistele Ateneu, Luceafărul,

Cinematografică din București, Titus Vîjeu a publicat diverse lucrări precum „Deplasarea spre roșu” (1974), „Ca un meteor îndrăgostit de pământ” (1975), „Cea mai frumoasă statuie” (1982), „Pasul licornului” (1986), „Fotografia unei iubiri” (1987), „Andrzej Wajda” (2005), „Dan Pița – Arta privirii” (2013), „Cărțile Sudului” (2021), aceasta din urmă apărută la Editura Sud din Bolintin Vale. Despre această colaborare, redactorul șef al revistei Sud, Vasile Grigore a declarat: „Alăturarea domnului Titus Vîjeu la proiectul cultural sudist a constituit un moment de referință în viața publicației aniversate astăzi, oferindu-i un plus de calitate, de elitism chiar”.

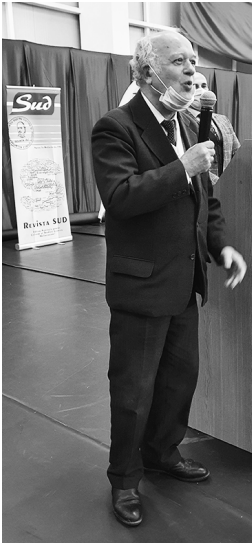
Venind la microfon, omul de radio și teatru **Titus Vîjeu** a ținut să amintească asistenței momentul care a generat această deosebită colaborare cu revista „Sud”: „Întâmplarea face ca aici la Bolintin memoria scriitorilor să fie păstrată, așa spune, cu o anumită sacralitate și paginile dlui prof. Scurtu, pe care le încredințez revistei, ne-aduc în față chipuri pe care, probabil, le-am fi uitat sau despre care am fi știut foarte puțin. Cât privește colaborarea mea cu Sudul, era într-o seară frumoasă de primăvară când am primit un telefon de la secretarul de redacție Ștefan Crudu care mă anunța că revista pregătește un număr special. Era vorba despre un număr Shakespeare-Cervantes care avea să marcheze 400 de ani de la dispariția, zice-se în aceeași zi de 23 aprilie 1616 a celor două genii capitale. M-am mobilizat și am trimis redacției un text, un eseu de la un seminar de istoria teatrului consacrat unui personaj

Titus Vîjeu

Nicolae Scurtu

Emil Păunescu

Raluca Tudor

Victoria Milescu

Nicolae Dan Fruntelată

Florentin Popescu, Rodica Bran (Secretar Primăria Bolintin Vale), Ionel Constantin (Administrator public)

România literară, Manuscriptum, Convorbiri literare, Viața românească și altele. A cercetat numeroase biblioteci, arhive publice și particulare depistând, adnotând și publicând un însemnat număr de documente de istorie literară și culturală”. Despre evenimentul în sine și nu numai **prof. Nicolae Scurtu** a declarat: „Pe mine m-a interesat dintotdeauna, încă de când eram elev la Liceul Ștefan cel Mare și Sfânt din Târgu Neamț, scriitorul român, de la actul lui de naștere și până la certificatul de deces. Istoria literară românească, cu mari excepții, George Călinescu, Iorga, Piru, este o istorie literară lacunară, subiectivă și plină de erori. Biografiile ale scriitorilor, chiar opere ale lor sunt încă necunoscute, își caută editorii, cercetătorii, își caută biografiile. Revista Sud tocmai asta face, prin contribuțiile mele și ale altora, bineînțeles, de recuperare, de restituire, de reintegrare a unor scriitori în evoluția firească a literaturii române. Revista Sud este de multă vreme o emblemă și figurează în Dicționarul Presei Române datorită publicistului Florentin Popescu”.

Remarcabil scriitor, publicist, specialist în artă cinematografică și media, doctor în cinematografie, din activitatea lui Titus Vîjeu s-a semnalat faptul că domnia sa a fost redactor al revistei *Astra*, redactor

șef adjunct la Radio România Tineret, director în cadrul Radiodifuziunii Române și realizator de emisiuni la Radio România Cultural. Profesor universitar la catedra de comunicare audiovizuală a Universității Naționale de Artă Teatrală și

fascinant al lui William Shakespeare, este vorba despre acel amestec de genialitate și poltronerie numit John Falstaff. A apărut în numărul din aprilie 2016 și numărul era într-adevăr remarcabil. Atunci am spus, iată o revistă între puținele reviste din lume, nu numai din România care au marcat acest moment al conjuncției geniale ale umanității dintre Shakespeare și Cervantes. În același context pentru care ne aflăm astăzi, referindu-mă la câțiva tineri colaboratori permanenți ai revistei, cred că vom fi prezenți cât de curând la un eveniment asemănător acestuia pentru a le aplauda excepționala lor contribuție la viața culturală a unui oraș care pare mai activ decât capitala României în aceste zile, marcând, cum spunem, sub semnul acesta al culturii, veșnicia spiritului românesc”.

Cum bine a ținut să sublinieze redactorul șef al publicației bolintinene, „mulți dintre noi nu cunosc intimitatea unei reviste, munca din spatele cortinei, anterior ajungerii ei sub ochii cititorilor. Calea parcursă de un text, de la creatorul lui și până când îl vedem așezat în pagină, poartă amprenta unor profesioniști. De aproape 15 ani, fiecare pagină a revistei Sud a trecut prin mâna editorului ei, dna Raluca Tudor”. În semn de mulțumire pentru dedicare, promptitudine și profesionalism în realizarea fiecărui număr de revistă, publicația reprezentată de Vasile Grigore i-a răsplătit efortul constant și consecvent prin oferirea unei diplome de excelență pentru deosebita contribuție în domeniul culturii și promovării valorilor orașului Bolintin Vale.

Exceptându-i pe membrii Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și pe cei care alcătuiesc colectivul redacțional al revistei „Sud”, la acest eveniment aniversar au mai fost prezenți reprezentanți ai autorităților locale: Julieta Brânzea, Marin Marin, Marian Bodărlău (consilieri), Rodica Bran (secretar), Ionel Constantin (administrator), Vasile Ștefan (consilier primar), dar și reprezentanți ai unor instituții culturale din București și Giurgiu, precum Florentina Nițu (decan al Facultății de Istorie a Universității București), Gelu Brâncoveanu (muzeograf al Muzeului Județean „Teohari Antonescu” Giurgiu), Dana Bilașco (Biroul Județean Giurgiu al Arhivelor Naționale). Mulțumiri au fost aduse **Consiliului Local și Primăriei Bolintin Vale**, d-lui primar Daniel Trăistaru, pentru sprijinul acordat fenomenului bolintinenc și promovarea valorilor arealului bolintinenc dincolo de granițele sudului geografic.

Ziua s-a încheiat cu un moment festiv deosebit în care participanții au putut chiar „gusta” din paginile revistei „Sud”, reproduse artistic sub forma unor torturi delicioase puse pe masa invitaților. Torturile reproduceau atât primul număr, apărut în 5 octombrie 1996, cât și pe cel aniversar, care marchează acești 25 de ani de prezență neîntreruptă între revistele culturale din România. Mulțumiri celor care au contribuit la realizarea acestei atmosfere de sărbătoare, respectiv Ferma „Cocoșul Roșu” din Ghionea (Ulmi) și „Lebăda Neagră Resort” din Podișoru (Bucșani).

Așadar, 25 de ani de poezie, proză, evocări, amintiri, cronică și critică literară, 25 de ani în care paginile publicației au fost gazde bune pentru orice gând sau atitudine culturală de înaltă ținută. 25 de ani de activitate literară, sărbătoriți alături de colaboratorii săi, totul în numele continuității.

Ștefan
Crușu

Mersul târgului

19.09.2021: Soluții alternative de adaptare

Meteorologii, climatologi și alți specialiști ne tot anunță că va trebui să învățăm să ne adaptăm față de perspectiva schimbărilor climatice. Fenomenele extreme care s-au manifestat și în acest an ne-au pus în gardă și ne-au convins că va trebui să ne obișnuim cu ele nu numai ca excepții ci și ca viitor mod de viață. Desigur că cine va trăi va vedea dar de adaptat este cam greu dacă acceptăm că viața pe Pământ a evoluat până acum într-un timp mult prea lung. În fine, teoriile încă nu ne sperie decât dacă ne afectează modul de viață în primul rând material. Sunt alte griji, imediate, care ne copleșesc și ne provoacă spaime. Ca, de exemplu, scumpirile din ultimele luni la orice. Deși a fost un an agricol bun în general, prețurile, în loc să scadă, au crescut. Manipulările și spiritul de conservare ne fac să ne adaptăm imediat, respectiv să fim mai chibzuiți și să schimbăm ordinea priorităților. Multe obișnuințe și preocupări tradiționale s-au restrâns ori au dispărut. Ca de exemplu creșterea animalelor în gospodăriile țărănești, ceea ce face ca necesarul de alimente să se rezolve cumpărând din magazine în principal și din piețele agroalimentare în mai mică parte. Constatăm însă că prețurile au crescut îngrijorător încât trebuie să găsim soluții alternative de urgență/criză. De teama scumpirilor (și a iernii grele de care auzim) se cumpără intens lemne de foc cu preț mai mare cu 20% față de aceeași perioadă a anului trecut. Oare câte pături să mai pui peste tine? Unii au scăpat de griji sub cea mai grea pătură, a pământului. Ceilalți, care se încropănesc să existe (în ciuda Covid-ului), vor trebui să sufere, rugându-se la mila Celui de Sus (nu a celor „de sus”, adică guvernării de care s-au convins că nu le pasă de nevoile „nevoiiilor” ca să mai trăiască). S-au scumpit mult și gazele așa că va trebui să ne gândim să prălim porcul de Crăciun (o amintire!) tot cu paie, ca odinioară (un balot – 10 lei față de 50 de lei o butelie necesară). Din cauza scumpirii legumelor se cumpără mai puțin pentru zacuscă și conserve, așa că lumea se va orienta spre bulionul din magazine, aparent este mai convenabil, dar despre care aflăm că nici nu ar avea prea multe roșii în compoziție. La pateul de porc citim pe cutie: conține 15% ficat. În magazine sunt rafturi cu produse „bio”, dar scumpe. Percepția că sunt fără tratamente sau îngreșăminte chimice este greșită pentru că nu se poate fără acestea, ci sunt doar mai puține. Știu de la producători și specialiști că, de exemplu, la vișini și piersici aplică doar patru față de maxim 16 recomandate. Iată ce mâncăm deși aproape toți intermediarii din piețe și târguri pun afișul „românești”. Oricum ar fi, înghițăm la propriu otrăvuri, periculoase în timp pentru sănătatea noastră. Am văzut în această săptămână ridichi roșii de lună de dimensiuni exagerate (cca. 6-7 cm diametru). Sigur sunt modificate genetic, iar toate cercetările horticoale merg în această direcție. În târg, binecuvântat de o vreme destul de caldă pentru această perioadă, am sosit la ora 6:28 pentru a găsi legume de la cei câțiva producători care mai există și care vând mai ieftin. La ei, ardeii capia și gogoșarii (puțin mai mici, dar sănătoși, culeși ieri din grădini) cu 4 lei/kg față de cei „STAS” de la intermediari, cu prețul afișat de 6 lei/kg. Pentru că nu s-au prea vândut a rămas cu ei, până când îi vor vinde cu ajutorul împropătării de față. Mulți castraveci de murat rămași în final cu 3 lei/kg de la 5 lei/kg inițial. E clar că sunt de la cultura a doua, din solarii specializate. Vinete multe cu 2,5-3 lei/kg. Ardei gras cu 2,5 lei/kg, pe jumătate roșii, deci copti bine natural. Zrazavaturi destule și struguri de masă cu 7 lei/kg, albi și roșii, cu boabe mari, care nu m-au convins. Multe prune cu 3 lei/kg pentru mântă sau pentru gem, dar și multe mere calitate a doua cu 4 lei/kg ca și perele galbene, în sfârșit românești. Cum să cumpăr dacă am în exces în curte și nu am cui le oferi, fără bani chiar? În fine, la flori nu se uita nimeni deși uitatul e gratis și erau frumoase, dar nu mai interesează acum. Dilema între o floare la ghiveci (12 lei/buc.) și 3-4 kg de ardei bânuiți cum s-a tranșat. Mâncare sau floare, a fi sau a nu fi, criza hotărăște. Iubita mea rămâne floarea neprețuită, iar legumele din târg reprezintă fructele florilor din grădina de legume, pline de vitamine pentru creșterea imunității, cum spun nutriționiștii. Așadar, în această toamnă să fim pragmatici, de nevoie, căci romantismul nu ține de foame. Tot în târg, pepenii foarte dulci și copti au fost mulți și ieftini: 0,7-1,0 lei/kg. Merită să profităm totuși de ofertele bogate ale toamnei. Varza și ea destulă, se găsea cu 1-1,5 lei/kg, încă ieftină. În schimb, cartofii de toamnă sunt deja scumpi după mine: 1,8-2 lei/kg. Vom mai vedea evoluția prețului acestor legume de bază, în viitorul apropiat. Cum fac de obicei, am trecut pe la „fiare” unde am găsit câte ceva. Am achiziționat un tablou interesant (cu ramă și geam, deci complet) cu 30 lei de la 50 lei cât a cerut inițial un tânăr gipsi simpatic. La ofertă am mai luat și patru cărți cu doar un leu/buc. Printre ele un dicționar român-francez din 1934 de C. Șăineanu. Prețuri de maculatură. Întrebându-l de unde le-a procurat, mi-a răspuns că „de aici, de colo”. În mod sigur nu erau furate. O realitate tristă

pentru iubitorii de literatură bună. Vremuri grele. O camionetă cu numere de Vrancea avea lădițe cu struguri Fetească albă la 1,7 lei/kg pentru vin. N-a avut succes.

26.09.2021: Semne de sărăcie: invazie de milogi

Chiar dacă marți și miercuri au fost mai reci, cu temperaturi matinale sub norme (6-7 grade C), de vineri, treptat, s-a ajuns la 27 de grade C la amiază. Salturi ce ne anunță că toamna se instalează cu adevărat de la echinocțiu. Azi a fost o vreme numai bună de târg. Marfa în cantități foarte mari. Legumele ocupau suprafețe „întinse” (!) pe jos, pe folii în general. Deși multe, prețurile au explodat atât la producători, cât și (mai ales) la intermediari. De exemplu, dacă acum o săptămână castravecii aveau preț maxim de 5 lei/kg, azi s-au ridicat la 7 lei/kg. Aproape prohibitiv. Tot așa am observat la toți expozanții pentru toate legumele de bază: roșii 4-5 lei/kg, ardei capia 4-6 lei/kg, gogoșari 5-6 lei/kg. De parcă s-ar fi contaminat de scenariile pandemice și au intrat în zona roșie, de pericol sigur. Nu am găsit nicio explicație logică, cât de cât justificativă. Sigur însă este o reacție firească la scumpirile generalizate de la energie, combustibili, materii și materiale etc. Spre prânz s-au micșorat cam cu câte un leu/kg dar nici calitatea celor rămase nu merita mai mult. În schimb pâstăile de fasole (fideluță sau grase) n-au scăzut sub 10 lei/kg. Cartofii, albi sau roșii, 2 lei/kg. Ceapa uscată, în cantități mari, 2-2,5 lei/kg, destul de sănătoasă, deși mică în diametru. Vinetele: 4 lei/kg, excelente la producători. Varza albă 2 lei/kg, iar cea roșie 3 lei/kg. Mărar uscat pentru varză murată la legătură (2 lei/buc.). Pepeni verzi 0,7-1,0 lei/kg, încă prezenți în cantități mari ș.a.m.d. Foarte multe prune pe care încearcă să le vândă înainte de a le folosi la țuică. „Monocultura” se dovedește falimentară. Prețul, deși a scăzut de la 3 la 2 lei/kg, nu a atras musteriii așa că unii au plecat cu ea acasă. Știu că unii au plantat pruni mulți și printre ei căpșuni. În acest an nu au avut succesul dorit cu niciunele. Nici strugurii de vinificație (calitatea a II-a) de Vrancea nu au fost căutați. Cei doi vânzători vorbeau în limba română, iar marfa nu merita niciun ban. Feriți-vă de chilipiruri că luați plasă, v-o spune Fane Pățitu! Cerealele au ajuns la 60 lei/sac. Cred că din cauza secetei, a lipsei cronice de apă în sol care pune în pericol recolta anului viitor la rapiță și/sau grâu care trebuia deja semănată. Oricum, mult prea scumpe pentru a mai crește pasării că de porci nici atât. Viața românilor devine tot mai afectată de scumpirile rapide și în lanț la orice. Până și moartea va deveni o povară pentru supraviețuitorii urmași căci a crescut și prețul lumânărilor. Una peste alta, ne așteaptă vremuri grele de care nu avem cum scăpa. Un semn – după mine – este prezența unor milogi, solo sau însoții, pe care îi uitasem demult, din vremea copilăriei. Cineva întreba „la fiare” de fitil de lampă. Un alt semn? Posibil. În acest timp, Bolintinul a devenit un vast șantier. Au fost începute multe investiții (prea multe chiar) deși cele vechi nu au fost finalizate, lucru vizibil de oricine, localnic sau vizitator. Deranjant este faptul că pe multe străzi se fac reparații care împiedică sau îngreunează circulația și așa sufocată de numărul mare de mașini. Acum se observă hibeile proiectanților și superficialitatea supervisorilor. Cine va plăti? Deocamdată bietele mașini de care mi-e milă tare. Din păcate, prostia se plătește și încă scump. Niciunele cheltuiești nu fac „casă bună” cu exagerările (cumpătarea). A se vedea luxoasa capelă mortuară (în construcție de doi ani), dar și viitoarea „cetate administrativă” începută în acest an pe locul fostului stadion central. Moda țigănească e molipsitoare, din păcate. Primii pași – de la mașina parcată în zona de lângă podul peste Sabar – i-am făcut prin fața „salonului mobil” (zis cândva cort) din curtea fostei secții de drumuri și poduri (privatizată). Acesta a rămas montat mai bine de o lună pentru nunțile din cartierul spoitorilor, care s-au ținut lanț mai toată vara, câte trei pe săptămână. Mobilat elegant, de un alb prea prețios pentru beneficiarii (n.m.). Pe asfalt au rămas urmele zecilor de pahare sparte de nuntași ca să alunge ghinionul și să aducă noroc mirilor. Asta da petrecere civilizată, ce să zic. C-așa-i la noi în „cartier”, că tot nu plătim gunoierul menajer! Bolintineni, treziți-vă, nu mai fiți indiferenți. Și să fie o toamnă frumoasă și bogată. Pentru cei care au culcs mai devreme strugurii: hai noroc și rău deloc, cum spune Moșu!

3.10.2021: Ziua Recoltei în criză

Toamna s-a așezat cu drepturi depline, din ce în ce mai vizibil. Noptile și diminețile sunt reci, parcă dintr-o dată. Cu greu încercăm să mai îndurăm fără foc în sobe, gândindu-ne la scumpetea combustibililor. Vestile sunt rele, vremurile și vremea ne încearcă peste puteri, nu numai pe cei în vârstă. Pandemia își face de cap, restricțiile sunt tot mai multe. E sigur criză, toți suntem și vom fi afectați. În târgul încă deschis, bogăția toamnei se revărsa, așteptându-și clienții. Deși nespun în cuvinte, asistăm cu adevărat la o expoziție de ziua recoltei. Totul te împie ca să cumperi. Foarte multe legume coapte natural sunt prezente cam la toți vânzătorii, producători direcți sau nu. Cu toate acestea, prețurile sunt mari și nu cred că vor mai scădea. Prețuri de criză, spuneau unii. Aș zice de conjunctură, stimulate de manipulările deloc dezinteresate. Acum două luni ni se spunea că fermierii își aruncă producția căci nu au cui vinde. Firește că există un maxim de recoltă, iar adăugând perisabilitatea, dar și slaba putere de cumpărare se ajunge la stocuri. Toți lucrează fără nicio planificare sau organizare a desfacerii. Hazardul este cuvântul de ordine, iar dorința de câștig imediat crește prețul în piețe, impus de intermediari. La prima oră, când văd doar o singură persoană

care vinde și întreb unde-i soțul, mi se răspunde că este puțin plecat. Evident, să vadă ce prețuri se afișează ca să se orienteze pe loc.

În concluzie, deși abundentă, prețurile se mențin ca și acum o săptămână, atât la legume dar și la fructe și cereale. Sper să nu mai crească în continuare. În primul rând cartofii (2 lei/kg) și apoi varza de toamnă (tot 2 lei/kg). A apărut arpagicul (8 lei/kg) și ceapa mică (5 lei/kg) pentru plantat în solarii. Tot mai multe mere din soiuri diverse cu 4 lei/kg. Conopida 6 lei/kg iar hreanul 17 lei/kg. Există încă pepeni verzi de mâncare (1 leu/kg), dar și mai mici, pentru murat. Pâstăile, tot 12 lei/kg. Ca atare, cumpărăm mai puțin, dar nu vom mai arunca. Tot e bine, devenim mai cumpătați. Nevoia ne învață. Răsadul de salată la cub (0,50 lei/buc.) s-a vândut. E timpul plantării în solar, ca și spanacul și ceapa de foi, pentru cultura timpurie. Legumele proaspete sunt necesare și indicate și în plus mai „bio” cultivate de noi. Azi am avut o surpriză plăcută în zona „fiare”. Printre multe și diferite scule recuperate, direct pe sol, văd o carte de D. Păcurariu, „D. Bolintineanu”. Mai aveam una, dar pentru 2 lei am luat-o, deoarece era scrisă, lizibil, de tânărul vânzător, atât pe prima pagină cât și pe coperta ultimă (de unde am aflat numele lui, Curt Vasile Doroftei). Mi-a spus că Bolintineanu a fost primar și că de la el satul s-a numit Bolintin. Oricum, mi-a dovedit că știe să scrie și că nu este lipsit de dorința de cunoaștere, iar confuziile lui sunt remediabile. Așadar, toamna se numără surprizele și în târg.

24.10.2021: Toamnă pastelată cu dric și dolii la poartă

Ar trebui să fim fericiți cu toții văzând frumusețea acestei toamne. După ploile abundente (și necesare) din săptămâna anterioară, parcă totul a renăscut. Fermierii au putut să reia în condiții bune lucrările de pregătire a terenurilor pentru semănat, întârziate din cauza secetei. În grădini s-a trecut la recoltare, pentru că deja au început să crape unele legume și le scade calitatea în mod vizibil. Așa că azi abundența și respectiv oferta a fost evidentă și observată prin grămezile de fructe și legume diverse etalate care cum a știut sau a putut. Prețurile au fost și ele mai mici la unele produse. Cel mai mult s-a vândut varza de toamnă cu 1,8-2 lei/kg. La fel și cartofii, ambalați în plase de 10 kg. Vinetelor le-a trecut vremea și nu puteau atrage amatori, fiind veștede și tari. Foarte scumpe castravecii: 7 lei/kg (culeș final). Morcovii 3 lei/kg, varza roșie 3 lei/kg, iar conopida 3-6 lei/kg, după mărime și aspect. Se vede că ce nu s-a vândut acum o săptămână se încearcă azi, cu prețul corespunzător. Încă mult răsad de salată pentru solarii (al meu a fost deja înjumătățit de limași). Arpagic și usturoi de sămânță 8-10-12 lei/kg. Câteva roșii cu 5 lei/kg, iar ultimele pâstăi cu 10 lei/kg. Mere din soiuri diferite: 2,5-4 lei/kg. Multe pere galbene de Bolintin cu 2-4 lei/kg (mai mici, deoarece producția a fost foarte mare și lipsită de apă în faza finală de dezvoltare). Prezența perelor galbene în fața curților a fost singura dovadă a sosirii sărbătorii Sf. Dumitru. Bâlcii tradiționali nu a mai avut loc nici în acest an, pentru că se lucrează (!?) la noua piață agroalimentară săptămânală. Vorba vine, că de fapt lucrările sunt de mult timp „înghetate” și nu se observă nicio mișcare. Nimic nu ne mai miră pe noi, bolintinenii, dar nici pe români, căci la fel trenează investițiile peste tot. Trăim vremuri grele și rele. Așadar, o duminică luminoasă și prielnică pentru târg. Încă se cumpără legume pentru conserve de iarnă: gogoșari, conopidă, țelină (la bucată) cu frunze și hrean (17 lei/kg). Desigur că, obligatoriu, și varza pentru murat. Pe străzile noastre și ale celorlalte sate din jur, căruțe cu varză (ale spoitorilor) se plimbă strigând de zor: varză, cartofi, ceapă! Prețuri mari, păcăleală la cântar, dar unii (cei care nu cumpără în cantități mari, cei bătrâni) sunt mulțumiți că li se aduce în fața porții.

Din păcate, incidența infecțiilor cu Covid-19 este foarte mare în zonă, precum în toată țara și mai ales în București unde lucrează majoritatea locuitorilor din județul Ilfov și cele apropiate. Sunt mulți infectați (nu toți știuți, pentru că se tratează empiric acasă) și la fel de mulți decedază. În săptămâna ce a trecut au murit cinci persoane la Malu Spart și una la noi, rudă cu mine. Este consecința nefericită a îndărătniciei (prostiei) multora de a nu se vaccina. Asistând la slujbă (repet, ca rudă) am avut „revelația” să află din gura preotului că cei morți nu mai doresc să se întorcă pe pământ, pentru că este foarte bine acolo, în rai. Ciudat, pentru că deduc logic faptul că toți s-ar duce în rai. E de bine! Rău totuși este că un decedat de Covid este adus în biserică cu dispensa de la... și de aceea oamenii se codesc să mai intre, cu toate insistențele fețelor bisericestii. Nu dețin însă informații dacă cei ajunși la poarta raiului păzită de Sf. Petru (morți de Covid) sunt sau nu ținți în carantină. Ar fi bine de știut că poate lumea s-ar vaccina numai ca să intre în rai. Vedeti d-lor responsabili cu vaccinarea că mai există și alte soluții, atipice, de stimulare a celor indeciși?!? Or fi ele încurcate „cările Domnului”, dar iată că se mai găsesc portite de ieșire la liman. Când privești în târg zona grătarelor cu atâția musterii mâncând cu mare poftă mici, fripturi, cărnați (poate și pastramă) te gândești că unica mare fericire rămâne mâncarea. Ultimei care părăsesc târgul sunt cei cu gogoși și grataragiii, cei care prosperă din plin. Încă de aseară de la ora 21 era aprins un grătar pentru chereștii sosiți de ieri dimineață. Nu știu cât plătesc la Primărie, dar sigur nici cât să acopere costul curentului consumat. O pagubă vizibilă duminică seara este tomberonul dublu care a luat foc de la cărbunii aruncați peste ambalaje inflamabile. Dar cine să vadă și pe cine interesează dintre cei care au atribuții în acest sens. Las' că merge și așa!

PARCURSUL EUROPEAN AL LICEULUI TEHNOLOGIC „DIMITRIE BOLINTINEANU” DIN BOLINTIN VALE

Experiența acestor ultimi ani în care liceul s-a implicat activ și permanent în scrierea de proiecte, în căutarea de surse de finanțare, în implementarea proiectelor aprobate a permis liceului să dezvolte soluții pentru a face față contextului actual, pentru a crește motivația elevilor pentru învățare și continuarea parcursului școlar în învățământul terțiar.

Ce avantaje pot aduce proiectele dezvoltate într-o unitate școlară? În primul rând, schimbul de bune practici: învățăm de

Activitățile proiectului includ:

a) Activitate remedială desfășurată la materiile la care elevii vor susține examen de bacalaureat. În fiecare an, au fost organizate câte 22 grupe, cu câte 13-15 elevi care au participat la disciplinele: Limba și literatura română, Matematica, Biologie, Fizica, Istorie, cu frecvența o dată pe lună.

b) Informare și consiliere privind cariera. Elevii participă la următoarele tipuri de activități:

Prof. Mihaela ENACHE
Prof. Iuliana BELDIMAN
Prof. Mădălina DIONYSATOS

la alții ce este bun și diferit, împărtășim cu alții ceea ce avem noi bun și diferit. În al doilea rând actualizarea metodelor de predare și îmbunătățirea acestora în vederea atingerii unor standarde educaționale europene. Nu în ultimul rând, atractivitate, scoaterea elevului din clasă și plasarea lui în contexte noi, incitante, în care acesta are ocazia de a-și pune în practică cunoștințele teoretice dar și de a se dezvolta pe sine ca cetățean al Europei.

Demersul acesta de europenizare/internaționalizare a liceului face obiectul unei strategii pe termen lung adoptate la nivelul managementului și continuă și în acest an școlar cu derularea următoarelor proiecte:

1. Proiectul POCU „Practica – o șansă pentru viitor”

Este un proiect extrem de important pentru Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”, inițiat în anul școlar 2020-2021 împreună cu Fundația Estuar și Asociația 4Change, finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 și cofinanțat de Consiliul Local al orașului Bolintin Vale.

Acesta are ca obiectiv general crearea unui sistem de măsuri integrate și sustenabile care să răspundă nevoilor și problemelor cu care se confruntă 185 de elevi înmatriculați în cadrul Liceului Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu”. Grupul-țintă, propus inițial să includă un număr de 185 de elevi din clasele a XI-a și a XII-a, în perioada septembrie 2020 – august 2022, a ajuns până în acest moment la un număr de 280 de elevi.

Activitățile incluse în acest proiect sunt:

- Programe de învățare la locul de muncă prin organizarea de stagii de practică la diferiți angajatori, urmărind să îmbunătățească dezvoltarea aptitudinilor și dobândirea abilităților practice specifice de muncă, în vederea unei mai bune adaptări la cerințele unui loc de muncă.

- Servicii de consiliere și orientare profesională prin care beneficiarii vor dobândi un nivel ridicat de informare privind integrarea pe piața muncii, vor fi capabili să își autoevalueze cunoștințele, vor deține aptitudini necesare pentru a susține un interviu de angajare și își vor crește încrederea în sine.

- Activități de sprijin a sistemului de învățare la locul de muncă.

- Alte activități, cum ar fi: formarea profesională în domeniul antreprenoriatului prin organizarea târgurilor firmelor de exercițiu, cât și a competiției de planuri de afaceri, activități menite să stimuleze spiritul antreprenorial al grupului-țintă, să crească competențele în domeniul antreprenoriatului, ceea ce va permite grupul-țintă o abordare pragmatică a provocărilor întâmpinate la locul de muncă sau în cadrul propriei afaceri.

- Crearea unui mediu de practică pentru elevii de la domeniul industrie textilă (dotarea cu echipamente, mobilier și alte materiale și accesorii necesare învățării)

2. Proiectul privind învățământul secundar ROSE. Subproiectul: Școala – o punte către o carieră de succes.

Proiectul, început în anul școlar 2017-2018 și având o durată de 4 ani, prelungit prin Acord cu UMPFE, are ca obiectiv general optimizarea demersului educațional pentru creșterea ratei de promovabilitate la examenul de bacalaureat și medierea succesului.

„Autocunoaștere și dezvoltare personală”

„Cunoașterea lumii profesiilor”

„Explorarea traseelor educaționale și profesionale”.

c) Activități extracurriculare: *Ziua Carierei*, *Pași către Viitor*, *ClubArt* și *Clubul Bookland*.

Indicatori de performanță:

- % creșterea promovabilității la examenul de bacalaureat la 60%, locul trei pe județ după două licee teoretice;

- % depășirea, în fiecare an, a grupului-țintă, ca urmare a solicitărilor de la elevi pentru activitățile de pregătire remedială, consiliere și orientare privind cariera.

Dotari: o sală complet dotată cu mobilier, un fotocopiator de mare viteză, 11 laptop-uri, imprimantă color. Prin prelungirea proiectului cu un an, am solicitat încă 90 de bănci individuale și un fotocopiator. În timpul pandemiei de covid 19, a fost acordat un grant suplimentar de 45.000 euro, din care au fost achiziționate 57 laptop-uri, 6 table interactive și 13 camere de videoconferință.

3. Proiectul ERASMUS+ „Mai multe abilități prin ERASMUS+”

Proiectul a început în anul școlar 2019 și a avut ca obiective dezvoltarea competențelor profesionale și personale ale unui grup de 66 cursanți VET pentru creșterea adaptabilității tinerilor la cerințele unui loc de muncă, prin efectuarea de stagii de instruire practică în companii/instituții din Portugalia și Polonia și dezvoltarea competențelor profesionale a 10 profesori din aria curriculară tehnologiei, prin participarea la mobilități internaționale pentru crearea premiselor ideale în îndeplinirea cu succes a actului didactic. Un alt obiectiv a urmărit dezvoltarea competențelor de comunicare în limba engleză și a competențelor interculturale într-un context real european cu atitudini deschise față de valorile europene, dar și dezvoltarea de parteneriate durabile cu companii/instituții din Portugalia și Polonia.

Cel mai recent flux, desfășurat în luna iunie-iulie 2021, a implicat trei profesori și 22 de elevi de la profilul textile, liceu și

școală profesională, care au efectuat un stagiul de practică de trei săptămâni la o companie-școală de profil din Lisabona. În cursul acestei perioade, elevii au aplicat cunoștințele teoretice dobândite la clasă, realizând trei articole de vestimentație: un top, o pereche de pantaloni scurți și o mască. Pentru realizarea acestora, au utilizat mașina de cusut electrică și diferitele tipuri de cusături învățate, au consolidat tehnicile de croire și coasere și au aplicat criteriile de asigurare a calității, în vederea evaluării produsului finit.

O postare pe Facebook a organizației de primire din Lisabona, CASA DA EDUCACAO, a apreciat grupul de elevi participanți, felicitându-i pentru rezultatele deosebite obținute.

4. Proiectul ERASMUS+ YELL „Formarea tinerilor antreprenori prin firmele de exercițiu la nivel educațional european”, Indicativ 2018-1-BG01-KA229-048037

Proiectul Erasmus+ început în anul 2019 s-a încheiat cu atingerea obiectivelor și realizarea rezultatelor stabilite: un parteneriat virtual al firmelor de exercițiu din țările participante care poate fi continuat, monitorizat și dezvoltat și care va acumula bunele practici, cunoștințele, know-how-ul și activitățile însușite pe parcursul proiectului.

Raportul final privind implementarea proiectului a fost depus de către coordonatorul proiectului Bulgaria în luna aprilie 2021 fiind punctat cu 76 de puncte și apreciat ca fiind un proiect care și-a atins obiectivele.

5. Proiecte eTwinning

Pe platforma eTwinning, cadre didactice de la Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu” au implementat un număr de 21 de proiecte, derulate exclusiv online, în parteneriat cu diferite școli din Uniunea Europeană, pe teme extrem de variate și implicând elevi de la toate profilurile liceului.

Între titlurile acestora enumerăm: *I Learn Math with Intelligence Games*, *Same But Different*, *The History of Our City*. Două dintre proiecte au obținut certificarea de eTwinning Quality Label. Numărul mare de proiecte eTwinning va permite liceului să aplice pentru certificarea ca Școală Europeană eTwinning.

6. Perspective

De asemenea, parcursul european al liceului a fost întărit prin depunerea unui nou proiect Erasmus+ de cooperare, intitulat „Cetățenie Activă pentru un Viitor Sustenabil”, care urmărește formarea tinerilor ca cetățeni activi, implicați în viața comunității lor și educați în spiritul dezvoltării durabile. Rezultatul pentru această candidatură urmează a fi obținut până la sfârșitul anului.

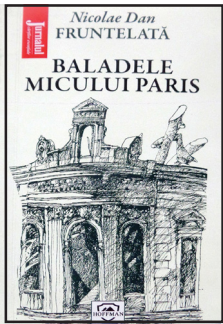
La data de 19 octombrie 2021, liceul a depus un formular de aplicație pentru obținerea acreditării în proiecte Erasmus+ pentru Educație Școlară, centrat pe nevoia școlii de a implementa noi metode de predare-învățare la științele exacte, crescând astfel motivația învățării și performanța școlară la aceste discipline. Proiectul va introduce abordarea STEM în studiul disciplinelor exacte, aliniindu-se astfel tendinței la nivel european.

Biblioteca SUD-ului

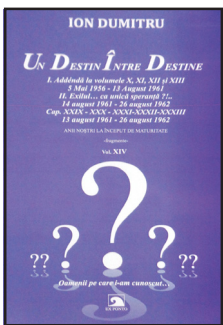
Emil Păunescu, **Fals tratat de muzeologie**, vol. 1, Bolintin Vale, Editura Sud, 2021. *Titul pe care l-am hărăzit acestei cărți, parțial autoironic, reprezintă un modest omagiu pe care îl aducem admirabilului autor al lui „Pseudokynegeticos”, înaintaș al arheologiei românești și profesor al giurgiuveanului Teohari Antonescu, cel ce – la rândul-i – l-a avut discipol pe Ioan Andrieșescu, care a fost magistrul lui Dumitru Berciu, fondatorul Muzeului județului Vlașca „Teohari Antonescu”. Deși textul celor două volume ale lucrării noastre conține unele pasaje teoretice și destule informații ce ar putea exemplifica multitudinea fațetelor muzeologiei, el nu se ridică nici pe departe la înălțimea unui TRATAT, dar cred că poate fi util oricui va dori să descifreze tainele domeniului.*

Titus Vîjeu, **Un veac în față, un veac în spate: cu scriitorul Grigore Ilisei despre oameni, locuri și cuvinte**, București, Editura eLiteratura, 2021. *Am scris de-a lungul timpului despre mai toate cărțile lui Grigore Ilisei, cu excepția volumului său de publicistică sportivă „Într-o cabină de transmisie” (editura Stadion, 1972). Astfel am dobândit convingerea că Domnia Sa este nu doar un autor de cursă lungă, ci unul ce și-a individualizat scrisul până la grația unicității. [...] M-am gândit la un moment dat să-i dedic acestui scriitor tenace o carte. O monografie literară care să-i „scaneze” oarecum opera. Apoi mi-am zis că mult mai potrivită ar fi, dată fiind înclinația sa către rostirea cumpănită, să-l provoc pe vechiul și statornicul meu prieten la „oleacă de taifas” ce n-ar fi exclus să se prelungească peste ceasurile programate inițial...*

Nicolae Dan Frunteletă, **Baladele Micului Paris**, Caracal, Editura Hoffman, 2021. *„Nicolae Dan Frunteletă e aidoma unui cartograf, completând harta multiseculară a unui vechi sălaș de palate și bordeie, de străzi fremătătoare și ulițe sărmene pe care se răsărau cândva oltenii lui de acasă cu cobilițe mai încărcate decât tirurile de astăzi. În acest oraș au înflorit poezii, unii și-au aflat moartea aici, sub roțile tramvaiului, alții s-au stins în somn, doborâți de aerul ucigaș, respirat cu nesaț...” (Titus Vîjeu)*

Biblioteca de critică Emanoil Bucuța, culegere alcătuită de Iulian Dămăcuș, Cluj Napoca, Editura Napoca Star, 2021. *„Da, scriitorul Emanoil Bucuța nu se află în circuitul literar, ca mulți alți scriitori redutabili, care au ținut prima pagină a unor mari reviste interbelice. Însă, cum spui, oculați de Regimul roșu, dați de-o parte de sistem. Pe Emanoil Bucuța în mod special, pentru că fusese un fervent regalist; pentru ca scrisese despre Balci, despre teritoriile de dincolo de Prut...” (Ion Lazău)*

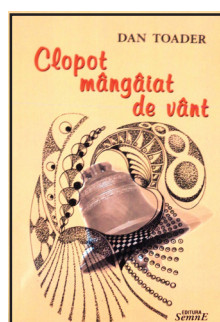
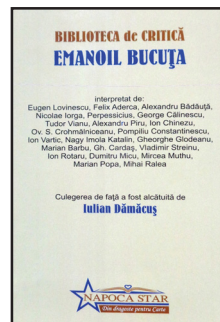
Ion Dumitru, **Un destin între destine**, vol. 14, Constanța, Editura Ex Ponto, 2021. *Duminică, 24 decembrie 1961. În lagărul Zirndorf. Dimineața, sunt, până la orele 14, la fabrică, la Sitzman u. Heilein. E Ajunul Crăciunului! Masa o iau laolaltă cu Michael Tager la restaurantul italian, iar seara ies cu alți refugiați în oraș, la un bar vizitat și de soldații americani, unde petrec câteva ore în compania unei animatoare, care m-a abandonat în foarte scurt timp, observându-mi mizeria financiară.*

Lucia Ovezea, **Dacă lumea s-ar sfârși mâine**, București, Editura Tracus Arte, 2021. *Sub bolta de verdeață, lumina zilei era mai blândă, iar trena înserării mai întunecoasă și mai misterioasă. Aerul curățat de poluare, umezit, adăsta amorți în pacea patriarhală a vechiului cartier. Casa lor se asemena cu vecinele, de parcă erau rude. De fapt mama i-a explicat ca strada întreagă fusese construită de un singur proprietar, care folosise câteva proiecte asemănătoare pentru case și apoi le vânduse...*

Maria Pal, **Te visează bufnița albă**, Cluj Napoca, Editura Napoca Star, 2021. *din fiecare secundă/ se ivește o corabie încărcată cu stele// trupul tău devine o catedrală/ în brațele timpului// un stingher paradisi.*

Dan Toader, **Clopot mângâiat de vânt**, București, Editura Semne, 2021. *Lumea, pentru cei care acceptă și cred în Sfânta Scriptură, este strâns legată de existența lui Dumnezeu. Omul a fost creat ca expresie a voinței divine și el încununează creația ca reprezentant al lui Dumnezeu în lumea pe care Însuși i-a dăruit-o să-L slujească. Din păcate însă, adesea, omul și-a însușit-o în mod egoist; a stăpânit-o în mod agresiv, consumând-o individualist, ignorând relația cu Dumnezeu și rânduielile Acestuia pentru a se adapta la creație.*

Reviste primite la redacție

Actualitatea literară, anul XI; nr. 112, septembrie 2021; nr. 113, octombrie 2021, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Bucureștiul literar și artistic, anul XI, nr. 11-12 (122-123), noiembrie-decembrie 2021. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Caligraf, anul XXI, nr. 232, septembrie 2021; nr. 233, octombrie 2021, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Mozaicul, anul XXIV, nr. 10 (276), 2021, revistă de cultură editată de AIUS Printed Craiova. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Bucovina literară, anul XXXII, nr. 7-8-9 (365-366-367), 2021, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Litere, anul XXII, nr. 10 (259), octombrie 2021, revistă de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Pompiliu Alexandru.

Litera 13, an VII, nr. 28, octombrie 2021, revistă publicată de Editura InfoEST. Redactor șef Mihai Vintilă.

Argeș Expres, anul XXI, nr. 5487, 3 noiembrie 2021, cotidian independent de informare și atitudine al zonei Curtea de Argeș. Redactor șef Cristina Mincu.

Impressum, ediție specială, octombrie 2021, publicație a Societății de Litere și Arte „Placebo”, fondator-președinte Ștefan Marinescu.

UZP, nr. 22, 2021, publicație editată de Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România. Președinte Doru Dinu Glăvan; Redactor șef Daniela Gîfu.

Apostrof, anul XXXII, nr. 9 (376), 2021; nr. 10 (377), 2021, revistă a Uniunii Scriitorilor din România. Redactor șef Marta Petreu.

Caietele de la Araci, anul IX, nr. 2 (16), decembrie 2021, publicație semestrială de literatură a Muzeului național al Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea; Secretar de redacție Nicolae Scurtu.

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Frunteletă, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Ciprian Neșușu
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
 Str. Partizani, nr. 41A,
 Bolintin Vale, jud. Giurgiu
 tel.: 0720350555
 revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
 PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS

Editura RAWEX COMS SRL
 ralucatudor2000@yahoo.com;
 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.